

T.C.
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI PROGRAMI

18. YÜZYIL ŞAİRİ ÂDEM ÇELEBİ VE DÎVÂNI
(İNCELEME-TRANSKRİPSİYONLU METİN)

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
20076047 Figen Özlem KARAKAŞ

Danışman
Yard. Doç. Dr. Müjgân ÇAKIR

İSTANBUL-2010

Figen Özlem KARAKAŞ tarafından hazırlanan **18.Yüzyıl Şairi Âdem Çelebi ve Dîvânı (İnceleme-Transkripsiyonlu Metin)** adlı bu çalışma aşağıda adları yazılı jüri üyelerince Oybirliğiyle / ~~Oyçokluğuyla~~ Yüksek Lisans Tezi olarak Kabul Edilmiştir.

Kabul (Sınav) Tarihi : 16 / 06 / 2010

(Jüri Üyesinin Ünvanı , Adı , Soyadı ve Kurumu) :

İmzası :

Jüri Üyesi : Prof.Dr.Sebahat DENİZ (M.Ü.Öğr.Üy.)

.....

Jüri Üyesi : Yrd.Doç.Dr.Müjgan ÇAKIR (Danışman)

.....

Jüri Üyesi : Yrd.Doç.Dr.Hanife KONCU

.....

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa no:</u>
ÖN SÖZ	II
ÖZET	V
SUMMARY	VI
KISALTMALAR	VII
1. ÂDEM ÇELEBİ'NİN HAYATI	1
2. ESERİ	5
2.1. Nüsha Tavsifi	5
2.2. Muhteva Özellikleri	6
2.3 Şekil Özellikleri	25
2.4 İmla Özellikleri	32
2.5 Sonuç	37
2.6 Transkripsiyonlu Metnin Teşkilinde İzlenen Yol	39
3. DÎVÂN METNİ	41
4. KAYNAKÇA	365
5. ÖZGEÇMİŞ	368

ÖN SÖZ

Klasik Türk Edebiyatını tam mânâsıyla anlayabilmek için dönemin tüm hususiyetlerinin göz önünde bulundurulması gerekir. Bunun için de devrin önde gelen şahsiyetleri bilindiği kadar tanınmamış yahut göz ardı edilmiş şairlerin de gün ışığına çıkarılması lazım gelir.

Klasik edebiyata ait eserlerin incelenmesi, ileride yapılacak olan bilimsel çalışmalar için de birer kaynak niteliğini taşıyacaktır. Biz de bu fikirden yola çıkarak 18. yy. şâirlerinden Âdem Çelebi hakkında çalışma yapmayı uygun bulduk.

Öncelikli olarak Âdem Çelebi'nin tertip edilmemiş dîvânının Millet Kütüphanesi Ali Emîri Mnz. 1 numarada bulunan yazmasının latin harflerine transkripsiyonlu olarak aktarılması çalışmasını gerçekleştirirken, bir yandan da Âdem Çelebi hakkında bilgi toplamaya çalıştık. Bu araştırmalarımız sırasında kaynakların şaire fazlaca yer vermediğini gördük. Bu aşamada Âdem Çelebi'nin dîvânı yol gösterici oldu ve eserden yola çıkarak şair hakkında hükümler verme yoluna gittik.

Metnin Latin alfabesine aktarılması yönündeki uğraşlarımız bize bu dîvânın tamamlanmamış, müsvedde bir eser olduğunu gösterdi. Nitekim yazmadaki şiirlerin

birçok yerinde vezin kusurlarının bulunması, kimi kelimelerin üzerlerinin karalanmış olması, yine imla ile ilgili aşırı sayıdaki problemler metni anlamamızı güçleştirdi. Fakat elimizden geldiği kadar problemleri tamir etmeye çalıştık. Başaramadığımız yerlerde ise bunu (?) işareti veya dipnotlar ile belirttik. Oldukça hacimli bir dîvân olması hasebiyle giriş kısmındaki incelememizi kısa tuttuk ve bir özet halinde yazmaya çaba sarf ettik. Bütün problemlere rağmen bu derece hacimli sayıda şiir yazan bir şairin manzumelerinin ortaya çıkarılması esas amacımızı teşkil etti.

Çalışmamızın mükemmel ya da kusursuz olduğu kanaatinde değiliz. Metnin yapısı da göz önünde bulundurulduğunda ne kadar zorlu yollardan geçtiğimiz aşikârdır. Bununla birlikte yaptığımız yanlışların ya da gözden kaçan hususiyetlerin hoş görülmesini temenni ederiz. Ancak yine de yapılacak eleştirilere esere ilgi gösterilmesi ve ileride yapacağımız başka çalışmalara da yol göstermesi açısından teşekkür ederiz.

Sonuç olarak Âdem Çelebi ve Dîvânı'nın 18. yy. şiiri üzerinde yapılacak diğer çalışmalar için de yeni bir kaynak olabileceğini belirtmek isteriz.

Bu çalışma süresinde benden hiçbir zaman yardımlarını esirgemeyen, her daim sabır gösteren, engin bilgisi ile beni aydınlatan çok kıymetli hocam Yard. Doç. Dr.

Müjgân ÇAKIR'a; yine yüksek lisans dersleri sırasında bana yol gösteren, karşılaştığım problemlerde yanımda bulunan değerli hocam Yard. Doç. Dr. Hanife KONCU'ya; bu çalışmanın başlangıcından bitimine kadar mütemaniyen yanımda bulunan, maddi-manevi desteğini esirgemeyen ve her konuda bana destek olan Zekâvet KARAKAŞ ve Şaban KARAKAŞ'a teşekkürü bir borç bilirim.

Mayıs 2010

Figen Özlem KARAKAŞ

ÖZET

Âdem Çelebi 18. yy.'da yaşamıştır. Kaynaklarda Âdem Çelebi hakkında fazlaca bilgi bulunmamaktadır. Fakat şiirlerinden İstanbullu olduğu ya da İstanbul'da yaşamış olduğu çıkarılabilir.

Âdem Çelebi'nin gayr-i müretteb bir dîvânı vardır. Özellikle gazel nazım şekliyle yazdığı şiirleri oldukça fazladır. Yanı sıra “kalenderi”, “semai”, “rubai”, “satranc” vb. tarzında yazdığı şiirleri de mevcuttur. Şiirlerin başına “güfte” başlığını koyması onun şiirlerini bestelenmek üzere yazdığını gösterir. Bu da onun musiki ile ne kadar ilgili olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Çalışmada metin bölümüne girmeden hayatı, muhteva, şekil ve imla özellikleri bölümlerinde eser hakkında bilgi verilmiştir. Giriş bölümünden sonra metin kısmı yer almaktadır. Eser, 18. yy. kültürünü yansıtmaya açısından önem taşımaktadır.

Eserin tek nüshası Millet Kütüphanesi Ali Emiri Koleksiyonu'nda 1 numarada kayıtlıdır.

Anahtar Kelimeler: Âdem Çelebi, 18. yy., Dîvân, Gazel, Kasîde.

SUMMARY

The Çelebi Âdem lived in 18. century. Much about him can not be obtained. Throughout the resources. Yet it would be understood from his poetry that he had lived somewhere around İstanbul or definitely from İstanbul.

He has an unordenary Dîvân (totalty of his master pieceses). Significantly, more of his works was the number of poems written in regular sencentes. Adutionaly, his “kalenderi”, “semâi”, “rubâi”, “satranc” e.t.c. exist. Since he puts a titly before he written his poems. He has written than to be composed and as conclusion he is so related with music.

În our work his life his approaches and his literature were put in the front. The concept of our work, takes place after entry. His master piecen has an importance of reflexing the culture in 18. century.

The only copy is registered in İstanbul Millet Kütüphanesi Ali Emiri Koleksiyonu MNZ with the number 1.

Key Words: Çelebi Âdem, 18. century, Dîvân, Gazel, Kasîde

KISALTMALAR

a. : Asır.

AE: Ali Emiri.

AEMNZ: Ali Emiri Manzum Eserler.

AKM: Atatürk Kültür Merkezi.

A.g.e. : Adı geçen eser.

A.g.m. : Adı geçen makale.

Bkz. : Bakınız.

C. : Cilt.

DİA: Diyanet İslam Ansiklopedisi.

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı.

No.: Numara.

Prof. Dr.: Profesör Doktor.

s. : Sayfa.

S. : Sayı.

Tübar: Türklük Bilimi Araştırmaları.

Üniv.: Üniversite.

vb. : ve benzeri.

Yay. : Yayınları.

Yard.Doç.Dr. : Yardımcı Doçent Doktor.

yy. : Yüzyıl.

1. ÂDEM ÇELEBİ'NİN HAYATI

18. yy. her yönden çeşitliliğin ve karmaşıklığın olduğu bir yüzyıldır. Gerek siyasî gerek ekonomik hayatta çöküşler yaşanmaktadır. Bu durum edebiyat ve sanat alanına da yansımıştır.

18. yy.'da yaşamış olan şairlerimizden biri de Âdem Çelebi'dir. Fakat hayatı hakkında kaynaklarda fazla malumat bulunmamaktadır. Türkçe Yazma Dîvânlar Katalogu'nda Âdem Çelebi hakkında bilgi vardır. Burada Âdem mahlaslı diğer şairlerin şiirlerinin onun şiirleri ile karışmış olabileceği belirtiliyor.¹

Âdem mahlaslı diğer şairler incelendiğinde yalnızca Âdem Dede dikkatimizi çekmektedir. Onun da şiirleri Âdem Çelebi'nin şiirleri ile uygunluk göstermemektedir. Kaynaklardan Tuhfe-i Nailî², Esrar Dede Tezkiresi³, Tezkirelere Göre Dîvân Edebiyatı İsimler Sözlüğü'nde⁴ Âdem Dede ile ilgili bilgi varken Âdem Çelebi hakkında bir bilgi verilmemiştir. Bunun dışında Türk Dünyası Edebiyatçıları Ansiklopedisi'nde de Âdem Çelebi ile ilgili kısaca şunlar yazmaktadır: "18.yy. Dîvân şairi. Ancak 1739'da ölen Mengli Giray'a bir naziresi bulunması sebebiyle 18.yüzyılda yaşadığı tahmin edildi. Semai ve kalenderilerinde Âşık Ömer'in tesiri görülmektedir."⁵ Yine Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi'nde de Âdem Çelebi hakkında kısa bir bilgi bulunmaktadır: "Âşık (XVIII.a.) Saz şairleri tarzında ve bilhassa Âşık Ömer'in tesirinde kalarak koşmalar yazmıştır. "Âdem Çelebi" namıyla tertip edilmemiş bir dîvânı vardır."⁶

¹ İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Dîvânlar Katalogu, 888, 889.

² İnehan-zâde Mehmet Nâil Tuman, *Tuhfe-i Nâili-Dîvân Şairlerinin Muhtasar Biyografileri I*, Haz. Cemal Kurnaz, Mustafa Tatçı, 24.

³ Esrar Dede, *Tezkire-i Şua'arâ-yı Mevleviyye*, Haz. İlhan Genç, 5-9.

⁴ Haluk İPEKTEN, Mustafa İSEN, Recep TOPARLI, Naci OKÇU, Turgut KARABEY, *Tezkirelere Göre Dîvân Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, 10.

⁵ *Türk Dünyası Ortak Edebiyatı, Türk Dünyası Edebiyatçıları Ansiklopedisi*, 108.

⁶ *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi Devirler/İsimler/Eserler/Terimler*, 34.

Görüldüğü üzere kaynaklar Âdem Çelebi hakkında fazlaca bilgi vermiyor. Onun hakkında bilgi edinebileceğimiz en sağlam kaynak şüphesiz dîvânıdır. Dîvândaki bazı beyitler onun İstanbullu olabileceğini ya da İstanbul'da bulunmuş olduğunu gösteriyor. Nitekim İstanbul'un değişik semtlerinin isimleri dîvânın çeşitli beyitlerinde karşımıza çıkmaktadır.

Vefâdan bî-ḥaber semt-i Vefâ'yı görmemiş gūyâ

Silivri içre Âdem ğamzesi mekkâreler vardur (251/5)

İy rûzgâr unutmâ düşerse eger yoluñ

Benden ğubâr-ı ḥâkine yüz sür Sitanbul'uñ (333/1)

Beñzer ebrûlaruña Çekmeceler Kontarası

Güşe-i ğamze-i ḥûn-rîzî Haramî Deresi (189/1)

Şâmuñ nebâtı Kâhire'nüñ kandı var ise

İslâmbol'uñ yok mı fenâyî 'aķîdesi (191/2)

İstanbul onun gözünde diĝer tüm şehirlerden daha değerlidir.

Rûzgâr idüp tozun gözden nihân İstânbul'uñ

Ḥâkin itdi tûtiyâ çeşm-i cihân İstânbul'uñ

Naķş-ı mihr-i nâmlarda güllerin gördükçe âh

Bülbül-âsâ itdürür hecri fiĝân İstânbul'uñ (330/1)

Bu şiirin tamamı “İstanbul” rediflidir. Yine burada da İstanbul’un güzelliklerinden ve öneminden bahsedilmiştir.

Ġamzeler Tozķoparan menzilin almış feryād

Çĩn-i cebĩn ħam-ı ebrũ-yı kemān-dārından (203/3)

Aynı Şekilde bu beyitte de Tozķoparan semtine yer verilmiştir. Tozķoparan semtinin verilmesindeki amaç esasında gamze-eburu-keman-menzil arasında ilişki kurmaktır. Bu semtin Osmanlı’da ok talimġâhlarından olması da semti ayrıcalıklı kılmaktadır.

N’ola Silivri’de bir dil-berin naġme-sāzına

Disũnler Ādem maķālin maķāma uydurmiş (274/6)

Silivri’den bahsedilen yukarıdaki makta‘ beytinden Ādem’in buradaki bir gũzele tutulduġu da çıkarılabilir.

Ĥamı ħam-kāmet-i ‘uřřāk şanma za‘f-ı pĩrĩdũr

Taĥammũl girye-i bār-ı firākuñla dũ-tādur hep (15/4)

Tũm bunların dışında bazı beyitlerden şairin dĩvānı oluřturduġu veya tamamladıġı sıralarda yaşının kemale ermiş olduġu da anlaşılabilir. Mesela, genç sanılmaması gerektiġi yaşının bir hayli ilerlemiş olduġu yukarıdaki beyitte vurgulanmaktadır.

Görüldüğü gibi şair hakkındaki bilgimiz çok sınırlıdır ve onun hayatı konusunda ayrıntılı bilgiler içermemektedir.

2. ESERİ

2.1. Nüsha Tavsifi

Âdem Çelebi'nin Dîvân'ı tek nüsha olmak üzere İstanbul Millet Kütüphanesi Ali Emirî Koleksiyonu 1 numarada kayıtlıdır. Arşiv numarası 34 AE MNZ 1'dir. Dîvân 84 yapraktan ibarettir. Satır sayısı değişiktir. Boyutları dış-ıç 210x138 mm.dir. Yazı türü talik-nesihtir. Eserin sırtı ve kenarları meşin, yüzü kağıt kaplı ve mikleplidir. Türk Dünyası Ansiklopedisi'nde, eserin içinde 385 tane manzume bulunduğu söylenmesine rağmen yaptığımız çalışmalar bu manzumelerin 382 adet olduğunu göstermiştir.

Başta;

Ehl-i 'aşkuñ tã ezelden mübtelâsıdur kadeh

Meşrebince mübtelâlar âşinâsıdur kadeh

Sonda;

'Aceb Âdem çatı pîr oldı ammâ

Çıkar her gün çü el oğlana karşı

beyitleri mevcuttur.

2.2. Muhteva Özellikleri

Âdem Çelebi'nin devrinin Klasik edebiyat unsurlarını bildiği açıkça görülmektedir. Şiirlerinde kimi zaman beşerî unsurlara yer verirken kimi zaman dinî unsurları kullanmıştır. Fakat bu dînî ve tasavvufî unsurlar onun mutasavvıf bir şair olduğunu göstermemektedir. Bu unsurları şiirinin bir zenginliği olarak tasavvur etmek gerekir.

Şüphesiz dînî unsurlar içinde en çok kullanılanlar peygamberler ve onlarla ilgili kıssalardır. “Edebiyatta birçok yönleriyle ele alınır. Meryem’in İsa’ya gebe kalışı, doğumu esnasında ve bebekken gerçekleşen olağanüstü haller, peygamberlik mucizeleri, özellikle elle dokunması (mesh) ve nefesi ile körleri gördürüp hastaları iyi etmesi, ölüleri diriltmesi, dünyaya değer vermemesi, bir merkep sırtında gezmesi, kendi söküğünü kendi dikmesi, ölmeyip göğe çekilmesi, dördüncü kat gökte bulunması, maddeden arınmış olması ve hiç evlenmemesi vs. birçok yönlerden eski şiirimizde çeşitli hayal ve sembollere konu olmuştur.”⁷ “Şiirlerde çok defa bir hayat emaresiyle birlikte “Dem (nefes)” kelimesiyle yan yana anılır. Sevgilinin dudağı can bağışlamakta İsa’ya benzer. Bazen şairin şiiri, sevgiliden gelen saba yeli de diriltici özellikleriyle İsa’ya benzerler.”⁸ şeklinde hakkında bilgi verilen İsa peygamber Âdem Çelebi Dîvânı’nda adına en sık rastladığımız peygamberlerden biridir.

Cân bağışla biraz iy ‘İsî-dehānum beri gel

Bir ramak qaldı meded çıkmağa cānum beri gel (336/1)

⁷ İskender PALA, *Ansiklopedik Dîvân Şiiri Sözlüğü*, 249.

⁸ A.g.e.

Bu beytinde şairin sevgilisini ölüleri diriltten Hz. İsa gibi gördüğüne tanık olmaktadır. Böylelikle Klasik edebiyatın klasik bir kullanımı da tezahür etmiştir. Şair sevgili karşısında kendisini bir ölü kadar aciz hissetmektedir.

Âdem elfâzın tamâm it iki peygamber ile

Oldılar İdrîs-i vird-hân-ıla ‘İsâ ber-hevâ (83/5)

İsa peygamberin yanı sıra ilk kez yazı yazıp, elbise diktiği söylenen bu yüzden katiplerin ve terzilerin piri sayılan, tıp ve nücum bilgisini yeryüzünde kullanan ve yayılmasına vesile olan İdris peygambere de Klasik edebiyatta sıkça rastlanır. Yukarıdaki beyitte de İdris’in adı karşımıza çıkmaktadır.

Kesilmem hergiz ol yâr-ı güzînünden beni a’dâ

Biçerse erre-yi ğamla mişâl-i hâzret-i Circîs (265/4)

Âdem Çelebi’nin dîvânında geçen peygamber isimleri bunlarla sınırlı değildir. Bunun dışında Circis de dîvânda yer alan dînî isimlerden biridir. “Circis hakkında bilinenler menkıbelerden ibarettir. Ölüp dirilmesi ve diriltme gücüne sahip olması, güneşin doğup batmasına dair olağan üstü olaylar, İsâ’ya inanma, işkencelere maruz kalma motifleri İslam kaynaklarında nebi olduğu düşüncesini güçlendirmiştir.”⁹ Âdem de Circis’in öldürülme olayını şiirine konu edinmiştir. Yukarıdaki beyit bu duruma misaldir. İnanışlara göre Circis, kendi halkını dinine davet etmesi üzerinde yetmiş defa öldürülmüştür. Hatta Yunus’un da bu motifle ilgili bir beyti buna güzel bir örnektir.

Eğer beni Circisleyin yetmiş kez öldürür isen

Dönem girü sana varam zîra ki ârım yokdurur¹⁰ (Yunus)

⁹ Metin AKKUŞ, *Dîvân Şiirinde İnsan I Dinî Kişilikler*, 32.

¹⁰A.g.e., 33.

Nazîre-gūy-ı nazm-ı tâze güftâr ol yiter Âdem

Füsûn-kârân-ı ‘irfâna dili hâzır cevâb iyle (172/5)

Bu beyitte şair taze nazmın nazire söyleyicisi olmaktan ve şiirdeki hazırcevaplığından bahsetmektedir.

Biçdi kaçtân baña hayyâf-ı kazâ kütünden

Penbe-zâr itdi tenüm seng-i melâmet beresi (189/2)

Âdem Çelebi'nin dînî unsurları kullandığı beyitlerinden birisi de kaza ve kaderden bahseden beyittir. Burada Allah'ın kendisine kaza pamuğundan elbise biçtiğini dile getirir. Yine aynı beyitte melametîlik üzerinde durmuştur. “Melâmet” Klasik edebiyattaki şairler tarafından sıkça kullanılan bir kavramdır. Melâmet ehli, melâmet yolunda yürüyen ve melamet neşesine sahip olan kişidir. “Melâmi farzı terk etmemek, haramı işlemek şartıyla özellikle halkın kınamasına yol açan hususları bilerek ve isteyerek yapar. Yerleşik töre, gelenek ve göreneklere aykırı hareket eder.”¹¹ Âdem Çelebi, dîvânında melâmetlikle alakalı olarak “ melâmet beresi” tamlamasını kullanmıştır. Melamîlikte giyilen aba ve bereye kıyafetlerine gönderme yapılmak istenmiştir.

Ben geçenlerden haber aldum ki yokdur kırkuluğ

Gerçi kim kıldan kılıçdan incedür dirler Şırâf (295/6)

¹¹ Süleyman ULUDAĞ, **Tasavvuf Terimleri Sözlüğü**, 240.

Âdem Çelebi bu şiirinde Dîvân edebiyatında da sıkça kullanılan ve dînî bir unsur olan Sırat köprüsüne yer vermiştir.

Bu nazm-ı âbdârî Âdem-i hoş-gūy görsünler

Olanlar ârzū-mend-i telezzüz Hızır' uñ âbından (109/5)

Şair bu beytinde Hz. Hızır'ın ölümsüzlük suyu olan Âb-ı Hayat'a ulaştığını dile getirmiştir. Bir rivayete göre ölümsüzlük suyunu bulan kişi Hz. Hızır'dır. Bu kadar önemli bir mazmun elbette edebiyatımızda da geniş bir yer tutmaktadır. “Şiirlerde, ince ve saf söz olarak kullanıldığı gibi sevgilinin dudağında da âb-ı hayat özelliği vardır.”¹² "Dudakları çevreleyen ayva tüyleri ise zulûmat ülkesidir. Genellikle Hızır ve İskender ile telmih ve tenasüp yoluyla kullanılır. Bazen şairin kendi şiirini de âb-ı hayata benzettiği olur.”¹³

Senüñ ‘aşkuñla iy Yūsuf-liķā Ya‘ķüb-veş dā'im

Bu künc-i beytü'l-aḫzānı mekân itmek baña maḫşūş (278/5)

şeklindeki beyit Yūsuf peygamber hikâyesinin telmih yoluyla hatırlatılması vesilesiyle dikkat çekicidir.

Yakup peygamber, Dîvân edebiyatında Yūsuf peygamber ile beraber anılır. Yūsuf'un gömleği ve Yâkup'un gözünün açılması motifi zengin hayaller oluşturur.

¹² İskender PALA, **Ansiklopedik Dîvân Şiiri Sözlüğü**, 13.

¹³ A.g.e., 14.

Pîr-i Ken'an, Yakup peygamber için kullanılan bir ifadedir. Hasretle kör oluşu, ağlaması, külbe-i ahzan, gözlerinin açılışı vb. hususiyetler Yakup peygamberle ilgili kullanılır. Dîvân edebiyatında âşık çile çekmesi münasebeti ile Yakup peygambere benzetilir.

Dehr-i dūnuñ kimseler hîç görmedi imdā[dı]nı

‘Âķıbet aldı elümden Şîrîn’uñ Ferhād’ını (82/1)

Şairin telmih sanatını kullandığı bu beyitlerde kimi zaman Şirin ve Ferhad’ın meşhur aşkını, kimi zaman Hz. Süleyman’ın rüzgarın taşıdığı ifade edilen meşhur tahtını, bazen Hızır’ın ulaştığı Âb-ı Hayat’ı İsâ’nın ölüleri diriltme mucizesini okuyucuya hatırlattığı da görülmektedir. Hz. Süleyman klasik edebiyatta farklı şekillerde sıkça karşımıza çıkar. “Özellikle yüzük, karınca, Hüdhüd ve Belkıs ile birlikte çok anılır. Sevgilinin dudakları mühüre benzetildiği zaman Süleyman’dan bahsedilir. Şair sevgilisine Süleymanlık yakıştırdığı zaman onun ihtişamından bahsetmektedir. Karınca aczin; Süleyman ise iktidar ve gücün timsali olarak tezat içinde verilir.”¹⁴

Ol şūh-ı cihān āfet-i devrān ola bir gün

‘Adl-ile şehā tahta Süleymān ola bir gün (97/1)

Burada da yukarıda belirtildiği gibi Süleyman’ın tahtından ve adaletinden bahsedilmiştir. Sevgili ile Süleyman arasında adalet ve taht açısından bir ilgi

¹⁴ A.g.e., 426.

kurulmaya çalışılmıştır. Bir gün devranın döneceğinden ve o acımasız cihan şûhunun adaletle tahta oturan bir Süleyman gibi olacağından söz edilmiştir.

Hemân bir sille-ḥāh-ı redd-i āzār olmadur Ādem

Kibār-ı Bermekî-ṭab‘ān-ı vakte ‘arz-ı ḥāl itmek (326/5)

Tarihte ünlü bir şahsiyet olan Harun Reşid’in veziri olan Bermekî’ye de bir şiirde yer verilmiştir. “Bermekiler Abbasiler devrinde vezirlik olmak üzere çeşitli makamlarda bulunan bir ailedir.”¹⁵ “İranlı olmaları sebebiyle İran edebiyatına dair eserlere ilgi duyuyorlar, Arapça’dan Farsça’ya tercüme ve adaptasyonlar yaptırıyorlar, İranlı sanatkarları destekliyorlardı.”¹⁶

İdemez teskîn sūz-ı hecre Aristo olsa da

Ādem-i bî-çāreden şor derd-i fūrkat neydüğün (178/5)

Şair, şiirlerinde aşk kahramanlarının isimleri gibi bazen filozofların isimlerine de yer vermiştir. Bu da onun kültürel seviyesinin çok da aşağı olmadığını gösterir. Burada adı geçen Aristo, “Eski Yunan filozoflarının meşhurlarından ve büyüklerindedir. Eflatun’un derslerini takip ve zamanının bütün ilimlerini tahsil etmiştir. Meşhur İskender’in talim ve terbiyesine memur idi. Ulum ve fûnunu ilk

¹⁵ Hakkı Dursun YILDIZ, “Bermekî”, 517.

¹⁶ A.g.e., 519.

taksim ve tedvin eden “ilm-i mantık”ı ortaya koyan ve Allah’ın birliğine iman eyleyen bir zâttır.”¹⁷

Olmadı vâdi-yi Eymen-res-i vaşl esb-i heves

Virmedi reh-zene-yi fûrkatüñ ârâm baña (20/2)

Şairin burada Hz. Musa’nın Tanrı’nın tecellisiyle karşılaştığı vadi-i Eymen’den bahsettiğini açıkça görmekteyiz. Yine Âdem Çelebi, heves atının kavuşma vadisine ulaşamayacağından ve ayrılığın eşkiyâsının bir dem ona rahat vermediğinden bahsediyor.

Mekânın hıttâ-ı Şîrâz’da itmişiken iy Âdem

Cihân bâğına kendi itdi tebdîl-i mekân Hâfız (300/5)

Âdem Çelebi’nin ünlü şairleri tanıdığını ve eserinde yer verdiğini görmekteyiz. 299 numaralı şiirin kafiyesi “Hâfız” şeklindedir. Hâfız Şiraz’da doğduğu için Âdem Çelebi de son beyitte Şiraz kelimesini kullanıp bunu vurgulamaktadır. Hâfız, “Bazı İran kaynaklarına göre Fars edebiyatının üç büyük şairinden biri, gazelde ise en büyüğüdür. Sözleri gaipten haber verir nitelikte derin anlamlı olduğu için lakabı Lisânü’l-gayb (gaybın dili) ve Tercümânü’l-esrâr’dır (gizleri, gizemli şeyleri çeviren, açıklayan). Yaşadığı dönemde Şiraz’da ve Fars ülkesinde parmakla gösterilen bir şairdi.”¹⁸ “Nazım şekillerinden gazelde büyük bir yeteneği vardı. Gazellerinde

¹⁷ Ahmet Talat ONAY, *Açıklamalı Dîvân Şiiri Sözlüğü*, 37,38.

¹⁸ Gencay ZAVOTÇU, *Dîvân Edebiyatı Kişiler-Kişilikler Sözlüğü*, 198.

çoşkulu ve içli bir söyleyişi olduğundan gazelde üstat olarak kabul edilir. İranlıların gazelde çok ünlü olan bu çoşkulu (lirik) şairi, bir bakıma Fars Edebiyatı'nın şakıyan bülbülüdür.”¹⁹ “Kur’ân’ı hıfzettiğinden (ezberlediğinden) Hâfız mahlasını aldı ve bu adla tanındı. Hâfız, yüzyıllar boyu süregelen ününü, tek yapıtı olan Dîvân’ı ile sağladı. Yapıt birçok eski şairlerinki gibi aşk, şarap, sarhoşluk, ikiyüzlülük, şikayet gibi konuları içerir.”²⁰

Umaram okuyan bu nazm-ı nev-îcādumı şimdi

İde iy Ādemā şî‘r-i faşîh Ḥassān’dan i‘rāz (289/7)

Âdem’in eserini oluştururken bazı şairleri örnek aldığı ve onlardan etkilendiği muhtemeldir. Hatta kendisi de bunu dile getirmiştir. Örneğin, fasih şiir yazarı Hassan’ı takdir ettiğini ve onun etkisinde kaldığını belirtmiştir. Yukarıdaki beyitte de yeni icat olan bu şiirini okuyan kişinin Hassan’ın fasih şiirinden sakınması gerektiğini söylemiştir. Bunun dışında yine etkilendiği şairlere Mevlânâ’yı da örnek verebiliriz. Hatta şiirlerinden anlaşılacağı üzere, şairin Mevlevî olabileceği de düşünülebilir. Çünkü bir gazelinde yalnızca Mevlânâ’nın adını vermekle kalmaz, mevlevîlikten ve mevlevîliğin özelliklerinden olan “semâ” ile “dönmek” ifadelerinden de bahseder. Şair “Mevlânâ’nın şevkiyle mevlevî olup dönerek semâ etsek buna şaşılmaz” demiştir.

¹⁹ A.g.e.

²⁰ A.g.e.

Mevlevî olup ‘aceb mi şevk-ı Mevlânâ-y-ıla

Döne döne durmayup itsem felek gibi semâ‘ (306/3)

Âdem Çelebi’nin şiirlerini canlı tutmak istediğini yukarıda belirtmiştik. Buna işaret eden bazı unsurlar yine göze çarpmaktadır. Örneğin şiirlerinde mûsikî terimlerine yer vermesi o açıdan mühimdir. Dîvânında en sık geçen mûsikî terimleri makamlar ve mûsikî aletleridir. Âdem Çelebi şiirlerinde Hisar, Gülbak, Nevâsâz gibi ifadeleri kullanarak şiirine hareket katmıştır. Buradan şairin mûsikî terimlerini bildiğini ve şiirlerinde kullanarak bunu ön plana çıkardığı söylenebilir. Hisar makamı Türk musikisinde kullanılan en eski makamlardan biridir. Buradan da şairin musikideki temel makamları ve çalgı aletlerini bildiğini söyleyebiliriz. Ayrıca bu kavramları edebî şekillerde kullanması onun yaratıcılığını da gözler önüne serer. Ayrıca şiirlerinin çoğunun başlığında “Güfte” ifadesini kullanması bunları bestelenmek üzere yazdığının da bir göstergesidir.²¹

Muṭribâ gel yine âheng-i Hişâr iyleyelüm

Hem Nevâsâzi-i gül-bāngı hezâr iyleyelüm (9/1)

Yukarıdaki beyitte de mutrib, aheng, Hisar, Nevâsâz, gül-bang kelimeleri arasında alaka kurulmuştur.

²¹ Bkz. Yılmaz ÖZTUNA, **Türk Musikisi Kavram ve Terimleri Ansiklopedisi**, 137.

‘Aşk mızrâbın urur sînem dağı iyer devâ

Şest midür şantür mıdur kânûn mıdur bilmem nedür

Şair yukarıdaki beyitte gönlünü müzik aletlerinden olan şest, kanun ve santura benzetmiştir. Mızrap ise o gönlü yaralayan bir ok şeklinde tahayyül edilmiştir.

Şairimiz şiirlerinde deyimlere sıklıkla yer vermiştir. Bu deyimlere birkaç örnek vermek lazım gelirse, gün görme-, kendi yağı ile kavrul-, aşka düş-, bel bağla-, sevdaya düş-, Hak’dan bul-, ettiğini bul-, taş ile döğün-, kadrini anla-, zevk u dem sür-, candan usan-, bir pula sat-, can ile baş terk et-, devran dön- v.b. Aşağıda bu deyimlerin geçtiği bazı beyitler sıralanmıştır:

Çankı dil-berde ola bu haşlet ‘uşşâk öldürür

‘Âkıbet âh u enîn-ile cemâlin şoldurur

Nâr-ı ‘aşka düşürüp hem sînesini yandurur

Bir bakış bir şalınış bir yürüyüş bir de kıyâm (38/3)

Cümlesi birlüğini taşdîk idüp bel bağladı

Efdal-i ümmet o râh-ı Muştafâ altındadır (33/2)

Metâ‘-ı vuşlağa irmek için ben cân u ser virdüm

Niçe ‘âşıkları ol dil veyâ bir pula şatmışdur (56/3)

Eyā dil-ber beni cāndan uşandurduñ cefālarla
Gelüp bir dem görüşmezsüñ be-zālim āşinālarla (52/1)

Cevr-i istignā ile bağrum benüm hūn iyledüñ
Hep baña itdüklerin bir bir bulasuñ sevdigüm (42/4)

Ol perî bir mâhdur gün görmedük
Görmeyince ol mehi gün görmedük²²

Murādum üzre devrān dönmedi gün görmedüm ammā
Felekde mişl[i] yoğ şimdi meh-i nā-mihribān sevdüm (8/2)

Bir saçları Leylā'ya hevā-dār mı olduñ
Mecnūn gibi Ādem gine sevdāya mı düşdüñ (63/5)

Çavrulmadayuz dil gibi kendi yağumuzla
Seyr-i ni'am-ı hūnçe-i laht-ı cigeriz biz (257/3)

Oldı vebāli boynuña bīmār-ı fūrkatūñ
Dermānmış ne fā'ide her derde gerdenüñ (197/3)

²² Ali TANYERİ, *Örnekleriyle Dîvân Şiirinde Deyimler*, 135.

Bi-ḥamdi'l-lāh bi-ḥamdi'l-lāh iriṣdük gül gibi yaza
Şükūfeler ağız açmış ki başlar nāz u niyāza (4/1)

Henūz ādemi Ādem ḳadrın añlar var mı hīç bilmem
Perī-ruḥsān āteş-pāre bir āşüb-ı cān sevdüm (8/4)

Rū-nümā olma hele herkese āyīne gibi
Şoñra taş-ıla dögünme güzelüm sīne gibi (25/1)

Ḳankı dil-berde ola bu ḥaşlet 'uşşāk öldürür
'Āḳıbet āh u enīn-ile cemālin şoldurur

Ādem-i bī-çārenüñ zaḥmına emler itmediñ
Bed-du'ā itmeme saña Ḥaḳ'dan bulasın sevdigüm (42/5)

Beni terk iyleyüp tenhā idersüñ nāz u istiğnā
Sürersüñ zevḳ u dem cānā raḳīb-i bed-liḳālarla (52/2)

Ādem yoluña cān ile baş terkini ḳıldı
Sen gine red iyledüñ anı (55/9)

Meclis içre naḳd-ı mihrin dā'imā meh-rūlarıñ
Cerr ider yüz ḳızdırup olmışdurur cerrār def (313/3)

Yukarıdaki örnek beyitlerden de yola çıkılarak şairin halkla iç içe yaşadığı ve bunu eserine yansıttığı söylenebilir. Bu durum hem muhtevada hem imlada hem de kelime seçiminde karşımıza çıkmaktadır.

Ṭotalum nabzı bilürmiş o ṭabīb-ü dil ü cān

N'ıleyüm ḥastesinüñ derdine dermān olmaz (259/3)

Tıpta geçen bir terim olan nabız tutmak kavramı yukarıdaki beyitte yer almaktadır. Şair burada gönlün tabibi olan sevgiliye seslenmektedir. Hastaların nabzını tutan nasıl doktorsa, burada da şairin nabzını tutan sevgilidir.

Âdem Çelebi'nin eseri incelendiğinde, onun da diğer birçok şairde olduğu gibi fahriye yaptığı görülür.

Hoş dimiş bu mıṣrayı dil-dāra dilden Ādemā

Sükkerīn ma'cūn bezm ehline ṣoḥbetdür lebüñ (159/6)

Yukarıdaki mısralarda şair kendisine seslenerek bu mısrayı sevgili için söylediğini dile getirir.

Dîvân şiirinde sosyal hayatın yeri bilindiği üzere son derece önemlidir. Örneğin “ases” Klasik edebiyatta sıklıkla karşımıza çıkan bir kavramdır. Bir çeşit güvenlik memuru olan, “Asesler, Yeniçeri Ocağı’na mensub olup inzibat ve asayiş görevini yüklenmişlerdi. Bilhassa geceleyin devriye gezip güvenliği sağlamak onların görevleriydi.” “Edebiyatta ases sevgilinin gece renkli saçları ve suç işlemiş olan gönül ile birlikte kullanılır. Sevgilinin güzelliği ases görevini yürütür, âşığı tutsak eder.”²³

Mest-i cām-ı ‘aşka te’şîr iylemez ta’n-ı rakîb

Olmaz āzār-ı ‘asesden münfa‘il ser-hoşlar (12/4)

Yukarıdaki beyitte de “ases” ismi verilen gece bekçilerinin devriye gezerken yolda gördükleri sarhoşları azarlayıp tutsak edip götürdüklerine dikkat çekilerek ases-sarhoş-rakipler ve sevgili arasında bağlantı kurulmuştur.

İder takşîm halka nazmını Ādem faķîr-āne

Ezel kassām ihsān iylemiş çün kısmet-i elfāz (302/7)

Sosyal hayatla ilgili olarak Osmanlı Devletinde geçerli İslam Hukuku’nda yer alan bir kavram olan “kassam”dan yukarıdaki beyitte bahsedilmiştir. Ölülerin bıraktıkları şeyleri taksim işiyle uğraşan şer’i memurlar hakkında kullanılan bir tabir olup Arapça bir kelime olan “kassam” kelimesi terekeyi taksim eden şer’i memur; kısım kısım

²³ İskender PALA, **Ansiklopedik Dîvân Şiiri Sözlüğü**, 44.

ayıran, veren diye izah edilmiştir.²⁴ Daha geniş anlamda ise; İslam hukukunda miras davalarında bizzat dava mahalline giderek, gerekli tahkikatı yapıp ihtilaf hakkında bir neticeye vardıldıktan sonra davayı hükme bağlayan ve gayri menkulleri varisler arasında taksim eden memura kassam denilmektedir.²⁵

Aldum haber-i kıymet-i kālā-yı vişālūñ

Bildüm ne kumāş olduğın aşlı halebīdür (14/4)

Yukarıdaki beyitte de kumaş çeşitlerinden biri olan “Halep kumaşı”ndan bahsedilmektedir. “Halep’in ticari hayatında kumaşın önemli yeri vardır. Halep kumaşı, çözüğü ipek, atkısı yün olan özellikli bir kumaştır.” “Günümüze ulaşan örneklerden hareketle, ipekli, ipekli-pamuklu ve pamuklu olarak dokunan Osmanlılar dönemi Halep kumaşlarının *alaca*, *harîr*, *kutnî/kutnu*, *sevâî* ve *döşemelik* gibi türleri olduğu anlaşılmaktadır.”²⁶ “Kumaşın tarihi oldukça eskidir. Pamuk, yün veya ipekten dokunan kumaşlar, renkleri ve desenlerindeki çeşitlenmelerle kişilerin ve kültürlerin zevkini yansıtan bir özelliğe de sahiptir. Şairler, ses, harf, kelime ve imajlarla oluşturdukları şiirlerini kumaş imgesiyle anlatırlarken, onun da tıpkı kumaş gibi kendine özgü renkleri ve desenleri olduğunu düşünmüşlerdir.”²⁷ “Kumaş imgesinin şiir bağlamında kullanılması Nâbi’den sonra yaygınlık kazanmıştır. Nâbi’nin bu imgeyi kullanmasında, Halep’te yaşadığı yılların rolü vardır.” “Eskiden Hindistan’dan gelen kumaşların nadir ve kıymetli oluşu sebebiyle, *bulunmaz Hint kumaşı* deyimini ortaya çıkmıştır.”²⁸

²⁴ M. Zeki PAKALIN, **Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü II**, 209.

²⁵ Orhan BÜYÜK, **Şer‘iyye Sicillerine Göre XVII. Yüzyılın Ortalarında Edirne’de Sosyo-Ekonomik Hayat**, 28.

²⁶ Cemal KURNAZ, “Şiirsel Bir İmge Olarak Halep Kumaşı”, 2.

²⁷ A.g.m.

²⁸ A.g.m., 6.

Ġamzeñ okı dā'imā başum kabağından geçer

Pehlüvân-ı 'âlem olmışsın kaşuñ yāyını yaş (280/6)

Burada Âdem Çelebi'nin zikredilen beytinde sosyal hayat unsurlarından “yay yasmak” ifadesini görmekteyiz. Sevgilinin gamzesinin oku daima şairin başının kabağından geçmekte ve sevgiliden kaşının yayını yasmaı istenmektedir. “Yay yasmak” Klasik şiirde kullanılan önemli bir okçuluk terimidir. Hatta Klasik şiirden de önce kullanımı söylenebilir. İslam öncesi Türklerde dahi okçuluğun kullanıldığı işaret edilir. “Yayın kirişini gevşetmek.”²⁹dir. Klasik edebiyatta bu terimi Âdem Çelebi'den önce de pek çok şair kullanmıştır. Bir misal vermek gerekirse ünlü şairlerden Nâbî'nin beyti söylenebilir.

Kalmaz ebrûda girih terk-i 'itâb eylese yâr

Resmdir ceng hitâmında kemânlar yasanur³⁰

Hayâl-i pertev-i şem'-i ruhuñla sultānum

Deñiz tonanmaşına döndi çeşm-i giryānum (355/1)

Gemi ve gemicilikle ilgili terimlerin kullanımları Klasik edebiyatta ilgi çekici unsurlardır. Gemicilik kavramları 18.asra gelene kadar birçok şair tarafından ele alınmıştır. Bunun bir örneğini de Âgehî'de görmekteyiz. “*Âgehî kasidesi ve*

²⁹ Fatih KÖKSAL, *Klasik Türk Şiiri Araştırmaları*, 349.

³⁰ A.g.e.

tahmisleri” adlı makalede onun kullandığı gemici terimlerinin hemen hemen hepsi örneklerle verilmiştir ve izah edilmiştir.³¹

Onun dışında Râsîh isimli şair de gemicilik üzerine şiirler yazmış, bu şiirlerinde gemicilikle ilgili deyimlere yer vermiştir.

Yukarıdaki örnekte şair gözyaşını “deniz donanması”na benzetmektedir. Bu kullanım Âdem Çelebi’den önce de mevcuttur. Örnek vermek gerekirse,

Hamdu li’llâh kim bu gün gazilerüz, hâcilerüz

Mâl u mülk ü tâc u taht-ı gebri yagmacılaruz

Biz levendiyüz bu deryânun, donanmacılaruz

Çün Sinân Paşa-yı gâzidür bizüm serdârumuz³²

Şikence lüccesinüñ dil re’is-i lîmâni

Sitem sefînesine çāk-i sîne lîmānum (355/3)

Şair yine burada gemicilikle ilgili olan sefine, liman, reis gibi kelimeler üzerinde durarak beyti bu unsurlar üzerine kurmuştur. Bu kavramlar sadece gemicilik terimleri olarak kullanılmakla kalmaz şairler tarafından edebî anlamlar yüklenerek de ilişkilendirilir.

³¹ A. TIETZE, “XVI. Asır Türk Şiirinde Gemici Dili II, Âgehî Kasidesi ve Tahmisleri.”

³² A. TIETZE, “XVI. Asır Türk Şiirinde Gemici Dili I, Nigârî, Kâtibî, Yetîm”, 504.

Kimse göz degürmesün dîrsüñ bu şî'rüm heykelin

Şeh-süvârum gerden-i rahş-ı şabâ-hem-pāya aş (283/4)

Şair yukarıdaki beytinde Klasik edebiyatta kullanılan heykel (bir çeşit muska) ve göz degmesi arasında bağlantı kurmuştur. “Bir deyim olarak “nazar değmesi”, yaygın bir inancı dile getirmektedir. Az çok herkeste olan, mavi gözlü kimselerde daha fazla bulunduğu inanılan ve böyle kimselerin bakışlarından fırlayan zarar verici, çarpıcı ve öldürücü güç anlamındadır. Bilhassa halk arasında bazı kimselerin sebebi bilinmeyen olağanüstü nazar güçlerinin olduğuna inanılır.”³³ Bundan korunmak için de içerisinde birtakım dualar yazan muskalar takılır. Buna Eski edebiyatta heykel adı da verilir. İşte Âdem Çelebi de sosyal hayata vurgu yaparken bir yandan da kendi şiirine nazar değmemesi için temennide bulunmuştur. Göz değirmesi (değmesi) Dîvân edebiyatında da sıkça geçen bir kavram olduğu için birçok şairden örnek vermek mümkündür.

Âdem Çelebinin şair meslektaşlarına nazire yazdığı da dîvânında gözümüze ilişmektedir. Meselâ, 151. gazeli “saña” rediflidir ve Nedim’e naziredir. Örnek teşkil etmesi açısından makta‘ beytini veriyoruz:

Tâ-be-key bu vâdi-yi hayret bu reftâr velehü

Âdem efkâruñ mı var bilmem ne hâl olmuş saña

³³ Şevkiye KAZAN, “Klasik Türk Şiirinde Nazar: Göz Değmesi”, 166.

Âdem, şair meslektaşları dışında devlet adamı vasfı olan şairlere de nazire yazmıştır. Dîvân'da yer alan bir şiiri Mengli Giray'a naziredir. Âdem Çelebi 18.yy.'da yaşadığına göre II. Mengli Giray'a nazire yazması muhtemeldir. Mengli Giray, "Hacı Selim Giray Han'ın oğludur. 1724'te Kırım hanı olmuştur. 1730'daki Patrona Halil isyanında hanlıktan ayrılmış ve Rodos'a sürülmüşse de 1737'de tekrar Kırım hanı olmuştur. 10 Aralık 1739 tarihinde vefat etmiştir. Bahçesaray'da Han Camii haziresine ecdadının yanına gömülmüştür. Tasavvufa meyillidir. Kırım'da cami ve Halveti tekkesi, Tatarpınarı'nda medrese ve İstanbul Tophane'de bir Gülşeni tekkesi yaptırmıştır. Kılıç ve kalem kullanmada maharetlidir."³⁴ Şair, Mengli Giray'ı nazımın hakanı olarak görürken kendisini ise bir köle olarak vasıflandırır:

Âdem niçe tanzîr idelüm Mengli Girây'a

Ol husrev-i hâkân-ı nazım biz ne gedâyuz (148/5)

Âdem Çelebi'nin eseri incelendiğinde yukarıdaki bazı hususiyetlerden de anlaşılacağı gibi oldukça zengin bir kültür dairesinin tesirleri görülmektedir. Gerek sosyal hayat unsurları gerekse çeşitli kullanımlar şairin şiirlerine zenginlik katmaktadır.

³⁴ Cemal KURNAZ, Halil ÇELTİK, "Hanlık Dönemi Kırım Şairleri Hakkında Bazı Tespit ve Değerlendirmeler", 286.

2.3. Şekil Özellikleri

Dîvâna baktığımızda hemen hemen her şiirin başında “Nev-güfte-yi Âdem Çelebi” ifadesini görmekteyiz. Kimi şiirlerinde ise “Gazel-i Âdem Çelebi” , “Güfte-yi Taḥmīs-i Âdem” , “Satranc-ı Sade” veya “Güfte-i Kalenderi-i Âdem” başlığı bulunmaktadır.

Âdem Çelebi son derece yeniliğe açık ve yaratıcı bir şairdir denilebilir. Çünkü bazı şiirlerinde iki nazım şeklini bir arada kullanmaya çalıştığı görülmektedir. Mesela 86. şiirde “Güfte-i Kalenderi-i Müstezat” başlığı bize bunu ispatlar niteliktedir. Bunun yanı sıra kafiye kullanımına da dikkat ettiğini söyleyebiliriz. Şiirlerinde kafiye önem vermiş hatta 96. şiirinin başlığını “Güfte-i Gazel-i Âdem Pür-Kafiye” koymuştur.

Âdem Çelebi'nin şiirlerinden birçoğunun kalıplaşmış Dîvân edebiyatı manzumeleri olduğu görülüyor. Ancak öyle şiirleri de vardır ki yenileşme adına yazıldığı söylenebilir. Özellikle şekil açısından değişik şiirler ortaya koymayı amaçlamış ve bu yönde çalışmıştır. İki farklı şekli birleştirme çabası da fikrimizce bundan ileri gelmektedir. Mesela en sık yaptığı şey “kalenderi-yi müstezat” oluşturmaktadır. Yalnız burada en dikkat çekici unsur müstezatın vezin kullanımınıdır. Şairin metnimizde bulunan 55. ve 85. şiirleri bu duruma örnek teşkil etmektedir. Ayrıca şekil açısından farklılık gösteren “Müstezat-ı Çifte Kalendar-yi Âdem” başlıklı şiirinde kurallara aykırı davranarak ikinci mısralarda vezin kullanmamıştır. Bu duruma bir örnek vermek gerekirse;

- 1 Doğdı güzelüm baht güneşi tā ki semādan
Gör ki ziyāyı
İyleyem ızhār
Feyz aldı gönül ‘aşq-ıla ol hüsni-ziyādan
Vireyüm behāyı
Hüblar her bār
- 2 A‘dāya ğaraż yār baña tenhā çıkağeldi
‘Arz itdi recāyı
Ol dīdesi hün-h‘ār
Bī-çāre gönül sīm gibi gör esdi hevādan
Gör semāyı
Tekrār-be-tekrār

Genel mânâda da şekil birliğini önemseyen bir şair görüntüsü Âdem Çelebi’de karşımıza çıkmamaktadır.

Ayrıca şairin 5. şiiri 4 beyitten oluşan eksik bir gazel yani nâ-tamam gazel veya nakıs gibi görünmektedir; fakat şiirde matla beytinde mahlas belirtildiği için böyle bir durumun söz konusu olamayacağını da düşünebiliriz. Örnek teşkil etmesi açısından sözü edilen şiir aşağıda belirtilmiştir.

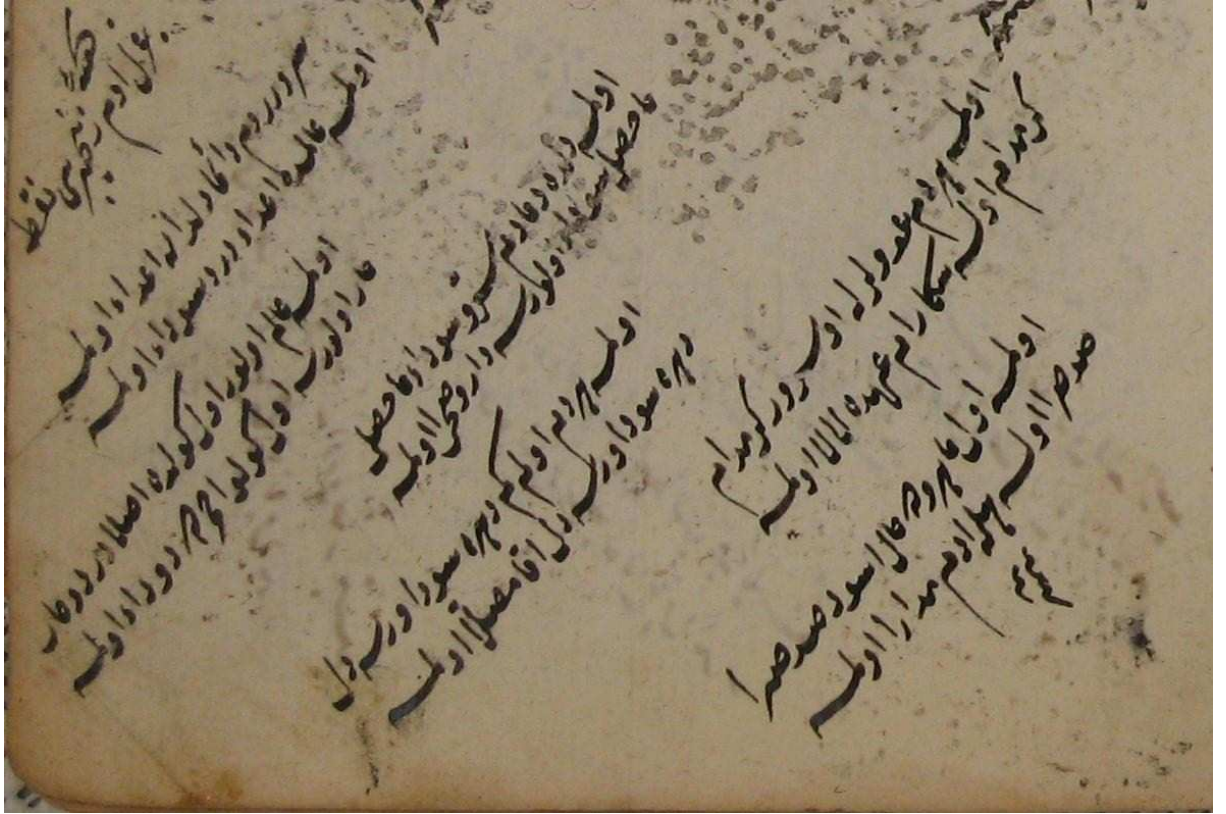
- 1 ‘Aşkuñ meyini nüş ideli ol perī-peyker
Destinde anuñ sâgar u peymāne güler oynar
- 2 Üftādeleri seyr ideli ol meh-i tābı
Haqqā didiler kaşları çevgān güler oynar
- 3 Rāhın gözedür gelmege üftādesi ammā
‘Uşşāka ğaraż ol perī el-ān güler oynar

4 Hüsni güneşi virdi ziyâ dehre ser-â-pâ
 Âdem ile ol yâr hele her an güler oynar

Âdem Çelebi, bir Dîvân edebiyatı şairidir; ancak bazı noktalarda halk şiiri tarzını da kullandığını da görebiliriz. Aruz ölçüsünün yanında hece ölçüsüne yer vermesi, bazı deyimleri ve halk söyleyişlerini kullanması bu duruma örnek olabilir.

65. şiirde görülen “Güfte-i Gazel-i Âdem zencîr-i bî-Nuqaţ” başlığı şairin yaratıcı şiirler yazmak için ne denli çaba sarf ettiğini göstermektedir. Klasik edebiyatta noktasız gazel yazma geleneği vardır. Mesela Tecellî’nin³⁵ bu yolda yazdığı şiirlerden oluşan bir dîvânçesi vardır. Âdem Çelebi’nin döneminde ilgi çekmek adına noktasız şiirler yazmış olduğunu söyleyebiliriz. Aşağıdaki metin, yazmada 14a’da yer alan bu noktasız gazeldir:

³⁵ Bkz. Sebahat DENİZ, **Tecellî ve Dîvânı**.

Âdem'in muammâ şeklinde yazdığı bir gazele de dîvânında rastlanmaktadır. 140. gazelin başlığı "Güfte-yi Gazel-i Mu'ammâ-yı Âdem" şeklindedir.

Âdem Çelebi'nin farklı nazım şekillerinde şiir yazmasının sebepleri başında şiirlerine hareket katmak ve yenilikler yapmak istemesi sıralanabilir. Bu amaçla görsel açıdan farklı gelebilecek şiirler de ortaya koymuştur. Yine buradaki maksat da hareketlilik, halk tarafından kabul edilme ve görsel beğeni oluşturma olarak dile getirilebilir. Birkaç varakta göze çarpan şiirlerinden bahsetmek gerekirse, örneğin müellif hattı olduğunu düşündüğümüz bu eserde şair baklava dilimli şiirler ortaya

koymuştur. Bu hareketlilik hem Osmanlı'da resim sanatının yer alamamasından kaynaklanabilir hem de şairin birtakım yenilikleri şiirine uygulama arzusu içerisinde olduğunu gösterebilir. Osmanlı'da görsel şiirlerin yeri farklıdır. "Klasik Türk edebiyatında görsel şiir, kimi şairlerin yeni ve farklı bir biçimde istif ettikleri mısralardan oluşmaktadır. Bu şiirlerin gelenekten ayrılan ya da ona başkaldıran bir yönü bulunmamaktadır. Osmanlılarda görsel şiirleri, somut bir nesneyi resmeden şiirler ve soyut geometrik şekillerden oluşanlar olarak tasnif edilebilir."³⁶ Aşağıdaki metin Âdem Çelebi Dîvânı 76a'da bulunan 350. ve 351. numaralı gazeller olup yukarıda bahsettiğimiz gibi baklava dilimleri şeklinde düzenlenmiştir:

³⁶ Özer ŞENÖDEYİCİ, "Osmanlı'nın Görsel Şiirleri I: Resim Yazmak Sanatı ve Sâdıkî'ye Ait Bir Müşeccerin Tetkiki", 217.

جلد اول
عزل اول

طبيب جانبي در شاه درمان و بر کورده
رکن جورا ايلان خسته سینه جان و بر کورده

جلد اول
عزل اول

شاه بجه عیش دمه کدو کوره
مدار کیش جا صفا سو کوره

افند باد شاه عالم ارای جهان اولش
سریری دولت حسینه شوکت شاه و بر کورده

قاش یاره ایلو بی کان حسنی دوشه
شکاف سینه شایسته بر قیو کوره

نه دامن بچه در سو ساف از عشوه در
سپهر شیوه ایلر روز کاره یان و بر کورده

شاه بی ایلدی اناروش صد باره
دخی نه میوه ویر افخل ارز و کوره

یا زق اول ماه اوجی حسنه اچق لیسو
تاشای ارازل قدر نه نقصا ویر کورده

نشاطی بولروز سوز سینه سر سلیقه
شراب شعله نثاره راه کلو کوره

الکچ یار مشفق آمد اما غنغ غوغا جو
نکهار هر طرف خنجر لیرین عریان و بر کورده

عجب نه یونله ایتش نظیره دعویسن
او ماه اینه مهر دوبر و کوره

بدر حرارت مشفق سخن مخلوقه و بر کورده
سخن شناسلر تازه کف کورده

ساره باور اولدسه او مهله جوق دوز
هاله نه کونه دوزنجوج کینه جوق کوره

بدر حرارت مشفق سخن مخلوقه و بر کورده
سخن شناسلر تازه کف کورده

Dîvân'da yer alan vezinler tespit edilerek bahirleri ile beraber aşağıdaki tabloda verilmiştir:

	Aruz Kalıbı	Bahri	Kullanım sayısı
1	Fâ'îlâtün/Fâ'îlâtün/Fâilâtün/Fâ'îlün	Remel	122
2	Fe'îlâtün/Fe'îlâtün/Fe'îlâtün/ Fe'îlün	Remel	47
3	Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün	Hezec	96
4	Mef'ûlü/Fâ'îlâtü/Mefâ'îlü/Fâ'îlün	Muzârîf	32
5	Mef'ûlü/Mefâ'îlü/Mefâ'îlü/Fe'ûlün	Hezec	40
6	Mefâ'îlün/Fe'îlâtün/Mefâ'îlün/Fe'îlün	Müctess	26
7	Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Fe'ûlün	Hezec	2
8	Fâ'îlâtün/ Fâ'îlâtün/ Fâilâtün	Remel	1
9	Fe'îlâtün/ Fe'îlâtün/ Fe'îlün	Remel	1
1	Mef'ûlü/Mefâ'îlün/Mef'ûlü/ Mefâ'îlün	Hezec	1
1	Mef'ûlü/ Mefâ'îlün/ Fe'ûlün	Hezec	1

Bunun dışında kalan şiirlerin 4 tanesinin hece vezni (ikisi 6+5=11'li, biri 5+5=10, biri de 20'li hece ölçüsü) ile olduğu tespit edilmiştir. Vezinleri tespit edilemeyen şiirler dipnot ile belirtilmiştir.

2.4. İmla Özellikleri

Âdem Çelebi 18.yy.'da yaşadığından o devrin dil ve imlâ özelliklerini dîvânında yansıtmıştır. Şiirlerini hem dîvân hem de halk edebiyatı çevresinde oluşturmasının diline de büyük ölçüde etkisi olmuştur.

Şairimizin kelimelerin yazımı sırasında yaptığı hatalar ya kendisinin kelimelerin yazılışını böyle bilmesinden ileri gelmektedir ya da bulunduğu çevrede kelimelerin kullanılış biçimlerinin o yönde olmasından kaynaklanmaktadır. Âdem Çelebi dîvânında yazımı en çok karıştırılan harflerin başında ج ve چ, ب ve پ, ز ve ذ gelmektedir.

Dîvânda و harfi ile yazılmaması gereken pek çok kelime bu harfle yazılmıştır. Örneğin “گول”, (gül) “پور” (pür) kelimeleri metinde sıklıkla و harfi konularak yazılmıştır.

‘Āqıbet dil murğını biñ lu‘b ile bend iyledi

Kākūli şayyād elinden çekdigüm Mevlā bilür (7/2)

Burada “کاکول” (kākül) kelimesi و ile yazılmıştır.

Tā-be-key murğ-ı dili şāḥ-ı nihāl-i gülde

Âdemā bār-keş-i minnet-i ḥār iyleyelüm (9/7)

Bu beyitte “مورغ” (murğ) kelimesi و harfi ile yazılmıştır, ayrıca “دیل” (dil) kelimesi de ي dîvânın genelinde olduğu üzere harfî ile yazılmıştır.

Çok görülen yukarıdaki kullanımlar dışında Âdem’e has orijinal yazımlar da karşımıza çıkmaktadır. Örnek olarak “زلف” (zülf) kelimesinin “ذولف” şeklinde yazılması gösterilebilir.

Şaḫın nergis kıyās itme fezā-yı bāğda ḫalmış

Bahār-ı seyre ḥayret-nāk-i pür-çeşm-i temāşādur

Burada “فضا” (fezā) kelimesi “فزا” şeklinde yer almaktadır.

Yine pāy-ı rişte-yi zülfüñle pür-ḫayddur gönül

Küş-t-gîr-i çarḥla ser-pençe ğāyet zūr olur (17/5)

“ذولفگله” (zülfüñle) kelimesi metinde “زلفگله” şeklinde yazılmıştır.

Ne nifāk itdi yine ben ḫuluñ aġyār saña

N’iyledüm n’işledüm iy şūḥ-ı sitem-kār saña (18/1)

“شوخ” (şūḥ) kelimesi metinde “شوح” şeklinde yazılmıştır.

Aşağıda “ناقس” (nâkıs) kelimesi “ناخس” olarak metin içerisinde 127. gazelde karşımıza çıkmaktadır.

Deryā nazarında görünür kıatre-i nâhıs

İy dīde-i ter gösterişüñ çü güherüñ var (127/3)

Bunların dışında “زنخدان” (zenaḥdān) kelimesi metinde “زنختان” şeklinde yazılmıştır.

İyledi dehri mu‘aṭṭar bŷy-ı zŷfŷñ meh-cebīn

Öyle idrāk iyledüm ki görmemiş mişlin zemīn

Seyr idenler gül cemālin didiler ‘ayne’l-yaḳīn

Şübhesüz tertīb-i cismüñdür senüñ ‘anber-şemīm (37/2)

Yukarıdaki dörtlükte birçok kelimenin farklı yazıldığını görmek mümkündür. Mesela “Meh-cebīn” kelimesi ise مهجي تين şeklinde yazılmıştır. İkinci dizedeki “میڭلین” (mişlin) kelimesi de aslında “میڭلین” (mişlün) şeklindedir. “جمالین” (cemālin) kelimesi de “میڭلین” (mişlin) kelimesi ile aynı yapıdadır. “عنبر” (‘anber) kelimesi de “عمبر” (‘amber) şeklinde yazılmıştır.

Ādem göricek rŷyını pes iyledi taḥşīn

Fŷlŷl ruḥa ruḥ fŷlŷl-i zībāya münāsib (43/5)

Bazen beyti vezne uydurabilmek için şairin bir takım kelimeleri farklı okuttuğu da görülebilir. Meselâ sonu çift konsonantla biten “بزم” (bezm), “رزم” (rezm) gibi kelimeler “bezim”, “rezim” şeklinde vokal türetilerek okutulmuş, meddi sağlamak için “نه” (nü) gibi kelimeler و harfi ile kullanılmıştır. Aşağıdaki beyitler bu durumlara örnek teşkil etmektedir.

Mişâl-i cām-ı sākī tīb-dār-ı neş'e-yi tab'um

Bezim-pīrā-yı gül-zār-ı melāhat şimdi şahbādur (13/2)

Mihr ü meh seyyāreler hep mäh-ı tībānum sever

Nüh felek pervāneler şem'-i şeb-istānum sever (45/1)

Ben ğarīb-i ğam-güsār olsun mı(?) bahtı kīne-cū

Kendi gönlüm baña düşmendür ki cānānum sever

Burada da “كسار” (güsâr) kelimesi ve “دشمن” (düşmen) kelimesi araya و harfi konarak yazılmıştır.

Şöyle olmuşdur metā'-ı vaşla kızgın müşteri

H̄âce-veş bir kaç pulı vardur ider bāzār def (313/6)

Âdem, bunların dışında bazı kelimelerin yazımını iki şekilde ele almıştır. Örnek verirsek, hoca kelimesi dîvânda kimi yerde hoca şeklinde kimi yerde h̄âce şeklinde

geçmektedir. Yukarıdaki beyit de bu duruma bir misaldir. Yine Âdem Çelebi'nin dîvânında yer verdiği kullanımlardan biri de atıf vavlarını bazı şiirlerinde “ي” (ye) harfi ile göstermesidir. Örnek vermek gerekirse;

Âteş-i ‘aşk-ıla ihrāk oldum inşâf itmedi
Zâlim i üstâd elinden çekdigüm Mevlâ bilür (7/4)

Atıf vavlarını “ي” (ye) harfi ile göstermesinin yanı sıra kimi şiirlerinde bazı terkip-i'lerini de “-u” şeklinde göstermiştir. Bu duruma bir örnek vermek gerekirse ;

Halka-ı dîde-i pür-hûnı idüp dâm-u kazâ
Yemçe-i sîm-i sirişk-ile şikâr iyleyelüm (9/3)

Dîvânda metnin yazımında pek çok hata vardır, ayrıca vezin kusurları da sıklıkla karşımıza çıkmaktadır. Problemlili olan yerler dipnotlar ile belirtilmiştir. Bu durumun sebepleri konusunda şunlar düşünülebilir. Ya Âdem Çelebi Dîvân'ı müsvedde hâlinde, şair metinleri düzeltmeye fırsat bulamamıştır ya da şair edebî seviyesini göstermede pek başarılı olamamıştır.

2.5. Sonuç

Sonuç olarak Âdem Çelebi tüm Klasik şairler gibi klasik edebiyat unsurlarını şiirlerinde barındıran, halkın içerisinde yetişmiş bu yüzden şiirlerine halk söyleyişlerini ve deyimleri de katan bir şairimizdir. Ayrıca sosyal hayata ait kavramlar, dinî unsurlar mütemadiyen şiirlerinde yer almaktadır. Kaynaklarda onun nerede doğduğundan, ailesinden, ona verilen eğitimden bahsedilmez. Ancak biz şiirlerinden İstanbullu olduğu ya da İstanbul'da yaşadığı bilgisini, dîvânını tamamladığında yaşça kemale ermiş bir insan olduğunu tahmin edebilmekteyiz.

Âdem Çelebi'nin tam anlamıyla doğum-ölüm tarihi ve yeri belli değildir. Fakat onun 18. yy. şairi olduğunu söyleyebiliriz. Mengli Giray'a naziresi ve şiirlerindeki geç dönem özellikleri onun 18. asırda yaşadığını bize işaret eder. Ayrıca Nedim'e nazîre yazmış olması da bu durumun bir göstergesi sayılabilir.

Âdem Çelebi'ye nasıl bir eğitim verildiği konusunda bir fikre sahip değiliz. Fakat bazı beyitlerinden devrinin şiir anlayışını yansıtmaya çalıştığını çıkarabiliriz.

Edebî şahsiyeti hakkında bir şeyler söylemek gerekirse, şair yeniliklere açık bir kişidir. Özellikle şiirlerini “güfte” şeklinde yazması onları bestelenmek üzere yazdığını ve onun musiki ile ilgilendiğini gösterir. Örneğin, “Güfte-yi Taḥmīs-i Âdem”, “Güfte-i Kalenderi-i Âdem”, “Güfte-i Kalenderi-i Müstezat” başlıklı şiirleri

onun ne denli yeniliğe açık olduğunun bir göstergesidir. Şekil özelliklerinden zengin bir dîvân olduğu bu özellikler kadar baklava dilimli şiirler yazması ile de göz önündedir. Bazı şiirlerinde bunu görmek mümkündür. Bu da yine onun şiirlerine hareket katmak istediğinin bir göstergesidir.

Dîvân üzerinde yapmış olduğumuz çalışma bizde şiirlerin müsvedde halinde olduğu intibasını uyandırdı. Birçok yerde vezin probleminin olması, bazı kelimelerin üzerinin karalanması bu durumun göstergelerinden sayılabilir.

Âdem, şiir sayısından da anlaşılacağı gibi üretken bir şair görüntüsü veriyor. Bazı beyitlerinde güzel bir söyleyişe sahipken, bazılarında ise başarı gösterememiştir.

2.6. Transkripsiyonlu Metnin Teşkilinde İzlenen Yol

1. Metin, içindeki bir takım göstergelere dayanılarak Eski Anadolu Türkçesi imlâsına göre okunmuştur.
2. Mananın tamamlanması adına bazı eklemeler ve tamirler yapılmış ve bunlar [] işareti ile gösterilmiştir.
3. Metinde kullanılan çeviriyazı işaretleri şöyledir:

Ā, ā	ا
Ṣ, ṣ	ث
æ, ħ	ح
Ḥ, ḥ	خ
Z, z	ذ
Ṣ, ṣ	ص
Ẓ, ẓ	ض
Ṭ, ṭ	ط
Z, z	ظ
‘	ع
Ġ, ġ	غ
Ḳ, ḳ	ق
ñ	ك
Ū, ū	و

İ, ĩ ۛ
 ˆ ˆ

4. Metinde Farsça kelimelerde yer alan labial hı “Ĥ ,ĥ” şeklinde belirtilmiştir.
5. Aslî şeklinde vokal bulunmayan âsmân, pâdşâh gibi olan kelimeler, telaffuz kolaylığı açısından “âsumân”, “pâdişâh” şeklinde vokal ilâve edilerek alınmıştır.
6. Atıf vavları ses uyumuna ve bağlama görevine bakılarak u/ ü/ vü şeklinde alınmıştır.
7. Farsça birleşik isim ve sıfatların arasına “-” işareti konulmuştur. “dil-âver”, “perî-peyker”, “dil-rübâ” gibi.
8. Metinde yazıdan veya metnin tahrip olmasından dolayı okunamayan yerler (.....) ile gösterilmiş, bunun dışındaki problemlili kelimelerin yanına (?) işareti konulmuştur.

3. DÎVÂN METNÎ

2a

1

Güfte-i Ğazel

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Ehl-i ‘aşkuñ tã ezelden mübtelâsıdur adeh
Meşrebince mübtelâlar âşinâsıdur¹ adeh
- 2 Göz oyar ‘uşşâkınuñ destine girdükçe müdâm
Dem-be-dem ehl-i ħarâbuñ ‘aşkıyâsıdur adeh
- 3 Sâķinüñ destine girse ol şurâhî² ağız açar
Mekr ile efsün ider sihrüñ libâsıdur adeh
- 4 Niçe ser-keş dil-rübânuñ leblerin³ püs itmede
La‘l-i nâb-ı mey degül cânüñ ĝinâsıdur adeh
- 5 Mey-fürüşüñ Ādemâ hem ‘ömr[i] olsun müstedâm
Ĝitdi rûhından ‘azîz-i cân bahâsıdur adeh

2

Güfte-yi Ğazel

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Ħamdüli‘l-lâh bezme irdi ‘âlem-ārânuñ biri
Serv-ğaddin⁴ gösterür güyâ ki Tübâ’nuñ biri

¹ Kelime metinde “اشينا” şeklinde yazılmıştır.

² Kelime metinde “سوراحي” şeklinde yazılmıştır.

³ Kelime metinde “leblerüñ” şeklinde yazılmıştır.

- 2 Dāmenin⁵ pūs iylemek mümkin midür cānā didüm
Yā ne mümkin baña rām ol dimiş ednānuñ biri
- 3 Kays-veş mecnūn[1] oldum bir sehī⁶-kād tāzenūñ
Kūh ı şahrāya düşürdi saç[1] Leylā’nuñ biri
- 4 Rā gibi gördüm o şūhuñ⁷ kaşları mihrābını
Çünkü döndürdi bu cismüm kaşı tuğrānuñ⁸ biri
- 5 İki sultān-ı Habeş’dür kaşlarıñ iy mäh-ı nev
Ādem’i bend itdi āhır çeşm-i fettānuñ biri

3

Güfte-yi Kalendarī-yi Ādem

Mef’ülü/ Mefā’ilü/Mefā’ilü/Fe’ülün

- 1 Gör bezmümüze kāmēt[i] ‘ar‘ar çıkageldi
Geldi gülerek nāz-ile dil-ber çıkageldi
- 2 Gelmez dir iken hānemüze ol meh-i garrā
Gösterdi baña rüyını enver çıkageldi
- 3 Heçr āteşine yakdı beni gamzesi fettān
Teskīn için [ol] ruhları⁹ aħmer çıkageldi

⁴ Kelime metinde “serv-ğadduñ” şeklinde yazılmıştır.

⁵ Kelime metinde “dāmenūñ” şeklinde yazılmıştır.

⁶ Kelime metinde “şehī” şeklinde yazılmıştır.

⁷ Kelime metinde “şūhuñ” şeklinde yazılmıştır.

⁸ Kelime metinde “طورانك” şeklinde yazılmıştır.

⁹ Kelime metinde “روحلري” şeklinde yazılmıştır.

- 4 Bir iki kadeh derd-ile mey nüş ideriken
Şun sâkî diyüp ol perî-peyker çıkağeldi
- 5 Âdem buldı sürürü
Hamd ola yine zülf-i mu‘anber¹⁰ çıkağeldi

2b

4

Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün/ Mefâ‘ilün

- 1 Bi-hamdi’l-lâh bi-hamdi’l-lâh irişdük gül gibi yaza
Şükûfeler ağız açmış ki başlar nâz u niyâza
- 2 Bahâr eyyâm-ı şâbitdür kamu kalbi ferâh iyer
Gül-i ra‘nâlara nisbet ider bülbüller âğâze
- 3 Velî ‘azm-ı kinâr itsek kasâvet mi kalur dilde
Huşûşâ ola yanında muşâhib bir iki tâze
- 4 Hezârân ‘izz ü nâz-ile alalar deste sâzını
Terennümler tûtup ol dem ki başlar şavt-ı Şeh-nâz’a
- 5 Niçe dil-ğasteler ihyâ olur şahn-ı çemen içre
Nebâtdan feyz alup diller devâlar irer emrâza¹¹
- 6 Teferrüc-gâh[a] ‘azm itsek kaçan ehl-i suhanlarla
Kuşûr itme şağın Âdem gerekdür elde yelpâze

¹⁰ Kelime metinde “mu‘anber” şeklinde yazılmıştır.

¹¹ Kelime metinde “emrâza” şeklinde yazılmıştır.

5

Mef'ülü/ Mefā'îlü/Mefā'îlü/Fe'ülün

- 1 'Aşkuñ meyini nüş ideli ol perî-peyker
Destinde anuñ sâgar u peymâne güler oynar¹²
- 2 Üftâdeleri seyr ideli ol meh-i tâbı
Haqqâ didiler kaşları çevgân güler oynar
- 3 Râhın gözedür gelmege üftâdesi ammâ
'Uşşâka garaz¹³ ol perî el-ân güler oynar
- 4 Hüsni güneşi virdi ziyâ dehre ser-â-pâ¹⁴
Âdem ile ol yâr hele her an güler oynar

6

Güfte-yi Ğazel

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/Fā'ilün

- 1 Bî-vefâsuñ sevdüğüm sen bî-vefâdan çekdüm el
Fâriğ-i ezâdayam ol dil-rübâdan çekdüm el
- 2 Her kime dil virdüm ise oldı ağıyâra yakın
Ol sebebden fâriğem her âşinâdan çekdüm el
- 3 Bu cihānuñ hūblarında¹⁵ bir şadâkat bulmadum
Ol sebep ağıyâr-ile çün u çirâdan¹⁶ çekdüm el

¹² Vezin problemlidir.

¹³ Kelime metinde "ğaraz" şeklinde yazılmıştır.

¹⁴ Kelime metinde "ser-â-pâ" şeklinde yazılmıştır.

¹⁵ Kelime metinde "hūblarında" şeklinde yazılmıştır.

¹⁶ Kelimeler metinde "چنكي چرادن" şeklinde yazılmıştır.

- 4 Şahn-ı cismüm yār elinden yaralıdır yaralı
Tevbeler itdüm cüvān-ı eşkıyā[dan] çekdüm el
- 5 Künc¹⁷-i vaḥdetde ‘ibādet iylerem ben Ādemā¹⁸
Ḥāşılı şimdengirü her māsivādan çekdüm el

7

Güfte-yi Ğazel-i Ādem

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Kāmet[i] şimşād elinden çekdigüm Mevlā bilür
Ğamzesi cellād elinden çekdigüm Mevlā bilür
- 2 ‘Āķıbet dil¹⁹ murğımı biñ lu‘b²⁰ ile bend iyledi
Kāküli²¹ şayyād elinden çekdigüm Mevlā bilür
- 3 Bunca yıldur āh u efgān iylerem raḥm iyemez
Ḥāşılı bī-dād elinden çekdigüm Mevlā bilür
- 4 Āteş-i ‘aşķ-ıla iḥrāk²² oldum inşāf itmedi
Zālīm i üstād elinden çekdigüm Mevlā bilür
- 5 ‘Aķsine devr itmede Ādem bu baḥtuñ kevkebi
Āsumānī bād elinden çekdigüm Mevlā bilür

¹⁷ Kelime metinde “کونج” şeklinde yazılmıştır.

¹⁸ Kelime metinde “Ādemā” şeklinde yazılmıştır.

¹⁹ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

²⁰ Kelime metinde “lū‘b” şeklinde yazılmıştır.

²¹ Kelime metinde “کاکولی” şeklinde yazılmıştır.

²² Kelime metinde “iḥrāk” şeklinde yazılmıştır.

3a

8

Güfte-yi Ādem Çelebi

Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün

- 1 Geh itdüm keşf-i esrār-ı maḥabbet geh nihān sevdüm
İdüp zāhir nişār-ı naḳd-ı cān geh rāyegān sevdüm
- 2 Murādum üzre devrān dönmedi gün görmedüm ammā
Felekde mişl[i] yoḳ şimdi meh-i nā-mihribān sevdüm
- 3 Hırām-ı nāzūki mest-āne reftārı levend-āne
Temāşā dil-rübā dil-ber dil-āver²³ dil-sitān sevdüm
- 4 Henüz ādemi Ādem ḳadrın añlar var mı hīç bilmem
Perī-ruḥsārı āteş-pāre bir āşüb-ı cān sevdüm
- 5 Cihān bāğında Ādem rüzgārın gördüm iḳbālin
Bi-ḥamdi'l-lāh yine bir āfet-i devr-i zamān sevdüm

9

Güfte-yi Ādem Çelebi

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/Fe‘ilün

- 1 Muḫribā gel yine āheng-i Ḥişār iyleyelüm
Hem Nevāsāzi-i gül-bāngı²⁴ hezār iyleyelüm

²³ Kelime metinde “ديلاور” şeklinde yazılmıştır.

²⁴ Kelime metinde “كلينكي” şeklinde yazılmıştır.

- 2 Gül-sitān-ı harem-i kuyını ol gönçe-femūñ
Reşk-i bāğ-ı İrem-i²⁵ taze-bahār iyleyelüm
- 3 Halka²⁶ -ı dīde-i pür²⁷ -hūnı idüp dām-u kızā
Yemçe-i sīm-i sirişk-ile şikār iyleyelüm
- 4 Seng-i ta‘n-ıla şikeste ola tā şīşe-yi neng
Dürr-i nā-süfte²⁸ -i nāmūsı nişār iyleyelüm
- 5 Tā-be-key murğ²⁹ -ı dili³⁰ şāh³¹ -ı nihāl-i gülde
Ādemā bār-keş-i minnet-i hār iyleyelüm

3b

10

Nev- güfte-yi Ādem Çelebi

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/Fe‘ilün

- 1 ‘Ākılān bāğ-ı fenāda heves-i gül mi ider
Bu ğam-ābād gönül murğını bülbül mi ider
- 2 Fikr-i zülf-i ruḥ-ı dil-ber var iken gül-şende
Dil-i sevdā-zede hīç h̄āhiş-i sünbül mi ider
- 3 İylemez rağbet-i hūn-ı dil-i ‘āşık yoḥsa
Ġamze ḥançer-keşe-i nāzı te’emmül mi ider

²⁵ Kelime metinde “ايره مي” şeklinde yazılmıştır.

²⁶ Kelime metinde “halka” şeklinde yazılmıştır.

²⁷ Kelime metinde “پور” şeklinde yazılmıştır.

²⁸ Kelime metinde “سوفته” şeklinde yazılmıştır.

²⁹ Kelime metinde “مورغ” şeklinde yazılmıştır.

³⁰ Kelime metinde “يلسي” şeklinde yazılmıştır.

³¹ Kelime metinde “şāh” şeklinde yazılmıştır.

4 Çeşm-i şühı o şehüñ mest-i mey-i nahvet iken
Nazarı şefkat-ı ‘uşşāka tenezzül mi ider

5 Nā-şikībāne-i hecr olsa vişāle ma‘nī³²
Ādem-i dil-şüde hicrāna taħammül mi ider³³

4a

11

Nev- güfte-yi Ādem Çelebi

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Yārdan bŷy-ı vişāl-ile qarārum hoş gelür
‘Āşıkam teşrīf-i yāra intizārum hoş gelür
- 2 Renc-i hecre fi’l-meşel teşbīh için gīsūlaruñ
İñledür zŷlmet ile leyl ü nehārum hoş gelür
- 3 Cān u dil³⁴ müştāk-ı şemşīr-i nigehtür sīneye
Zaħm-ı tīg-ı ğamze-i hŷn-rīz-i yārum hoş gelür
- 4 Her seher cevlan-geh-i şevk-ı neşātumdur benüm
Gül-şen-i kūy-ı dil-ārāya güzārum hoş gelür
- 5 Mübtelā-yı ‘aşk-ı hŷbān-ı cihānam Ādemā
Dāğ-dārını sitele(?) iftiħārum hoş gelür

³² Kelime metinde “مانع” şeklinde yazılmıştır.

³³ Sayfa kenarında “Nev-Güfte-i Ādem Çelebi” ifadesi olmasına rağmen bir şiir bulunmamaktadır.

³⁴ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

12

Nev- güfte-yi Ādem Çelebi

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Nev-bahār irdi yine geldi tıbbā‘a cūşlar
Meşq-ı ref-tār-ı cünün itse ‘aceb mi hūşlar
- 2 Bülbül[i] iden lisānidur giriftār-ı kafes
Yoksa şāh-ı ‘ālem-i ma‘nā olur hāmūşlar
- 3 Germi-i bāzār-ı ‘aşq ol rütbe kim ser-tā-ğadem
İtmede ārāyişin³⁵ şāl-ı maḥabbet dūşlar
- 4 Mest-i cām-ı ‘aşka te’şir iylemez ta‘n-ı raḳīb
Olmaz āzār-ı ‘asesden münfa‘il ser-ḥoşlar
- 5 İstimā‘a kılmadı lafz-ı sürür-ı iḳtidār
Toldı Ādem pür-şadā-yı ḥarf-ı ğamdan gūşlar

4b

13

Nev- güfte-yi Ādem Çelebi

Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün

- 1 Bahār-ı tāze geldi yine faşl-ı cūş-ı sevdādur
Hezār-ı zār-veş dānā-dilān ‘aşıq-ı şeydādur³⁶

³⁵ Kelime metinde “ārāyişün” şeklinde yazılmıştır.

³⁶ Hezār-ı zār-veş dānā-dilān ‘aşıq-ı şeydādur: hezār-ı zār-veş dānā-dilān-ı ‘aşq-ı şeydādur metinde.

- 2 Mişāl-i cām-ı sākī tāb-dār-ı neş'e-yi tab'um³⁷
Bezım-pīrā-yı gül-zār-ı melāḥat şimdi şaḥbādur
- 3 Olup ser-germ-i rüz pür-ḥār-ı ḥaṇçer-dār-la murġān
Fezā³⁸-yı bāġ-ı 'ālem ser-te-ser pür-şūr-ı ġavġādur
- 4 Çeküp şaḥn-ı çemende Rüstem-āsā tīġını sūsen
Gül pür-ḥande sāz-ı 'andelībān ġirye-fermādur³⁹
- 5 Dil-i 'uşşāk olursa ġam mı bülbul vaşf-ı ḥüsnuñde
Ruḥ-ı pür-āb u tābuñ bāġ-ı ḥüsne verd-i zībādur
- 6 Şaḥın nergis kıyās itme fezā⁴⁰-yı bāġda ḳalmış
Bahār-ı seyre ḥayret-nāk-i pür-çeşm-i temāşādur
- 7 Tevāzu'-pīşe ol mānend-i serv-āsā dil isterseñ
Siper tīġ-ı zebān-ı ḥāsıde Ādem müdārādur

14

Nev- ġüfte-yi Ādem Çelebi

Mef'ülü/Mefā'īlü/Mefā'īlü/Fe'ülün

- 1 Şeh-bāng o şūḥ āfet-i bezm-i ṭarabıdur
Bir şehruñ o meh vāye-i şūr u şaġabıdur
- 2 Ḥaḳḳā ki dil-ārā-yı cihān dil-ber-i nāzük
Vādīde 'arab-zādedür ammā çelebıdır

³⁷ Kelime metinde "شاه" şeklinde yazılmıştır.

³⁸ Kelime metinde "fezā" şeklinde yazılmıştır.

³⁹ Vezin problemlidir.

⁴⁰ Kelime metinde "fezā" şeklinde yazılmıştır.

- 3 Hüsni-i haṭ-ı mecmū‘a-ı ruhsāruñı gördüm
Kim nüṣṣa-ı zībā degül ancak ‘arabīdür
- 4 Aldum haber-i kıymet-i kālā-yı viṣālūñ
Bildüm ne ḳumāş olduğın aşlı halebīdür
- 5 Reşk itse n’ola nuṭḳ-ı hüner-zāduña ‘ālem
Ādem ḳalemūñ bıkı-i ma‘nā nine ebīdür

5a

15

Nev- güfte-yi Ādem Çelebi

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

- 1 Ğam-ı hicrāna ‘uşşāk-ı belā-keş mübtelādur hep
Fütāde-gān⁴¹-ı rāh-ı ‘aşḳ ālām-āşinādur hep
- 2 Yiter hem-bezm-i gül-şen-gāh-ı vuşlat iyledūñ ḥārı
Hezārāna gül-i rüyuñ ğarīb-i pīşvādur hep
- 3 Miyān-bend-i ta‘ahhüd olma va‘d-ı vaşl-ı dil-dāra
Zamāne sāde-ruhsārān iy dil bī-vefādur hep
- 4 Hamı ham-ḳāmet-i ‘uşşāk şanma za‘f-ı pīrīdür
Taḥammül girye-i bār-ı firākuñla dü-tādur hep
- 5 Raḳīb-i herze-güyān olsa ğam mı nā’il-i vuşlat
Ki dirler Ādemā şāyān-ı devlet nā-sezādur hep

⁴¹ Kelime metinde “فتاده كان” şeklinde yazılmıştır.

16

Nev-güfte-yi Ādem Çelebi

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Nāzenīnüm va‘d idüp teşrīf-i şeref-efzāsını⁴²
Çekdi zencīr-i telāşa bu dil-i şeydāsını
- 2 Ser-te-ser bŷy-ı taḥayyŷr iylese şāyestedŷr
Ol gŷl-i bāġ-ı cefā ben bŷlbŷl-i gŷyāsını
- 3 Ol bŷt-i āşŷb şŷr-endāz çarḥı gŷrmede⁴³
Ser-be-ser bī-baḥt idelden dŷ-cihān ġavġāsını
- 4 Dergehinden ġayrı yana ġam-serādur ‘āşıġa
Cāy iderse ger sipihruñ zirve-i a‘lāsını
- 5 Māye-i zillet tehī destidŷr ancak ‘āşıġa
İyleme ta‘yīb Ādem yāruñ istiġnāsını

5b

17

Ġazel-i Ādem Çelebī

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Tāb-ı ruḥsāruñla dil⁴⁴ şem‘-i şeb-i deycŷr olur
Hem çerāġ-ı kŷlbe-i tārīk-i ṭab‘um nŷr olur

⁴² Vezin problemlidir.

⁴³ Mısra mana bakımından problemlidir.

⁴⁴ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

- 2 Bezm-i ğamla cām-ı çeşm-i dergeh-i endîşedür
Zîb-i sâz u halka-yı Cem kâse-yi Fağfūr olur
- 3 Minnet-i āvāze itmem meclis-i ālāmda
Şıyt-ı āh-ı āteşinüm pes baña zenbūr⁴⁵ olur
- 4 Cām-ı pūr⁴⁶-luţfuñ-ıla ser-mest-i müdām tā-be-key
Dil⁴⁷ ħumār u tāb-ı keyf-i bādeden rencūr olur
- 5 Yine pāy-ı rişte-yi zülfüñle⁴⁸ pūr⁴⁹-ķayddur göñül
Küş-t-gīr⁵⁰-i çarĥla ser-pençe ğāyet zūr olur
- 6 Gevher-i silk-i ma‘ānīdür kelāmı Ādem’üñ
Sīne-i ehl-i ma‘ārif mevzi‘-yi gencūr olur
- 7 Cāhil i nādān ı naĥvet-kāra itme keşf-i rāz
Yoksa iy dil⁵¹ ĥātırūñ⁵² ma‘mūr iken meksūr olur

18

Ġazel-i Ādem Çelebī

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/Fe‘ilün

- 1 Ne nifāk itdi yine ben ķuluñ aġyār saña
N’iyledüm n’işledüm iy şūĥ⁵³-ı sitem-kār saña

⁴⁵ Kelime metinde “zenbūr” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁶ Kelime metinde “پور” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁷ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁸ Kelime metinde “zülfüñle” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁹ Kelime metinde “پور” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁰ Kelime metinde “كوشنكلر” şeklinde yazılmıştır.

⁵¹ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

⁵² Kelime metinde “ĥātırın” şeklinde yazılmıştır.

⁵³ Kelime metinde “şūĥ” şeklinde yazılmıştır.

- 2 Sitem-i nev-be-nev-i çeşm-i suhan-güyından
‘Arz-ı hâle bulamam ruḥşat-ı güftâr saña
- 3 Hınçerüñdür dehen-i zaḥma lisân-ı ḥâlüm
Dil⁵⁴ nesin söylesün iy ğamzesi ḥün-ḥâr⁵⁵ saña
- 4 Hep bu nâz u bu niyâz oldu sebep kim didiler
‘Âşık-ı zâr baña yâr-u dil-âzâr⁵⁶ saña
- 5 N’iyledi Âdem-i zâr iki gözüm nem gördüñ
Ḥâlümi ağladuğumdan⁵⁷ mı gelür ‘âr saña

6a

19

Ġazel-i Âdem Çelebî

Mefâ‘ilün/Fe‘ilâtün/Mefâ‘ilün/Fe‘ilün

- 1 Pür⁵⁸ ü şüküfte-i çemen ider zemîn[i] baña
Daḥı ne luṭf ide bu çarḥ⁵⁹-ı âbidîn baña
- 2 Güvâh-ı naḥsa⁶⁰-i tâli‘ yiter bu çarḥa⁶¹ hemîn
Şerâre-efgene-i âh-ı âteşîn baña

⁵⁴ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁵ Kelime metinde “ḥün-ḥâr” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁶ Kelime metinde “ديلازار” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁷ Kelime metinde “اغلوگمن” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁸ Kelime metinde “پور” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁹ Kelime metinde “çarḥ” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁰ Kelime metinde “naḥsa” şeklinde yazılmıştır.

⁶¹ Kelime metinde “çarḥa” şeklinde yazılmıştır.

- 3 Hemîşe mâye-i şûriş hezâr ma‘rekedür
Telâtum-u nigehi mevc-i ‘anberîn baña
- 4 Niķâb-ı gönçe-i sürh-i çemende bâz eger
İderse bād-ı şabâ çarh olur kemîn baña
- 5 Ki çeşm-i girye-fezâ-yı sitem pür-âteş olur
Ne dem ki ‘arz ide rûyın⁶² o meh-cebîn baña
- 6 Ğamuñla zemzeme-pîrâ yiter şarîr⁶³-i kalem
Sürüd[1] bezm-i meyin Ādemâ enîn baña

20

Ğazel-i Ādem Çelebî

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/Fe‘ilün

- 1 Yitişür derd-i ser oldı heves-i cām baña
İtmesün sâķi-i şahbâ-yı ğam ibrām baña
- 2 Olmadı vâdi-yi Eymen-res-i vaşl esb-i heves
Virmedi reh-zene-yi fûrkatüñ ārām baña
- 3 Bir füsün-ıla sipihr iyleyemez şayd dili
Halka-ı bāb-ı murād ola meger dām baña
- 4 Fikr-i taşşîl-i libās-ıla dirîĝā her sāl
Kāle-i zillet olur cāme-i bayrām baña
- 5 Ādemâ iylemem ümmîd-i huşul-i maţlab
Yitişür derd-i ser oldı heves-i kām bañ

⁶² Kelime metinde “rûyuñ” şeklinde yazılmıştır.

⁶³ Kelime metinde “sarîr” şeklinde yazılmıştır.

6b

21

Ġazel-i Ādem Ćelebī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 N’ola erbāb-ı ħired⁶⁴ dirlerse şeydādur baña
Fıkr-i zülf-i dil-rübā zencīr-i sevdādur baña
- 2 Bu keş-ā-keşden dirīĝ āsūde hīç mümkin midür
Vādi-yi Eymen gehī şūrīde ĝavgādur baña
- 3 Şīşe-bāzī-i füsün-kārāy seyrin istemem
Vaz‘-ı nā-hem-vār-ı çarħuñ hoş⁶⁵ temāşādur baña
- 4 Ben o ‘uķāb-ı bülend-pervāz-ı evc-i miħnetem
Ĥalkā-ı dām-ı ķazā revnākda hem-pādur baña
- 5 Ādemā ol rütbe ‘ālī himmetüm kim menzilüm
Kār-ı řāk-ı ķubbe-i gerdün-ı vālādur baña

22

Ġazel-i Ādem Ćelebi

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Ġül-şenüñ berbād olup bu ķalb-i vīrānum gibi
Bāĝ-bān-ı dehr ola pā-māl dāmānum gibi

⁶⁴ Kelime metinde “ħiret” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁵ Kelime metinde “hoş” şeklinde yazılmıştır.

- 2 Güllerin bergeşte-i şemşîr-i âşüb iyleyüp
Çāk çāk it ğoncesin yarup girîbānum gibi
- 3 Her nihālũñ şu‘le-dārın miħnet idüp çün çenār
Berg ü bārın āteş it naħl-i dil⁶⁶ ü cānum gibi
- 4 Tā-be-key bend-i cünün-endāz-ı kām olsun şabā
Tārumār it sünbũlin⁶⁷ ‘aql-ı perîşānum gibi
- 5 Her kim itdi Ādem’i rencide ħāṭırlamış da⁶⁸
Ola nā-būd ol daħı ħākide dermānum gibi

7a

23

Ġazel-i Ādem Çelebi

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/Fe‘ilün

- 1 Meyl-i pā-būs murād iyleme ümmid gibi
Ser-nigün olmamağ isterisen tesvîd gibi⁶⁹
- 2 Merħabā sāze-i cānāna muraħḥaş iyler
Var mıdur müşfik-ı ‘uşşāka ‘aceb ‘ıyd gibi
- 3 Cevalān-gāh⁷⁰-ı hümā-yı felege tāb virür
Cāme-i zerle o meh ṭā‘ir-i ħurşîd gibi

⁶⁶ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁷ Kelime metinde “سونيلك” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁸ Kelime metinde “ħāṭırlamış da” şeklinde yazılmıştır, vezin problemlidir.

⁶⁹ Vezin problemlidir.

⁷⁰ Kelime metinde “جوه لان كاهي” şeklinde yazılmıştır.

- 4 Zemzeme-sāzi-yi tebrīk-i şarīr⁷¹ -ü kalemüm
Çarḥ[1] raqş-āver ider nağme-i nāşīd gibi
- 5 Ādemā kām ala gör vaşl şebidür o mehūñ
Der-‘aķab itmeden imsākde temcīd gibi
- 6 Kaṭ‘-ı ser-rişte-i ḥāhiş⁷² idemem maṭlabdan
Ye’s-i tīğna siper var-iken ümmīd gibi

24

Ġazel-i Ādem Çelebi

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün

- 1 Çāk idüp sīne-i ‘uryānını dil⁷³
Fikr-i zūlf⁷⁴-ile fiğān itmede dīvāne gibi
- 2 Ḥāhişūñ⁷⁵ ğonçe-i maķşūd-ı vuşul ise dilā⁷⁶
Çāk-rīz iyle girībānuñı mestāne gibi
- 3 Dil⁷⁷-i miḥnet-zedeye ḥān-ķah-ı āsāyiş
Olamaz bu ta‘ab-‘ābādede meyhāne gibi
- 4 Çarḥa bir tīğ urayın āh-ı ye’is-nākım ile
Münhezim ola cihān ḥātır-ı vīrāne gibi

⁷¹ Kelime metinde “sarīr” şeklinde yazılmıştır.

⁷² Kelime metinde “ḥāḥīş” şeklinde yazılmıştır.

⁷³ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

⁷⁴ Kelime metinde “zūlf” şeklinde yazılmıştır.

⁷⁵ Kelime metinde “ḥāḥīşūñ” şeklinde yazılmıştır.

⁷⁶ Kelime metinde “دیلā” şeklinde yazılmıştır.

⁷⁷ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

5 Bize bu nāzdan el-kıřřa o řūhuñ Ādem
 Kaşd-ı yađmā-gede-i ‘aql-ı perīřāne gibi

7b

25

Ėazel-i Ādem Ālebi

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün

- 1 Rū-nümā olma hele herkese āyīne gibi
 řoñra řař-ıla dögünme güzelüm sīne gibi
- 2 Bī-tekellüf ayak at meclise çün duřter⁷⁸-i rez
 řāf-dil⁷⁹ ol arısuñ řīře-i bī-kīne gibi
- 3 Def‘-i taşdı‘-i ĥumār itmege yoğdur çāre
 řākiyā cām-ı řabūĥ-ı mey-i dūřīne gibi
- 4 Yoğ taĥammül gibi bir çāre raķībāna dilā⁸⁰
 ĥasteye kūh⁸¹-ı girāndur řeb-i āzīne gibi
- 5 Sen de vā-beste-i zencīr-i ġam ol iy Ādem
 Dil⁸²-i sevdā-zede-i dā‘-i-yi dīrīne gibi

⁷⁸ Kelime metinde “duşter” şeklinde yazılmıştır.

⁷⁹ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁰ Kelime metinde “ديلا” şeklinde yazılmıştır.

⁸¹ Kelime metinde “kūĥ” řeklinde yazılmıřtır.

⁸² Kelime metinde “ديل” şeklinde yazılmıştır.

26

Ġazel-i Ādem Ćelebi

Mef'ülü/Fā'ilätü/Mefā'ilü/Fā'ilün

- 1 Yok ehl-i 'ıyşa cāy-ı feraḥ-fezā çemen gibi⁸³
O neşve vü piyāle sāḳi-i na're-zen gibi
- 2 İy nev-nihāl⁸⁴-i 'aşka bu her-cāyilük⁸⁵ nedür
Sāyen⁸⁶ fezā-yı gül-şene şal yāsemen gibi
- 3 Bir dil-güşā⁸⁷-yı 'işve bulunmaz ki şūḥ⁸⁸ ola
Bezm-i çemende sāḳi-i gül-pīrehen gibi
- 4 Tā ki gamuñla zaḥm-keşi ne pīş-i ḥār ola
Dil⁸⁹ naḥl⁹⁰-i gülde⁹¹ bülbül-i nesrīn suḥan gibi
- 5 Ādem 'aceb mi tīşe-mişāl āhum iylese
Seng-i dürüş-t-i ta'ne-eşer Kūhken⁹² gibi

⁸³ Beytin vezni problemlidir.

⁸⁴ Kelime metinde "niḥāl" şeklinde yazılmıştır.

⁸⁵ Kelime metinde "her-cāyilük" şeklinde yazılmıştır.

⁸⁶ Kelime metinde "sāyeñ" şeklinde yazılmıştır.

⁸⁷ Kelime metinde "ديكشاي" şeklinde yazılmıştır.

⁸⁸ Kelime metinde "şūḥ" şeklinde yazılmıştır.

⁸⁹ Kelime metinde "ديل" şeklinde yazılmıştır.

⁹⁰ Kelime metinde "naḥl" şeklinde yazılmıştır.

⁹¹ Kelime metinde "كولده" şeklinde yazılmıştır.

⁹² Kelime metinde "كوهيكن" şeklinde yazılmıştır.

8a

27

Ġazel-i Ādem Çelebi

Mefā‘ilün/Fe‘ilātün /Mefā‘ilün/Fe‘ilün

- 1 Dinürse laht⁹³-i cigerdür sezā kebābumuza
Sirişk-i kāse-i serdür ḥased şarābumuza
- 2 O rind-i ḥāne-ḥarābuz⁹⁴ ‘aql-resān olmaz
O nükte⁹⁵-şinās zamāne bizüm ḥesābumuza⁹⁶
- 3 Mest-i cām-ı cünūnuz ki cür‘amuz zāhid
Nüḳūd-ı ‘aql dinür bu dil⁹⁷-i ḥarābumuza
- 4 Olur yegāne-nişīn-i erīke-i fiṭnat
Baḳarsa mişl-i cūy-ı cünūn kitābumuza⁹⁸
- 5 Çekerdüm ‘ālem-i rüyāda o māhı sīneye ben⁹⁹
Girüpd[ür] ol büt¹⁰⁰-i pür¹⁰¹-şīve cāme-ḥābumuza¹⁰²
- 6 Hemīşe ḥānde-nümāya neşāṭ-ı bezme cām
Felekden irmese ḡam ger bu āb u tābumuza

⁹³ Kelime metinde “laht” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁴ Kelime metinde “ḥāne-ḥarābuz” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁵ Kelime metinde “نوكتة” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁶ Vezin problemlidir.

⁹⁷ Kelime metinde “ديل” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁸ Vezin problemlidir.

⁹⁹ Vezin problemlidir.

¹⁰⁰ Kelime metinde “پوت” şeklindedir.

¹⁰¹ Kelime metinde “پور” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰² Kelime metinde “cāme-ḥābumuza” şeklinde yazılmıştır.

- 7 Mişāl-i ğam-zede Ādem olurdı hāne-ħarāb
Taħammül-āver olmasaydı felek ‘itābumuza¹⁰³

28

Ġazel-i Ādem Çelebi

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Mey-fürüş muṭrib-i pür¹⁰⁴-nāle-i bülbüldür baña
Kāse-i çeşm-i ğamuñla sāġar-ı müldür baña
- 2 Süz-nākī-i hayāli tābiş-i ruhsārdan
Sīnede her taġ-ı tākat-süzumuz güldür baña
- 3 Mest-i şahbā-yı cünün bir hāne-berbād-ı ğamam
Sāġar-ı leb-rīz-i sevdā fikr-i kāküldür baña
- 4 Hūşe-i şikībāyi ne mümkin fürkatūñ¹⁰⁵
Āfeti hüzni-gehi¹⁰⁶ geşt-i taħammüldür baña
- 5 Ādemā minnet mi var menzil-res-i kām olmaġa
Ġāyet-i rāh-ı emel bāb-ı tevekküldür baña

¹⁰³ Vezin problemlidir.

¹⁰⁴ Kelime metinde “پور” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰⁵ Vezin problemlidir.

¹⁰⁶ Vezin gereği şair tarafından bu şekilde alınmıştır, kelime metinde “hüzni-gehi” şeklinde yazılmıştır.

8b

29

Kıṭ‘a

Mefā‘ilün/Fe‘ilātün/Mefā‘ilün/Fe‘ilün

Semiyy-i seyyid-i kevneyn bendeñi yā Rab
 Sa‘ādet-i dü-cihān-ıla şād-kām iyle
 Nesīm-i feyzüñ-ile ğonçe-i ümīd açılıp
 Meşāmm-ı maṭlabını bŷy-ı müşki¹⁰⁷-fām iyle

30

Ġazel-i Ādem Çelebi

Mefā‘ilün/Fe‘ilātün /Mefā‘ilün/Fe‘ilün

- 1 Mübeddel olsa¹⁰⁸ dil¹⁰⁹-i daġ-dār ayaġımuza
 Beyāz¹¹⁰ lāle olur bezm-gāh-ı bāġımuza
- 2 Fŷrŷġ-ı āhimuz iyler siyāhi-i şeb[i] nŷr
 Mihir sezādur iderse ḥased çerāġımuza
- 3 O ḥān-kāhi-i nişīn¹¹¹ ki feyz-i himmetŷmŷz
 Amān ḥāṭırum¹¹² ider gŷşe-i ferāġımuza¹¹³

¹⁰⁷ Kelime metinde “mŷşkī” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰⁸ Olsa: olurısa metinde.

¹⁰⁹ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹¹⁰ Kelime metinde “beyāz” şeklinde yazılmıştır.

¹¹¹ Tamlama problemlidir.

¹¹² Kelime metinde “ḥāṭırum” şeklinde yazılmıştır.

¹¹³ Vezin problemlidir.

- 4 Biz ol bülend-cenābuz ki virmeziz sāķī
Virürse kāse-i mihr-i kühen¹¹⁴ çanāğımuza
- 5 Hāyāt baħş ider Ādem iyilesem bāğı murād¹¹⁵
Şemīm-rīz-ü ħazān dolmasa dimāğımuza

31

Ġazel-i Ādem Çelebi

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Sāir-i sebze-i ħaṭṭ-ı tazedür ma‘zür ṭut¹¹⁶
Muşhaf¹¹⁷-ı ruḥsāre bir şīrāzedür ma‘zür ṭut
- 2 Ben şikār-ı şayd-gāh-ı ğamze-i çālākinem
Armağanı cān o tīr-endāzedür ma‘zür ṭut
- 3 Būse¹¹⁸-ḥīzi-i leb-i şīrīnūne bu reşk-ile
Dil¹¹⁹ esīr-i tābiş-i ḥamyāzedür¹²⁰ ma‘zür ṭut
- 4 Dūd-ı āhum sīneden olmağda zāhir gūyiyā
Rükn-i ğamdan ser çeker livāzedür ma‘zür ṭut¹²¹
- 5 ‘Aql tārāc itdüñ ammā sen de iy efsün-kār
Tīğ-ı āhum ṭılsım-ı dervāzedür ma‘zür ṭut

¹¹⁴ Kelime metinde “كوهن” şeklinde yazılmıştır.

¹¹⁵ Vezin problemlidir.

¹¹⁶ Sāir-i sebze-i ħaṭṭ-ı tazedür ma‘zür ṭut: Sebze-i sāir-i ħaṭṭ-ı ter tazedür ma‘zür ṭut metinde.

¹¹⁷ Kelime metinde “muşhaf” şeklinde yazılmıştır.

¹¹⁸ Kelime metinde “پوسه” şeklinde yazılmıştır.

¹¹⁹ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹²⁰ Kelime metinde “ḥamyāzedür” şeklinde yazılmıştır.

¹²¹ Livāzedür: bu livāzedür metinde.

6 Zemzeme-pīrā-yı bezm-i ḥasret-i muṭrib benem
Nālišüm revnaḫda pür¹²²-āġāzedür ma‘zür tüt

7 Fikret-i ṭāb-ı ruḫuñla Ādem-i ser-geštenüñ
Güfte-i ‘aşq-ı pesendi tāzedür ma‘zür tüt

9a

32

Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün

1¹²³
Görenler hep didiler hey yazıḫ dīvāne olmışdur

2 İçüp ‘aşquñ şarābın¹²⁴ tā Elest bezminde iy zāhid
Anı dīvānedür şanma velī mestāne olmışdur

3 Şarāb-ı ‘aşq nüş itmeklüge müştāk olan gelsün
Bi-ḫamdi’l-lāh ezal bezmüñde dil¹²⁵ meyḫāne olmışdur

4 Velī bir ḫatreden feyz aldı dil baḫrı bu ‘ālemde
Hezār dil fülki¹²⁶ ġarḫ ider ‘aceb ‘ummāne olmışdur

5 Düşen girdāb-ı ‘aşkıñdan ḫalāş olmaḫ ne mümkindür
Bu remzüñ ‘aynını fehm iyleyen merdāne olmışdur

6 Senüñ Ādem bu nazm-ı pür-güher-bāruñ teberrükdür
Ki ol ādāb aşḫāb ehline dür-dāne¹²⁷ olmışdur

¹²² Kelime metinde “پور” şeklinde yazılmıştır.

¹²³ Metin hasarlı olduğundan ilk mısra okunamamıştır.

¹²⁴ Kelime metinde “şarābuñ” şeklinde yazılmıştır.

¹²⁵ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹²⁶ Kelime metinde “فولكي” şeklinde yazılmıştır.

¹²⁷ Kelime metinde “دوردانه” şeklinde yazılmıştır.

33

Güfte-yi Ğazel-i Ādem

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Zāhidā gör bunca eşyā hep semā altındadır
Bār olmuş her ne var emr-i Ğudā altındadır
- 2 Cümlesi birlüğini taşdıķ idüp bel bağladı
Efđal-i ümmet o rāh-ı Muştafā altındadır
- 3 Bā-ħuşūş ol çār-yāruñ idelüm evşāfını
Raħş-ı Düldül¹²⁸ ol ‘Aliyyü’l-Murtaşā altındadır
- 4 Şöyle çaldı tığ u şemşiri ‘adū-yı dīne kim
Tā ebed ol mürde-i bī-dīn cezā altındadır
- 5 Luţfuña muhtāc bu Ādem çākerüñ yā Rab senüñ
İyle imdād u meded ol māsivā altındadır

34

Güfte-yi Ğazel-i Ādem

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Düşdi dil¹²⁹ çāh-ı zenaħdān¹³⁰-ı cemāl-i dil-bere
Ğamd ola dil teşne iken ķand-ı la‘l-i Kevşer’e

¹²⁸ Kelime metinde “تولدل” şeklinde yazılmıştır.

¹²⁹ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁰ Kelime metinde “zenaħtān” şeklinde yazılmıştır.

- 2 Nевm olursa ğam degül ŧimdengirü mäh-ı münĩr
Rũyı ħurŧĩdũm¹³¹ benũm ħācet ne ğayrı envere
- 3 Nāzırum mir‘āt-veŧ ħũsn-i mücellāna senũñ
Rağbet itmем bir daĥı āyĩne¹³²-i İskender’e
- 4 Tāc u taĥt u devlet ü dārāya rağbet iylemem
Bende-i efgendeyem¹³³ sen zāt-ı ŧāh-ı servere
- 5 Öyle idrāk iyledũm ‘aŧķunla iy zāt-ı ħalĩl¹³⁴
‘Āķıbet Ādem yolından cān baŧ ı ser vire

9b

35

Gũfte-yi Çalenderi-yi Ādem

Mef‘ũlü/Mefā‘ĩlü/Mefā‘ĩlü/Fe‘ũlũn

- 1 ‘Āŧıķ ħaber olsuñ saña dil-dāra dolaŧma
Biñ kerre didũm ben saña ol yāra dolaŧma
- 2 Destũnde¹³⁵ senũñ sĩm ü zerũñ yoķ durur aŧlā
Bir çāre gör ol baŧına bĩ-çāre dolaŧma
- 3 Zĩrā ki seni tarĥ ider ol ‘ārif-i rindān
Yārumla olan ħurulu pāzāra dolaŧma

¹³¹ Kelime metinde “خرشيد م” ŧeklinde yazılmıŧtır.

¹³² Kelime metinde “آبي نه” ŧeklinde yazılmıŧtır.

¹³³ Kelime metinde “اوفکنده يم” ŧeklinde yazılmıŧtır.

¹³⁴ ‘aŧķunla: ‘aŧķun ile metinde.

¹³⁵ Kelime metinde “destinde” ŧeklinde yazılmıŧtır.

- 4 Gel aç göziñi iyle hāzer dāma girersen
Zülfi¹³⁶ gibi bir ıurra¹³⁷-ı ıarrāra dolaşma
- 5 Ādem saña biñ kerre di[düm] uğrama yāra
Ne yarasun ola kim seni kuçma māra dolaşma¹³⁸

36

Satranc-ı Sāde¹³⁹

‘Ömrümüñ varı itme āzārı itme āzārı ‘ömrümüñ varı
Ĥūblaruñ¹⁴⁰ kārı böyle mi bārı böyle mi bārı ĥūblaruñ¹⁴¹ kārı
Çekdürme Bārī çār u nā-çārı çār u nā-çārı çekdürme Bārī
Bu dil-i zārı sīnemden ‘ārī sīnemden ‘ārī bu dil-i zārı
Ādem’üñ yārı ol şīve-kārı ol şīve-kārı Ādem’üñ yārı

37

Güfte-yi rubā‘ī-yi Ādem

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Bendesin¹⁴² luıf-ıla ma‘mūr itdi ol yār-ı qadīm
Kimseler görmiş degüldür böyle bir ĥulq-ı ĥalīm
Her ne deñlü vaşf-ı pākin itse dil¹⁴³ iyeler kuşūr
Ĥāşılı her vech-ile gördüm anı ıab‘-ı selīm

¹³⁶ Kelime metinde “زولفو” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁷ Kelime metinde “طوره” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁸ Vezin problemlidir.

¹³⁹ Hece vezni ile yazılmıştır.

¹⁴⁰ Kelime metinde “ĥūblaruñ” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴¹ Kelime metinde “ĥūblaruñ” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴² Kelime metinde “bendesün” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴³ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

- 2 İyledi dehri mu‘aṭṭar bŭy-ı zŭlfŭñ¹⁴⁴ meh-cebĭn¹⁴⁵
 Öyle idrāk iyledŭm ki görmemiş mişlin¹⁴⁶ zemĭn
 Seyr idenler gül cemālin¹⁴⁷ didiler ‘ayne’l-yaḡĭn
 Şŭbhesŭz tertĭb-i cismŭñdür senŭñ ‘anber¹⁴⁸-şemĭm
- 3 Kākŭlinden¹⁴⁹ aḡz iderdi bŭyı ol müşg¹⁵⁰-i Ḥoten
 Hem daḡı sŭnbŭl ḡaranfŭl gül¹⁵¹ benefşe yāsemen
 Reşk ider endāmını gördükde ol serv ü semen
 Anuñ iḡŭn yŭz sŭrer aḡkāmına bād-ı nesĭm
- 4 Ādem’em ben ṭŭl-ı ‘ömrŭm bu yola itdŭm fedā
 ‘Āḡıbet şayd iyleyŭp şoḡbet-nişĭn oldum aña
 İtdiler taḡsĭn bŭtŭn ins ü melek bāy u gedā
 Böyle bir zāt-ı şerĭfe olduḡum ḡŭn ben nedĭm

10a

38

Gŭfte-yi rubā‘ĭ-yi Ādem

Fā‘ilātŭn/ Fā‘ilātŭn/ Fā‘ilātŭn/Fā‘ilŭn

- 1 Bir gŭzeller şāh[ı] itdi bendesini şādukām
 Ḥŭb¹⁵² terennŭm ḡŭb¹⁵³ tekellŭm ḡŭb¹⁵⁴ tebessŭm ḡŭb¹⁵⁵ kelām

¹⁴⁴ Kelime metinde “زولفك” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴⁵ Kelime metinde “مهجي تنين” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴⁶ Kelime metinde “mişlŭñ” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴⁷ Kelime metinde “cemālŭñ” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴⁸ Kelime metinde “عمبر” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴⁹ Kelime metinde “كاکولیندن” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵⁰ Kelime metinde “موشك” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵¹ Kelime metinde “كول” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵² Kelime metinde “ḡŭb” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵³ Kelime metinde “ḡŭb” şeklinde yazılmıştır.

Bu cihān içre o şūhuñ¹⁵⁶ haşletin¹⁵⁷ gördüm şehā
Bir baķış bir şalınış bir yür[üy]üş bir de kıyām

- 2 Anuñ ‘aşkıdur benüm sīnem şadāsın nāy iden
Luţf-ı bī-pāyānidur ben mübtelāyı bay iden
Ol şehūñ dört haşletidür dehre kendin şāy iden
Bir baķış bir şalınış bir yürüyüş bir de kıyām
- 3 Ķankı dil-berde ola bu haşlet ‘uşşāk öldürür
‘Āķıbet āh u enīn-ile cemālin¹⁵⁸ şoldurur
Nār-ı ‘aşka düşürüp hem sīnesini yandurur
Bir baķış bir şalınış bir yürüyüş bir de kıyām
- 4 İşde anlardur ki Ādem beni mesrūr iyleyen
Būlbūl-āsā¹⁵⁹ nuţkıdur ki cān[ı] ma‘mūr iyleyen
Dört nezāketdür anı dünyāda¹⁶⁰ meşhūr iyleyen
Bir baķış bir şalınış bir yürüyüş bir de kıyām

39

Semā‘ī-yi rubā‘ī¹⁶¹

- 1 Şayd itdi göñlüm bir meh-i tābān
Yūsuf-nümādur müşkil iki oldı
Elifdür ķaddi didiler yāruñ
Gördüm Tūbā’dur müşkil iki oldı

¹⁵⁴ Kelime metinde “hūb” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵⁵ Kelime metinde “hūb” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵⁶ Kelime metinde “şūhuñ” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵⁷ Kelime metinde “haşletūñ” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵⁸ Kelime metinde “cemālūñ” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵⁹ Kelime metinde “بولبل اصا” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶⁰ Kelime metinde “دونياه” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶¹ Vezin tespit edilememiştir.

- 2 Olmadı bir kez gör baña hem-dem
Ol dişleri dürr¹⁶² lebleri zemzem
Erlükde dirsüñ şānī-i Rüstem
‘Ālem-ārādur müşkil iki oldı
- 3 ‘askeridür çün kırup leşker
Gözleri şehlä ruhları¹⁶³ aħmer
Cemāl-i pāķin gördüm münevver
Bekler şabr ider müşkil iki oldı
- 4 Görenler yine oldı ol yāre
‘Aşķ-ıla bu dil oldı şad-pāre
Bilmezem Ādem yā nedür çāre
Düşen sevdādur müşkil iki oldı

10b

40

Güfte-yi Kalendarı-yi Ādem

Mef’ülü/Mefā’îlü/Mefā’îlü/Fe’ülün

- 1 Gel bezme kadem baş meh-i tábānum içersüñ
Bir sâ‘at ola behçet-i rahşānum içersüñ
- 2 La‘l lebüñi cān mezesi iylerüñ ‘uşşāk¹⁶⁴
Peymāne¹⁶⁵ gibi bir iki filcānum içersüñ
- 3 Seg-ħāne-i aġyāra varup içme efendüm
Reftār iderek bezmüme gel cānum içersüñ

¹⁶² Kelime metinde “دشـلریدور” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶³ Kelime metinde “روخلري” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶⁴ Mısra vezin ve mana bakımından problemlidir.

¹⁶⁵ Kelime metinde “بي مانه” şeklinde yazılmıştır.

- 4 Nūş itdigümüz ol meyi aġyāra duyurma
Tenhāca gelüp bendeñe cānānım içersüñ
- 5 Sen Ādem'e gel leblerinüñ la'lini emdür
A'dāya 'arız it leb-ü ħayvānum içersüñ

41

Güfte-yi Ġazel-i Ādem

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/Fā'ilün

- 1 Dā'imā 'aşıklar her-cāyi dil-dār ağladur
Luţf ile şād itmeyüp cevri-ile her bār ağladur
- 2 Dürlü istignā ile efgendesin nālān ider
Ĥātırım almaz ele ol zülfi¹⁶⁶ mekkār ağladur
- 3 Ġam degüldür cevri-i dil-dār ağladursa 'aşıkı
Ġam budur dünyādaki¹⁶⁷ 'uşşākı¹⁶⁸ aġyār ağladur
- 4 'Andelībe¹⁶⁹ bir ħaķīkatle nazār kılsañ eger
Şāhn-ı gül-şende¹⁷⁰ velī gör kim anı ħār ağladur
- 5 Ādemā va'd-ı vişāl-i yār ile gül-şendesün¹⁷¹
'Ādetidür ādemi ol çarĥ-ı gaddār ağladur

¹⁶⁶ Kelime metinde “زولفي” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶⁷ Kelime metinde “دونيا ده كي” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶⁸ 'uşşākı: 'uşşāka metinde.

¹⁶⁹ Kelime metinde “عنده ليه” şeklinde yazılmıştır.

¹⁷⁰ Kelime metinde “كولشنده” şeklinde yazılmıştır.

¹⁷¹ Kelime metinde “كولشكده سك” şeklinde yazılmıştır

42

Güfte-yi Gazel-i Âdem

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Āfitāb-ı hüsn-ile nūr-ı Hudā’sın sevdiğüm
‘Ālemi kılduñ¹⁷² münevver pür-ziyāsın¹⁷³ sevdiğüm
- 2 Kirpigüñ¹⁷⁴ çeşmüñ siyāh hālüñ siyeh iy küçü[güm]
Hüblar¹⁷⁵ içre şimdi bir ‘ibret-nümāsın sevdiğüm
- 3 Halka halka kākülüñ¹⁷⁶ ejder¹⁷⁷ gibi dem gösterür
‘Ālem-ārāsın begüm pek ‘aşkıyāsın sevdiğüm
- 4 Cevr-i istiğnā ile bağrum benüm hün iyledüñ
Hep baña itdüklerin bir bir bulasuñ¹⁷⁸ sevdiğüm
- 5 Âdem-i bî-çārenüñ zaħmına emler itmediñ
Bed-du‘ā itmem saña Hāk’dan bulasın sevdiğüm

¹⁷² Kelime metinde “kıldın” şeklinde yazılmıştır.

¹⁷³ Kelime metinde “pür-ziyāsıñ” şeklinde yazılmıştır.

¹⁷⁴ Kelime metinde “kirpigin” şeklinde yazılmıştır.

¹⁷⁵ Kelime metinde “hüblar” şeklinde yazılmıştır.

¹⁷⁶ Kelime metinde “ككولك” şeklinde yazılmıştır.

¹⁷⁷ Kelime metinde “چد ر” şeklinde yazılmıştır.

¹⁷⁸ Kelime metinde “bulasın” şeklinde yazılmıştır.

11a

43

Kalendarı-yı Güfte-yı Ādem

Mef'ūlü/Mefā'īlü/Mefā'īlü/Fe'ūlün

- 1 Būlbül güle¹⁷⁹ gül¹⁸⁰ bülbül¹⁸¹-i şeydāya münāsib
Dil-ber dile¹⁸² dil¹⁸³ dil-ber-i ra'nāya münāsib
- 2 Nāz-ıla¹⁸⁴ kaçan başlasa güftāra¹⁸⁵ efendüm
Tūṭī dile¹⁸⁶ dil tūṭī-i gūyāya münāsib
- 3 Dil bezm-i şafāda olıcağ yār-ıla hem-dem
Şāğar müle¹⁸⁷ mül¹⁸⁸ şāğar-ı şāhbāya münāsib
- 4 Hüsni iklīminūñ tahtına mālīk olıcağ yār¹⁸⁹
Devlet dile¹⁹⁰ dil¹⁹¹ devlet-i Dārā'ya münāsib
- 5 Ādem göricek rüyını pes iyledi taḥşīn
Fülful¹⁹² ruḥa ruḥ¹⁹³ fülful-i zībāya münāsib

¹⁷⁹ Kelime metinde “كوله” şeklinde yazılmıştır.

¹⁸⁰ Kelime metinde “كول” şeklinde yazılmıştır

¹⁸¹ Kelime metinde “بولبل” şeklinde yazılmıştır.

¹⁸² Kelime metinde “ديله” şeklinde yazılmıştır.

¹⁸³ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹⁸⁴ Kelime metinde “nāz-ıla” şeklinde yazılmıştır.

¹⁸⁵ Kelime metinde “كوفتاره” şeklinde yazılmıştır.

¹⁸⁶ Kelime metinde “ديله” şeklinde yazılmıştır.

¹⁸⁷ Kelime metinde “موله” şeklinde yazılmıştır.

¹⁸⁸ Kelime metinde “مول” şeklinde yazılmıştır.

¹⁸⁹ Vezin problemlidir.

¹⁹⁰ Kelime metinde “ديله” şeklinde yazılmıştır.

¹⁹¹ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹⁹² Kelime metinde “فولفل” şeklinde yazılmıştır.

¹⁹³ Kelime metinde “روح” şeklinde yazılmıştır.

44

Güfte-yi Semā‘i-yi Ādem

Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün

- 1 Göñül murgını bir dem āfet-i devrāna apdurdum
Bu cānı hāşılı şayyād olan cānāna apdurdum
- 2 Anuñ hüsni bütün dehre nümāyān¹⁹⁴ olmada hālā
İşidüp vaşfını göñlüm ol ‘ālī-şāna¹⁹⁵ apdurdum
- 3 Görince vechüñi biñ cān-ıla bend oldum el-hāşıl
Bütün idrāk ü ‘aqlum ol meh-i hūbāna apdurdum
- 4 Baña bir buse¹⁹⁶ ikrār iyledi hüsni zekātından
Anuñçün ‘ömrüm elde varum ol ihsāna apdurdum
- 5 Gezerken baħr¹⁹⁷-ı ‘aşq içre bulunup gāfilen Ādem
Vücūduñ fülkini¹⁹⁸ girdāb-veş ‘ummāna apdurdum

45

Güfte-yi Ğazel-i Ādem

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Mihr ü meh seyyāreler hep mäh-ı tībānum sever
Nüh¹⁹⁹ felek pervāneler şem‘-i şeb-istānum sever

¹⁹⁴ Kelime metinde “توما يا ن” şeklinde yazılmıştır.

¹⁹⁵ Kelime metinde “ālī-şāna” şeklinde yazılmıştır.

¹⁹⁶ Kelime metinde “پوسه” şeklinde yazılmıştır.

¹⁹⁷ Kelime metinde “baħr” şeklinde yazılmıştır.

¹⁹⁸ Kelime metinde “فولكني” şeklinde yazılmıştır.

¹⁹⁹ Kelime metinde “نوه” şeklinde yazılmıştır.

- 2 Ser-firāz-ı h̄usninūñ ‘ālem hevā-dār[1]²⁰⁰ tamām
Her kimi söyletsem ol serv-i h̄irāmānum sever
- 3 Sevdigüm gāyet vefāsuzdur meger bilmez mi kim
Baña kıalsa sevmem ammā n’iyleyüm cānum sever
- 4 Ben ğarīb-i ğam-güsār²⁰¹ olsun mı(?) bahtı kīne-cū
Kendi ğöñlüm baña düşmendür²⁰² ki cānānum sever
- 5 Ādem ümmīdüm²⁰³ budur itmez ferāmūş-ı h̄uķūķ
Bende-i dīrīnesin devletlü sulţānum sever

11b

46

Güfte-yi Ğazel

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Ehl-i ‘aşķuñ āh u zārı cān dir dir ditredür
Şarşar-ı āhuñ yili her yanı dir dir ditredür
- 2 ‘Āşık-ı şādıklarā²⁰⁴ cevri iyleyen şāhāneler
Lāyık-ı ihsān ider gerdān dir dir ditredür

²⁰⁰ Kelime metinde “حوادار” şeklinde yazılmıştır.

²⁰¹ Kelime metinde “كوسار” şeklinde yazılmıştır.

²⁰² Kelime metinde “دوشمندر” şeklinde yazılmıştır.

²⁰³ Kelime metinde “امي دم” şeklinde yazılmıştır.

²⁰⁴ Kelime metinde “صاديق لره” şeklinde yazılmıştır.

- 3 Derd-i dil-dârelere²⁰⁵ ‘arz iylese her hâlini
Taht²⁰⁶-ı dilde şād ider insân dir dir ditredür
- 4 Kendine hayrân olan ‘uşşâk ola yâr katl ider
Tîğ-dârî²⁰⁷ kelle-i gâlţanı dir dir ditredür
- 5 Âdemüñ gör yâr-ı cānı yâr kıldı yâr-ıla
Sînesinde hançer-ile kanı dir dir ditredür

47

Çalenderi-yi Âdem

Mef‘ülü/ Mefā‘îlü/Mefā‘îlü/Fe‘ülün

- 1 Hüsün²⁰⁸ güzelüm hürî vü gılmāna değışmem
La‘l-i lebüñi iy perî mercāna değışmem
- 2 Olsam ne ğam ‘aşkuñ ile dīvāne efendüm
‘İşven senüñ ol Yūsuf-ı Ken‘ān’a değışmem
- 3 Zülfüñ kōkısı cānumuzı kıldı mu‘atţar
Kāküllerini²⁰⁹ sünbül ü reyhāna değışmem
- 4 İns ü perî hükmine [ki] fermān-ber olupdur
Fıkr-ü raşadın²¹⁰ mühr-i Süleymān’a değışmem

²⁰⁵ Kelime metinde “نل دار الره” şeklinde yazılmıştır.

²⁰⁶ Kelime metinde “taht” şeklinde yazılmıştır.

²⁰⁷ Kelime metinde “نلغ و د ا ر ي” şeklinde yazılmıştır.

²⁰⁸ Kelime metinde “hüsünüñ” şeklinde yazılmıştır.

²⁰⁹ Kelime metinde “كاکوللرني” şeklinde yazılmıştır.

²¹⁰ Kelime metinde “raşaduñ” şeklinde yazılmıştır.

- 5 Sen Ādem[i] ol düşmen²¹¹-i nādāna deġiřdün²¹²
Ammā seni ben milket-i ‘Ořmān’a deġiřmem

48

Güfte-yi Semā‘ī-yi Ādem

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

- 1 Cefā vü cevri-ile cāndan uřandurduñ beni cānā
Görün ‘uřřāka n’iylermiş güzeller iy dil-i dānā
- 2 Dirīġ itme meded kālā-yı vařluñ iy perī-şal‘at
Yoluñda şarf idem nařd-ı dil²¹³ i cānum hemān cānā
- 3 Silersün dest-māl-i luřfuñ ile gözlerüm yařın²¹⁴
Hudā maşfuz ide dāyim řařāda iy gül²¹⁵-i ra‘nā
- 4 N’ola meftün olup derd ü ġam-ı ‘ařkuñla āh itsem
Nařīrün görmemiş herġiz ne İskender ne ço Dārā²¹⁶
- 5 Niyāz iyer viřāl-i pākini Ādem řuluñ iy meh
Nedendür řādumān²¹⁷ itmez anı bilmem nedür ma‘nā

²¹¹ Kelime metinde “دوشمن” şeklinde yazılmıştır.

²¹² Kelime metinde “deġiřdin” şeklinde yazılmıştır.

²¹³ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

²¹⁴ Kelime metinde “yařuñ” şeklinde yazılmıştır.

²¹⁵ Kelime metinde “كول” şeklinde yazılmıştır.

²¹⁶ Kelime metinde “طارا” şeklinde yazılmıştır.

²¹⁷ Kelime metinde “شادومان” şeklinde yazılmıştır.

49

Güfte-yi Gazel-i Âdem

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Düşeli sevdāña²¹⁸ dil mecnūn mıdur bilmem nedür
Derdūñ²¹⁹-ile cigeri pür-hūn mıdur bilmem nedür
- 2 Eşk-i çeşmüm dem-be-dem ceryān ider pāyānı yok
‘Aşkuñ-ıla cūş ider Ceyhūn mıdur bilmem nedür
- 3 ‘Aşq mızrābın²²⁰ urur sīnem dağı iyeler devā
Şest midür şāntūr mıdur qānūn²²¹ mıdur bilmem nedür
- 4 Rişte-i gönlüm benüm bend iyleyen iy nāzenīn
Kākül²²²-i gīsūñ²²³ mıdur hoş-būñ²²⁴ mıdur bilmem nedür
- 5 Âdemā şahrā-yı ‘aşkuñ içre tıtdı āşiyān
İy şacı leylā saña mecnūn mıdur bilmem nedür

²¹⁸ Kelime metinde “sevdāna” şeklinde yazılmıştır.

²¹⁹ Kelime metinde “دردیک” şeklinde yazılmıştır.

²²⁰ Kelime metinde “mızrābuñ” şeklinde yazılmıştır.

²²¹ Kelime metinde “qānūñ” şeklinde yazılmıştır.

²²² Kelime metinde “كاکول” şeklinde yazılmıştır.

²²³ Kelime metinde “gīsūn” şeklinde yazılmıştır.

²²⁴ Kelime metinde “hoş-būñ” şeklinde yazılmıştır.

12a

50

Güfte-yi Ğazel-i Ādem

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Şun şarāb-ı la‘lūñi cām-ı muşaffādur baña
La‘l-i nābuñ iştiyāķı sırr-ı iħfādur baña
- 2 Teşnedür bu murğ-ı dil kim vaşlına irmeklige
Meh-cemālūñ dil-berā özge temāşādur baña
- 3 Cāvidāñi leblerin²²⁵ sorduķça cān iħyā ider
Nāzenīnüm²²⁶ öyle bil kim mu‘ciz ‘İsā’dur baña
- 4 Ravza-ı hüsnine karşı ‘āşık-ı şermende kim
Muşhaf-ı hüsnūñ habībüm beyt-i ‘ulyādur baña
- 5 Yā ne mümkün fāriğ olmak sen şeh-i meh-pāreden
Tā ezelden Ādemā²²⁷ bu eski sevdādur baña

²²⁵ Kelime metinde “leblerūñ” şeklinde yazılmıştır.

²²⁶ Kelime metinde “نازه نينم” şeklinde yazılmıştır.

²²⁷ Kelime metinde “آده ما” şeklinde yazılmıştır.

51

Güfte-yi alenderi-yi dem

Mef'ülü/ Mefā'īlü/Mefā'īlü/Fe'ülün

- 1 Sākī getir ol mey-i gül-endām²²⁸ seerde
Nūş iyleyelüm bāde-i sūrḥ-fām²²⁹ seerde
- 2 Ben yār ile hem-dem olalı oldu dil iḥyā
'Uşşāı olan görmede encām seerde
- 3 A'dāya araż gör baña luḥf iyledi ol şāh
'Älemde hemān almadayum nām seerde
- 4 ıbḩa ider ol 'iḩretimüz²³⁰ görse melekler
Bi'l-lāḩ bu dil almadadur kām seerde
- 5 dem ne murād iyler iseñ ol ola ḩāşıl
Şıd-ıla du'ā iylesün eyyām seerde

52

Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün

- 1 Eyā dil-ber beni cāndan uşandurduñ cefālarla
Gelüp bir dem görüşmezsün²³¹ be-zālim āşinālarla
- 2 Beni terk iyleyüp tenhā idersün nāz u istiġnā
Sürersün²³² zev u dem cānā raīb-i bed-liālarla

²²⁸ Kelime metinde "كولندام" şeklinde yazılmıştır.

²²⁹ Kelime metinde "سورخ فام" şeklinde yazılmıştır.

²³⁰ Kelime metinde "عشره تيمز" şeklinde yazılmıştır.

²³¹ Kelime metinde "görüşmezsın" şeklinde yazılmıştır.

²³² Kelime metinde "sürersın" şeklinde yazılmıştır.

- 3 Revā mı ben olam giryān ola düşmenlerüm ḥandān
Ola bülbül gibi nālān gōñül derd i belālarla
- 4 Açıl gül²³³ gibi gül cānum ben idem āh u efġānum
Saña iy şāh-ı ḥübānum selām olsun du‘ālarla
- 5 Helāk oldu meded cismüm aqıdup yaşların çeşmüm
‘Aceb dostlar n’ola ḥālüm benüm bu bī-vefālarla
- 6 Yanar pervāne-veş cānum tuṭuşdum oda sulṭānum
Cihānı tuṭdı efġānum bu āh-u vefā-zālarla²³⁴
- 7 Meded luṭf iyle iy meh-rū gel itme Ādem’i yā hū
Ne var iy gözleri āhū beni añsañ vefālarla

12b

53

Güfte-yi Ğazel-i Ādem

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Gül²³⁵ gibi güldi açıldı ol cemāl-i lāle-ruḥ²³⁶
La‘l-i meyden farḳ olunmaz pür-ḥayāl-i lāle-ruḥ
- 2 Zülf²³⁷ zencīri niçe ‘uşşāqları bend iyledi
Zübde²³⁸ kıldı aḥmer²³⁹-i la‘li vişāl-i lāle-ruḥ

²³³ Kelime metinde “كول” şeklinde yazılmıştır.

²³⁴ Vezin problemlidir.

²³⁵ Kelime metinde “كول” şeklinde yazılmıştır.

²³⁶ Kelime gazelin tamamında “روح” şeklinde yazılmıştır.

²³⁷ Kelime metinde “زولف” şeklinde yazılmıştır.

²³⁸ Kelime metinde “زوبده” şeklinde yazılmıştır.

²³⁹ Kelime metinde “aḥmer” şeklinde yazılmıştır.

- 3 Bāğ-ı hüsniyle anuñ bülbül²⁴⁰ gibi nālān idüp
Zār kıldı bendesin²⁴¹ ol verd-i āl-i lāle-ruḥ
- 4 Nāz ider ‘uṣṣākına nūṣ iylemez cām-ı meyi
Dīdemüz pür-ḥūn ider memlū şafā-yı lāle-ruḥ
- 5 Gevher-i şî‘rin²⁴² senüñ Ādem görenler didiler
Ḥāşılı pür-rişte-i mercān-ı ḥāl-i lāle-ruḥ

54

Güfte-yi Ğazel-i Ādem

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Dehr-i dūnda şübhesüz ‘ālem-ārāsuñ²⁴³ sevdigüm²⁴⁴
Gün gibi ḥüsnüñ senüñ medḥe sezāsuñ sevdigüm
- 2 ‘Ayn-ı envār-ı cüvānsuñ²⁴⁵ ‘ālem-ārādasın
Cevre bā‘iş olma gel şîrîn edāsuñ²⁴⁶ sevdigüm
- 3 Meh-cemālin²⁴⁷ seyr iden üftādeler ḥayrān olur
Mışr-ı dilde ḥüsn-ile ‘ibret-nümāsuñ²⁴⁸ sevdigüm
- 4 Ḥīrelendi dīdeler baḫduḫça vech-i envere
Āfitāb-āsā hemān nūr u ziyāsuñ²⁴⁹ sevdigüm

²⁴⁰ Kelime metinde “بولبل” şeklinde yazılmıştır.

²⁴¹ Kelime metinde “bendesün” şeklinde yazılmıştır.

²⁴² Kelime metinde “şî‘rūñ” şeklinde yazılmıştır.

²⁴³ Kelime metinde “اراسنك” şeklinde yazılmıştır.

²⁴⁴ Vezin problemlidir.

²⁴⁵ Kelime metinde “cüvānsın” şeklinde yazılmıştır.

²⁴⁶ Kelime metinde “edāsın” şeklinde yazılmıştır.

²⁴⁷ Kelimeler metinde “meh-cemālūñ” şeklinde yazılmıştır.

²⁴⁸ Kelime metinde “نوما سن” şeklinde yazılmıştır.

²⁴⁹ Kelime metinde “صيا” şeklinde yazılmıştır.

- 5 Ben şanurdum ancağ Ādem'dür senüñ yār mūnisüñ
Şayd olunduñ 'āleme sen bī-vefāsuñ sevdigüm

55

Güfte-yi Qalenderi-yi Müstezād

Mef'ülü/ Mefā'ülü/Mefā'ülü/Fe'ülün²⁵⁰

- 1 İy yār-ı cefācu gül-i gül-şen²⁵¹ senüñ olsun
Ol hār içün efkār benüm olsun
- 2 'Ālemde şehā zevk-u firāvān senüñ olsun
'Aşkuñ-ıla güftār benüm olsun
- 3 Hāğdan dilerüm ide ire rüz-ı sa'īdüñ
İy meh-i enver
- 4 Qurbānuñ²⁵² olam zaħmuma fermān senüñ olsun
Vaşluñ ile dīdār benüm olsun
- 5 'Aşkuñ-ıla hīç kalmadı gör şabr u qarārüm
Gel iyle teraħhum baña cānā
- 6 Baħş iyle meded vir dime dermān senüñ olsun
Pür-hāl-i siyeh-kār senüñ olsun
- 7 Zülfi²⁵³ hevesin²⁵⁴ itmede dil iyledi ikdām
Hīç bulmadı ārām

²⁵⁰ İkinci mısraların vezni farklıdır.

²⁵¹ Kelime metinde “كولشه” şeklinde yazılmıştır.

²⁵² Kelime metinde “قوربانك” şeklinde yazılmıştır.

²⁵³ Kelime metinde “زولفي” şeklinde yazılmıştır.

²⁵⁴ Kelime metinde “هوه سلك” şeklinde yazılmıştır.

- 8 Bu derde devā yok didi Loḳmān senüñ olsun
Cān virmege iḳrāz²⁵⁵ benüm olsuñ
- 9 Ādem yoluña cān ile baş terkini kıldı
Sen²⁵⁶ gine red iyledüñ anı
- 10 Dehr içre bu bed-nām-ıla meydān senüñ olsun
Bu nazm-ı güher-bār senüñ olsuñ

13a

56

Güfte-yi Semā‘ī-yi Ādem

Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün

- 1 Kemān ebrūlaruñ cānā ğazab-nāk oldı çatmışdur
Sīnem nişāne tīr-i müjgānuñ atmışdur
- 2 Ğıyābumda beni geçmiş raḳīb-ü nā-sezā yāra
Anuñ içün ol iblīsüñ Ḥudā ‘ömrin²⁵⁷ uzaılmışdur
- 3 Metā‘-ı vuşlaṭa irmek içün ben cān u ser virdüm
Niçe ‘aşıḳları ol dil²⁵⁸ veyā bir pūla şatmışdur
- 4 Ḥazer kılmaz Ḥudā’sından geçer ‘uşşāḳını yāra
Anuñ içün gör ol zāhid başın göge boyatmışdur

²⁵⁵ Kelime metinde “iḳrāz” şeklinde yazılmıştır.

²⁵⁶ Kelime metinde “señ” şeklinde yazılmıştır.

²⁵⁷ Kelime metinde “ömrün” şeklinde yazılmıştır.

²⁵⁸ Kelime metinde “ندیل” şeklinde yazılmıştır.

- 5 Benüm āh-ı şerārūm gör yaķar meş‘al gibi nūrı
Niçe encüm²⁵⁹ gibi Ādem semāvāt[1] ıtonaıtmışdur

57

Güfte-yi Semā‘ī-yi Ādem

Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün

- 1 Tecellī zātına Hāķķ’uñ olan maħrem yanar sönmez
Aña ‘āşık olan dil haşre dek muħkem yanar sönmez
- 2 Hāķīķat cāmını nüş iyleyen ‘irfān ider feryād
Aña dünyā cehennemdür kim ol her dem yanar sönmez
- 3 Bu deñlü cidd ü cehd itdüm bulunmaz gizlü ehlu’l-lāh
Girüp küncī-i vaħdetde olup epsem yanar sönmez
- 4 Bu evşāf-ı kerāmātı nazar kııl ‘ayn-ı ‘ibretle
Bu şı‘ri güş iden ‘irfān olur a‘lem yanar sönmez
- 5 Bulardan feyz-yāb olmaķ diler bu Ādem ‘ālemde
Anuñ içün²⁶⁰ dil-i vīrānemüz pür-ġam yanar sönmez

²⁵⁹ Kelime metinde “انچوم” şeklinde yazılmıştır.

²⁶⁰ Kelime metinde “anuñiçündür” şeklinde yazılmıştır.

58

Güfte-yi Ğazel-i Ādem

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Bir cefācu dil-rübāya bendedür ḥālā gönül
Şerbet-i ‘aşkın²⁶¹ içüp mestānedür gūyā gönül
- 2 Şöyle bī-hūş²⁶² oldı kim güftāra²⁶³ kudret ḳalmadı
Vaşf-ı dil-dāra gelince zindedür ammā gönül
- 3 Cevr bildi kendiye luṭf ‘add idüp mesrūr olur
Seng-i a‘dādan daḥı gör ḳaçmadı aşlā gönül
- 4 Zülf²⁶⁴ zencīriyle yāruñ sen anı bend iylegil
Zāhidā selb iyleme dīvānedür zīrā gönül
- 5 Başına muḥtār olurdu cümle ‘ālem şübhesüz
Bir belādur Ādem’e illā gönül illā gönül

59

Güfte-yi Ğazel-i Ādem

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün

- 1 Ḳo beni ḥüsni güli²⁶⁵ sūzına cānā baḳayum
Sīneler dağ-ıla merdāne bir āteş yaḳayum

²⁶¹ Kelime metinde “ ‘aşkuñ ” şeklinde yazılmıştır.

²⁶² Kelime metinde “bī-ḥūş ” şeklinde yazılmıştır.

²⁶³ Kelime metinde “كوفتاره ” şeklinde yazılmıştır.

²⁶⁴ Kelime metinde “زولف ” şeklinde yazılmıştır.

²⁶⁵ Kelime metinde “كولي ” şeklinde yazılmıştır.

- 2 Bir nefes yanuma gel bir tütün iç sultānum
Bir aım av cigerüm var oda yansın yaayum
- 3 Dil seyl-āb u reviş-i pāyına okdan müştāk
Aña ok durur mehdür iy serv-i revānum aayum(?)
- 4 Belki eyyām-ı maħabbet baña da yāver olur
Baħr²⁶⁶-ı ‘aşa hele fülk²⁶⁷-i dil bir
- 5 Pākī meşşāta-ı bıkı-i suħan oldum Ādem
alem-i nāzıra²⁶⁸-perdāzıña teller aayum

13b

60

alenderi-yi Müstezād

Mef‘ülü/ Mefā‘ilü/Mefā‘ilü/Fe‘ülün

- 1 İy nūr-ı başar vuşlat[ı] rüyāda görürsin
Āfet-i devrān vaħt ola bir gün
- 2 Bu ‘işretümi şāğar-ı şaħbāda görürsin
İy ruħ²⁶⁹-ı revān vaħt ola bir gün
- 3 Gül-şen²⁷⁰ gibi ħandān olan ol yār-ı adīmin
Ĥāħ ola illā vaħt ola bir gün

²⁶⁶ Kelime metinde “baħr” şeklinde yazılmıştır.

²⁶⁷ Kelime metinde “فولك” şeklinde yazılmıştır.

²⁶⁸ Kelime metinde “nāzıra” şeklinde yazılmıştır.

²⁶⁹ Kelime metinde “روح” şeklinde yazılmıştır.

²⁷⁰ Kelime metinde “كولشك” şeklinde yazılmıştır.

- 4 Kādrum benüm ol seng-i muşallāda görürsin
İy kaşı kemān vaqt ola bir gün
- 5 Kaşşāb-ı ecel kaddiñi bükmeke ki şahşın²⁷¹
Gör ne ki mevtā vaqt ola bir gün
- 6 Rūhum ezelin²⁷² günbed²⁷³-i ḥaḍrāda²⁷⁴ görürsin
Şāniye el-ān vaqt ola bir gün
- 7 Ol bāb gibi hep bād-ı hevā geçmede ‘ömrüñ
Bād-ı hevāya vaqt ola bir gün
- 8 Şimdengirü cānā beni ‘uqbāda görürsin
İy gonçe-dehān vaqt ola bir gün
- 9 Ādem bile kim kendini ol ḥāk berāber
Ser virür elbet vaqt ola bir gün
- 10 Dil²⁷⁵ defterini maḥşer-i kübrāda²⁷⁶ görürsin
Qırıla dīvān vaqt ola bir gün

²⁷¹ Kelime metinde “şahşın” şeklinde yazılmıştır.

²⁷² Kelime metinde “ezelün” şeklinde yazılmıştır.

²⁷³ Kelime metinde “کونیت” şeklinde yazılmıştır.

²⁷⁴ Kelime metinde “ḥaḍrāda” şeklinde yazılmıştır.

²⁷⁵ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

²⁷⁶ Kelime metinde “کوبراده” şeklinde yazılmıştır.

61

Ġazel-i Ādem

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Dil-berā kıaddın²⁷⁷ senüñ Tübā’ya teşbīh itdiler
Şol hilāl-ebrūların²⁷⁸ bir yaya teşbīh itdiler
- 2 Mey içüp mest olduğın görüp senüñ iy nāzenīn
Ruĥlarını²⁷⁹ şol gül²⁸⁰-i ĥamrāya teşbīh itdiler
- 3 Ĥāb²⁸¹-ı nāzından kaçan itseñ ħulū‘ iy āfitāb
Çeşm-i maĥmūrın²⁸² görüp şu‘leye²⁸³ teşbīh itdiler
- 4 La‘l-i nābın²⁸⁴ Zemzem’e yāĥūd şarāb-ı Kevşer’e²⁸⁵
Dür²⁸⁶ dişin²⁸⁷ ol lülü-i yektāya teşbīh itdiler
- 5 Çünk[i] düşdi dil²⁸⁸ senüñ sevdāña iy şūĥ-ı cihān
Ādem’i Mecnūn seni Leylā’ya teşbīh itdiler

²⁷⁷ Kelime metinde “kıadduñ” şeklinde yazılmıştır.

²⁷⁸ Kelime metinde “ebrūlarıñ” şeklinde yazılmıştır.

²⁷⁹ Kelime metinde “روخلرنین” şeklinde yazılmıştır.

²⁸⁰ Kelime metinde “كول” şeklinde yazılmıştır.

²⁸¹ Kelime metinde “ĥāb” şeklinde yazılmıştır.

²⁸² Kelime metinde “maĥmūruñ” şeklinde yazılmıştır.

²⁸³ Kelime metinde “شعلايه” şeklinde yazılmıştır.

²⁸⁴ Kelime metinde “nābuñ” şeklinde yazılmıştır.

²⁸⁵ Kelime metinde “Kevser” şeklinde yazılmıştır.

²⁸⁶ Kelime metinde “دور” şeklinde yazılmıştır.

²⁸⁷ Kelime metinde “dişüñ” şeklinde yazılmıştır.

²⁸⁸ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

62

Güfte-yi Şarkı-yı Âdem

6+5= 11'li hece ölçüsü

- 1 Görince cevruñle hâlüm dîger-gün
Bütün bāy u gedā ağlar benümçün
Duyınca ‘aşkuñla²⁸⁹ olduğum zebūn
Cümle ehl-i semā ağlar benümçün
- 2 ‘Aşkuñla bendeñi şoyarsın diyü
Zümre²⁹⁰-i ‘uşşāka şayarsın diyü
Şöyle bir ‘āşika kıyarsın diyü
Niçe māh-liķā ağlar benüm için
- 3 Vişālin²⁹¹ bezmine k’oldı dil bende
Âteş-i hecrüñle senüñ efgende
Duydılar terahhüm hiç yoķdur sende
Hezār dil āşinā ağlar benümçün
- 4 Düşürdüñ gönlini²⁹² alınmaz diyü
Aķan çeşmüñ yaşı silinmez diyü
Âdem saña ‘ilāc²⁹³ bulunmaz diyü
Gören ehl-i devā ağlar benümçün

²⁸⁹ Kelime metinde “ ‘aşkınla” şeklinde yazılmıştır.

²⁹⁰ Kelime metinde “زومره” şeklinde yazılmıştır.

²⁹¹ Kelime metinde “رصالن” şeklinde yazılmıştır.

²⁹² Kelime metinde “gönlini” şeklinde yazılmıştır.

²⁹³ Kelime metinde “ابلاج” şeklinde yazılmıştır.

14a

63

Güfte-yi alenderi-yi dem

Mef'ulü/ Mefā'ilü/Mefā'ilü/Fe'ulün

- 1 Sevdā-zede²⁹⁴ dil²⁹⁵ zülf²⁹⁶-i dil-ārāya mı düşdün²⁹⁷
Dīvāne[dür] hālin yine sevdāya mı düşdün
- 2 Bir sihrle bu şeb 'ālem-i āb oldı mı yoħsa
Meh-tābda zevk-ı leb-i deryāya mı düşdün
- 3 Hāyret²⁹⁸ görünür sende şerāsı mülkin mi var²⁹⁹
Āyīne-i hūsn-i heves³⁰⁰ āftāba mı düşdün
- 4 Buldiñ [mı] meger yāra niyāz itmege fırsat
Gāh dest-geh-i dāmene gāh pāya mı düşdün
- 5 Bir saçları Leylā'ya hevā-dār mı olduñ
Mecnūn gibi dem gine sevdāya mı düşdün

²⁹⁴ Kelime metinde “زه ده” şeklinde yazılmıştır.

²⁹⁵ Kelime metinde “ذیل” şeklinde yazılmıştır.

²⁹⁶ Kelime metinde “زولف” şeklinde yazılmıştır.

²⁹⁷ Redifler gazelde “düşdün” şeklinde yazılmıştır.

²⁹⁸ Kelime metinde “ھایریت” şeklinde yazılmıştır.

²⁹⁹ Vezin problemlidir.

³⁰⁰ Kelime metinde “heveş” şeklinde yazılmıştır.

64

Güfte-yi Semā‘i-yi Ādem

Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün

- 1 Hürüc itdi benüm ‘aşqum ki dünyāyı³⁰¹ şalındurmaz
Göñül murğı havalandıkda Hümāyı³⁰² şalındurmaz
- 2 Cihān halkı hürüc itse ‘adāvetle mekānından
Kurulsa leşker-i ğam sebt³⁰³-i bīnāyı şalındurmaz
- 3 Cemālin pertevi dehre cihān-ārā münīr olsa
Yine mir‘at-ı hüsniñ³⁰⁴ gör mücellāyı şalındurmaz
- 4 Saña ta‘līm iden vā‘ iz sebağ ‘ilmini sırrāne
Hağīrine nazār kııl hıfz-ı ma‘nāyı şalındurmaz
- 5 Hağīkatde ki baħr³⁰⁵ olmış temevvüc itmede hālā
Bu Ādem cūş idince heft³⁰⁶ u deryāyı şalındurmaz

³⁰¹ Kelime metinde “دونييا بي” şeklinde yazılmıştır.

³⁰² Kelime metinde “حومايي” şeklinde yazılmıştır.

³⁰³ Kelime metinde “şebt” şeklinde yazılmıştır.

³⁰⁴ Kelime metinde “hüsniñ” şeklinde yazılmıştır.

³⁰⁵ Kelime metinde “baħr” şeklinde yazılmıştır.

³⁰⁶ Kelime metinde “heft” şeklinde yazılmıştır.

65

Güfte-i Gazel-i Ādem zencīr-i bī-Nuḳaṭ

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Server-i Rūm dā’imā dil-dāra a‘dā olmasa
Olmasa ‘ālemde a‘dā derd-i sevdā olmasa
- 2 Olmasa ‘ālem olur ol gülde³⁰⁷ aṣlā derd-ü ḥār³⁰⁸
Ḥār³⁰⁹ olursa ol gül³¹⁰-ü aḥmerde derdā olmasa
- 3 Olmasa dilde dem-ā-dem sırr-u sevdā mā-ḥaṣal
Mā-ḥaṣal sevdā olursa dār u ṣaḥrā olmasa
- 4 Olmasa her dem ölüm kim dehre sevdā virse dil
Dehre sevdā virse dil ammā muṣallā olmasa
- 5 Olmasa her dem ‘adūlarla o server ger müdām
Ger müdām olsa saña rām ‘ahde lā lā olmasa
- 6 Olmasa ol mäh-rūda ḥāl³¹¹-i esved ṣad şıra
Ṣad şıra olsa hele Ādem müdārā olmasa

³⁰⁷ Kelime metinde “كوله” şeklinde yazılmıştır.

³⁰⁸ Kelime metinde “ḥār” şeklinde yazılmıştır.

³⁰⁹ Kelime metinde “ḥār” şeklinde yazılmıştır.

³¹⁰ Kelime metinde “كول” şeklinde yazılmıştır.

³¹¹ Kelime metinde “ḥāl” şeklinde yazılmıştır.

14b

66

Güfte-yi Ğazel-i Ādem

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

- 1 Dil dolaşursa ser-i zülfine³¹² yāruñ aşayum
Ezelim cānib-i dāmāna düşerse başayum
- 2 O boyı serv-i hırāmāna³¹³ hevā-dār olalı
Kıışsa-ı ‘aşkı uzun boylı bir ‘aklı kıışayum
- 3 Çeşm-i ebrūda olan hālet[i] şimdi diyemem
K̄o hele atayum oğlarumi³¹⁴ yāyum yaşayum
- 4 Çekeyüm bend-i miyānı kemer ü hançerde
Dil³¹⁵-i mecrūhı cefā cenderesinde³¹⁶ kaçayum
- 5 Sūzen-ü tār-ı siyeh..... itdiñ Ādem
Cāme-i h̄āhişi³¹⁷ tebdīl idemezsem kıışayum
- 6 Çalayum sāz u suhan³¹⁸ řāsına sā‘at sā‘at
Kalemüm ‘akrebini³¹⁹ söyledemezsem şuşayum

³¹² Kelime metinde “زولفته” şeklinde yazılmıştır.

³¹³ Kelime metinde “hırāmāna” şeklinde yazılmıştır.

³¹⁴ Kelime metinde “اوقلامی” şeklinde yazılmıştır.

³¹⁵ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

³¹⁶ Kelime metinde “جنده رسنده” şeklinde yazılmıştır.

³¹⁷ Kelime metinde “h̄āhişi” şeklinde yazılmıştır.

³¹⁸ Kelime metinde “سوخن” şeklinde yazılmıştır.

³¹⁹ Kelime metinde “عقره بني” şeklinde yazılmıştır.

67

Güfte-yi alenderi-yi dem

Mef'ülü/Mefā'īlü/Mefā'īlü/Fe'ülün

- 1 Bend oldu bu dil³²⁰ sen ad-ı Tūbā'ya disünler
Mā'il durur ol aşları ūrāya disünler
- 2 'Aşkuñla gedāyam beni redd iyleme cānā
ul oldu yine sen şeh-i Dārā'ya disünler
- 3 Gel iyle devā bendeñe a'dālara nisbet
Raħm iyledi ol 'āşık-ı ednāya disünler
- 4 Bir gün görelüm sāye-i luşfında ĥabībüm
Düşdi yine ol 'aşk-ıla sevdāya disünler
- 5 Ol leyl-şifat dem'[i] çün iyledi mecnūn
'Aşk-ıla düşürdi anı şahrāya disünler

68

Güfte-yi Semā'i-yi dem

Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün

- 1 ıla la'l-i lebi bārik zülāle³²¹ dağ-ber-dildür
Nihānī sīm-i gerdeni nihāle dağ-ber-dildür
- 2 Sivār-ı destine vāmık dili dil-dār şayd itse
Taleb-kār olmada hergiz vişāle dağ-ber-dildür

³²⁰ Kelime metinde "دیل" şeklinde yazılmıştır.

³²¹ Kelime metinde "زولاله" şeklinde yazılmıştır.

- 3 Ne addı amet-i ŐimŐad ne vechi³²² İskenderi-mir‘at³²³
O mihr-i mh-ryınu cemle da-ber-dildr
- 4 Taamml idemez nŐ-ı meye ol bee-i yekt
Ciger hnumla memldur piyle da-ber-dildr
- 5 DŐp dem hayl³²⁴-i ‘aŐua³²⁵ drler³²⁶ niŐr itdi
Peymn gŐ iden ehl-i kemle da-ber-dildr

15a

69

Gfte-yi alenderi-yi dem

Mef‘l/Mef‘l/Mef‘l/Fe‘ln

- 1 Ol yara ki hn-ı ciger lde degldr
abil Őide-i merhemi b-hde degldr
- 2 Pyn-ı reh-i ısmet fergat iden dem
Bb-ı mide nŐibe fersde degldr
- 3 Rabet-Şiken-i Őgar-u hrŐdidr ol kim
H‘ahiŐ-zede³²⁷-i cm-ı zer-endde degldr
- 4 -y fsn hzrdur tcir-i ‘aŐu
Bzr-zede³²⁸-i ‘aŐa stde degldr

³²² Kelime metinde “veche” Şeklinde yazılmıştır.

³²³ Vezin problemlidir.

³²⁴ Kelime metinde “ayl” Şeklinde yazılmıştır.

³²⁵ Kelime metinde “ ‘aŐna” Şeklinde yazılmıştır.

³²⁶ Kelime metinde “orler” Şeklinde yazılmıştır.

³²⁷ Kelime metinde “aaŐŐ z d” Şeklinde yazılmıştır.

³²⁸ Kelime metinde “z d” Şeklinde yazılmıştır.

- 5 Bî-hûde recâ-mend-i merâ olma felekde
 Âdem şağın ol mertebe pür-cûda degüldür

70

Güfte-yi Ğazel-i Âdem

Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilün

- 1 Cevre âğâz ile bu çeşmüñ muhib hûn-rîz olur
 Ğamze-i naḥvet-perestüñ ḥançeri³²⁹ ser-tîz olur
- 2 Bir nazarda çarḥa yüzüñ³³⁰ fitne-kârı gösterüp
 ‘Âleme kemter nigâhuñ şûr-ı rüst-â-ḥîz³³¹ olur
- 3 İyleyüp yağmâ-zede sāmân-ı hüş-ı ‘âlemi
 Fitne-i sevdâ-ı zülfüñ³³² yir yir âfet-ḥîz olur
- 4 Bir yeşil yaprağına da kâ’il evzâ³³³-yı naḥl-kām³³⁴
 Dil³³⁵-firîbinde giyâh-ı sîne dest-âvîz olur
- 5 Âdem-âsâ zülfden³³⁶ müy-ı miyânın³³⁷ farḳ iden
 Şâhib-i kalemçü uḳûl rişte-i mümeyyiz olur

³²⁹ Kelime metinde “ḥançeri” şeklinde yazılmıştır.

³³⁰ Kelime metinde “yüzünüñ” şeklinde yazılmıştır. Kelime vezin gereği yüzüñ şeklinde okunmuştur.

³³¹ Kelime metinde “روسئا خيز” şeklinde yazılmıştır.

³³² Kelime metinde “زولفك” şeklinde yazılmıştır.

³³³ Kelime metinde “evzâ” şeklinde yazılmıştır.

³³⁴ Vezin problemlidir.

³³⁵ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

³³⁶ Kelime metinde “زولف” şeklinde yazılmıştır.

³³⁷ Kelime metinde “miyānuñ” şeklinde yazılmıştır.

71

Güfte-yi Ğazel-i Ādem

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Dil-berā cevruñle kıaddım elf-iken nün iylediñ
Dürlü istiğnā ile bağrım[1] pür-ğün iylediñ
- 2 Bunca demdür ħāk-i pāy oldum yolında sevdiğüm
Vaşl-ıla şād itmediñ her demde mağzün iylediñ
- 3 El çeküp senden ferāğat itmege kaçd iyledüm
Yüzime güldiñ o dem bilmem ne efsün iylediñ
- 4 İy saçı leylā bu göñlüm bend-i peyvend³³⁸ iylediñ
Düşirüp şahrā-yı ‘aşkın içre mecnün iylediñ
- 5 İy diriğā Ādem’ün efgānına raħm itmediñ
Hecr-ile çeşmüm yaşın³³⁹ mānend-i Ceyğün iylediñ

72

Güfte-yi Şarkı-yı Ādem³⁴⁰

- 1 TakrİR idemem ħālüm yāra ħicāba düşdik
Ağyāruña³⁴¹ ħırla ictināba düşdik

³³⁸ Kelime metinde “بيوة د” şeklinde yazılmıştır.

³³⁹ Kelime metinde “yaşuñ” şeklinde yazılmıştır.

³⁴⁰ Vezin tespıt edilememiştir.

³⁴¹ Kelime metinde “ağyāruna” şeklinde yazılmıştır.

2 ‘Aşk sefinesin³⁴² baħra³⁴³ şaldı rūzgār
Esmedi bād-ı hāletüm³⁴⁴ girdāba düşdik

3 Ğavvāş-ı dil³⁴⁵ oldı hāletüme³⁴⁶ maħrem
Göñül mir‘āt³⁴⁷ -ile h̄āba³⁴⁸ düşdik

4 Lālāsı olduğum ol şūh yāruñ
Dāmenin³⁴⁹ pūs idüp recāya düşdik

5 Dām-ı zülfe³⁵⁰ bend oldı bu göñül
Ādemā gör ‘aşk-ıla dolāba düşdik

15b

73

Güfte-yi Semāi-yi Ādem

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

1 Cüvānā dürlü cevrenden olup dil³⁵¹ bī-ħużūr ağlar
Görüp aħvālüme vāķıf olup vaħş³⁵² u tıyūr ağlar

2 Gice gündüz senüñ ‘aşkuñla ben ideli vāveylā
Bütün ehl-i semā raħm iyleyüp cennetde ħūr ağlar

³⁴² Kelime metinde “sefīnesün” şeklinde yazılmıştır.

³⁴³ Kelime metinde “baħra” şeklinde yazılmıştır.

³⁴⁴ Kelime metinde “حلتم” şeklinde yazılmıştır.

³⁴⁵ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

³⁴⁶ Kelime metinde “حلتمه” şeklinde yazılmıştır.

³⁴⁷ Kelime metinde “میرات” şeklinde yazılmıştır.

³⁴⁸ Kelime metinde “ħāba” şeklinde yazılmıştır.

³⁴⁹ Kelime metinde “dāmenün” şeklinde yazılmıştır.

³⁵⁰ Kelime metinde “زولفه” şeklinde yazılmıştır.

³⁵¹ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

³⁵² Vaħş: hoş metinde.

- 3 Olan mevtāya iy zāhid ‘azābuñ kabridür şanma
Benüm āh u fiğānum işidüp ehl-i kıbūr ađlar
- 4 Kime ‘arz itdi-y-isem ħālümü raĥm itdiler cümle
Gicelerde döküp şeb-nem baña dostlar buĥūr³⁵³ ađlar
- 5 Bu Ādem ĥaste-i zārñ fiğānuñ güş idince pes
Ki řakat kıoymayup tende niçe ehl-i şabūr ađlar

74

Güfte-yi Şarkı-yı Ādem

Mef’ülü/Fā’ilātü/Mefā’ilü/Fā’ilün

- 1 Sāķī ne dem ki bezme mey-i erguvān gelür
Ümmīd³⁵⁴-ü pūs-ı la’lün-ile çeşm-i cān gelür
- 2 Zāhid kıoduğı maştaba³⁵⁵-ı Cem’de yok yiriñ
‘İşret-sarāy-ı rinde sebū rāyegān gelür
- 3 Mihmān olursa sīnede tığ-ı nigāh³⁵⁶-ı yār
Ümmīd odur ki rü-yı dil-ü zāra cān gelür
- 4 Yār olmayınca ‘işve-gehün cennet olsa da
Allāh bilür ki āb u hevāsı girān gelür
- 5 Ĥod ‘aşķ fezā-yı ülfet³⁵⁷-i şāđar neşāt-ı bezme
Bezme ne ān ki Ādem tāze cān gelür³⁵⁸

³⁵³ Kelime metinde “buhūr” şeklinde yazılmıştır.

³⁵⁴ Kelime metinde “اوميد” şeklinde yazılmıştır.

³⁵⁵ Kelime metinde “maştaba” şeklinde yazılmıştır.

³⁵⁶ Kelime metinde “نكاح” şeklinde yazılmıştır.

³⁵⁷ Kelime metinde “اولفت” şeklinde yazılmıştır.

³⁵⁸ Beyitte vezin problemlidir.

75

Güfte-i Gazel-i Âdem

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 İy habībüm teşnedür hep görmege ‘irfān yüzün³⁵⁹
Çeşmümüzden dilerüm dūr itmeye Sübhān yüzün³⁶⁰
- 2 Nūr-ı ‘arşından yaratdı cismini Perverdigār
Oldı Bismi’l-lāh қаşuñ hem ‘aynıdur Qur’ān³⁶¹ yüzün
- 3 Şeş-cihātuñ āyet³⁶²-i seb‘a’l-mesānuñ şübhesüz
Her kelāmuñ ism-i a‘zam sūre-i ‘İmrān yüzün
- 4 ‘Āşık-ı şādıklarūñ³⁶³ bekler vişāl-i va‘d yine
Muntazırdur cümleten görmeğlüge ‘ayān³⁶⁴ yüzün
- 5 Elde varuñ bezl³⁶⁵i derseñ gam degül yār uğrına
Cān қurbān³⁶⁶ iyle Ādem görmege cānān yüzün

³⁵⁹ Kelime metnin tamamında “yüzüñ” şeklinde yazılmıştır.

³⁶⁰ Kelime metinde “yüzüñ” şeklinde yazılmıştır.

³⁶¹ Kelime metinde “قوران” şeklinde yazılmıştır.

³⁶² Kelime metinde “آيه ت” şeklinde yazılmıştır.

³⁶³ Kelime metinde “صديقك” şeklinde yazılmıştır.

³⁶⁴ Kelime metinde “‘ayān” şeklinde yazılmıştır.

³⁶⁵ Kelime metinde “bezl” şeklinde yazılmıştır.

³⁶⁶ Kelime metinde “قوربان” şeklinde yazılmıştır.

76

Güfte-yi Ğazel-i Ādem

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Meh-cebīnüm vaşluñ³⁶⁷ ile beni mesrūr iyledüñ
Her ne cürmüm var ise yanında mağrūr iyledüñ
- 2 Hāḫır-ı nā-şādıñı her vech-ile şād iyleyüp
Hāşılı gönüm şehā luḫfuñla ma‘mūr iyledüñ
- 3 Sidre-i kūy-ı cinānından beni dūr itmedüñ
Ḥamdüli’l-lāh cümle a‘dāları maḫhūr iylediñ
- 4 Zülf³⁶⁸-i zencīrūñle ber-dār iylediñ dil murğımı
‘Āḫıbet bu ben gedāyı ‘aşğa Manşūr iyledüñ
- 5 Dürlü eş‘ār söyledüp gūş itdigüm çün dil-berā
Dehr-i dūnda Ādem’i şı‘r-ile meşhūr iylediñ

16a

77

Güfte-yi Semā‘i-yi Ādem

Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün

- 1 Şehā ol hūb cemālūñı görüp kevn i mekān iñler³⁶⁹
Ta‘aşşuḫ iyleyüp illā bu çarḫ-ı āsumān iñler

³⁶⁷ Kelime metinde “vaşlın” şeklinde yazılmıştır.

³⁶⁸ Kelime metinde “زولف” şeklinde yazılmıştır.

³⁶⁹ İñler: iyeler metinde.

- 2 Niçeler zülf³⁷⁰ zencîrinde bend olmuş bu ‘âlemde
Vişâlin iyleyüp arzû³⁷¹ hezâr dil-nigerân iñler
- 3 Kaçan nâz-ile reftâr iyleyüp ‘azm-i kenâr itseñ
Ne mümkindür taḥammül iyleye hep mürde-cân iñler
- 4 Dil-i tūḫî gibi güftâr³⁷² idüp âgâza başlarsañ
Kesilür bülbülün³⁷³ nuḫkı ki bāğ ı gül³⁷⁴-sitân iñler
- 5 Dolanup büsbütün dehri mişâlün Ādem³⁷⁵
Alışup ‘aşq-ıla göñli hemân iñler hemân iñler

78

Güfte-yi Qalenderi-yi Ādem

Mefâ‘îlün/Mefâ‘îlün/Mefâ‘îlün/Mefâ‘îlün

- 1 Biḫamdi’l-lāh Hudā gösterdi teşrîf-i cānānı³⁷⁶
Ferah-nāk oldı dil³⁷⁷ gördükde vech-i nūr-ı Yezdān’ı
- 2 Kudüret³⁷⁸ qalmadı mir‘ât-ı dilde pür-ziyâ oldı
Qudüm³⁷⁹-ıla idüp âbād hele bu qalb-i vîrânı
- 3 Alup rāhın selāma muntazır iken hulūşāne
Geçüp ketm iyledi luḫfin gören³⁸⁰ ol nām-ı Selmān’ı

³⁷⁰ Kelime metinde “زولف” şeklinde yazılmıştır.

³⁷¹ Kelime metinde “arzū” şeklinde yazılmıştır.

³⁷² Kelime metinde “كوفتار” şeklinde yazılmıştır.

³⁷³ Kelime metinde “بولبلين” şeklinde yazılmıştır.

³⁷⁴ Kelime metinde “كول” şeklinde yazılmıştır.

³⁷⁵ Vezin problemlidir.

³⁷⁶ Vezin problemlidir.

³⁷⁷ Kelime metinde “ديل” şeklinde yazılmıştır.

³⁷⁸ Kelime metinde “كودورت” şeklinde yazılmıştır.

³⁷⁹ Kelime metinde “قودوم” şeklinde yazılmıştır.

- 4 Tesellî virdüm anuñla velî ğam-nāke zāhirde
Didim ‘uṣṣāka kāfīdür anuñ cevri firāvānı
- 5 Yine ol dāveriñdür pāy-māl ol rāhına Ādem
Başarsa rüyına³⁸¹ bir gün yiter bu luṭf u iḥsānı

79

Güfte-yi Ğazel-i Ādem

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 ‘Āşıkānuñ āh u zārı dilde cānı iñledür
Derd-ile nālānı taḥkīkâ cihānı iñledür
- 2 Nāzenī[n]ler³⁸² nāz iderse herkesi nālān ider
Dürlü nāzı cevri-ile gör ‘āşıkānı iñledür
- 3 Her kaçan ‘uṣṣāk olanlar na‘re-i yā-Hü çeker
Çin seherde zeyn olan ol gül³⁸³-sitānı iñledür
- 4 Küştī³⁸⁴-gīr-i ‘aşk olanlar var ise gelsün hele
Zīre ‘aşk ‘Ankā durur her nükte³⁸⁵-dānı iñledür
- 5 Tīr-u şiriñ Ādemā nāvekden aldı sīreti³⁸⁶
Şā‘irānlar içre ol her şā‘irānı iñledür

³⁸⁰ Kelime metinde “luṭfuñ göreyin” şeklinde yazılmıştır.

³⁸¹ Kelime metinde “rüyına” şeklinde yazılmıştır.

³⁸² Kelime metinde “نازه نيلر” şeklinde yazılmıştır.

³⁸³ Kelime metinde “كول” şeklinde yazılmıştır.

³⁸⁴ Kelime metinde “كوشي” şeklinde yazılmıştır.

³⁸⁵ Kelime metinde “توكده” şeklinde yazılmıştır.

³⁸⁶ Kelime metinde “سيره تي” şeklinde yazılmıştır.

80

Güfte-yi Ğazel-i Ādem

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Tekye-i ‘aşk içre ‘ālem üç bölük dört beş bölük
Dil³⁸⁷ semāḥ itmekde ol dem üç bölük dört beş bölük
- 2 Virde³⁸⁸ meşgūl oldılar ol dem ḥayāl-i yār için
‘Aşk seyl-āb dökdi dīdem üç bölük dört beş bölük
- 3 ‘Aşk meyi de nūş iderken ‘āşık-ı efgendeler
Zāhidiñ bezminde ol cem‘ üç bölük dört beş bölük
- 4 Baña Etrāk u gürūhān³⁸⁹ daḥl iderler rūz u şeb
Anuñiçün bende mātem üç bölük dört beş bölük
- 5 Ol ‘adūnuñ Ādemā rüyına bir saḥt vurmışam
Oldı destüñdeki ḳanum üç bölük dört beş bölük

16b

81

Güfte-yi Semā‘ī-yi Ādem

Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün

- 1 Senüñ ‘aşkuñla bīmāram gel iy şāḥib-zamīrüm gel
Şeb-i fūrḳatde³⁹⁰ pūr-zāram gel iy māh-ı münīrüm gel

³⁸⁷ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

³⁸⁸ Kelime metinde “ویرده” şeklinde yazılmıştır.

³⁸⁹ Kelime metinde “کورهان” şeklinde yazılmıştır.

³⁹⁰ Kelime metinde “فورقت ده” şeklinde yazılmıştır.

- 2 Kerem kı1 bendeñi şād it ‘adūyı luḡ idüp yād it
Beni ‘aşkuñla Ferḡād it gel iy dil³⁹¹-bī-naẓīrüm³⁹² gel
- 3 Göñül rind oldı sen yāra anuñçün³⁹³ başladı zāra
Ki sensüñ derdime çāre gel iy ‘aql-ı keşīrüm gel
- 4 Senüñ Ādem melīlūñdür ki ‘aşkuñla zelīlūñdür
Kerem kı1 bir ‘alīlūñdür gel iy nāẓīk³⁹⁴-emīrüm gel

82

Güfte-yi Ġazel-i Ādem

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Dehr-i dūnuñ kimseler hīç görmedi imdā[dı]nı
‘Āḡıbet aldı elüñden³⁹⁵ Şīrīn’üñ Ferḡād’ını
- 2 ‘Āşık-ı şādık³⁹⁶ olan fi’l-cümle gitdi nā-murād
Burc³⁹⁷-ı eflāke çıkardı cümlenüñ feryādını
- 3 Öyle berbād itdi bu dil³⁹⁸ şehrin ol kec-rev-felek
Tā kıyāmet ḡaşr olunca bulmaz ol ābādını³⁹⁹

³⁹¹ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

³⁹² Kelime metinde “بینظرم” şeklinde yazılmıştır.

³⁹³ Kelime metinde “anuñçün” şeklinde yazılmıştır.

³⁹⁴ Kelime metinde “تاریک” şeklinde yazılmıştır.

³⁹⁵ Elüñden: Elümden metinde.

³⁹⁶ Kelime metinde “صادیق” şeklinde yazılmıştır.

³⁹⁷ Kelime metinde “بورج” şeklinde yazılmıştır.

³⁹⁸ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

³⁹⁹ Kelime metinde “ābāduñ” şeklinde yazılmıştır.

- 4 Ağlamağdan⁴⁰⁰ gülmege⁴⁰¹ aldañmadı bir gün baña
 Hâk Te‘ālā böyle urmuş cismümüñ bünyādını⁴⁰²
- 5 Ādemā tā şubḥ olunca zār u giryān⁴⁰³ içredür
 Şöyle kim gökde melekler unudur evrādını

83

Güfte-yi Ğazel-i Ādem

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Şun‘-ı Yezdān ile ol ‘arş-ı mu‘allā ber-hevā
 Emr-i Sübhān-ıla gör māh-ı mücellā ber-hevā
- 2 Oniki burc⁴⁰⁴-ile cümle sāyesinde zeyn olur
 Hadd-ı bī-pāyān⁴⁰⁵-ıla necm-i Şüreyyā⁴⁰⁶ ber-hevā
- 3 Rüz u şeb ta‘rīfine kıldı sebep Bārī Hudā
 Nāle vü efğān ile şems-i müzeyyā(?) ber-hevā
- 4 ‘Aql irer zann iyleme sen Şāni‘üñ şan‘atına⁴⁰⁷
 Cennet içre dürlü elvān-ıla Tūbā ber-hevā
- 5 Ādem elfāzın⁴⁰⁸ tamām it iki peygamber ile
 Oldılar İdrīs-i vird-ḥān-ıla ‘İsā ber-hevā

⁴⁰⁰ Kelime metinde “اغلمه مقدن” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁰¹ Kelime metinde “كولمكه” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁰² Kelime metinde “بونيساديني” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁰³ Kelime metinde “كبيرسان” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁰⁴ Kelime metinde “بورج” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁰⁵ Kelime metinde “بيان” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁰⁶ Kelime metinde “سريا” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁰⁷ Kelime metinde “şan‘ādına” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁰⁸ Kelime metinde “elfāzuñ” şeklinde yazılmıştır.

84

Şarkı-yı Ādem⁴⁰⁹

Bir meh-tābı ziyāret itdüm ‘ālemde ziyā söylerüm saña
 Cennet-i kūyın firāset itdüm serv-ḳadd Ṭūbā söylerüm saña
 Gūyā ki nūndur⁴¹⁰ ḳaşları⁴¹¹ ṭavrı ḥūblara⁴¹² a‘lā söylerüm saña
 Mecnūn oldum ol ṭıfl yārīñ ṣaçları leylā söylerüm saña
 Cevr ü sitem cānuma geçdi ḥüsnine ğarrā söylerüm saña
 Ḥūblaruñ⁴¹³ kārı böyle mi Ādem dā’imā evzā⁴¹⁴ söylerüm saña

85

Güfte-yi Ḳalenderi-yi Müstezāt

Mef‘ülü/Mefā‘ilü/Mefā‘ilü/Fe‘ülün
 Mef‘ülü/Fe‘ülün

- 1 Sāḳī getir ol bāde-i engūr seḫerde
Sür ye’si.....
- 2 Destine ala kāse-i Fağfūr seḫerde
Ol dil-ber-i ra’nā
- 3 Pür⁴¹⁵-cām ile mey nūş ideli leb[le]ri aḫmer
Şubḫ u mesā.....

⁴⁰⁹ Metinde vezin tespit edilememiştir.

⁴¹⁰ Nūndur: nevdür metinde.

⁴¹¹ Kelime metinde “قشلي” şeklinde yazılmıştır.

⁴¹² Kelime metinde “ḥūblara” şeklinde yazılmıştır.

⁴¹³ Kelime metinde “ḥūblaruñ” şeklinde yazılmıştır.

⁴¹⁴ Kelime metinde “evzā” şeklinde yazılmıştır.

⁴¹⁵ Kelime metinde “پور” şeklinde yazılmıştır.

- 4 ‘İşret ideriz yār-ıla meşhūr-ı seherde
Meclisde
- 5 Çün mest olalı bu dil-i zār yār ile⁴¹⁶
Buldı şafā⁴¹⁷
- 6 Gösterdi baña gün gibi ol nūr-ı seherde
Rūy-ı mücellā
- 7 La‘lin⁴¹⁸ öperek mey ile ol şāgar-ı şaḥbā
Ṭūṭī-yi zebānı
- 8 Teskīn ider ol vaşl-ıla maḥmūr⁴¹⁹ seherde
Cām-ı muşaffā
- 9 İy bād-ı şabā var yūri yārāna ḥaber vir
Meclis-i pāki
- 10 Şād iyleyeler Ādem-i maḡdūrı seherde
Bu dil ola iḥyā

⁴¹⁶ Vezin problemlidir.

⁴¹⁷ Vezin problemlidir.

⁴¹⁸ Kelime metinde “la‘lūn” şeklinde yazılmıştır.

⁴¹⁹ Kelime metinde “maḥmūr” şeklinde yazılmıştır.

17a

86

Güfte-yi Semâ'î-yi Âdem

Mefâ'ilün/Mefâ'ilün/Mefâ'ilün/Mefâ'ilün

- 1 Nedendür bilmezem cānā asāvet benden eksilmez
Sitārem yosa batuma melāmet benden eksilmez
- 2 ikāyātum felekdendür döner ar⁴²⁰ üzr[e] ol devvār
Düşürdi ün beni 'aa 'alāmet benden eksilmez
- 3 Beni amdan alā⁴²¹ iyle abībūñ 'a[ın]a yā Rab
Yir itdi an-ı cismümde zelālet benden eksilmez
- 4 Benüm 'iyānuma bama İlāhī it luf-ıla mazar
Ki 'ömrüm āır oldua abāat benden eksilmez
- 5 Ümīdin kesmedi Âdem udāyā bar-ı lufuñdan
Anuñ ün⁴²² eksilür 'iyān adāat benden eksilmez

87

Güfte-yi arı-yı Âdem

Mefâ'ilün/Fe'ilātün/Mefâ'ilün/Fe'ilün

- 1 ıdāsı 'āıuñ ā-ı dil-i belā-ke olur
Ne ne vāle-i bezm-i maabbet āte olur

⁴²⁰ Kelime metinde "ar" eklinde yazılmıtır.

⁴²¹ Kelime metinde "alā" eklinde yazılmıtır.

⁴²² Kelime metinde "انوك چون" eklinde yazılmıtır.

- 2 Mişāl⁴²³-i deyr ider āteş-i şeb-i maşşūd
O dil ki dāğ u ğam-ı ‘aşk-ıla mūnaqqāş olur
- 3 Keder-zede-i dil⁴²⁴ olsa ‘aceb m[i] būs-ı lebūñ
Şafā-ı şīve-i rindī ne serāb(?) naqqāş olur
- 4 Şorarsa la‘l-i şeker-bārın⁴²⁵ iyleme ta‘yīb
‘Aķīde-i dil⁴²⁶-i şā‘ir birāz müşevveş olur
- 5 Felekde mihri ider pūte-gīr-u nāvek-i āh
O ğam-keşīde-i Ādem ķadı kemān⁴²⁷-veş olur

88

Güfte-yi Ğazel-i Ādem

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Ķaşr-ı cismüm dil-berā cevruñ ile itdiñ ħarāb
Āh-ı ‘uşşāķdan begüm sen itmedüñ hīç ictināb
- 2 Zūlm mu‘tād iyledüñ üftāde-i nālānuña
Nār-ı ‘aşķuñ ise ħālā⁴²⁸ itmede bağrum kebāb
- 3 Gel yiter cevr iyledüñ şimdengirü iyle vefā
Nev-cüvānum bu ħuşūşda iyleme reddin cevāb
- 4 Ber-murād iyle beni vaşluña iy zülf⁴²⁹-i siyāh
Yoħsa ķurtılmaz elümden dāmenüñ yevmü’l-ķisāb

⁴²³ Kelime metinde “misāl” şeklinde yazılmıştır.

⁴²⁴ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

⁴²⁵ Kelime metinde “bārın” şeklinde yazılmıştır.

⁴²⁶ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

⁴²⁷ Kelime metinde “kemānı” şeklinde yazılmıştır.

⁴²⁸ Kelime metinde “ħālā” şeklinde yazılmıştır.

⁴²⁹ Kelime metinde “زولف” şeklinde yazılmıştır.

- 5 Ādem-i nālānuñ ‘aşk[un]ıla nālān oldı gel
Mıhr cemālũñle müşerref iyleyüp kııl feth-i bāb

89

Güfte-yi Ğazel-i Ādem

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Geçmezem⁴³⁰ hūb-ı canāndan⁴³¹ olsa ‘ālem bir yaña
‘Aşk ı sevdāsın o şūhuñ aşla(?) her dem bir yaña
- 2 Elbet⁴³² ‘āşık olanlar ‘aşk-ıla ğam-gīn olur
Şāğ isen⁴³³ kııl sen efendüm baña mātem bir yaña
- 3 Dīdemũñ seyl-ābımı Ceyhūn-ı giryān iyledũñ
Kaldı hayretde⁴³⁴ göñül eşk-ile dīdem bir yaña
- 4 Nāzenīnümnden cüdā düşmek Hudā’nuñ emridür
Çekdi kısmet bendeñi iletse a‘lem bir yaña
- 5 İştıyāk-ı hasretũñle⁴³⁵ zār u efgān iyleyüp
Zārluğ-ıla ağlayup gitmekde Ādem bir yaña

⁴³⁰ Kelime metinde “كجمه زم” şeklinde yazılmıştır.

⁴³¹ Kelime metinde “چنان دن” şeklinde yazılmıştır.

⁴³² Kelime vezin münasebetiyle bu şekilde alınmıştır.

⁴³³ Kelime metinde “isen” şeklinde yazılmıştır.

⁴³⁴ Kelime metinde “hayretde” şeklinde yazılmıştır.

⁴³⁵ Kelime metinde “حسره ت” şeklinde yazılmıştır.

17b

90

Güfte-yi Semâ'î-yi Âdem

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün

- 1 Dilâ⁴³⁶ bu kalb-i nâ-şādum meded luṭf-ıla şād iyle
Reh-i 'aşkuñda bî-dādam yitiş⁴³⁷ imdāda dād iyle
- 2 Kerem kııl iy meh-i ṭal'at güzeller şāh-ı mürüvvet
Ya iyle ḥālüm[e] şefkat ya cevriñi⁴³⁸ ziyād iyle
- 3 Cān u dilden nev-cüvānum ḳul oldum saña sulṭānum⁴³⁹
Dilerseñ el-behā cānum diler iseñ azād iyle
- 4 Olup Âdem hele şā'il ezelden ḥüsnine mā'il
İdüp vaşla anı nā'il efendüm ber-murād iyle

91

Güfte-yi Ğazel-i Âdem

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/Fā'ilün

- 1 Tāb u vārı(?) 'aşḳ olup rūyuñ şarāb-ı nāzdan
Neş'e-rîz ü āfet olmış āfitāb-u nāzdan

⁴³⁶ Kelime metinde “ديلا” şeklinde yazılmıştır.

⁴³⁷ Kelime metinde “يه تش” şeklinde yazılmıştır.

⁴³⁸ Kelime metinde “cevriñi” şeklinde yazılmıştır.

⁴³⁹ Vezin problemlidir.

- 2 Ğamzeñ olmuş bir alev⁴⁴⁰-efşân-ı hışm ejder⁴⁴¹-meşel
Lem‘a-endāzī-i tīg-ı şu‘le-tāb-u nāzdan
- 3 H̄āce⁴⁴²-i şāhib-kemāl-i ‘işvesin tıfl-ı dile
Bāb-ı cevri açma sulţānum kitāb-ı nāzdan
- 4 Kaşd idüp dökme ‘izār-ı pāke ki gīsuların⁴⁴³
Mıhr-ü hüsne perde-dār olma sehāb⁴⁴⁴-ı nāzdan
- 5 Bī-vefādur vuşlatın⁴⁴⁵ bedr it de Ādem yine
Gelmez incāz ol şeh-i gerdün-hicāb⁴⁴⁶-ı nāzdan

92

Güfte-yi Ğazel-i Ādem

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Saña taqrīb iylemezdüm düşmen⁴⁴⁷-i cān oldığın⁴⁴⁸
Bilmezidüm bī-vefā pür-hışm cānān oldığın⁴⁴⁹
- 2 Milket-i ‘aşkuñ harāb-ābād u āşüb iyledüñ
Pādişāhum añladum ne şūh u fettān oldığın⁴⁵⁰

⁴⁴⁰ Kelime metinde “‘alev” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁴¹ Kelime metinde “اچدر” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁴² Kelime metinde “حوجه” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁴³ Kelime metinde “gīsularuñ” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁴⁴ Kelime metinde “şehāb” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁴⁵ Kelime metinde “vuşlatuñ” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁴⁶ Kelime metinde “hicāb” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁴⁷ Kelime metinde “دوشمن” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁴⁸ Kelime metinde “olduğun” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁴⁹ Kelime metinde “olduğun” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁵⁰ Kelime metinde “olduğun” şeklinde yazılmıştır.

- 3 İyleridi gerdenüñ⁴⁵¹ teslīm-ü zencīr-i cünün
Görse Eflāṭūn eger kākül⁴⁵²-perişān oldıgın⁴⁵³
- 4 Esved-āsā şeb-gehüm zulmet-sarāyı fūrkatūñ
Bilmez isem evc-i hüsne mihr-ü raḥşān oldıgın⁴⁵⁴
- 5 Āb-ı vaşluñ iyemez Ādem o şeh senden dirīg
‘Arz-ı ḥāl it āteş-i ḥasretle sūzān oldıgın⁴⁵⁵

93

Güfte-yi Ğazel-i Ādem

Fā‘ilātūn/ Fā‘ilātūn/ Fā‘ilātūn/Fā‘ilūn

- 1 Dil-berā her dem perīşān iyleyen sensin beni
Āteş-i hecrūñle ‘uryān iyleyen sensin beni
- 2 ‘Andelībem⁴⁵⁶ bāğ-ı hüsnuñ ḥār-ı rağbetdür baña
Dürlü cevriñ ile nālān iyleyen sensin beni
- 3 Nuṭṭuma ‘aşkuñ sebep iy şāhı baña muḥterem
Şi‘r-ile dilde nümāyān iyleyen sensin beni
- 4 Vāde-yi ğam içre gör kim iy şaçı leylā hemān
Şübhesüz ol feyz[e]⁴⁵⁷ aḳrān iyleyen sensin beni

⁴⁵¹ Kelime metinde “كرده نك” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁵² Kelime metinde “كاكل” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁵³ Kelime metinde “oldıguñ” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁵⁴ Kelime metinde “oldıguñ” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁵⁵ Kelime metinde “oldıguñ” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁵⁶ Kelime metinde “عنده لبيم” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁵⁷ Kelime metinde “feyzini” şeklinde yazılmıştır.

- 5 Ādem'ün kemter iken 'aşkuñla 'ömrüm hāşılı
'Ālemi mülke Süleymān iyleyen sensin beni

18a

94

Güfte-yi Ġazel-i Ādem

Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün

- 1 Pā-yı sākī mey-i ma'rūf ise dil⁴⁵⁸ hāk olagör
Rind-i şāgar-keş meyhāne-i idrāk olagör
- 2 Olmaduñ⁴⁵⁹ sille-ħor-endāz-ı ħazān ğonçe gibi
Çarħa ızhār-ı sürür iyleme ğam-nāk olagör
- 3 Ta'ab-ı şādi-yi vaşl-āver-i kām-ı dil⁴⁶⁰ olup
Zehr-nūşān⁴⁶¹-ı ğam-ı hecre ki idrāk olagör
- 4 Naķş-ı ālāyiş-i ħāhişden⁴⁶² irüp şād-u dile
Bī-ğubār-ı keder āyīne-i idrāk olagör
- 5 Ādemā āsāyiş ikrār-ı 'alāyıkça ğaraż
Şayķalı⁴⁶³ terk ileyeñisi pāk olagör
- 6 Olmaķ isteriseñ āzāde-i bend-i kākül⁴⁶⁴
Şāne-veş iy dil⁴⁶⁵-i sevdā-zede⁴⁶⁶ şad çāk olagör

⁴⁵⁸ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁵⁹ Kelime metinde “olmadım” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁶⁰ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁶¹ Kelime metinde “zehr ü nūşān” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁶² Kelime metinde “ħāhişden” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁶³ Kelime metinde “صیقه لی” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁶⁴ Kelime metinde “کاکول” şeklinde yazılmıştır.

95

Güfte-yi Semā'î-yi Âdem

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün

- 1 Ğarîbe ğam-güsâr⁴⁶⁷ olmaz ğam deñizi(?) neden ğayrı⁴⁶⁸
Huşuli(?) şarf itmez mey-i dūşîneden ğayrı
- 2 Çoğ itdüm cüst cūyı pāk dāmen sāde-rūlarla
Yüzi aķ alnı aķıķ görmedüm āyîneden ğayrı
- 3 Niçe ħarf-i vefā çıķsın o şūhuñ dürc-i la'lüñden
Ķabül-u cā-yı emn itmez güher gencîneden ğayrı
- 4 Bulınmaz çārşü-yı dehrde kālā-yı dil-ĥāhum
'Alāyık düşmenāna⁴⁶⁹ ħırķa-ı peşmîneden ğayrı
- 5 Şafā-yı ĥātırur rüşen degüldür istemem Âdem
Bu ağı rüşenā şaĥbā dil⁴⁷⁰-i bî-kîneden ğayrı

96

Güfte-yi Ğazel-i Âdem – Pür Ķāfiye

Fā'îlātün/ Fā'îlātün/ Fā'îlātün/Fā'îlün

- 1 'Āşıkānuz şā'irā iķrār-ile a'lālara
Nükte-dānuz ĥātırā eş'ār ile dānālara

⁴⁶⁵ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁶⁶ Kelime metinde “زه ده” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁶⁷ Kelime metinde “كوسار” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁶⁸ Vezin problemlidir.

⁴⁶⁹ Kelime metinde “دوشمه نانه” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁷⁰ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

- 2 Ol haḳīkatde ʔarīkatde ʔerī‘atde ʔehā
Āʔikāruz zāhirā erkān-ıla ‘Anḳālara⁴⁷¹
- 3 Kişver-i dil⁴⁷² tahtına itseñ ‘urūc eş‘ār-ile
Nāṭıḳānuz ‘āḳilā esrār-ile Dārālara
- 4 Hāke hāküz hāliyā a‘lālara a‘lālaruz
‘Ādilānuz zāhidā a‘lālara ednālara
- 5 Küşte⁴⁷³-gīr-ü ‘aşḳ olalı Ādemā tīḡlar geḳer
Ḳāhirānuz ʔādıḳā Kerrār-ile a‘dālara

97

Güfte-yi Ḳalenderi-yi Ādem

Mefū‘lü/Mefā‘ilü/Mefā‘ilü/Fe‘ülün

- 1 Ol ʔüh-ı cihān āfet-i devrān ola bir gün
‘Adl-ile ʔehā tahta⁴⁷⁴ Süleymān ola bir gün
- 2 Üftādesine hūsnı anuñ ʔāni Züleyhā
Mıṣr-ı dile⁴⁷⁵ ol Yusūf[ki] sultān ola bir gün
- 3 Gül-şende⁴⁷⁶ gönül bülbül-veş seyrine çıḳdı
Ġonḳe gibi ol açıla ḡandān ola bir gün

⁴⁷¹ Kelime metinde “anḳālara” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁷² Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁷³ Kelime metinde “كوشته” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁷⁴ Kelime metinde “tahta” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁷⁵ Kelime metinde “ديله” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁷⁶ Kelime metinde “كولشنده” şeklinde yazılmıştır.

- 4 Ben bendesiñe⁴⁷⁷ başladı ol cevre efendüm
Hep kıldığı cevre baña pişmān ola bir gün
- 5 Cān almağısa maqşaduñ al cān senüñ olsun
Ādem yolına ‘aşk[ı]la kurbān⁴⁷⁸ ola bir gün

18b

98

Rubā‘ī-yi Ādem

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Sevdigüm luṭfına⁴⁷⁹ dil şād olmadı hayf oldu hayf
Murğ-ı dil⁴⁸⁰ cevrüñden āzād olmadı hayf oldu hayf
Seng-i a‘dā kaşr-ı cismüm yıkdı berbād iyledi
Hey yazıklar kıldı ābād olmadı hayf oldu hayf
- 2 Bir belādur bu cihānda ‘aşk u sevdā Ādem’e
Ol sebebden hīç görünmez şahn-ı dünyā⁴⁸¹ dīdeme
Rüz u şeb āgyār ile çün⁴⁸² kim yayıldı ‘āleme
Bī-ḥaḳīḳat yārdan imdād olmadı hayf oldu hayf
- 3 Meclisüñden ol ‘adūyı dil-berā dūr kılmaduñ⁴⁸³
Dest-māl-i luṭfuñ ile çün cisimüm silmedüñ
‘Āşık-ı şermendenüñ sen belki ḳadrin bilmedüñ
Dil⁴⁸⁴-rübālar içre bir ad olmadı hayf oldu hayf

⁴⁷⁷ Kelime metinde “bendesine” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁷⁸ Kelime metinde “قوربان” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁷⁹ Kelime metinde “luṭfuña” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁸⁰ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁸¹ Kelime metinde “دونیا” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁸² Kelime metinde “چن” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁸³ Kelime metinde “kılmadık” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁸⁴ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

- 4 Bî-vefâluğ iyleyüp ağıyāra yār oldıñ şehā
 Çekdigüm bunca emekler Ādem oldı hep hebā
 Cān başını terk idüp kıldum yolında ser fedā
 Tekke-i ‘aşk içre irşād⁴⁸⁵ olmadı hayf oldı hayf

99

Güfte-yi Rubā‘ī-yi Ādem

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Sevdigüm ‘irfān bilmezem bilür bilmezlenür
 Hüsüne hayrān bilmezem bilür bilmezlenür
 Öyle ferzend-i cihāndur mübtelā fark itmede
 Kendine şa‘bānı bilmezem bilür bilmezlenür
- 2 Yoluña cān ı seri bezl iyleyenler çok velī
 ‘Arz-ı hāle ol güzeller şāhına varmaz dili
 Gör kim ol iyer ferāset kendine yek mā’ili
 ‘Āşık-ı nālānı bilmezem bilür bilmezlenür
- 3 Böyle yaraşdı cihāna bende oldum ol şehā⁴⁸⁶
 Bilmez āyā neden ‘uşşāka olamaz āşinā
 Ol bilür ki mübtelādur kendine bāy u gedā
 Bende-i fermān bilmezem bilür bilmezlenür
- 4 Tā ezelden āşināsiydum ben ol meh-pārenüñ
 Hey yazıklar hātırın⁴⁸⁷ şormaz dil⁴⁸⁸-i bî-çārenüñ
 Defter-i ‘uşşākda Ādem didi hıç yokdur yirin
 Bend-i ser-gerdānı bilmezem bilür bilmezlenür

⁴⁸⁵ Kelime metinde “ايرشاد” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁸⁶ Böyle yaraşdı cihāna bende oldum ol şehā: Böyle yaraşdı cihāna bende ol bende oldum şehā metinde

⁴⁸⁷ Kelime metinde “hātırın” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁸⁸ Kelime metinde “ندیل” şeklinde yazılmıştır.

100

Semā‘ī-yi Ādem

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

- 1 Şaķın aldanma iy dil⁴⁸⁹ bu vefāsuz eski dünyādur⁴⁹⁰
Cefāsına nihāyet yoķ şafāsuz eski dünyādur
- 2 Hıyıf derd-i firāķ-ıla helāk oldum görin dostlar
Düşürdi çün beni ‘aşķa devāsuz eski dünyādur
- 3 Anuñ dām-ı belāsına girerseñ⁴⁹¹ kırtuluş⁴⁹² yoķdur
Çekersin cevrin⁴⁹³ elbet intihāsuz eski dünyādur
- 4 Ne deñlü iylese feryādı imdād iylemez aşlā
Teraħhımsuz keremsüz ān ‘aķāsuz eski dünyādur
- 5 Cihāna şāh olursañ da hālāş olmaķ degül mümkin
‘İbādet kıl gel iy Ādem beķāsuz⁴⁹⁴ eski dünyādur

⁴⁸⁹ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁹⁰ Redif metinde “دنیا در” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁹¹ Kelime metinde “girersen” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁹² Kelime metinde “قورتولش” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁹³ Kelime metinde “cevrün” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁹⁴ Kelime metinde “beķāsız” şeklinde yazılmıştır.

19a

101

Müstezat-ı Çifte Kalendarı-yı Ādem⁴⁹⁵

Mef'ülü/Mefā'îlü/Mefā'îlü/Fe'ülün

- 1 Doğdı güzelüm⁴⁹⁶ baht güneşi⁴⁹⁷ tā ki semādan
Gör ki ziyāyı
İyleyem ızhār
Feyz aldı gönül 'aşk-ıla ol hüsni-ziyādan
Vireyüm behāyı
Hūblar⁴⁹⁸ her bār
- 2 A'dāya ğaraż yār baña tenhā çıkageldi
'Arz itdi recāyı
Ol dīdesi hūn-h'ār⁴⁹⁹
Bī-çāre gönül sīm gibi gör esdi hevādan
Gör semāyı
Tekrār-be-tekrār
- 3 Naḥlın⁵⁰⁰ görelı kadd-i mehūñ cümleten 'irfān
İyitdi şadāyı
Keşf oldı bu esrār
Ruḥsārına⁵⁰¹ arzū⁵⁰² çekerüz 'aşk-[ı]la yārıñ
Burc⁵⁰³-ı Hümā'yı

⁴⁹⁵ Şiirin ziyade mısralarında vezin tespit edilememiştir.

⁴⁹⁶ Kelime metinde “كوزه لم” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁹⁷ Kelime metinde “كونه شي” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁹⁸ Kelime metinde “hūblar” şeklinde yazılmıştır.

⁴⁹⁹ Kelime metinde “خنخار” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁰⁰ Kelime metinde “naḥluñ” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁰¹ Kelime metinde “روخسارينه” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁰² Kelime metinde “arzū” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁰³ Kelime metinde “بورج” şeklinde yazılmıştır.

- 4 Göstere Settār
 Naḳd-ı dilüm⁵⁰⁴[i] şarf ideli uğrına yārın
 Bāy u gedāyı
 Tutdı bu eş‘ār
 Üftādeleri yüz sürerek şān-ı edādan
 Kıldı du‘āyı
 Çār u nā-çār
- 5 Ol hüsni mehün⁵⁰⁵ bezmine derc oldı güzeller
 İtdi şafāyı
 ‘Āşık-ı dīdār
 Ādem hele gör geçmedi hiç havf u recādan
 Süre da‘vāyı
 ‘Adl iyleye hünkār

102

Güfte-yi Ġazel-i Ādem

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 İy güzeller şāh[1] bir ‘ibret-nümādur perçemün
 Bend ola üftādeler müy-ı kazādur perçemün
- 2 Keç idüp destārın Cevzā-beçe eşk āşikār
 ‘Ālemi hayrān ider dilde⁵⁰⁶ şalādur perçemün
- 3 Yā ne mümkindür anuñ vaşf iylemek bir müyını
 Dehr-i dün içre begüm ‘ālem-arādur perçemün

⁵⁰⁴ Kelime metinde “ديلم” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁰⁵ Kelime metinde “mehin” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁰⁶ Kelime metinde “ديله” şeklinde yazılmıştır.

- 4 Her kaçan bād-ı nesīm irse aña iyler zarar
Gūyiyā kim dem çeker bir ejdehādur⁵⁰⁷ perçemūñ
- 5 Yek nazarda bend olup ber-dārīñ oldı Ādemā
Korqaram ben katl ider yār ‘aşkıyādur perçemūñ

103

Güfte-yi Ğazel-i Ādem

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün

- 1 Siper-i nāz nihān çeşm-i cefā-cūsında
Der-kemīn leşker-i fitne ḥam⁵⁰⁸-ı gīsūsında
- 2 Nāvek⁵⁰⁹-endāz idüp ‘uşşāka nigāhı o mehūñ
Resm-i kavısı sitemi⁵¹⁰ gösterür ebrūsında
- 3 Cevrden ğayrı dilā⁵¹¹ hīç eser⁵¹²-i şefkati yoķ
Hāşılı bu felegūñ⁵¹³ devr-i sitem-cūsında
- 4 Rişte-riz iylemeyen dāmenini kām almaz
Bu rezālet gününūñ⁵¹⁴ rāh-ı tekāpūsında
- 5 Ādemā olma miyān-beste sipihre nazār it
Cān-şeze-i şaf-ı zilleti cāzūsında(?)

⁵⁰⁷ Metinde “ejdehādur” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁰⁸ Kelime metinde “ḥam” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁰⁹ Kelime metinde “ناوهك” şeklinde yazılmıştır.

⁵¹⁰ Kelime metinde “سنه مي” şeklinde yazılmıştır.

⁵¹¹ Kelime metinde “ديلا” şeklinde yazılmıştır.

⁵¹² Kelime metinde “eser” şeklinde yazılmıştır.

⁵¹³ Kelime metinde “قله كن” şeklinde yazılmıştır.

⁵¹⁴ Kelime metinde “كننك” şeklinde yazılmıştır.

6 Olmaz āzürde-i āzār-ı vaḳārāne gurūr
 Ḳadrını vezn iden inşāf terāzūsında

19b

104

Güfte-yi Ḳalenderī-yi Ādem

Mef'ülü/Mefā'îlü/Mefā'îlü/Fe'ülün

- 1 İy 'āşık-ı miskîn ruḥ-ı zībāya ulaşma
 Gūş it sözimi ol ḳad-ı Ṭübā'ya ulaşma
- 2 Rāhında anuñ bir niçe ādem olur ifnā
 Zinhār şaşkın ol ḳaşları⁵¹⁵ tuḡrāya⁵¹⁶ ulaşma
- 3 Zülfi hevesin⁵¹⁷ iyleme el çek saña tenbîh
 Ağyār varup ol ṭüti-i gūyāya ulaşma
- 4 Bir hîle⁵¹⁸ ile varma şaşkın kūy-ı cüvāna
 Küstaḥluk⁵¹⁹ idüp 'ālem-ārāya ulaşma⁵²⁰
- 5 Kūyında anuñ Ādem-i zārdan ḥazer iyle⁵²¹
 Şoñrasını şeyṭān alur aḥbāba ulaşma

⁵¹⁵ Kelime metinde “قشلي” şeklinde yazılmıştır.

⁵¹⁶ Kelime metinde “طوغرايه” şeklinde yazılmıştır.

⁵¹⁷ Kelime metinde “هوه سن” şeklinde yazılmıştır.

⁵¹⁸ Kelime metinde “hîle” şeklinde yazılmıştır.

⁵¹⁹ Kelime metinde “كوستاخلق” şeklinde yazılmıştır.

⁵²⁰ Vezin problemlidir.

⁵²¹ Kelime metinde “iyleye” şeklinde yazılmıştır.

105

Güfte-yi Semā'î-yi Âdem

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün

- 1 Efendüm sende seyr itdüm güzelliük ân ân üzre
Eger pehlüya çekseydüm gelürdi cân cân üzre
- 2 Baña luṭf u vefâlar iyleseñ aḡyâra nisbetler
Vefâ meydânına ancak olur nişân nişân üzre
- 3 Bu envâr-ı nigâh-ı bî-ḡiyâsı görseler a'dâ
Degül mi anlara yoḡsa bu reng zebân zebân üzre
- 4 Bu rengi anlara çok görme başuñ çün⁵²² meded câna
Senüñ bâbında tâ kim olmaya biñ ḡan ḡan üzre
- 5 Bu Âdem ḡaste-i bîmâriña böyle 'aṭâlar ḡıl
Ki meydân-ı maḡabbetde alasın şân şân üzre

106

Güfte-yi Ğazel-i Âdem

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/Fâ'ilün

- 1 Bir perî sevdim cihân-ârâ güzellerden güzel
Taḡt-ı dilden lâ-cerem var a güzellerden güzel
- 2 Ḥaḡ Te'âlâ bî-ḡuşūr ḡalk iylemiş her vech-ile
Ruḡları gül⁵²³ lebleri ḡamrâ güzellerden güzel

⁵²² Kelime metinde "içün" şeklinde yazılmıştır.

⁵²³ Kelime metinde "كول" şeklinde yazılmıştır.

- 3 Şanki aḥterdür cemāle ol meh-i ḥübānenüñ
Senge çekmiş Ḥudā ṭurrādan⁵²⁴ güzellerden güzel⁵²⁵
- 4 Bunca yıllardur esīr-i ‘aşkıyam raḥm iylemez
Bī-terahḥum ḥüsnine⁵²⁶ ğarrā güzellerden güzel
- 5 Ādem’i sen tīġ-ı cevriñle helāk itseñ n’ola
Zimmetüm itdüm saña ibrā güzellerden güzel

20a

107

Güfte-yi Ğazel-i Ādem

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Aldı göñlüm tā ezelden mäh-ı tábānuñ biri
‘Aql u fikrüm itdi nālān қаş[ı] ṭuġrānuñ⁵²⁷ biri
- 2 Biñ⁵²⁸ ḥadeng-i tīrine⁵²⁹ sīnem nişān itdiñ nişān
Sīnem üzre yiri ḳaldı daḥı nişānuñ biri
- 3 Ka‘be-i kūyında ‘aṭşān göricek biz kemteri
Çāh-ı Zemzem’den nişān virdi zeneḥdānuñ⁵³⁰ biri

⁵²⁴ Kelime metinde “طورادة” şeklinde yazılmıştır.

⁵²⁵ Vezin problemlidir.

⁵²⁶ Kelime metinde “ḥüsnüñe” şeklinde yazılmıştır.

⁵²⁷ Kelime metinde “طورانك” şeklinde yazılmıştır.

⁵²⁸ Kelime metinde “بن” şeklinde yazılmıştır.

⁵²⁹ Kelime metinde “tīrüne” şeklinde yazılmıştır.

⁵³⁰ Kelime metinde “zeneḥtānuñ” şeklinde yazılmıştır.

- 4 Ben rikābında yürüriken ol şehūñ⁵³¹
Bendesin üftāde kıldı şāhib-‘unvānuñ biri
- 5 Nāz u cevriñe⁵³² taḥammül itdūğınçün ol mehūñ
Ādemā gör saña dindi merd-i meydānuñ biri

108

Güfte-yi Qalenderi-yi Ādem

Mef‘ülü/Mefā‘ilü/Mefā‘ilü/Fe‘ülün

- 1 Yanmağda bu dil⁵³³ āteş-i sūzāna yazuqlar
Pervāne-şifat şem‘-i yazuqlar
- 2 Bir mäh-cebīnūñ yine üftādesi oldı
Düşdi göricek çāh-ı zenehdāna yazuqlar
- 3 Bu hüzn-ile Ya‘kūb’a bedel oldı dü dīdem
Raḥm itmedi ol Yūsuf-ı Ken‘ān’a yazuqlar
- 4 ‘Uşşākı ‘adūya değışen dil-bere yazıq
Hem böylesine bend olan ‘irfāna yazuqlar
- 5 İy şāh-ı kerem yā qanı inşāf-ı mürüvvet
Bir kez dimediñ Ādem-i nālāna yazuqlar

⁵³¹Vezin problemlidir.

⁵³²Kelime metinde “cevriñe” şeklinde yazılmıştır.

⁵³³Kelime metinde “ندیل” şeklinde yazılmıştır.

109

Güfte-yi Semâ'î-yi Âdem

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün

- 1 Halâş olmaz mı bend-i kākül⁵³⁴ -i pür⁵³⁵ -pīç ü tābından
Helāk⁵³⁶ oldu dil⁵³⁷ -i sevdā-zede 'aşk ıztırābından⁵³⁸
- 2 O āfet zaḥm-ı cevri-rūzgārı n'idigin bilmez
Şaḳınsun 'āşıḳuñ şemşīr ü āh-ı şu'le-tābından
- 3 Görüp mānend-i sūnbül dūd-ı āhum bāğ-ı 'aşkından
'Aceb mi kākülüñ pür⁵³⁹ -pīç ü tāb olşa ḥicābından
- 4 Kō baḥt-ı ser-girānī-i ḥumār⁵⁴⁰ u bāde gör sākī
Güher⁵⁴¹ -kārān-ı 'aşk itmez ḥazer dūzah 'azābından
- 5 Bu nazm-ı ābdārı⁵⁴² Âdem-i ḥoş-güy görsünler
Olanlar ārzū-mend-i telezzüz Hızır'uñ ābından

⁵³⁴ Kelime metinde “کاکول” şeklinde yazılmıştır.

⁵³⁵ Kelime metinde “پور” şeklinde yazılmıştır.

⁵³⁶ Kelime metinde “هلک” şeklinde yazılmıştır.

⁵³⁷ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

⁵³⁸ Kelime metinde “ıztırābından” şeklinde yazılmıştır.

⁵³⁹ Kelime metinde “پور” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁴⁰ Kelime metinde “خومار” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁴¹ Kelime metinde “گهر” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁴² Kelime metinde “ābudārı” şeklinde yazılmıştır.

20b

110

Güfte-yi Taḥmīs-i Ādem

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Ehl-i ‘aşka bu sitekler bed-liḳālardan gelür
 Ḥāṭır⁵⁴³-ı maḥzūna ḡamlar nā-sezālardan gelür
 Kişiyē⁵⁴⁴ derd ü elemeler keḫ-edālardan gelür
 ‘Āşıka cevır ü cefālar dil-rübālardan⁵⁴⁵ gelür
 Kişiyē her ne gelürse āşinālardan gelür
- 2 Yār-ı şādık⁵⁴⁶ şandıḡından sen şaḫın olma emīn
 Sırrını ızḫār⁵⁴⁷ idüp hīḫ kimseye olma yaḫın
 Bu zamāne ḫūblarına⁵⁴⁸ i‘timād itme şaḫın
 ‘Āşıka cevır ü cefālar dil⁵⁴⁹-rübālardan gelür
 Kişiyē her ne gelürse āşinālardan gelür
- 3 Dehr-i dūn içre begüm erlük yine erden gelür
 Kāmilūñ ḫadrın cihānda hem yine kāmil bilür
 Bu rumūzi⁵⁵⁰ fehm iden elbette bir ḫişşe alur
 ‘Āşıka cevır ü cefālar dil⁵⁵¹-rübālardan gelür
 Kişiyē her ne gelürse āşinālardan gelür⁵⁵²

⁵⁴³ Kelime metinde “ḫāṭır” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁴⁴ Kelime metinde “كه شبه” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁴⁵ Kelime metinde “ديروبا لردن” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁴⁶ Kelime metinde “صاديق” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁴⁷ Kelime metinde “ızḫār” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁴⁸ Kelime metinde “ḫūblarına” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁴⁹ Kelime metinde “ديل” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁵⁰ Kelime metinde “روموزي” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁵¹ Kelime metinde “ديل” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁵² Mısra metinde yazılmamıştır.

- 4 Öyle bildüm bî-vefâdur ekşer-i pîr ü cüvân
 İşidine bu kelāmum didi cümle ‘ārifān
 Ādemā⁵⁵³ bilmez misin kim böyledür dev[r] ü zamān
 ‘Āşıkā cevır ü cefālar dil⁵⁵⁴-rübālardan gelür
 Kişiyе her ne gelürse āşinālardan gelür

111

Güfte-yi Şarkı-yı Ādem

11’li hece ölçüsü

- 1 Dil-berā bend oldı zülfüñe⁵⁵⁵ gönül
 Ol sebebden şimd[i] düşdi efkāra
 Muntazırken cüz-i luţfuña gönül
 Cevriñle kılduñ sīnemi şad-pāre
- 2 Raḥm iyle bendenüñ ḥāline şehā
 Rāh-ı ‘aşqda bulsun bu gönül rehā⁵⁵⁶
 Ṭabīb-i ḥāzıkısuñ⁵⁵⁷ gel iyle revā
 Sensüñ⁵⁵⁸ ancak benüm derdime çāre
- 3 Gül-şen-i ḥüsninde⁵⁵⁹ şakıram her dem
 ‘Āşık-ı şādıkam⁵⁶⁰ iy gönce-i fem
 Şakınma rüyuñı iy nūr-ı dīdem
 ‘Andelibden⁵⁶¹ gelmez zarar⁵⁶² gül⁵⁶³-zāra

⁵⁵³ Kelime metinde “آدم ما” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁵⁴ Kelime metinde “ديل” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁵⁵ Kelime metinde “زولفكه” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁵⁶ Kelime metinde “زها” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁵⁷ Kelime metinde “خا زيقي سن” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁵⁸ Kelime metinde “sensin” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁵⁹ Kelime metinde “ḥüsnīñde” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁶⁰ Kelime metinde “صا ديقم” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁶¹ Kelime metinde “عنده لب دن” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁶² Kelime metinde “zarar” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁶³ Kelime metinde “گول” şeklinde yazılmıştır.

- 4 Ādem'em cihānda yār-ı şādıķam⁵⁶⁴
 Luţf iyle sevdigüm luţfa lāyıkam
 Cān virür yoluñda merd-i 'āşıkam
 Mā'ilem sevdigüm hemān dīdāra

21a

112

Güfte-yi alenderi-yi Ādem

Mef'ülü/Mefā'īlü/Mefā'īlü/Fe'ülün

- 1 'Aşķuñla şehā başladı dil⁵⁶⁵ zāra didiler
 Bülbül gibi düşdi gül-i gül-zāra didiler
- 2 Şad nāz-ıla cevr ü sitemüñ iy meh-i hūn-rīz
 ıldı yine bu sīnemi biñ pāre didiler
- 3 Bend oldıķıçün zülf⁵⁶⁶-i siyeh-kāruña göñlüm
 Çekdi yine Manşūr bigi ol dāra didiler
- 4 Ol murğ-ı semender gibi 'ālemde vücūdum
 Yandurđ yazık hecr-ile pür[nā]ra didiler
- 5 Sevdā-yı vişālüñ ile bu bendeñi cānā
 Pür⁵⁶⁷-nazm-ıla gör başladı eş'āra didiler
- 6 Rāhuñda senüñ cānuñı bezl itmege ādir
 Var ise yine Ādem-i bī-çāre didiler

⁵⁶⁴ Kelime metinde "صا ديقيم" şeklinde yazılmıştır.

⁵⁶⁵ Kelime metinde "ديل" şeklinde yazılmıştır.

⁵⁶⁶ Kelime metinde "زولف" şeklinde yazılmıştır.

⁵⁶⁷ Kelime metinde "پور" şeklinde yazılmıştır.

113

Güfte-yi Semā'î-yi Ādem

Mefā'îlün/Mefā'îlün/Mefā'îlün/Mefā'îlün

- 1 Göñül bu deşti-gāh-ı hasretüñ⁵⁶⁸ bir pehlevānidur
Ki iqlīm-i gamuñ ser-leşker-i şāhib-ķırānidur
- 2 Rehā⁵⁶⁹ mümkün degül pīç-ā-pīç-i zülf⁵⁷⁰-i mu'anberden
Ki pāyuñda⁵⁷¹ dil⁵⁷²-i 'āşık o şūhuñ gīsüvānidur
- 3 Süvār⁵⁷³-ı esb-ü istiğnā olup ol mest-i 'āşık-küş
Bu cevlān-gāh-ı cev-r-ārānuñ iy dil⁵⁷⁴ hūn-feşānidur⁵⁷⁵
- 4 O rütbe⁵⁷⁶ fūrķat-i derd-i ruħuñla⁵⁷⁷ nāle-keşdür dil⁵⁷⁸
Çemende bülbül⁵⁷⁹-i nağme-serānuñ hem-zebānidur
- 5 Ğubār-ı kūyını yāruñ şabā çeşmümde hıfz itdüm
Disünler dīde-i Ādem maħabbet sürme-dānidur

⁵⁶⁸ Kelime metinde “حسره تك” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁶⁹ Kelime metinde “rehā” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁷⁰ Kelime metinde “زولف” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁷¹ Kelime metinde “pāyında” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁷² Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁷³ Kelime metinde “سوار” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁷⁴ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁷⁵ Kelime metinde “فه شانيد ر” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁷⁶ Kelime metinde “روته” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁷⁷ Kelime metinde “rūhuñla” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁷⁸ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁷⁹ Kelime metinde “بوليل” şeklinde yazılmıştır.

114

Güfte-yi Ğazel-i Ādem

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 ‘Āşıkuñ bend-i sükūnı kākül⁵⁸⁰-i ham-gīrdür
Zabı iden ‘ālemde şeydāyı dağı zencīrdür
- 2 Āh-ı hasret iyledi ham-der-ğam-ı ğam kıddimi
Bā‘ış-i genc kıāmeti bildüm kemān-ı tīrdür
- 3 Seyr-i çeşmānı ferāğ itmez zere⁵⁸¹ mihre nigāh
Gördi şehir-i āhı tecrīd ‘ārife ekşerdür⁵⁸²
- 4 İylemez tedbīr-i erbāb-u tevekkül reh-nümā
Reh-ber-i semt-i vuşūle maṭlaba taḳdīrdür
- 5 İtme aşlā ṭumṭurāk-ı lafza Ādem i‘tibār
Zevk-efzā-yı ma‘ānī hoş-edā ta‘bīrdür

21b

115

Güfte-yi Şarkı-yı Ādem

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Dil-berā çün ‘aşk u sevdā bendedür
Kıl kerem mühr-i belāgat sendedür

⁵⁸⁰ Kelime metinde “كالك كول” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁸¹ Kelime metinde “زه ره” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁸² Kelime metinde “اكسيردر” şeklinde yazılmıştır.

Bāb-ı luṭfuṅda kabūl it gel beni
Şübhesüz⁵⁸³ bu dil⁵⁸⁴ saña efgendedür

2 Hüsnuñe qā'il olalı iy dirīg
İzṭırābum⁵⁸⁵ cān u dilde⁵⁸⁶ tendedür
Şavd[ı] ise ger o Mecnūn nevbeti
Zülf⁵⁸⁷ -i Leylā derd-i sevdā bendedür

3 Ben bu şahrā-yı maḥabbetde helāk
Olmadan qaldur ki destūñ⁵⁸⁸ qandadır
Ādemā çevgān-ı cevre başuñı
Ṭob ider bir 'āşık-ı şermendedür

116

Güfte-yi Qalenderi-yi Müstezāt

Mef'ülü/Mefā'îlü/Mefā'îlü/Fe'ülün

1 Bend iyledi bu gönüm[i] bir dil-ber-i ra'nā
Hem qāmeti bālā
Gör olmada kim gūşe-nişīn⁵⁸⁹ 'āşık-ı şeydā
Teskīn ola sevdā

2 Derd ü ğam-ıla gönümüzi kıldı mükedder
Evvel perī-peyker
Qan dökmededir dīdelerüm⁵⁹⁰ hecr-ile ḥālā
Raḥm itmedi aşlā

⁵⁸³ Kelime metinde “شوبهسز” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁸⁴ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁸⁵ Kelime metinde “ızdırābum” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁸⁶ Kelime metinde “دیل ده” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁸⁷ Kelime metinde “زولف” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁸⁸ Kelime metinde “destin” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁸⁹ Kelime metinde “نشین” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁹⁰ Kelime metinde “دیدیلم” şeklinde yazılmıştır.

- 3 Yā Rab o şehūñ vaşlını⁵⁹¹ sen iyle müyesser
 Belki mükerrer
 Bu mürde-i cismüm yine begüm ola iḫyā
 Ümmīdi o zīrā
- 4 Hem-dem⁵⁹² ola hem yār-ı qadīmüm ola ol yār
 Her vāşıl-ı dīdār
 Dünyāyi⁵⁹³ vü ‘uqbāyı değışmem aña zīrā
 Oldur Yed-i beyzā
- 5 Āb-ı lebinūñ lezzeti bu Ādem’e Kevşer
 Ola miqdār
 Yanında anuñ oldurur ol Cennet-i Me’vā
 Ḥūr-u zībā
- 117
- Güfte-yi Semā’i-yi Ādem
- Mefā’īlün/Mefā’īlün/Mefā’īlün/Mefā’īlün
- 1 Kaçan bu şi’re bünyād⁵⁹⁴ urşalar kim ḥasb-ı ḥāl olsa
 Dizilüp dür⁵⁹⁵ gibi naẓmuñ hezār bend-i me’āl olsa
- 2 Velī bir mürşide bend olsun iy zāhid bu ‘ālemde
 Ki irşād iyleyüp her dem derūnum bī-melāl olsa
- 3 Göñül virsem varup bir dil-ber-i ra’nāya ben⁵⁹⁶ ammā
 Naẓīri olmasa anuñ cihānda pür-kemāl olsa

⁵⁹¹ Kelime metinde “vaşluñı” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁹² Kelime metinde “هدم” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁹³ Kelime metinde “دونیاي” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁹⁴ Kelime metinde “بونیااد” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁹⁵ Kelime metinde “دز” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁹⁶ Ben: biz metinde.

- 4 Ruḥı gül ḳaddı ‘ar‘ar çeşmi cādū kākūli ‘anber
Daḥı ṭūṭı suḥan ‘uşşāḳa teslīm pür-vişāl olsa
- 5 Severseñ Ādemā sen ḥūbın⁵⁹⁷ nedīmin⁵⁹⁸ sev metīnin⁵⁹⁹ sev⁶⁰⁰
Ki senden ḡayrıya hīç şayd olınması muḥāl olsa

22a

118

Güfte-yi Ādem Rubā‘ī

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Serverā ben kemtere yā ne cefālardan ḡaraż
Ne sebeb a‘dālara her dem vefālardan ḡaraż
Gāh vefālarla ‘aṭālar ile geh⁶⁰¹ āzār ile⁶⁰²
Zerrece⁶⁰³ raḥma gele yāra recālardan ḡaraż
- 2 Senden iyler[ler] recā yārāna iyle merḥamet
Şerḫa şerḫa bende yara merḥametle merhem it
Sende her derde devā sen ḫāle iyle merḥamet
İylemek sen merḥamet baña devālardan ḡaraż
- 3 Her dem āzār iyleyen cānāneden el çekmezem
Arada a‘dālara āzāreler iyle dimem
Saña ‘ālem bende ammā añlara ādem dimem
Bet-edā aḡyāra cānā merḫabālardan ḡaraż

⁵⁹⁷ Kelime metinde “ḥūbuñ” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁹⁸ Kelime metinde “nedīmūñ” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁹⁹ Kelime metinde “metīnūñ” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁰⁰ Vezin problemlidir.

⁶⁰¹ Geh: gel metinde.

⁶⁰² İle : ايكه metinde.

⁶⁰³ Kelime metinde “زرجه” şeklinde yazılmıştır.

- 4 Ādem'em⁶⁰⁴ ben rāh-ı cān iyler Hudā merdāneyem
Māla cāna baqmazam ŧanmañ hele efsāneyem
İylemem feryād cefādan Qays'a men aqrāneyem
İylesem iñler hezār āsar nevālardan ğaraž

119

Güfte-yi ŧarķı-yı Muvaŧŧah-ı Ādem

Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün

- 1 N'ola baŧlarsa göñül 'aŧkuñ-ıla pür⁶⁰⁵-zāra
Ser-i kūyuñda⁶⁰⁶ raķıbi görür ol bī-çāre
- 2 Luř u ihsāna revā mı o raķıb-i bed-ħū
Pertev-i mihr-i ruħuñ itdüresin nezzāre⁶⁰⁷
- 3 İdicek kākülüne⁶⁰⁸ riŧte-i göñlüm bende
Kesmege baŧladı sīnemde müjeñ kim yāre
- 4 İderiz sīm ü zeri naķd-ı dil⁶⁰⁹ ü cāna fedā
Sen idersin maraž-ı 'aŧka meded pür-çāre
- 5 Merhem-i luş-ıla imdāda yitiŧ gel dostum
Yāreler açdı firākuñ tığı sīnem yara
- 6 Mir'at⁶¹⁰-ı ħüsnüñi dünyā⁶¹¹ gözi-y-ile görsem
Büsbütün varumı ben bezl ideyüm dīdāra

⁶⁰⁴ Kelime metinde “آده مم” ŧeklinde yazılmıŧtır.

⁶⁰⁵ Kelime metinde “پور” ŧeklinde yazılmıŧtır.

⁶⁰⁶ Kelime metinde “kūyuñda” ŧeklinde yazılmıŧtır.

⁶⁰⁷ Kelime metinde “nezzāre” ŧeklinde yazılmıŧtır.

⁶⁰⁸ Kelime metinde “kāküline” ŧeklinde yazılmıŧtır.

⁶⁰⁹ Kelime metinde “ندیل” ŧeklinde yazılmıŧtır.

⁶¹⁰ Kelime metinde “مرعت” ŧeklinde yazılmıŧtır.

⁶¹¹ Kelime metinde “دونيآ” ŧeklinde yazılmıŧtır.

- 7 Hem-dem olmazsa saña Ādem o ħūnī bārī
Meyli olmasa anuñ arada ol aġyāra

120

Güfte-yi Ƙalenderī-yi Ādem

Mef'ülü/Mefā'îlü/Mefā'îlü/Fe'ülün

- 1 Gör başladı cevır itmege cānā çekilür mi
Ben bendesine ol gül⁶¹²-i ra'cānā çekilür mi
- 2 Cevır iylesün ol 'āşıkına iyle taħammül
'Uşşāka anuñ itdügi evzā⁶¹³ çekilür mi
- 3 Kūyında anuñ yilemeyem şubḥ u mesāda
Şayd itmek içün ol meh tenhā çekilür mi⁶¹⁴
- 4 Mestāne gibi şadra geçüp nūş ide cāmı
..... viricek destüñe şaḥbā çekilür mi
- 5 Ādem Ƙulına cevır-ile ol Ƙılsa tefāḥür
Şerḥ itmek içün ismini imzā çekilür mi

⁶¹² Kelime metinde “كول” şeklinde yazılmıştır.

⁶¹³ Kelime metinde “evzā” şeklinde yazılmıştır.

⁶¹⁴ Vezin problemlidir.

22b

121

Güfte-yi Semā'î-yi Ādem

Mefā'îlün/Mefā'îlün/Mefā'îlün/Mefā'îlün

- 1 Tābuñ mir'ātine cānā ğubār irgürmesün Mevlā⁶¹⁵
Gül-i ruhsārıñ iy ğonçe ħazāna⁶¹⁶ irmesün aşlā
- 2 Vücūd-ı pākini yavuz naẓardan ħastelüklerden
Ĥudā maĥfūz ide dā'im seni iy peççe⁶¹⁷-i yek-tā
- 3 Şafā vü zevķ-ıla 'ömrin⁶¹⁸ füzün itsün senüñ Bārī
Saña benden budur ancak du'ā-yı ħaste bī-hem-tā
- 4 Murādın⁶¹⁹ ħāşıl itsün hem iki 'ālemde Ĥallāk⁶²⁰
Maķāmuñ zıll-ı 'arş olsun dü zülfüñ Cennetü'l-Me'vā
- 5 Senüñ şāhum ħapuñda⁶²¹ bu ğedā Ādem du'ācuñdur
Bedel olmaz aña küyiñ 'āşık-ı zār iseñ peydā

⁶¹⁵ Vezin problemlidir.

⁶¹⁶ Kelime metinde "ħazāna" şeklinde yazılmıştır.

⁶¹⁷ Kelime metinde "بيچه" şeklinde yazılmıştır.

⁶¹⁸ Kelime metinde "ömrün" şeklinde yazılmıştır.

⁶¹⁹ Kelime metinde "murāduñ" şeklinde yazılmıştır.

⁶²⁰ Vezin problemlidir.

⁶²¹ Kelime metinde "ħapunda" şeklinde yazılmıştır.

122

Güfte-yi Gazel-i Âdem

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Dil-berā bizden nihān çün iylemişsin ‘azm-i şūr
Yā ne mümkün dīdeden vechüñ ola bir laḫza dūr
- 2 Dil⁶²² ḫayālūñle dili ārām ider tā ḫaşre dek
Sende inşāf yok taḫammül bende ise bī-ḫuşūr
- 3 Nīm⁶²³-nigehle bir vedāñı⁶²⁴ çok görüp ketm iylediñ
Yā nigeh ḫalır mı iy zāt-ı şerīfī maḫz-ı nūr
- 4 Herkes itdügi bulur meşhūr meşeldür dostum
Bilmiş ol itdüklerin bugün senüñ iyler zuhūr
- 5 Gūş tüt bu pend eş‘ārum naşīḫat dir saña
Nesl-i pāk ‘ālī-nesebsin ḫüsnüñe itdüñ gurūr
- 6 Zerre raḫmuñ olmadı yazık senüñ idrāküñe⁶²⁵
Acıdı ḫālüm görüp vaḫş⁶²⁶ u tıyūr u mār u mūr
- 7 İftirāk-ı mātem-i ‘aşkuñla sīnem çāk çāk
Gel yitiş bu bende-i āzādeñe gelsün sürūr⁶²⁷
- 8 Âdem’em ‘ālemde ancak ḫüsnüñüñ meddāḫıyam
‘Andelībüz⁶²⁸ gül-şen olmaz olma bī-ḫuzūr⁶²⁹

⁶²² Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

⁶²³ Kelime metinde “نم” şeklinde yazılmıştır.

⁶²⁴ Kelime metinde “vedāñı” şeklinde yazılmıştır.

⁶²⁵ Kelime metinde “idrākine” şeklinde yazılmıştır.

⁶²⁶ Kelime metinde “سوش” şeklinde yazılmıştır.

⁶²⁷ Kelime metinde “سورور” şeklinde yazılmıştır.

⁶²⁸ Kelime metinde “عنده لیبز” şeklinde yazılmıştır.

⁶²⁹ Vezin problemlidir.

- 9 Mā-taḳaddümden maḥabbet anı Ādem'se de līk(?)
 Ṭālī'i mes'ūd degül şüm baht hīç ḳalkmaz uyur

123

Güfte-yi Ğazel-i Ādem

Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün

- 1 Beyt-i 'ulyā durur 'uşşāḳa şehā luṭf-ı deriñ
 Oluram devletüñe müntesib olsa nazaruñ
- 2 Vech-i pākiñi nazar iyleyecek ḥālüm yoḳ
 Lebüñe dil⁶³⁰ teşne ki pāyuñ olup reh-güzerüñ⁶³¹
- 3 Daḫı eflākde iken rüḥum iderdi ḥıdmet⁶³²
 Cismüm anuñ ile aradı maḥabbet eşerin⁶³³
- 4 Dilerüm Bāri Ḥudā dutıla dü 'ālemde
 Virmeye bendeye hīç ḥüzn-i firāḳı kederüñ
- 5 Ādemā düşmeyeyüm dirseñ o nār dūzaḫa
 Sür emīri ḳoma dāmānında elden 'ömrüñ⁶³⁴

⁶³⁰ Kelime metinde “ندیل” şeklinde yazılmıştır.

⁶³¹ Kelime metinde “كوزرك” şeklinde yazılmıştır, vezin problemlidir.

⁶³² Kelime metinde “ḥizmet” şeklinde yazılmıştır.

⁶³³ Kelime metinde “eşerüñ” şeklinde yazılmıştır.

⁶³⁴ Vezin problemlidir.

23a

124

Güfte-yi Semâ'î-yi Âdem

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün

- 1 Baña gūyā o meh-veş hem şamu Me'vā gibi ammā
Müheyyā⁶³⁵ baña kim şavğā o bāb-ı şam-küşā gūyā
- 2 Bu āh ı şam baña bākī mi āh cefā muvāfıķ mı
Baña şavğū gibi yoķ mı müheyyā⁶³⁶ iy aķı hem-pā
- 3 Kimi āh ı kimi uyşuya iğvā kim kimi şavğū
Bu şeb hengāmı haķķā kim baña işyā gibi işfā
- 4 Maķāmı Ka'be'ye vāķıf bu aķbābuñ kıyāmı pāk
Ki aķkāmı muvaffaķ hem bu mefhūmı oķu haķķā
- 5 Aña kim haķķı iy Âdem عقیابی حی عقیابی
Muhaķķaķ ki o şavme Haķķ beķā me'vāyı hem ibķā

125

Güfte-yi Ğazel-i Âdem

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/Fā'ilün

- 1 Āfitāb-ı şüsnüñe⁶³⁷ 'ālem begüm şayrān olur
Dil⁶³⁸ taşammül itmeyüp gör āteş-i sūzān olur

⁶³⁵ Kelime metinde "müheyyā" şeklinde yazılmıştır.

⁶³⁶ Kelime metinde "müheyyā" şeklinde yazılmıştır.

⁶³⁷ Kelime metinde "şüsnine" şeklinde yazılmıştır.

- 2 Her kaçan ‘arz-ı cemāl itseñ şehā şad nāz-ıla
Seyr⁶³⁹ idenler rüyuñi⁶⁴⁰ ser-mest ü ser-gerdān olur
- 3 Kimseler görmüş degül aqrānıñ⁶⁴¹ iy vechü’l-ḥasen
Var ise ancağ bedel ol Yūsuf-ı Ken‘ān olur
- 4 Yanılıp her kim olursa öyle bir şāh[a] gedā
Ḥağ budur ki cümle ‘ālem hep aña düşmān olur
- 5 Rāh-ı ‘aşğ-ı yāra cān ı başını bezl iyleyen
Var ise gelsün hele Ādem aña qurbān⁶⁴² olur
- 6 Bār-ı ğayret vaqtidür dos[t]lar baña şimdengirü
Gel belā meydānidur bu bunda yüz biñ qan olur

126

Ġazel-i Ādem

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün

- 1 Gül⁶⁴³-i gül-zār⁶⁴⁴-ı melāḥat ruḥ⁶⁴⁵-ı tābendesidür
Ġonçe-i bāğ-ı ḥasen⁶⁴⁶ la‘l-i şeker-ḥandesidür

⁶³⁸ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

⁶³⁹ Kelime metinde “seyri” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁴⁰ Kelime metinde “rüyını” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁴¹ Kelime metinde “aqrānuñ” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁴² Kelime metinde “قوربان” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁴³ Kelime metinde “كول زار” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁴⁴ Kelime metinde “كول” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁴⁵ Kelime metinde “روح” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁴⁶ Kelime metinde “حسنی” şeklinde yazılmıştır.

- 2 Bezm-gāh-ı ʔarabı ayru ğamuñda o ʔehũñ
Dil⁶⁴⁷-ũ nālān-ı ʔarīk-zede⁶⁴⁸ ḥānendesidür⁶⁴⁹
- 3 ʔöyle dārān(?) ḥaseni zerre degül yanında
Felegũñ⁶⁵⁰ tāb-darı⁶⁵¹ mihr-ũ dıraḥşendesidür
- 4 Ser-be-gerdān⁶⁵²-ı ğurūr olsa n'ola ol āfet
Reh-güzārında⁶⁵³ mihir sāye-veş [e]fgendesidür
- 5 Biñ⁶⁵⁴ ise ʔifte⁶⁵⁵-i zũlfi⁶⁵⁶ o ʔũḥũñ⁶⁵⁷ bir de
Ādemā dil⁶⁵⁸-şũde-i 'aqlı perākendesidür

23b

127

Mef'ülü/Mefā'īlü/Mefā'īlü/Fe'ülün

- 1 Sīnemde serümde dil⁶⁵⁹ ü cānumda yirũñ⁶⁶⁰ var
Varum senũñ ammā daḥı 'ömrüm degerũñ⁶⁶¹ var
- 2 ʔimşād-ı sehī ʔive-i refṫarıña ḥayrān
İy serv-i revānum ne çok üftādelerũñ⁶⁶² var

⁶⁴⁷ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁴⁸ Kelime metinde “حاریک زه ده” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁴⁹ Vezin problemlidir.

⁶⁵⁰ Kelime metinde “فله کن” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁵¹ Kelime metinde “تاب د ری” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁵² Kelime metinde “کر دن” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁵³ Kelime metinde “کو زارنده” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁵⁴ Kelime metinde “بیك” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁵⁵ Kelime metinde “شعته” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁵⁶ Kelime metinde “زولفی” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁵⁷ Kelime metinde “şũḥın” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁵⁸ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁵⁹ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁶⁰ Kelime metinde “yirin” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁶¹ Kelime metinde “د که رن” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁶² Kelime metinde “üftādelerin” şeklinde yazılmıştır.

- 3 Deryā nazarında görünür kıatre-i nāhıs
İy dīde-i ter gösterişüñ çü güherüñ⁶⁶³ var
- 4 Virmez mi fenā ‘āleme mestāne nigāhuñ
Ġamzeñ geçe bir şūh-ı cihān ‘aşq-gerüñ var
- 5 Nokşān mı virür kıadrine Ādem ġam-ı ġurbet⁶⁶⁴
Yārān-ı suhan⁶⁶⁵ raġbet iderler hünerüñ⁶⁶⁶ var

128

Güfte-yi Ġazel-i Ādem

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 ‘Āşıkāna dil-berüñ cevri cefāsı hoş gelür
‘Ārifāna anlarıñ nev-āşināsı hoş⁶⁶⁷ gelür
- 2 Keç ider destārını sīne ġüşād⁶⁶⁸ elde buçāġ
Ķāhirāne Ādem’e țarzi⁶⁶⁹ edāsı hoş gelür
- 3 Böyle ser-keş dil-rübāya⁶⁷⁰ kıā’il olmađdan ġaraž
Sālikāna meclis-i cām-ı şafāsı hoş gelür
- 4 Durmayup dil⁶⁷¹ vaşf-ı dil⁶⁷²-dārıñ çün āġāz iyle kim
Zārīfāna⁶⁷³ bülbülün⁶⁷⁴ her dem şadāsı hoş gelür

⁶⁶³ Kelime metinde “كوه رن” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁶⁴ Kelime metinde “غوربت” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁶⁵ Kelime metinde “سوخن” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁶⁶ Kelime metinde “هونه رك” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁶⁷ Kelime metinde “hoş” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁶⁸ Kelime metinde “كوئشاد” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁶⁹ Kelime metinde “țarzi” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁷⁰ Kelime metinde “ديل روبايه” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁷¹ Kelime metinde “ديل” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁷² Kelime metinde “ديل” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁷³ Kelime metinde “zārīfāna” şeklinde yazılmıştır.

- 5 Şad hezārān hūblara şoĥbet-nişīn oldum velī
Şādīkāne Ādem'e ol Muştafā'sı hoş gelür

129

Güfte-yi Semā'ī-yi Ādem

Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün

- 1 Serin⁶⁷⁵ kırtarmadı sevdā-yı zülf⁶⁷⁶-i dil-rübālar[dan]⁶⁷⁷
Ne başuñ kıyadı geçmesin göñül sen bu hevālardan
- 2 'Aceb şūrīde çıkdıñ⁶⁷⁸ sen maĥabbet hānedānından
Ĥicāb itmez misin bīgānelerden āşīnālardan
- 3 Ğarīb āvāre dil⁶⁷⁹-āşüfte ser-ālūde⁶⁸⁰-meşrebsin
Tamām ālüftesin⁶⁸¹ bī-pāk ü pervā bī-riyālardan
- 4 Kālander çeşmesinden fark olınmaz çeşm-i giryānuñ
Şuyında sen kıadar nādīdeyi pür-gū nevālardan
- 5 Raķībüm ne felek bir āfītāb-ārada cānı⁶⁸²
Zamāne eski dostum Ādem ammā bī-vefālardan

⁶⁷⁴ Kelime metinde “بولىك” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁷⁵ Kelime metinde “seriñ” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁷⁶ Kelime metinde “زولف” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁷⁷ Kelime metinde “روبا لر” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁷⁸ Kelime metinde “چقد نك” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁷⁹ Kelime metinde “ديل” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁸⁰ Kelime metinde “علوده” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁸¹ Kelime metinde “عالفته سن” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁸² Vezin problemlidir.

130

Güfte-yi Şarkı-yı Ādem

Mef'ülü/Fā'ilätü/Mefā'ilü/Fā'ilün

- 1 Miḥnet-keşān-u 'aşka n'ola ḥande iylesen
Bī-çāre kân-ı luṭf-ıla şermende iylesen
- 2 Dökseñ 'izāra zülf⁶⁸³-i Felāṭūn-ı ferīdīñ⁶⁸⁴
Cebr-ile bend-i 'aşk-ıla dil⁶⁸⁵ bende iylesen
- 3 Cilve-nümāyī⁶⁸⁶ behçet idüp sāḳiyā ruḥuñ
Tāb-ı mey-i neşāṭ-ıla tābende iylesen
- 4 Çıksañ⁶⁸⁷ ḥırām-ı nāz-ıla gül-zār⁶⁸⁸ rāhına⁶⁸⁹
Serv-i ḥırāmān reşk-ile şermende iylesen⁶⁹⁰
- 5 Ādem yine geldi zamānıdur bahār u nevrūz⁶⁹¹
Tertīb-i bezm-i 'işreti⁶⁹² gül-şende⁶⁹³ iylesen

⁶⁸³ Kelime metinde “زولف” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁸⁴ Vezin problemlidir.

⁶⁸⁵ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁸⁶ Kelime metinde “نوما بی” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁸⁷ Çıksañ: Çıksam metinde.

⁶⁸⁸ Kelime metinde “كول زار” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁸⁹ Kelime metinde “rāhīna” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁹⁰ Vezin problemlidir.

⁶⁹¹ Vezin problemlidir.

⁶⁹² Kelime metinde “عشره تي” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁹³ Kelime metinde “كول شنده” şeklinde yazılmıştır.

24a

131

Güfte-yi Semâ'î-yi Âdem

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün

- 1 Düşürdüm âteşe cismüm nizârum dağı dağ oldum
Hüsün sultânına yandum yakıldum iy çerâğ oldum
- 2 O gül-ruhsâr öpmiş bülbülin⁶⁹⁴ zâğ âşinâ ummuş
'Abeş⁶⁹⁵ minnet-keş-i hâr-ı seri düş-vâr-ı bâğ oldum
- 3 Haber-dâram tabîb-i rûzgârın luğ u kahrından
Neler gördüm neler⁶⁹⁶ ben gâh haste gâh şâğ oldum
- 4 Olup tenhâ-nişîn-i gûşe-i 'uzlet 'alâyıkdan
Elüm çekdüm keşîde-pây-ı dâmân-ı ferâğ oldum
- 5 Zamânlardur ki Âdem âşinâ bîgâne bilmem ben
Beyâbân-ı ferâmüşuñda⁶⁹⁷ kaldum kim sürâğ oldum

132

Güfte-yi Ğazel-i Âdem

Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün

- 1 Sevdigüm sen mâh-ı tâbânı baña çok gördiler
İtdigün⁶⁹⁸ her luğ u ihsânı baña çok gördiler

⁶⁹⁴ Kelime metinde “بولباك” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁹⁵ Kelime metinde “‘abes” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁹⁶ Kelime metinde “نه لر” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁹⁷ Kelime metinde “ferâmüşında” şeklinde yazılmıştır.

- 2 Ben gedāyı müntesib gördi saña her hāş u ‘ām
Şū-be-şū ol kıurb⁶⁹⁹-ı sulṭānı baña çok gördiler
- 3 Bülbül-āsā⁷⁰⁰ derd-ile feryādıma raḥm itmeyüp
İy dirīġ bir verd-i ḥandānı baña çok gördiler
- 4 Herkesün⁷⁰¹ bir tūṭī-i yektāsı var itmem nazār
Bir dişi⁷⁰² dūr lebi mercānı baña çok gördiler
- 5 Derd-i hecr-i yār ile Ādem zebūn olmış iken
Ḥayfā⁷⁰³ ol derde dermānı baña çok gördiler

133

Güfte-yi Qalenderi-yi Ādem

Mef‘ülü/Mefā‘ilü/Mefā‘ilü/Fe‘ülün

- 1 Qaldum heves⁷⁰⁴-i zülf⁷⁰⁵-i dil⁷⁰⁶-ārādan uşandum
Çokdan o hevālardan o sevdādan uşandum
- 2 Çözmiş tuṭalum bād-ı şabāḥ zülfüñi⁷⁰⁷ yārıñ
El-yevm ben o endīşe-i ferdādan uşandum
- 3 Gevherde suyuñ luṭfu nedür dildeki sūza
Geçdüm ben o la‘l-i leb-i şahbādan uşandum

⁶⁹⁸ Kelime metinde “itdigin” şeklinde yazılmıştır.

⁶⁹⁹ Kelime metinde “قورب” şeklinde yazılmıştır.

⁷⁰⁰ Kelime metinde “āsā” şeklinde yazılmıştır.

⁷⁰¹ Kelime metinde “هرکه سگ” şeklinde yazılmıştır.

⁷⁰² Kelime metinde “ديشي” şeklinde yazılmıştır.

⁷⁰³ Kelime metinde “فايق” şeklinde yazılmıştır.

⁷⁰⁴ Kelime metinde “هوه س” şeklinde yazılmıştır.

⁷⁰⁵ Kelime metinde “زولف” şeklinde yazılmıştır.

⁷⁰⁶ Kelime metinde “ديل” şeklinde yazılmıştır.

⁷⁰⁷ Kelime metinde “زولفني” şeklinde yazılmıştır.

- 4 ‘Avretde ḥaḳīḳat ḳomamış māder-i eyyām
Ümmīd-i vefā-yı zen-i dūnyādan⁷⁰⁸ uşandum
- 5 Bir ‘arızadur vesvese⁷⁰⁹ -i gerdiş⁷¹⁰ -i gerdūn
Ādem yitişür döndüm o ḥulyādan uşandum

134

Güfte-yi Şarkı-yı Ādem

Mef’ülü/Fā’ilātü/Mefā’ilü/Fā’ilün

- 1 ‘Uşşāḳ-ı ḥastenüñ ne cāh ne ḥānumānı var⁷¹¹
Her birinüñ bir āfet-i devr-i zamānı var
- 2 Bir gül-‘izāra bülbül⁷¹² -i şūrīdedür hemān
Murğ-ı dilüñ⁷¹³ ne gül⁷¹⁴ -şen ü ne āşiyānı⁷¹⁵ var
- 3 Ḥayret-keş-i aşdāfe-i āyīne-i ḥayāl⁷¹⁶
Bir çeşm[i] mest ḳāmet[i] serv-i revānı var
- 4 Göster gül-‘izāruñı⁷¹⁷ ḥaṭuñ itmeden zuhūr
İy bāğubān bu gül-şenüñ⁷¹⁸ ḥasret fiğānı var⁷¹⁹

⁷⁰⁸ Kelime metinde “دونبادن” şeklinde yazılmıştır.

⁷⁰⁹ Kelime metinde “وسوه سه” şeklinde yazılmıştır.

⁷¹⁰ Kelime metinde “یش کرد” şeklinde yazılmıştır.

⁷¹¹ Vezin problemlidir.

⁷¹² Kelime metinde “بولیل” şeklinde yazılmıştır.

⁷¹³ Kelime metinde “دیلک” şeklinde yazılmıştır.

⁷¹⁴ Kelime metinde “کول” şeklinde yazılmıştır.

⁷¹⁵ Kelime metinde “āşiyānı” şeklinde yazılmıştır.

⁷¹⁶ Vezin problemlidir.

⁷¹⁷ Kelime metinde “کول عزارنی” şeklinde yazılmıştır.

⁷¹⁸ Kelime metinde “کلشه نک” şeklinde yazılmıştır.

⁷¹⁹ Beyitte vezin problemlidir.

- 5 Ādem kim ide temeyyüz mümkin mi hīç hezār⁷²⁰
Bağçede⁷²¹ [kim] zebān-ı cihān dāstānı var
- 6 Dil-ḥāhuñ⁷²² üzre şanma ki dönmez bu çarḥ-ı dūn
Devr ide felek şabr it zamānı var⁷²³

24b

135

Güfte-yi alenderī-yi Ādem

Mef'ūlü/Mefā'īlü/Mefā'īlü/Fe'ūlün

- 1 Düşmen⁷²⁴ sözini başa[vü] hem gūş ideyüm mi(?)
İtdükleriñ ihsānı ferāmūş ideyüm mi
- 2 Pejmürde⁷²⁵-i āh iyleyeyüm mi gül⁷²⁶-i rūyın
Bir nāle ile bülbül[i]⁷²⁷ ḥāmūş⁷²⁸ ideyüm mi
- 3 Sāķī getir ağızın öpeyüm var mıdur iznüñ
Küstāḥ⁷²⁹ mey-i la'l-i lebin⁷³⁰ nūş ideyüm mi
- 4 Āğūşa çeküp meclis-i vuşlatda miyānın⁷³¹
Gīsū-yı füsün-bāzıñı ber-düş ideyüm mi

⁷²⁰ Vezin problemlidir.

⁷²¹ Kelime metinde “بغچه ده” şeklinde yazılmıştır.

⁷²² Kelime metinde “دیل خاڭك” şeklinde yazılmıştır.

⁷²³ Vezin problemlidir.

⁷²⁴ Kelime metinde “دوشمن” şeklinde yazılmıştır.

⁷²⁵ Kelime metinde “peçmürde” şeklinde yazılmıştır.

⁷²⁶ Kelime metinde “كول” şeklinde yazılmıştır.

⁷²⁷ Kelime metinde “بولیل” şeklinde yazılmıştır.

⁷²⁸ Kelime metinde “ḥāmūş” şeklinde yazılmıştır.

⁷²⁹ Kelime metinde “كوسـتاه” şeklinde yazılmıştır.

⁷³⁰ Kelime metinde “lebūñ” şeklinde yazılmıştır.

⁷³¹ Kelime metinde “miyānuñ” şeklinde yazılmıştır.

- 5 Mestâne düşürdüm bugün ol rûh-ı revānı
 Ādem gider ihmāli⁷³² der-āgūş ideyüm mi

136

Güfte-yi Ġazel-i Ādem

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Ol Ĥudā’ya gösterür mi şād u ĥandān olduğum
 Uğrına cānlar virüp ‘aşq-ıla qurbān⁷³³ olduğum
- 2 Bāb-ı luṭfuñdan⁷³⁴ baña bir buse⁷³⁵ iḥsān itmedüñ
 Hep hevādur sevdigüm ḥüsnüñe ḥayrān olduğum
- 3 Mīve-vār [şu] ḥüsnüñi yağmaya virmiş ol raḳīb
 Aña nisbet yanına qalır ki düşmān⁷³⁶ olduğum
- 4 Bir kere alsañ ele sen ḥāṭır-ı nā-şādımı
 Ben de bilsem iy şehā emrine fermān olduğum
- 5 Bekleyüp va‘d-ı vişālüñ luṭfını Ādem quluñ
 Benden özge pek bilürsüñ ḥāke yeksān olduğum

⁷³² Kelime metinde “ihmāli” şeklinde yazılmıştır.

⁷³³ Kelime metinde “قوربان” şeklinde yazılmıştır.

⁷³⁴ Kelime metinde “luṭfindan” şeklinde yazılmıştır.

⁷³⁵ Kelime metinde “پوسه” şeklinde yazılmıştır.

⁷³⁶ Kelime metinde “دوشمان” şeklinde yazılmıştır.

137

Güfte-yi Semā'î-yi Ādem

Mefā'îlün/Mefā'îlün/Mefā'îlün/Mefā'îlün

- 1 Virürler kühlar āvāzeler 'aks-i enīnümnden
Gelürler gūşa deryālar sirişk-i āteşinümnden⁷³⁷
- 2 Zemīni bir hevā bir gird-bād ābād ider peydā
Beyābān⁷³⁸-ı maḥabbet şarşar-ı āh-ı ḥazīnümnden⁷³⁹
- 3 Yoluñda⁷⁴⁰ eşk⁷⁴¹-i çeşmüm gibi oldum ḥāk-māl ammā
Ḥicābumdan yire geçdüm o şūḥ-ı nāzenīnümnden⁷⁴²
- 4 Felek ser-geşte-i ğayret cihān ber-geşte-i ḥayret
O ebrūsı hilālüm āfitābum meh-cebīnümnden⁷⁴³
- 5 O vālādur der-i eyvān-ı 'ulüv⁷⁴⁴-himmetüm Ādem
Görinür zerre-i gerdün-ı devrān-ı zemīnümnden(?)

⁷³⁷ Kelime metinde “آته شينم دن” şeklinde yazılmıştır.

⁷³⁸ Kelime metinde “به يابان” şeklinde yazılmıştır.

⁷³⁹ Kelime metinde “ḥazīnümnden” şeklinde yazılmıştır.

⁷⁴⁰ Kelime metinde “yolında” şeklinde yazılmıştır.

⁷⁴¹ Kelime metinde “احشك” şeklinde yazılmıştır.

⁷⁴² Kelime metinde “نازه نيمد ن” şeklinde yazılmıştır.

⁷⁴³ Kelime metinde “جه بينم ن” şeklinde yazılmıştır.

⁷⁴⁴ Kelime metinde “عولو” şeklinde yazılmıştır.

138

Güfte-yi Şarkı-yı Ādem

Mef'ülü/Fā'ilātü/Mefā'ilü/Fā'ilün

- 1 Oldum hevā-yı zülf⁷⁴⁵-ile pür⁷⁴⁶-pīç ü tāb-ı 'aşk
Hamīde⁷⁴⁷ itdi kāmētümi ıztırāb-ı 'aşk
- 2 Yağdı o rütbe sūz-ı maḥabbet derūnını
Gör ki dil⁷⁴⁸ oldı bezm-i belāda kebāb-ı 'aşk
- 3 Biz cilve-dār-ı neş'e-yi cāvdān isek n'ola
Yoğdur ḥumār⁷⁴⁹-ı mey-i keyif-i şarāb-ı 'aşk
- 4 N'iyler sarāy-ı devlet[i] ma'mūr-ı feyż olan
Bağmaz 'imāret-i felege⁷⁵⁰ dil⁷⁵¹-ḥarāb-ı 'aşk
- 5 'Aşk rāh-girifte-i ḥüzün⁷⁵² idüp Ādem'i⁷⁵³
Sulṭān-ı mülk-i behçet ider intişāb-ı 'aşk

⁷⁴⁵ Kelime metinde “زولف” şeklinde yazılmıştır.

⁷⁴⁶ Kelime metinde “پور” şeklinde yazılmıştır.

⁷⁴⁷ Kelime metinde “ḥamīde” şeklinde yazılmıştır, ḥamīde: ḥamīde ḥam metinde.

⁷⁴⁸ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

⁷⁴⁹ Kelime metinde “خومار” şeklinde yazılmıştır.

⁷⁵⁰ Kelime metinde “قله كه” şeklinde yazılmıştır.

⁷⁵¹ Kelime metinde “ديله” şeklinde yazılmıştır.

⁷⁵² Kelime metinde “حوزن” şeklinde yazılmıştır.

⁷⁵³ Vezin problemlidir.

25a

139

Güfte-yi alenderi-yi dem

Mef'ulü/Mefā'ilü/Mefā'ilü/Fe'ülün

- 1 Mağrurlanup şanma ki tedbîr bozulmaz
Tedbîre gönül bağlama taqdîr bozulmaz
- 2 Dökseñ⁷⁵⁴ dile⁷⁵⁵ mey āba bedel āteşin⁷⁵⁶ almaz
Şudan ne zarar şîşede taşvîr bozulmaz
- 3 Feyz-i nefes-i pāk-nigāhān ele girse
Āyīnimüz āh itse de tekdîr bozulmaz
- 4 Taqdîre muvāfıķ gerek endîşe-i tedbîr
Ru'yāya münāsib düşe ta'bîr bozulmaz
- 5 dem virür endîşe-i rengīnūñe⁷⁵⁷ revnaķ
ab'uhn ne adar iylese tağyîr bozulmaz

⁷⁵⁴ Kelime metinde “dökseñ” şeklinde yazılmıştır.

⁷⁵⁵ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

⁷⁵⁶ Kelime metinde “āteşün” şeklinde yazılmıştır.

⁷⁵⁷ Kelime metinde “rengīnine” şeklinde yazılmıştır.

140

Güfte-yi Ğazel-i Mu‘ammā-yı Ādem

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Bir su‘ālüm var saña feth iyle gel iy ‘āqılān
Ger faķır ü ger ğanī olmaz imiş ansuz bir an
- 2 Meskeni ekşer anuñ bālādudur her şubḥ u şām
Ķāmet[i] ğāyet şurāḥī⁷⁵⁸ hem daḥı ince miyān
- 3 Kiminüñ beñzi şarıdur kiminüñ ğāyet beyāz⁷⁵⁹
Kiminüñ çeşm[i] yeşildür evvelān ol rāyegān
- 4 Bunlarıñ dāyım ğıdāsı mu‘anber bir nesnedür⁷⁶⁰
Seyr idenler didiler şübhesüz nürdur hemān
- 5 Bilmek isterseñ eger Ādem mu‘ammā n’eydigin
Dörtüyzaltmışbeş ider ebced ḥisābıyla ‘ayān

141

Güfte-yi Semā‘ī-yi Ādem

Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün

- 1 Olup dīvāne-veş cevlān-gehüm şahrāye⁷⁶¹-i ‘aşķuñ
Seḥerde ḥün cünün itdi beni sevdāye-i ‘aşķuñ

⁷⁵⁸ Kelime metinde “sūrāḥī” şeklinde yazılmıştır.

⁷⁵⁹ Kelime metinde “beyāz” şeklinde yazılmıştır.

⁷⁶⁰ Vezin problemlidir.

⁷⁶¹ Kelime metinde “sahrāye” şeklinde yazılmıştır.

- 2 Hübüb-ı bād-ı hecrüñde gönül zevrakçesi oldı
Nigün-ı mevce-i hoş-geşte-i deryāye-i ‘aşkuñ
- 3 Ne efsün-kār u āşüb-u fiten-endāz olmışsuñ
Cihānı dūr hem şūr itmede tūtāye-i ‘aşkuñ
- 4 Serüñden⁷⁶² tā-be-maḥşer zā’ıl olmaz neş’e-yi şādī
Olan nīk cevri-i nūş-ı şāğar-ı şaḥbāye-i ‘aşkuñ
- 5 Felāṭün ser-be-tāb u ḥayret olurdı ḥicābından
Olaydı zinde-gān[ī] Ādemā şeydāye-i ‘aşkuñ

25b

142

Güfte-yi Ğazel-i Ādem

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Dağ-ı ḥaşretüñ⁷⁶³ şüküfe-zār-ı ‘aşka lāledür
Āteşin⁷⁶⁴ reng iyleyen te’şir-i süz-ı nāledür
- 2 İylesen küyuñda⁷⁶⁵ ğam-giri⁷⁶⁶-yi ḥaşret-keşüz⁷⁶⁷
Bāğ-ı ‘aşka eşk-i erbāb-ı maḥabbet jāledür
- 3 Pür-şitāb-ı rāh-ı ‘aşka öyle sīm zencir dimeñ⁷⁶⁸
Güyyā her ḥalka-ser bir şu‘le-yi cevvedür

⁷⁶² Kelime metinde “serinden” şeklinde yazılmıştır.

⁷⁶³ Kelime metinde “حسره تك” şeklinde yazılmıştır.

⁷⁶⁴ Kelime metinde “āteşin” şeklinde yazılmıştır.

⁷⁶⁵ Kelime metinde “küyünda” şeklinde yazılmıştır.

⁷⁶⁶ Kelime metinde “غم كربي” şeklinde yazılmıştır.

⁷⁶⁷ Vezin problemlidir.

⁷⁶⁸ Kelime metinde “dimen” şeklinde yazılmıştır.

- 4 Hecr-i la‘lũñle olup t̄ab-u ser-i ḥasret-zede⁷⁶⁹
S̄aḳiyā sāgar⁷⁷⁰ ḥabāb-u meyle bir ŧen cāledür
- 5 Z̄īb-ü āgūŧ-ı viŧāl olsa n’ola her bāre ŧūḥ
Cān-ı ārāyiŧ-nümā-yı mehe derün ḥāledür
- 6 Ādem itmez ‘āḳılān z̄īb-ü kabāya i‘tibār
Ḥ̄āḥiŧi⁷⁷¹ nev-cāme-pūŧ-ı zümre⁷⁷²-i eḫfāledür

143

Güfte-yi Ḳalenderi-yi Ādem

Mef‘ülü/Mefā‘ilü/Mefā‘ilü/Fe‘ülün

- 1 Bir ḳılla o meh Zühreyi⁷⁷³ oynatsa elinde
Ḳānūn-ı füsūn nağmeleri zülfü⁷⁷⁴ telinde
- 2 Dil⁷⁷⁵-ḥānesin ābād idemez māder-i eyyām
Ḳılmıŧ ana dīvārının eŧküm temelinde
- 3 Eŧküm güheri gösterür itdükçe der-āgūŧ
..... mücevher kemerüñ ince belinde
- 4 Taḥŧil ḳolay fendür eger fenn-i maḥabbet
‘İlminde degül ḥikmet efendi ‘amelinde

⁷⁶⁹ Kelime metinde “زه ده” ŧeklinde yazılmıŧtır.

⁷⁷⁰ Kelime metinde “ŧāgar” ŧeklinde yazılmıŧtır.

⁷⁷¹ Kelime metinde “ḥ̄āḥiŧi” ŧeklinde yazılmıŧtır.

⁷⁷² Kelime metinde “زومره” ŧeklinde yazılmıŧtır.

⁷⁷³ Kelime metinde “زوهده” ŧeklinde yazılmıŧtır.

⁷⁷⁴ Kelime metinde “زولف و” ŧeklinde yazılmıŧtır.

⁷⁷⁵ Kelime metine “دیل” ŧeklinde yazılmıŧtır.

- 5 Düşdükçe ider şāhed-i endīşe tenezzül
Bilmem ne bulur Ādem-i zārīñ ğazelinde⁷⁷⁶

144

Güfte-yi Semā‘ī-yi Ādem

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

- 1 Dilerseñ mīve-i kām ola yāruñ dest-māl-āsā
Müdārā göster iy dil⁷⁷⁷ bād-ı gerdūna nihāl-āsā
- 2 Yiter emvāc-ı hūsne mäh-ı nev bu naḥveti⁷⁷⁸ terk it
Felek ḳaddin ḥamīde itmesün dirseñ hilāl-āsā
- 3 Saña itmez dilā⁷⁷⁹ gencīne-i vaşluñ güşād⁷⁸⁰ ol şūḥ
Güher-riz-i sirişk⁷⁸¹-i ḥasreti⁷⁸² olsañ⁷⁸³ da la‘l-āsā⁷⁸⁴
- 4 Yiter ḥamyāze⁷⁸⁵-i girye-i ḥāl-i vuşlat-āğūşuñ
Hevāya olmasın mevḳūf güşāde⁷⁸⁶ perr ü bāl-āsā
- 5 Ruḥ⁷⁸⁷-ı cānānı vaş it zīb naẓm isterseñ iy Ādem
Ki yoḳdu[r] şevket-efzā-yı suḥan rengīñ ḥayāl-āsā

⁷⁷⁶ Kelime metinde “غزه لنده” şeklinde yazılmıştır.

⁷⁷⁷ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

⁷⁷⁸ Kelime metinde “نخوه تي” şeklinde yazılmıştır.

⁷⁷⁹ Kelime metinde “ديلا” şeklinde yazılmıştır.

⁷⁸⁰ Kelime metinde “كوشاط” şeklinde yazılmıştır.

⁷⁸¹ Kelime metinde “سررش ك” şeklinde yazılmıştır.

⁷⁸² Kelime metinde “حسره تي” şeklinde yazılmıştır.

⁷⁸³ Kelime metinde “olsan” şeklinde yazılmıştır.

⁷⁸⁴ Kelime metinde “لالا اسا” şeklinde yazılmıştır.

⁷⁸⁵ Kelime metinde “hemyāze” şeklinde yazılmıştır.

⁷⁸⁶ Kelime metinde “كوشاده” şeklinde yazılmıştır.

⁷⁸⁷ Kelime metinde “روح” şeklinde yazılmıştır.

26a

145⁷⁸⁸

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün

- 1 İy dilā bu dehr-i dūnuñ ibtidāsı
 Büsbütün 'aşīlerūñ yevm-i 'aṭāsı
 Terk-i dünyā⁷⁸⁹ olanuñ ḳalb-i şafāsı
 Şāniyā derd ehlinūñ derd-i devāsı
 Cümle sözüñ şübhesüz tāc-ı ḳabāsı
 Hāşılı hem iş bu dünyānuñ⁷⁹⁰ ḳazāsı
 Halkuñ añla lā-cerem 'ıyd-ı ḍuhāsı
- 2 Dāhil olmaḳ ister iseñ sırr-ı Sübhān'a şehā
 Zerrece fevt itme gel iyle 'ibādet iy dilā
 Raḥmeten li'l-'ālemīndür raḥmet iyler her ḳula
 Zeyn ola esrār ile ḳalbūñ cemālūñ berḳ ura
 Sen hemān iyle dilūñ 'işıyānını⁷⁹¹ iyle recā
 Şübhesüz 'afv idüser cürmūñ senūñ Bārī Hudā
 Şū-be-şū bu 'ālemūñ zaḥm u şifāsı
- 3 Dolduran⁷⁹² 'arş-ı semāyı zāhidā ol nūrdur
 Ṭurfetü'l-'ayn içre Sidre şübhesüz mezkūrdur
 Zāhir oldı ol Nebī'ye ol gice meşhūrdur
 'Aşḳ-ıla iren bu sırra lā-cerem ma'mūrdur
 Ğāfil olma kim irenler ḥaşre dek mesrūrdur
 Farḳ idenler bu günüñ ḳadrın⁷⁹³ begüm meşkūrdur
 Ḳavm-i İslām'uñ hele ḳalb-i zıyāsı

⁷⁸⁸ İlk bendin vezni Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün iken diğeri bendlerin ilk mısralarında Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün olup son mısralarda Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün şeklindedir.

⁷⁸⁹ Kelime metinde "دونيا" şeklinde yazılmıştır.

⁷⁹⁰ Kelime metinde "دونيانك" şeklinde yazılmıştır.

⁷⁹¹ Kelime metinde "işıyānını" şeklinde yazılmıştır.

⁷⁹² Kelime metinde "dolduran" şeklinde yazılmıştır.

⁷⁹³ Kelime metinde "ḳadrın" şeklinde yazılmıştır.

- 4 Küllî luṭfuñdan virüpdür ol günü Rabbü'l-‘ibād
Luṭfinuñ pâyânı yoḡdur Ādemā it işdihād⁷⁹⁴
Mā-ḡaşal fi'l-cümle ervāḡ buldılar ol gün necāt
Nefḡa-ı Nūḡ-ıla ḡavmi oldılar ḡamdan azād
Virdiler peyḡamberüñ rüḡına ol demde şalāt
Her biri gird-āb-ı ḡamdan ḡurtulup şād oldu şād
Yūnus’uñ ḡurtulmasmuñ intihāsı

146

Mef‘ülü/Mefā‘ilü/Mefā‘ilü/Fe‘ülün

- 1 Ḥod-bīn⁷⁹⁵ zamān-ıla göñül şoḡbete tevbe
Hem-pāye-i gerdün ise de ülfete tevbe
- 2 Serdī-i sitem cānuma kār iyledi efsūn
Nādān-ı türüş-rüy-ıla germiyyete tevbe
- 3 Olsun mı fūrümāyeden itdi ḡaḡīḡat⁷⁹⁶
Her insān-ıla ünsiyyete tevbe
- 4 Ser-meste-i maḡrūrı imiş mūrış⁷⁹⁷-i zillet
Sāḡar-keşe-i bezm-i mey-i naḡvete tevbe
- 5 Ādem yitişür başt-ı maḡāl iyledi ḡāmuñ
El-ḡışşa gedā-ṡab‘a ‘ubūdiyyete tevbe

⁷⁹⁴ Kelime metinde “işdihād” şeklinde yazılmıştır.

⁷⁹⁵ Kelime metinde “خود بلن” şeklinde yazılmıştır.

⁷⁹⁶ Vezin problemlidir.

⁷⁹⁷ Kelime metinde “müris” şeklinde yazılmıştır.

26b

147

Ġazel-i Ādem Çelebi

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

- 1 Bahā-yı būs-ı la‘lüm hūn-bahā-yı ‘āşıkānumdur
Nigāh-ı nīmüme nuṭṭ ḥurşide dil kāmranumdur
- 2 O şūh-ı cevri-perver dil-ber⁷⁹⁸ āşüb-ı dehrüm kim⁷⁹⁹
Dil⁸⁰⁰ āzārī-yi ḥaṭ āsāyiş-i rūh-ı revānumdur
- 3 Ne mümkin iylemek düzdīde⁸⁰¹-i gül-çīn⁸⁰²-i ruhsārum
Hemīşe güşe-i çeşmümde ğamzem dīde-bānumdur
- 4 Benem ol serv-i bostān-ı melāḥat kim kamu hūbān
Mişāl⁸⁰³-i sāye bī-tāb u tüvān üftāde-gānumdur
- 5 Dehān-ı dil-ber-i mümtāzdan bu şi‘r-i zevḳ-efzā
Şerīf-i mesned-i ‘irfāna Ādem armaganumdur

⁷⁹⁸ Kelime metinde “دیلبر” şeklinde yazılmıştır.

⁷⁹⁹ Vezin problemlidir.

⁸⁰⁰ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁰¹ Kelime metinde “درزیه” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁰² Kelime metinde “چن” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁰³ Kelime metinde “mişāl” şeklinde yazılmıştır.

148

Ġazel-i Ādem Çelebi

Mef'ülü/Mefā'īlü/Mefā'īlü/Fe'ülün

- 1 Āzürde-i hār-ı ğam-ı hicrān-ı cefāyuz
Bülbül gibi hengām-ı seher nāle-serāyuz
- 2 İy hān-ı hüsün taht-nişīn-i dilimüz⁸⁰⁴ ol
Biz lāle-i daĝ-ı ğam-ıla bāĝçe⁸⁰⁵-serāyuz
- 3 Pā-būsūñ-ıla sāye gibi iyle müşerref
İy serv kıad üftāde-i hāk⁸⁰⁶-i reh-i pāyuz
- 4 Ta'tīr-i meşāmm-ı dil⁸⁰⁷ iderse n'ola ol gül
Gül-zār-ı tekāpūyda hem-hāl-i şabāyuz
- 5 Ādem niçe tanzīr idelüm Mengli Girāy'a
Ol husrev-i hākān⁸⁰⁸-ı nażım biz ne gedāyuz

⁸⁰⁴ Kelime metinde “دیلمز” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁰⁵ Kelime metinde “بنجه” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁰⁶ Kelime metinde “hāk” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁰⁷ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁰⁸ Kelime metinde “hākān” şeklinde yazılmıştır.

27a

149

Ġazel-i Ādem Çelebi

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

- 1 Faķīrān bī-şikīb ağniyā hestebr āsitāndur(?)
Yıķılsa zillet-ile ħalk-ı ‘ömrin cümle yeksāndur
- 2 Mişāl-i meh bulur mı ūir-i dilden rehā herkes⁸⁰⁹
Ki dā’im ġayrdan ümmīd-vār-ı luţf u iġsāndur
- 3 Ne mümkindür k’ola sāġil-nişīn-i rāġat u şādī
O dil⁸¹⁰ kim ħalka-ı ġird-āb ‘aceb kübrā(?) -yı üftāndur
- 4 Olur nābūdı endek vaķtde nālān iden ħalkı
Bu ħalet vird-i eġġān-baġş-ı bülbülde nümāyāndur
- 5 Niçün eşk-i nedāmet ile Ādem şüst ü şū ķılmaz
Ser-ā-ser cāme-i āmāl çirk-ālūd-ı ‘işyāndur

150

Ġazel-i Ādem Çelebi

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

- 1 Dilā⁸¹¹ fikr-i ħaţ-ı ruġsār-ı dil-ber ġül-sitānumdur
Enīsüm āteş-i ġasret fiġānum hem zebānumdur

⁸⁰⁹ Vezin problemlidir.

⁸¹⁰ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

⁸¹¹ Kelime metinde “دیللا” şeklinde yazılmıştır.

- 2 Degüldür bā'ış-i süfliyyet inhiķār-ı a'dādan
Beni taķķīr iden meclis-be-meclis bu lisānumdur
- 3 Rehūñde ser-nihād-ı pūr⁸¹²-şadāķat olşa da a'dā
Temāyül itmez aġyāra o yār-u mihrübānumdur
- 4 Feraķ-efzā iden bāġı bahār-ı 'ayş-kārāne
O serv-i sāye-endāz u melāķat nev-cüvānumdur
- 5 N'ola ser-zümre-i midķat-nüvīsān olsan iy Ādem
Siķir-rīzān ü feyz-āver bu kilik-i dūr-feşānumdur

27b

151

Ġazel-i Ādem Ćelebi

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/Fā'ilün

- 1 Reng-i la'l-i nāb cānā rū-yı āl olmuş saña
'Anber nişān-ı ķaķķ u ķāl olmuş saña
- 2 Ķadriñi şāyeste-i iķbāl-i eflāk iylemiş
Pertev-i mihr-i sa'ādet pāy-māl olmuş saña
- 3 Bir leķāfetden 'ibāret nürsun tā ser-ķadem
Mihr ü meh āyīne-i ķüsn ü cemāl olmuş saña
- 4 Sensün⁸¹³ ol mecmū'a-ı feyz⁸¹⁴-i meķāsin kim tamām
Şām-ı zülfün şubķ-ı rüyuñ⁸¹⁵ ġün mişāl olmuş saña

⁸¹² Kelime metinde “پور” şeklinde yazılmıştır.

⁸¹³ Kelime metinde “sensin” şeklinde yazılmıştır.

⁸¹⁴ Kelime metinde “feyz” şeklinde yazılmıştır

- 5 Nağş-ı gūn-ā-gūn-ı bezm-i ‘aşkı gördüñ mi göñül
 Āh şem‘ i sīne fānūs-ı hayāl olmuş saña
- 6 Revnağ-ı bāğ-ı melāhatsin hele iy serv-i nāz
 Erguvān-zār al çiçekli penbe şāl olmuş saña
- 7 Tā-be-key bu vādi-yi hayret bu reftār velehü
 Ādem efkārüñ mı var bilmem ne hāl olmuş saña

152

Ġazel-i Ādem Çelebi

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

- 1 Dil⁸¹⁶-i sevdā-zede bir nev-cüvānı cān için şağlar
 Ṭabībüm merhem-i vaşlın⁸¹⁷ dile dermān için şağlar
- 2 Benüm āyīne-i ṭab‘-ı mücellāmı sebağ-h̄ānān⁸¹⁸
 Ki⁸¹⁹ ṭūṭī-i cihān-ārā şeker-elhān için şağlar
- 3 Güzel ṭasvīr için nağş-ı cemāl-i ḥüsn-i dil-dārı
 Bu kilik-i seb‘-endāzum suhan-elvān için şağlar
- 4 Vişāl-i Ka‘be-i ruhsār-ı sa‘y-ile ṭavāf it
 Minā⁸²⁰-bāzārıdur ‘abd-ı cānını kurbān için şağlar⁸²¹
- 5 Bu esb-i çābüki çābük i çālaki ṭab‘-ı Düldül’üñ Ādem
 Bu nazm-ı ‘arz-gāhı vādiye meydān için şağlar

⁸¹⁵ Kelime metinde “rüyın” şeklinde yazılmıştır.

⁸¹⁶ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

⁸¹⁷ Kelime metinde “vaşluñ” şeklinde yazılmıştır.

⁸¹⁸ Kelime metinde “خونان” şeklinde yazılmıştır.

⁸¹⁹ Ki: Ki bir metinde.

⁸²⁰ Kelime metinde “مینہ” şeklinde yazılmıştır.

⁸²¹ Vezin problemlidir.

28a

153

Ġazel-i Ādem Çelebi

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün

- 1 Mey-fürüş meskeni meyhâne degüldür de nedür
Mey-i ‘aşk maḥremi mestâne degüldür de nedür
- 2 Aldı gönülüm yine bir kaşu kemān şefkat yok
Kaşd-ı tîr-i müjesi⁸²² cāna degüldür de nedür
- 3 Vādi-yi ‘aşka düşüp Vāmık ı ‘Azrā-āsā
Dil⁸²³-i sevdā-zede dīvāne degüldür de nedür
- 4 Şem‘-i ruhsār-ı dil-ārā-y-ıla⁸²⁴ şeb-tā-be-seher
Süz-ı bezm-āver-i pervāne degüldür de nedür
- 5 Saña bu şi‘r ü belāgat ile Ādem dirler
Bu da bir şā‘ir-i merdāne degüldür de nedür

154

Ġazel-i Ādem Çelebi

Mefā‘ilün/Fe‘ilātün/Mefā‘ilün/Fe‘ilün

- 1 Bu nāziş iy şeh-i hūb sitemüñ baña nedür
Bilür misin hele fikr it nedür zamāne nedür

⁸²² Kelime metinde “موزه سي” şeklinde yazılmıştır.

⁸²³ Kelime metinde “ديل” şeklinde yazılmıştır.

⁸²⁴ Kelime metinde “لهديلاي” şeklinde yazılmıştır.

- 2 Kārār-dāde mi şanduñ hemîşe devrānı
Bu ğurre-kāre-i ħūsne ‘aceb bahāne nedür
- 3 O kim pezīre-i ğūş-ı sirişkidür⁸²⁵ ne bilür
Belā-yı seyl nedür ya ħarāb-ĥāne nedür
- 4 Sepīde-yi reşkin ‘aşq-ı ülfet⁸²⁶ olmayan bilmez⁸²⁷
Ĥumār-ı şabūh⁸²⁸ u nūş-ı mey-i şebāne nedür
- 5 Ĥurūş-ı feyz-i maĥabbet degül de iy Ādem
Bu nazm-ı tāze vü bu şi‘r-i ‘āşıkāne nedür

28b

155

Ġazel-i Ādem Çelebi

Mef‘ülü/Fā‘ilātü/Mefā‘ilü/Fā‘ilün

- 1 Kimdür ki diye mīve-i kāmı cesīdedür
Daĥı nihāl-i bāġ-ı heves nā-resīdedür
- 2 Rāh-ı hevāda ye’si olur reh-ber-i murād
Luţfi hemîşe felegin nā-ümmīdedür⁸²⁹
- 3 İy ĥoca itme tıfl-ı dile⁸³⁰ ‘arz-ı luţf ‘abes⁸³¹
Bu mekteb içre ĥarf-ı kerem nā-şinīdedür

⁸²⁵ Kelime metinde “سرش كيد ر” şeklinde yazılmıştır.

⁸²⁶ Kelime metinde “اولفت” şeklinde yazılmıştır.

⁸²⁷ Vezin problemlidir.

⁸²⁸ Kelime metinde “صيح” şeklinde yazılmıştır.

⁸²⁹ Vezin problemlidir.

⁸³⁰ Kelime metinde “ديله” şeklinde yazılmıştır.

⁸³¹ Kelime metinde “‘abes” şeklinde yazılmıştır.

- 4 Elbet reh-i talebde bulur menzilin o kim
Dāmānı iħtimām-ı miyānda çesīdedür
- 5 Bī-revnaķ olsa ğonçe-i dil⁸³² Ādemā n’ola
Jeng sūdi-yi ğamdan bu dīdedür

156

Ġazel-i Ādem Çelebi

Mef’ülü/Fā’ilātü/Mefā’ilü/Fā’ilün

- 1 Üftādegāna dest-i himem nā-resīdedür⁸³³
Āvāz-ı faķrı ğuş-ı kerem nā-şinīdedür
- 2 Zevķ u şafā-yı ħātır[ı] bilmez o rind kim
Bezm-i felekde sāğar-ı ğam nā-keşīdedür
- 3 Olmaz neşāţ-yāb-ı mey-i bezm-i iltifāt
Her kim şarāb-ı cām-ı sitem nā-cesīdedür
- 4 Naħl-ı sürür niçe ţarāvet bula henüz
Reng-i bahār-ı bāğ didüm nā-būdīdedür
- 5 Ādem hirās⁸³⁴ düşmezem mū gibi nā-şinīde⁸³⁵
Şeh-bāzdan çü murğ-ı ħarem nā-remīdedür

⁸³² Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

⁸³³ Kelime metinde “ناره سیده” şeklinde yazılmıştır.

⁸³⁴ Kelime metinde “ħırās” şeklinde yazılmıştır.

⁸³⁵ Vezin problemlidir.

29a

157

Ġazel-i Ādem Çelebi

Mefā‘ilün/Fe‘ilātün/Mefā‘ilün/Fe‘ilün

- 1 İnanmaz āteşüme āhumı hevā mı şanur
Hemīşe kārüm o āfet benüm riyā mı şanur
- 2 Yine bu çīn-i cebīn-i ġurūr o ġül-rūda
Hezār-ı ġül-şen-i ‘aşka cefāyı vefā mı şanur⁸³⁶
- 3 Fiġānum itmede dem-sāz çeng-i ġam bilmem
Şadā-yı āh-ı seher-ġāhumı Şabā mı şanur
- 4 Ġaraz nuķūd-ı dil⁸³⁷ ü cān ise fedā olsun
O şāh-ı kişver-i ħüsnum beni gedā mı şanur
- 5 Nedür bu ġüşiş-i deryā-yı ġam seni Ādem
Felek sefīne-i mihnetde nā-ħudā mı şanur

158

Ġazel-i Ādem Çelebi

Mef‘ülü/Fā‘ilātü/Mefā‘ilü/Fā‘ilün

- 1 Ārāmum aldı zülf-i dil-ārā⁸³⁸ midur nedür
Ser-māye-i cününüm o sevdā midur nedür

⁸³⁶ Vezin problemlidir.

⁸³⁷ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

⁸³⁸ Kelime metinde “دیلارا” şeklinde yazılmıştır.

- 2 Tātār-ı müjeñ itdi aqın kişver-i dile⁸³⁹
Maqşūd hānumānumı yağma mıdur nedür
- 3 Çiçekden ‘ibāret iylemiştir endāmın⁸⁴⁰ o mehūñ⁸⁴¹
Bilmem o cāme gülgüli dībā mıdur nedür
- 4 Mehāsın-i füsün şüret aşlı mıdur ‘aceb⁸⁴²
Yoğsa hayāl-i zulmi bu dünyā mıdur nedür
- 5 Bilsen çemende bülbül-i zārı ne söyleşür
Efsāne-gūyı Ādem-i şeydā mıdur nedür

29b

159

Ġazel-i Ādem Çelebi

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Sükkerīn ma‘cūn bezim ehline soğbetdür lebūñ
Neş’e-bağş-ı bezm-i germ-ā-germ-i ülfetdür⁸⁴³ lebūñ
- 2 Bāde-nüşān-ı sürūra fikr-i la‘lūñdür kadeğ
Ġıpta-fermā-yı şarāb-ı cām-ı behçetdür lebūñ
- 3 Cān bağışlar la‘l-i şerbetūñ dil⁸⁴⁴-i bī-tāqata
Şıhhat-ı dil⁸⁴⁵-hastegān-ı hecre şerbetdür lebūñ

⁸³⁹ Kelime metinde “ديله” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁴⁰ Kelime metinde “endāmuñ” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁴¹ Vezin problemlidir.

⁸⁴² Vezin problemlidir.

⁸⁴³ Kelime metinde “اولفت” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁴⁴ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁴⁵ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

- 4 La‘l-i sükker-rîzûñ iyler⁸⁴⁶ vaşl-ı mestân-ı vişâl
Māye-i keyfiyyet-i şaḥbā-yı vuşlatdur lebûñ
- 5 Lübb-i mihr ü ḥayret olmuş gonçeler ‘irfānuña⁸⁴⁷
La‘l-āver reng-ile bir kân-ı fiṭnatdur lebûñ
- 6 Hoş⁸⁴⁸ dimiş bu mışrayı⁸⁴⁹ dil-dāra⁸⁵⁰ dilden⁸⁵¹ Ādemā
Sükkerin ma‘cün bezm ehline şoḥbetdür lebûñ

160

Ġazel-i Ādem Çelebi

Mefā‘ilün/Fe‘ilātün/Mefā‘ilün/Fe‘ilün

- 1 Esīr-i derd-i ṭamudur cihānda seḥā yoḡdur⁸⁵²
Zamānda marāz-ı ḥasteye devā yoḡdur
- 2 Fürüg-ı kühda virmez ḥalel ṭelāṭum-ı yem
Dil⁸⁵³ āteşine sirişkden intifā yoḡdur⁸⁵⁴
- 3 Bu dār-ı ġamda kemāl ehl[i] rāḥat iyleyemez
Ḥuzūr-ı ḥāṭır-ı dile⁸⁵⁵ hele rızā yoḡdur
- 4 Bu köhne-ḥāni-i ‘uzlete⁸⁵⁶ ferş-i āsāyış
Ḳana‘āt ehline mānend-i būriyā yoḡdur

⁸⁴⁶ Kelime metinde “بللر” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁴⁷ Kelime metinde “ ‘irfānına” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁴⁸ Kelime metinde “hoş” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁴⁹ Kelime metinde “مصري” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁵⁰ Kelime metinde “ديداره” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁵¹ Kelime metinde “ديدن” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁵² Vezin problemlidir.

⁸⁵³ Kelime metinde “ديل” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁵⁴ Vezin problemlidir.

⁸⁵⁵ Kelime metinde “ديله” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁵⁶ Kelime metinde “عوزلته” şeklinde yazılmıştır.

- 5 Ümīd-i ‘ākıbet itme ‘aşırda iy rencūr
 Ṭabīb-i meşfağ-ı merhem-zen-i şifā yokdur
- 6 Hirās iderse n’ola sāyesinden ehl-i mecāz
 Ḥaḳīkat üzre cihānda bir āşinā yokdur
- 7 Nifāğ-pīşdür ‘ālem-i füsün iy Ādem⁸⁵⁷
 Beyān-ı rāz⁸⁵⁸-ı dil⁸⁵⁹-i pür⁸⁶⁰-ğama sezā yokdur

30a

161

Ġazel-i Ādem Çelebi

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Rūz-ı şād-ı ‘ıyddur meyhāneler pür⁸⁶¹-cūş olur
 Cem-nişīnler sāğar-ı pür⁸⁶²-şevkle mey-nūş olur
- 2 Merḥabā-yı sāḳi-yi bezm-i sūrūr-encāma dil⁸⁶³
 Şevkden naḳdīne-senc-i kīse-yi pür⁸⁶⁴-ḥoş⁸⁶⁵ olur
- 3 Luṭf-ıla gerdān ola peymāne-i gerdūn-ı dūn
 Zīb-i sāz u ḥalka-yı Cem ‘ıyş u nūş-ā-nūş olur

⁸⁵⁷ Vezin problemlidir.

⁸⁵⁸ Kelime metinde “rāz” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁵⁹ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁶⁰ Kelime metinde “پور” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁶¹ Kelime metinde “پور” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁶² Kelime metinde “پور” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁶³ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁶⁴ Kelime metinde “پور” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁶⁵ Kelime metinde “hoş” şeklinde yazılmıştır.

- 4 Eşk-i hūnīnūm n'ola sīr-āba virse çarḥ kim
Yār u āgyār-ı mezemmet-kāra hem-āgūş olur
- 5 Bir niğāh-ı 'işve-senc-i şūr u āşūba müdām
Hey ne vārūn ṭālī'-i bed-aḥterüm dil-düş⁸⁶⁶ olur
- 6 Sālik-i rāh-ı maḥabbet 'āşık iseñ⁸⁶⁷ Ādemā
Pursiş⁸⁶⁸-i sırr-ı ḥaḳīḳat gūşuñā mengūş olur
- 7 Pīş-gāh-ı ḥazret-i üstāda⁸⁶⁹ 'arz it nazmuñı
Lāyık-ı taḥsīn ise şāyed 'adū ḥāmūş olur

162

Ġazel-i Ādem Çelebi

Mef'ülü/Fā'ilātü/Mefā'ilü/Fā'ilün

- 1 Dā'im hezār-u bāğ-ı maḥabbet enīn olur
Ārzū⁸⁷⁰-keşān-ı vird-i emel hep ğamīn olur
- 2 Hecrūñ şebūñde 'āşıkuñā⁸⁷¹ encüm-i felek
İy meh şerār-u āh-ı dil⁸⁷²-i āteşīn olur
- 3 Pā-beste gibi hecrūñ-ile tā ebed ḳalır
Dām-ı maḥabbetūñde o kim dāne-çīn olur

⁸⁶⁶ Kelime metinde “دیلدوش” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁶⁷ Kelime metinde “isen” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁶⁸ Kelime metinde “پورشش” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁶⁹ Kelime metinde “اوستاده” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁷⁰ Kelime metinde “ ‘arzū” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁷¹ Kelime metinde “ ‘āşıkına” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁷² Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

- 4 Gül-çīn-i vaşluñ olamayan iy nihāl-i ḥüsn
Hem-vāra kārī nāle⁸⁷³ vü āh-ı enīn olur
- 5 Ādem ‘aceb mi ḥaste-dilān⁸⁷⁴-ı maḥabbetüñ
Nazm-ı selāsıl bu kemter-i kemīn olur⁸⁷⁵

30b

163

Ġazel-i Ādem Çelebi

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Her ne dem ki ṭālī‘üm fīrüz baḥtum tār olur
Dīde-i dil⁸⁷⁶ ḥāb-ı miḥnetden o dem bīdār olur
- 2 Fikr-i zūlfüñle⁸⁷⁷ dil⁸⁷⁸-i şeydā cününün⁸⁷⁹ tāzeler
Yāsemen-zār u ḥaṭuñ kim revnaḳ-ı gül-zār olur
- 3 Nāliş-ü ‘uşşāḳ olup efzūn bahār u tāzede
Vāye-i ḥayret-keşi-i ‘andelīb-i zār olur
- 4 Çār-sū-yı ma‘rifetde⁸⁸⁰ kesret-i erbāb-ı dil⁸⁸¹
Bā’iş-i farṭ-ı revāc tuḥfe-i bāzār olur
- 5 Lü’lü-yi nazmuñ çıkar bāzār-u dāniş-zīvere
Ādem erbāb-ı tuḥaf bilsün güher güftār⁸⁸² olur

⁸⁷³ Kelime metinde “نالو” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁷⁴ Kelime metinde “ديلان” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁷⁵ Vezin problemlidir.

⁸⁷⁶ Kelime metinde “ديل” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁷⁷ Kelime metinde “ذولفكله” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁷⁸ Kelime metinde “ديل” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁷⁹ Kelime metinde “cününüñ” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁸⁰ Kelime metinde “معرفت نه” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁸¹ Kelime metinde “ديل” şeklinde yazılmıştır.

164

Ġazel-i Ādem Ćelebi

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Bād-ı ğamla tā-be-key bāĝ-ı emel ber-bād olur
Bülbül-āsā zemzeme-sāz-ı dilümüz⁸⁸³ yād olur
- 2 Şemme bahş olsa meşāmm-ı h̄āhişe⁸⁸⁴ vird-i ümīd
Murĝ-ı dil⁸⁸⁵ pā-bend-i miḥnetden o dem āzād olur
- 3 Tıfl-ı dil⁸⁸⁶ dirsens maķāsiddens⁸⁸⁷ alur elbet murād
Bu dil-istān⁸⁸⁸ -ı maḥabbetde o da üstād⁸⁸⁹ olur
- 4 Zaḥm-ı hār-ı tıĝ-ı ye’s olma şaķın kim sīnede
Tā ebed mānend-i naķş-ı hāme⁸⁹⁰ -i Behzād olur
- 5 Nā-şikībā olma cevrenden sipihrüñ Ādemā
Hāṭır-ı mātem-serā bir ğün sürür-ābād olur

⁸⁸² Kelime metinde “كوفتار” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁸³ Kelime metinde “ديلمز” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁸⁴ Kelime metinde “h̄āhişe” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁸⁵ Kelime metinde “ديلم” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁸⁶ Kelime metinde “ديلم” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁸⁷ Kelime metinde “maķāsīt” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁸⁸ Kelime metinde “ديلمستان” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁸⁹ Kelime metinde “اوستاد” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁹⁰ Kelime metinde “خامه” şeklinde yazılmıştır.

31a

165

Ġazel-i Ādem Çelebi

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Zaḥm⁸⁹¹-i sīnemde dem-ā-dem ğamla ḥūn efzūn olur
Dilde⁸⁹² tāb-ı hecr-ile daĝ-ı derūn efzūn olur
- 2 Ḥaste-i hicrānıdır ‘ālem o şūḥuñ⁸⁹³ ser-te-ser
Bu ‘imāret-ḥāne-yi ğamdur zebūn efzūn olur
- 3 Dīdeden ğitmez ḥayāl-i yād-ı mār-u kākülūñ⁸⁹⁴
Kim leb-i sūd üzre bend ü ser-nigūn efzūn olur
- 4 Silsile-cüyān-ı ‘aşk olsaḳ n’ola şeydā-şıfat
Fikr-i zūlf⁸⁹⁵-i ‘anberīnūñle cūnūn efzūn olur
- 5 Ġırra olma nazmuña Ādem bu mekteb-ḥānede
Merdüm-i deryā-dil⁸⁹⁶-ü şāḥib-fūnūn efzūn olur

⁸⁹¹ Kelime metinde “zaḥm” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁹² Kelime metinde “دیلده” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁹³ Kelime metinde “şūḥuñ” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁹⁴ Kelime metinde “كاکولك” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁹⁵ Kelime metinde “زولف” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁹⁶ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

166

Ġazel-i Ādem Çelebi

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün

- 1 Bezm-i sākī-i gül-endāmuña cām-āver olur
Dil⁸⁹⁷-i maḥmūr-ı ğama şādi-yi kām-āver olur
- 2 Kaşd-ı bād-ı seherī kākül-i müşgīnünde
Her nefes kām-ı dil⁸⁹⁸-ü zāra selām-āver olur
- 3 Bāğda hem-dem-i ḥār oldığıñı iy gül-i nāz
Şaklama peyk-i şabā baña peyām-āver olur
- 4 Sihr-i hışmuñla idüp ğamzeleriñ şayd-ı dili
Cünd-i Tātār-ı ğamuñ saña ğulām-āver olur
- 5 Ādemüñ ḥaste dili⁸⁹⁹ táb-ı teb-i fürqatine
Şerbet-i būs-ı lebüñ şıḥḥat-ı nām-āver olur

31b

167

Ġazel-i Ādem Çelebi

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün

- 1 Táb-baḥş olsa sezādur dil⁹⁰⁰-i bī-tāba ruḥuñ
Māye-i ḥande olur ğonçe-i sīr-āba ruḥuñ

⁸⁹⁷ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁹⁸ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

⁸⁹⁹ Kelime metinde “دیلی” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁰⁰ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

- 2 Reşk idüp şafha-ı ruhsarıña iy şāh-ı cihān
Lāle-veş dağ-ı derūndur gül-i şād-āba ruḥuñ
- 3 Rūşenā-yāb olur eflāke dahı ‘aksinden
Şu‘le-baḥş⁹⁰¹ olsa n’ola mihr-i cihān-tāba ruḥuñ
- 4 Hecr-gāh-ı rehūñi görmez idi⁹⁰² tā-be nazār
Virmese dīde-i ser-çeşme-i ḥūn-āba ruḥuñ
- 5 Hıḥ degūldür görinen ḥāldür iy māh saña
Ādem-i zāra şorarşañ hele meh-tāba ruḥuñ

168

Ġazel-i Ādem Çelebi

Mef‘ūlü/Fā‘ilātü/Mefā‘īlü/Fā‘ilün

- 1 Kārı hemīşe nūş-ı mey-i la‘l-i nāb imiş
Pür⁹⁰³-gūy iden o ḡonçe-dehānı şarāb imiş
- 2 Rūşen-gere-i ḥāḥır⁹⁰⁴ imiş cām-ı şu‘le-tāb
Ġonçe-güşā⁹⁰⁵-yı gül-şen-i dil⁹⁰⁶ āfītāb imiş
- 3 Dil⁹⁰⁷ teşne-yāb-u bezm-i vişālūñ olur m[ı] hīç
Būse-gerā-yı la‘l-i lebūñ bī-ḥisāb imiş

⁹⁰¹ Kelime metinde “baḥş” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁰² Kelime metinde “idin” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁰³ Kelime metinde “پور” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁰⁴ Kelime metinde “ḥāḥır” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁰⁵ Kelime metinde “كوشا” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁰⁶ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁰⁷ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

- 4 Peyām-ı dil-berān-ı şabādan ümīd idüp
Dil⁹⁰⁸ fikr-i zūlf⁹⁰⁹-i yār-ile pür⁹¹⁰-pīç ü tāb imiş
- 5 Naḳdīne-baḫş cānını da alsa ğam degül⁹¹¹
Ādem nedīm-i sākī-i ālī-cenāb imiş

32a

169

Ġazel-i Ādem Çelebi

Mef'ülü/Fā' ilātü/Mefā' ilü/Fā' ilün

- 1 Ol ğamzeleri mest-i şarāb-ı kirişmedür
Peymāne-nüş-ı hışm-ı 'ıtāb-ı kirişmedür
- 2 Āteş-zen-i sipend ü şikīb-i mu'ātebān
Peyk⁹¹²-i nigāh-ı berķ-ı şitāb-ı kirişmedür
- 3 Şad-pāre sāz u sīne-i āteş-serā-yı 'aşķ
Şemşīr-i lem'a-dār-ı mehtāb-ı kirişmedür⁹¹³
- 4 Sūz-ı şu'a'-yı tābiş-i tīg-ı nigāhdan
Dil⁹¹⁴ laḫm-ı pāre pāre kebāb-ı kirişmedür
- 5 Ādem 'aceb m[i] olsa nigāh-ı hemīşe mest
Çeşm⁹¹⁵ iki cām-ı bāde-yi nāb-ı kirişmedür

⁹⁰⁸ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁰⁹ Kelime metinde “زولف” şeklinde yazılmıştır.

⁹¹⁰ Kelime metinde “پور” şeklinde yazılmıştır.

⁹¹¹ Naḳdīne-baḫş: naḳdīne-baḫş-keşūn metinde.

⁹¹² Kelime metinde “پي ك” şeklinde yazılmıştır.

⁹¹³ Vezin problemlidir.

⁹¹⁴ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

⁹¹⁵ Kelime metinde “çeşmi” şeklinde yazılmıştır.

170

Ġazel-i Ādem Ćelebi

Mef'ulü/Fā'ilātü/Mefā'ilü/Fā'ilün

- 1 Ser-māye-yi telāşum olup pīç ü tāb-ı ye's
İtdi şikeste bād-ı ümīdüm hıṭāb⁹¹⁶-ı ye's
- 2 Luṭfuñ bu çarḥ baña idüp seng-i imtinān
Ārzü⁹¹⁷-sarāy-ı ḥāṭırum oldı ḥarāb-ı ye's
- 3 Yıtmez bu dīde-dūzī-i rāh-ı emel dilā⁹¹⁸
'Ālemde cāy-ı rāḥatımış cāme-ḥāb⁹¹⁹-ı ye's
- 4 Şad-pāre oldı taşa düşüp sāğar-ı heves
Mest-i ğam itdi benden? o rütbe şarāb-ı ye's
- 5 Ādem yiter ğarāz-ı merām iyledi o şūḥ⁹²⁰
Sedd-i ṭarīḳ-ı maṭlabuñ āḥır cevāb-ı ye's

⁹¹⁶ Kelime metinde “ḥıṭāb” şeklinde yazılmıştır.

⁹¹⁷ Kelime metinde “arzü” şeklinde yazılmıştır.

⁹¹⁸ Kelime metinde “دیلā” şeklinde yazılmıştır.

⁹¹⁹ Kelime metinde “جام خاب” şeklinde yazılmıştır.

⁹²⁰ Kelime metinde “şūḥ” şeklinde yazılmıştır.

32b

171

Ġazel-i Ādem Çelebi

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

- 1 Dem-ā-dem tāb-ı rüyın⁹²¹ neş’e-yi şahbā-yı nāb iyle
Şafā mir’atın⁹²² elde sāğar-ı ħurşīd-i tāb iyle
- 2 Dirīğ itme nigāh-ı çeşm-āşüb-efgenin⁹²³ benden
Rehūnde ser-nihād u ‘āşıkam mest-i ħarāb iyle
- 3 Yiter oldı şehīd-ü ġamze-yi ħūn-rīz⁹²⁴-i istiğnā
Dile⁹²⁵ la‘l-i revā-baġşuñla bir kerre ħiṭāb iyle
- 4 Rağam-āsā mu‘ayyen dilde⁹²⁶ zaġm⁹²⁷-ı nāvek-i ġamzeñ
Baña bir geçmişüñ varise sulṭānum ħisāb iyle
- 5 İdüp bu ser-ğüzeştin⁹²⁸ Ādemā taġrīr ser-tā-ser
Belā fenninde⁹²⁹ iġvāna oğunsun bir kitāb iyle

⁹²¹ Kelime metinde “rūyuñ” şeklinde yazılmıştır.

⁹²² Kelime metinde “mir‘atüñ” şeklinde yazılmıştır.

⁹²³ Kelime metinde “efgenüñ” şeklinde yazılmıştır.

⁹²⁴ Kelime metinde “ħūn-rīz” şeklinde yazılmıştır.

⁹²⁵ Kelime metinde “ديله” şeklinde yazılmıştır.

⁹²⁶ Kelime metinde “دیلده” şeklinde yazılmıştır.

⁹²⁷ Kelime metinde “zaġm” şeklinde yazılmıştır.

⁹²⁸ Kelime metinde “ser-ğüzeştüñ” şeklinde yazılmıştır.

⁹²⁹ Kelime metinde “fennüñde” şeklinde yazılmıştır.

172

Ġazel-i Ādem Ćelebi

Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün

- 1 Dilā⁹³⁰ aġyāra rāzın açma ġāyet ictināb iyle
Açılma her ġas u ġāşāke⁹³¹ bī-pervā ġicāb iyle
- 2 Ne düşvār⁹³² olduġın bilsün taġammül cevrine cānā
Meded ġīn-i cebīn ġöster raġībe bir 'itāb iyle
- 3 Reh-i 'aşġuñda 'uşşāġın ne çekdiġin o da bilsün
Firāġ-ı fīkr-i zūlfüñle⁹³³ anı pür⁹³⁴-pīġ ü tāb iyle
- 4 Der-i luţfuñda 'uşşāġ-ı suġan-ġüyü belāġatle
Senüñ evşāf-ı ġüsnüñdür cevāhir intiġāb⁹³⁵ iyle
- 5 Nażīre-ġüyü-ı nażm-ı tāze ġüftār⁹³⁶ ol yiter Ādem
Füsün-kārān-ı 'irfāna dili⁹³⁷ ġāzır⁹³⁸ cevāb iyle

⁹³⁰ Kelime metinde “ديلا” şeklinde yazılmıştır.

⁹³¹ Kelime metinde “ġāşāke” şeklinde yazılmıştır.

⁹³² Kelime metinde “دوشوار” şeklinde yazılmıştır.

⁹³³ Kelime metinde “ذولفكله” şeklinde yazılmıştır.

⁹³⁴ Kelime metinde “پور” şeklinde yazılmıştır.

⁹³⁵ Kelime metinde “intiġāb” şeklinde yazılmıştır.

⁹³⁶ Kelime metinde “كوفتار” şeklinde yazılmıştır.

⁹³⁷ Kelime metinde “ديلي” şeklinde yazılmıştır.

⁹³⁸ Kelime metinde “ġāzır” şeklinde yazılmıştır.

33a

173

Ġazel-i Ādem Ćelebi

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

- 1 N’ola dirsem ‘izārın⁹³⁹ kākül-i pür⁹⁴⁰-müşk-i táb örter
Bu zāhirdür ki mihr-i pür⁹⁴¹-cihān-tābı seḫāb örter
- 2 O şūḫa bāde teklīf iylesem meclisde bī-pervā
Hezārān şerm-ile táb-ı ruḫın⁹⁴² reng-i ḫicāb örter
- 3 Zālām-āver cihāna dūd-ı āh-ı ‘āşıkāndur hep
Fürūĝ-ı mihr-i ḫüsn-i yāri zann itmeñ niḫāb örter
- 4 Raḫīb bu⁹⁴³ vaşluña lāyık vücūdı daĝ daĝ olsa
‘Uyüb-u cāhil i nādān şanmañ ki şiyāb örter
- 5 Egerçi nādire-sāz-ı suḫandur medḫ⁹⁴⁴-i ḫüsnüñde
Revāc-ı naẓmuñı Ādem senüñ nāzük ḫiṭāb örter

⁹³⁹ Kelime metinde “ ‘izārın” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁴⁰ Kelime metinde “پور” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁴¹ Kelime metinde “پور” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁴² Kelime metinde “ruḫuñ” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁴³ Kelime metinde “رقبي بو” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁴⁴ Kelime metinde “meth” şeklinde yazılmıştır.

174

Ġazel-i Ādem Çelebi

Mefā'ilün/Fe'ilātün/Mefā'ilün/Fe'ilün

- 1 Yiter sirişk-i taħassür bize şarāba bedel
Yiter bu laħd-ı ciger nuķul-i kebāba bedel
- 2 Şafā-yı būs-ı lebüñ teşnesine ħayr itmez
Şarābı iyleme sākī o la'l-i nāba bedel
- 3 Ĥayāl-i ħaṭṭ[ı] ķo düşün [ki] la'l-i yāra dilā⁹⁴⁵
Ġubār olur m[ı] ħayāl it la'l-i gül-āba bedel
- 4 O neş'e-dār-ı talebdür gönül bu çarħda kim
Elinde sāğar-ı meydür hemān kitāba bedel
- 5 Şaķın olma bu bezm-gāh-ı emelde me'yūs⁹⁴⁶
Olabilür m[i] [iy] Ādem meh āfitāba bedel

33b

175

Ġazel-i Ādem Çelebi

Mefā'ilün/Fe'ilātün/Mefā'ilün/Fe'ilün

- 1 Sirişküm encümen-i ħasret[e] şarāb iderek
Düşürdüm āteşe dili⁹⁴⁷ kebāb iderek

⁹⁴⁵ Kelime metinde “ديلا” şeklinde yazılmıştır, vezin problemlidir.

⁹⁴⁶ Vezin problemlidir.

⁹⁴⁷ Kelime metinde “ديلي” şeklinde yazılmıştır.

- 2 Şabūh-ı vaşl yitişdür meded meded sāķī
Mey-i şebāne-keşi hecriñe şitāb iderek
- 3 Fūrūğ-ı şevķ-resān-ı dīdār⁹⁴⁸-ı ehl-i dil⁹⁴⁹ ol⁹⁵⁰
Ķadeh-be-dest şikest-i ħumār-ı ħ̣āb iderek
- 4 Nigāh-ı fitne-firībūñ beni helāk itdi
Nevāziş-i suħan-ı çeşmle ħitāb iderek
- 5 Remād-ı nār-ı firāk oldı bezm-i hicrāna
Ħayāl-i derūn-ı cām-ı şu‘le-tāb iderek⁹⁵¹
- 6 Derūnum iyledi [benüm o] ħarāb-zār-ı sitem
Nigāh-ı mest-i mey-i naĥvetūñ ‘itāb iderek
- 7 Nażīre-gīr şā‘ir suħan-var ol Ādem⁹⁵²
Ħayāl-i nāzükūñe⁹⁵³ reşk-i sīne-tāb iderek

176

Ġazel-i Ādem Çelebi

Mef‘ulü/Fā‘ilātü/Mefā‘ilü/Fā‘ilün

- 1 Laĥd-ı cigerdür ehl-i dilūñ⁹⁵⁴ bezmine⁹⁵⁵ kebāb
İy dil⁹⁵⁶ sirişk-i çeşm-i güher-bār esīr-i şarāb

⁹⁴⁸ Kelime metinde “دیراز” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁴⁹ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁵⁰ Vezin problemlidir.

⁹⁵¹ Vezin problemlidir.

⁹⁵² Vezin problemlidir.

⁹⁵³ Kelime metinde “nāzüküne” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁵⁴ Kelime metinde “دیلک” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁵⁵ Kelime metinde “bezmüne” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁵⁶ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

- 2 Āh-ı şerer-feşānuñ-ıla eşkdür viren
Mir'āt-ı cām-ı sākı-yi gerdūna āb u tāb
- 3 Düşdük bir dām-ı hecre dilā⁹⁵⁷ bŷy-ı vaşl-ile⁹⁵⁸
Gördüñ mi nice sāhir⁹⁵⁹ imiş zŷlī⁹⁶⁰-i müşk-tāb
- 4 Zāhid bend-i zŷlfden itme şikāyeti⁹⁶¹
Her tār pŷd-ı dil⁹⁶² ne bilür mest-i pīç ü tāb
- 5 Mŷlk-i dili⁹⁶³ ḥasāret⁹⁶⁴-i zār iyledüñ yiter
İy şeh-sŷvār-ı nāzenīn zīver-i rikāb
- 6 Ḥırmān⁹⁶⁵-gŷdāz-ı şabrum olup āh-ı sīne-sŷz
Tāb-ı ruḥuñla oldı gŷñŷl ḥānumān ḥarāb
- 7 Ādem ḥamŷş-ı seyr-i ferāğ ol ne fā'ide
İtme o gŷnçe-femle ŷmīd-vāri-yi ğıyāb

⁹⁵⁷ Kelime metinde “دبلا” şeklinde yazılmıştır

⁹⁵⁸ Vezin problemlidir.

⁹⁵⁹ Kelime metinde “sāhir” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁶⁰ Kelime metinde “ذولف” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁶¹ Vezin problemlidir.

⁹⁶² Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁶³ Kelime metinde “دبلی” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁶⁴ Kelime metinde “ḥasāret” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁶⁵ Kelime metinde “ḥıрман” şeklinde yazılmıştır.

34a

177

Ġazel-i Ādem Ćelebi

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Seyr bahşdur eger ç[i] dil⁹⁶⁶ bu bezm-i fūrķatũñ
Ćāşnĩ-bahş-ı dimāğ olmaz simāt⁹⁶⁷-ı ħayretũñ
- 2 Ćarħa nār-ı āhdan kelāçe-sāz olsam n’ola
Tā bu rütbedür keşt-i dest-gāh-ı miħnetũñ
- 3 Naķd-ı cān-ile ħarĩdār-ı vişāl olsaķ yine
Rāyegān olmaz metā‘ı Ćārsũ-yı vuşlatũñ
- 4 Sāğar-ı şahbāyı sākĩ virse de şad cevri-ile
Der-‘aķab telħĩ-i kām iyler baña keyfiyyetũñ⁹⁶⁸
- 5 Āh-ı derd-ālũd-ile yuf-gerde-yi ye’s iyleriz
Ādemā bir gũn Ćerāğ-ı maţlabın⁹⁶⁹ germiyyetũñ

⁹⁶⁶ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁶⁷ Kelime metinde “şimāt” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁶⁸ Kelime metinde “كي فيتك” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁶⁹ Kelime metinde “maţlabuñ” şeklinde yazılmıştır.

178

Ġazel-i Ādem Ćelebi

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Baña şorsun bilmeyen ‘aşk u harāret neydügin
‘İbret alsun benden ögrensin maħabbet neydügin
- 2 Dağ dağ-ı sīnemi açsuñ da görsün sevdigüm
Berķ-ı hırmen⁹⁷⁰ resmini ārām u rāħat neydügin
- 3 Tāb-ı ħüsni ħānumān⁹⁷¹-süz-ı şikenc-iken henüz
Bilmedi gitdi yazık kendin ol āfet neydügin
- 4 Ĥānesi meyhāne-i cūş yā ne bilsün ol perī
İnkisār-ı şīşe-i nāmūs u ġayret neydügin
- 5 İdemez teskīn süz-ı hecre Aristo olsa da
Ādem-i bī-çāreden şor derd-i fūrķat neydügin

34b

179

Ġazel-i Ādem Ćelebi

Mef‘ülü/Fā‘ilātü/Mefā‘īlü/Fā‘ilün

- 1 Añlar ħuzūr-ı ħalb[i] felek miħnetin⁹⁷² çeken
Bilür şafā-yı ħātır[ı]⁹⁷³ ġam zilletin⁹⁷⁴ çeken

⁹⁷⁰ Kelime metinde “hırmen” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁷¹ Kelime metinde “ħānumān” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁷² Kelime metinde “miħnetün” şeklinde yazılmıştır.

- 2 K̄arār-şenā-yı şoḥbet-i ‘irfān olur dilā⁹⁷⁵
Bezm-i edebde zāhid-i ḥar zaḥmetin⁹⁷⁶ çeken
- 3 Sākī şafā-yı la‘lūñi şorma piyāleden
K̄ıymet-şinās-ı bāde olur k̄illetin⁹⁷⁷ çeken
- 4 Peygüle-yi ferāğ bilür rāḥatı hemān
Dehrin telāş-ı dağdağa-yı devletin⁹⁷⁸ çeken
- 5 Yek dem vişāle Ādem ider naḳd-ı cān fedā
Yārān belā-yı yād-ı ğam-ı fūrkatın⁹⁷⁹ çeken

180

Ġazel-i Ādem Çelebi

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

- 1 Der-āğūş-ı taḥayyüldür⁹⁸⁰ hemīşe ol sehī-kāmet
Anuñ çün fikr-i reftāriyla oldı dil⁹⁸¹ şabā-ülfet⁹⁸²
- 2 Nişīmen-gāh-ı gül-şen düzaḥ⁹⁸³ oldı baña hecrüñden
‘Aceb mi dağ dağ itse derūnum āteş-i ḥasret

⁹⁷³ Kelime metinde “ḥāṭır” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁷⁴ Kelime metinde “zilletün” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁷⁵ Kelime metinde “ديلا” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁷⁶ Kelime metinde “zaḥmetün” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁷⁷ Kelime metinde “k̄illetün” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁷⁸ Kelime metinde “devletün” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁷⁹ Kelime metinde “fūrkatün” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁸⁰ Kelime metinde “taḥayyüldür” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁸¹ Kelime metinde “ديل” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁸² Kelime metinde “ولفت” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁸³ Kelime metinde “düzaḥ” şeklinde yazılmıştır.

- 3 Niçe dil⁹⁸⁴ şekve-perdâz olmasun zülf⁹⁸⁵-i dil-ârâdan⁹⁸⁶
Olur mı ef'î-yi merdüm-küşinden kayıl-i şöhet
- 4 Dirâzî-yi hayâl-i kâkül-i şeb-reng-i dil-berdür
İden üftâde-gâni pür⁹⁸⁷-püç-ı vâde-yi hayret
- 5 Dirîğ iyler nigâh-ı ceyb(?) gâlaṭ-endâz-ı 'âşıkdan
Ki olmış çeşm-i mesti şîve-senc-i vâdi-yi naḥvet
- 6 Olur tenhâ-nişîn-i gūşe-i âsâyiş el-hâşıl
Vişâl-i dil-berândan iyleyenler kaṭ'-ı emniyyet
- 7 Olursañ⁹⁸⁸ Âdemâ ger şadr-ḥâh-ı devlet-i câvîd⁹⁸⁹
Ḥurûc-gîr-i nihâd-ı dehre itme nazar-ı rağbet

35a

181

Ġazel-i Âdem Çelebi

Mef'ûlü/Fâ'ilâtü/Mefâ'ilü/Fâ'ilün

- 1 Hep bir iki dilân⁹⁹⁰ iledür şöhetüm benüm
Yoḡdur gedâmetler(?) ile ülfetüm⁹⁹¹ benüm
- 2 İtmem metâ'-ı luṭfuña gerdünuñ i'tibâr
Kelâçe-i 'alâyıkâ yoḡ rağbetüm benüm

⁹⁸⁴ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁸⁵ Kelime metinde “زولف” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁸⁶ Kelime metinde “دیلارادن” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁸⁷ Kelime metinde “پور” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁸⁸ Kelime metinde “olursañ” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁸⁹ Kelime metinde “câvit” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁹⁰ Kelime metinde “دیلان” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁹¹ Kelime metinde “ولفتم” şeklinde yazılmıştır.

- 3 Peygüle-gîr-i ‘uzlet⁹⁹²-medâr olup⁹⁹³
Terk-i sarây-ı dağdağadur niyyetüm benüm
- 4 Germ-ābe-i ferāğa o rütbe tahayyürüm
Külhen-fürüz-ı dūzah⁹⁹⁴ oldı ḥasretüm benüm⁹⁹⁵
- 5 Pejmürde⁹⁹⁶ itdi gönçe-i maḫşūd bād-ı ğam
Ādem ḥazāna⁹⁹⁷ ḳalmadı hīç minnetüm benüm

182

Ġazel-i Ādem Çelebi

Mef‘ülü/Fā‘ilātü/Mefā‘ilü/Fā‘ilün⁹⁹⁸

- 1 Şu‘le-firüz-ı dağ-ı dil⁹⁹⁹ ol āfet olmasun
Tāb-efgen-i derün o ḳamer-ṭal‘at olmasun
- 2 İtsün o nāz¹⁰⁰⁰-pīşe ḥazer sūz-ı āhdan
Āġyār sezā ber-dār-ıla germ-ülfet¹⁰⁰¹ olmasun¹⁰⁰²
- 3 Olmasun buse-çîni-i leb nuḳl-i nūş-ı mey
Ser-māye-i ḥayāt olsa da ḳısmet olmasun¹⁰⁰³

⁹⁹² Kelime metinde “عوزلت” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁹³ Vezin problemlidir.

⁹⁹⁴ Kelime metinde “dūzah” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁹⁵ Vezin problemlidir.

⁹⁹⁶ Kelime metinde “پژمورده” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁹⁷ Kelime metinde “ḥazāna” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁹⁸ Şiirin vezni bu şekilde tespit edilmiştir. Fakat metin vezin itibarıyla oldukça problemlidir.

⁹⁹⁹ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰⁰⁰ Kelime metinde “nāziş” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰⁰¹ Kelime metinde “اولفت” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰⁰² Vezin problemlidir.

¹⁰⁰³ Vezin problemlidir.

- 4 Pes baña maḥabbet kaşşāb-ı ğamzeler yiter¹⁰⁰⁴
 urbānuñ olduĝum ek elin¹⁰⁰⁵ raḥmet olmasun
- 5 Būy-āver-i zūlf-i yār-ıla geldi Ādem
 Bī-raḥm imiş řabāda hele ĝybet olmasun

35b

183

azel-i Ādem elebi

Mefā‘īlūn/Mefā‘īlūn/Mefā‘īlūn/Mefā‘īlūn

- 1 Dilā¹⁰⁰⁶ ne revna-efzā-yı gūl-i gūl-zār-ı ḥasretsın
 Ne pūr¹⁰⁰⁷-am ger ne hem-dem būlbūl-i bāĝ-ı maḥabbetsın
- 2 Bu deñlū sille-ḥord-ı bāda ḥod ālūdesın iy dil¹⁰⁰⁸
 Hezār-āsā nihāl-i gūlde lāle-sāz u miḥnetsın
- 3 Ne ābil sālī-yi dil¹⁰⁰⁹ kākūl-i ḥūn-rīz ile baḥře
 Ya bir dūřmen¹⁰¹⁰-i ḥūn-āverden řitāb-ı pī-i tākatsın¹⁰¹¹
- 4 İder her dem perīřān-ḥār-ı fūrat dāmen-i řabrum
 Hemān ipsūz bī-raĝbet-ger-i kālā-yı ĝayretsın¹⁰¹²

¹⁰⁰⁴ Vezin problemlidir

¹⁰⁰⁵ Kelime metinde “elūñ” řeklinde yazılmıřtır.

¹⁰⁰⁶ Kelime metinde “دیلā” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰⁰⁷ Kelime metinde “پور” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰⁰⁸ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰⁰⁹ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰¹⁰ Kelime metinde “دوشمن” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰¹¹ Vezin problemlidir.

¹⁰¹² Vezin problemlidir.

- 5 Şeref-peyrev olursañ¹⁰¹³ Ādemā şāyestedür el-ḥaqq
Hüner-baḥş¹⁰¹⁴-ı füsün-kārān-ı erbāb-ı belāgatsin

184

Ġazel-i Ādem Çelebi

Mef'ülü/Mefā'īlü/Mefā'īlü/Fe'ülün

- 1 Ser-māye-i ḥizlānum olup maşkaṭ¹⁰¹⁵-ı aqrān
Pā-māl-i ḥicāb itdi beni ḡayret-i aqrān
- 2 Mānend-i ḡarīb yir yoḡımış merci'-yi rāḡat
Zaḡmete daḡı olmaşalar devlet-i aqrān
- 3 Ben her ne ḡadar maṭlabum itdümse taşaddur
Oldum o ḡadar maşhara-yı şoḡbet-i aqrān
- 4 Pespāye kim olurşa ki oldı nazarumda
Vālā-yı felek cāy-geh-i rif'at-ı aqrān
- 5 Ādem yiter endīşe¹⁰¹⁶-i sevdā-yı tefevvuḡ
Mecnün-ı cihān itdi beni fikret-i aqrān

¹⁰¹³ Kelime metinde “olurşan” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰¹⁴ Kelime metinde “baḡş” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰¹⁵ Kelime metinde “maşkaṭ” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰¹⁶ Kelime metinde “انتیسه” şeklinde yazılmıştır.

36a

185

Ġazel-i Ādem Ćelebi

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

- 1 Getür sākī mey-i pür¹⁰¹⁷-behçeti dillerde¹⁰¹⁸ söylensin¹⁰¹⁹
Bu bezmün tā ebed germiyyeti dillerde söylensin
- 2 Koyup zānūya ser-mest-i mey-i nāz olsun ol āfet
Sihām-ı ğamze-i pür¹⁰²⁰-şan‘atı dillerde söylensin
- 3 Taleb-kār ol dilā¹⁰²¹ ser-meste-i bezm-i vişālūñ çün
Şarāb-ı la‘lūñūñ keyfiyyeti dillerde söylensin
- 4 Tekellümle ser-ā-pā sekte-sāz olsun hem ‘uşşākı
Tek ol bebgā-yı nāzın lükneti¹⁰²² dillerde söylensin
- 5 Şalādur Ādem ol şūhuñ¹⁰²³ lebi şerbeti vaşf-ıla
Bu nazm-ı āb-dārum lezzeti dillerde söylensin

¹⁰¹⁷ Kelime metinde “پور” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰¹⁸ Redif metinde “ديللرده” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰¹⁹ Kelime metinde “söylensün” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰²⁰ Kelime metinde “پور” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰²¹ Kelime metinde “ديلا” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰²² Kelime metinde “رکنتي” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰²³ Kelime metinde “şūhuñ” şeklinde yazılmıştır.

186

Ġazel-i Ādem Ćelebi

Mefā'īlün/Fe'īlātün/Mefā'īlün/Fe'īlün

- 1 Bilinmedi ki şadākat dilā¹⁰²⁴ kabāhatmış
Cihānda kār dirīgā nifāka raġbetmiş
- 2 Berāy-ı nebl-i murād intisābımış çarha
Bu şafā-gīre-i 'ālem meger zarāfetmiş¹⁰²⁵
- 3 Hemīşe bāda virür hānumān-ı a'mālin¹⁰²⁶
Ġarībe luṭf-ı felek imtidād-ı miḥnetmiş
- 4 Raḳībe hem-dem yār görmeden iy dil¹⁰²⁷
Taḥammül-i elem ü iftirāk-ı rāhatmış
- 5 'Aceb mi ser-i dilān¹⁰²⁸ itse ser-fürü Ādem
Sipihreden mātemüm bir zen-tabī'atmış¹⁰²⁹

¹⁰²⁴ Kelime metinde “دیلā” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰²⁵ Kelime metinde “zarāfetmiş” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰²⁶ Kelime metinde “a'malün” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰²⁷ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır, vezin problemlidir.

¹⁰²⁸ Kelime metinde “دیلāن” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰²⁹ Vezin problemlidir.

36b

187

Ġazel-i Ādem Ćelebi

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Dīde-i ħurşīd¹⁰³⁰-i devlet çeşm-i bahtumdur benüm
Mālā(?) bu daĥı¹⁰³¹ mı minnet-i gül-minc taĥtumdur¹⁰³² benüm¹⁰³³(?)
- 2 Nev-nişīn ser-ġūla-ı taĥt¹⁰³⁴-ı sa‘īdümdür benüm
Kehkeşān-ı āsumān altunlı raĥtumdur¹⁰³⁵ benüm
- 3 Bāġ-ı ‘ālem¹⁰³⁶ zīb-i iġbālim ‘ulüvv-i himmetüm
Sāye-endāz-ı cihān ālā dıraĥtumdur¹⁰³⁷ benüm
- 4 Merd-i meydān-perverem ben pehlevān-ı zūr-neşāt(?)
Gamze bend-i ħuvvet-i bāzū-yı saĥtumdur¹⁰³⁸ benüm
- 5 Çok cigerler paralar Ādem o şūĥuñ ġamzesi
Nuġl-i bezmi kim dil¹⁰³⁹-i şad-pāre laĥtumdur¹⁰⁴⁰ benüm

¹⁰³⁰ Kelime metinde “خورشید” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰³¹ Kelime metinde “daĥı” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰³² Kelime metinde “taĥtumdur” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰³³ Vezin problemlidir.

¹⁰³⁴ Kelime metinde “taĥt” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰³⁵ Kelime metinde “raĥtumdur” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰³⁶ Kelime metinde “ālem” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰³⁷ Kelime metinde “dıraĥtumdur” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰³⁸ Kelime metinde “saĥtumdur” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰³⁹ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰⁴⁰ Kelime metinde “laĥtumdur” şeklinde yazılmıştır.

188

Nev-Güfte-yi Âdem Çelebi

Mefâ‘îlün/Mefâ‘îlün/Mefâ‘îlün/Mefâ‘îlün

- 1 Virüp ağıyāra virdüñ ol nihāl-i tāze-res şimdi
Çemende hayf kim dāmānın¹⁰⁴¹ aldı hār u has şimdi
- 2 Ney-āsā dağ-ber-dağum ser-ā-pā havf it āhumdan
Ki itdi sūz-ı hicrānuñ beni āteş-nefes şimdi
- 3 Şitāb-efzā-yı ye’s oldı göñül bu vādi-yi gamda
Düşüp rāh-ı ferāgat-menzile esb-i heves şimdi
- 4 Şikeste tār-ı bāzū-bend-i hayret zūr-ı h̃āhişden¹⁰⁴²
Ser-i dāmān-ı maqşūda ne mümkün dest-res şimdi
- 5 Keder yok şeh-per-i rāh-ı vişāle söylesin yārān
Ser-i kūyuñda¹⁰⁴³ tīr-i āh-ı Âdem’dür ‘ases şimdi

37a

189

Nev-Güfte-yi Âdem Çelebi

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün

- 1 Beñzer ebrūlaruña Çekmeceler Koñtarası
Güşe-i gamze-i hūn-rīzi Hārāmī Deresi

¹⁰⁴¹ Kelime metinde “dāmānuñ” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰⁴² Kelime metinde “خا هشدن” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰⁴³ Kelime metinde “kūyuñda” şeklinde yazılmıştır.

- 2 Biçdi kaftān baña hayyāt¹⁰⁴⁴-ı kazā kuşından¹⁰⁴⁵
Penbe-zār itdi tenüm seng-i melāmet beresi
- 3 Dīde pür-hün ser-i sīnem de ser-ā-pā mecrūh
Zahm-ı nā-hurde ‘aceb cism-i nizāruñ yarası
- 4 Hāşşa-ı bağçe¹⁰⁴⁶-i ‘aşka o hevā-dār kim olur
Hem-dem-i murğ-ı seher demdeme-i şeb-peresi¹⁰⁴⁷
- 5 Maşşadum yāra idüp dūd-ı derūnum tebḥīr
Dil-i pür-sūzum olur meclisinūñ micmeresi
- 6 Serde sevdā-yı maḥabbet ne belādur dir iken
Haḫ zuhūr ide ruḫ-ı yārda yüzler qarası
- 7 İyledüñ pey-revini¹⁰⁴⁸ nazm-ı hezār-ı Ādem
Ṭab‘um yārān şu‘arā maşharası

190

Nev-Güfte-yi Ādem Çelebi

Mef‘ülü/Fā‘ilātü/Mefā‘ilü/Fā‘ilün

- 1 Evrākın itmiş āb-zede eşk-i dīdesi
Qalmış oqunmadan dil-i zāruñ cerīdesi
- 2 Şāmuñ nebātı Qāhire’nüñ qandı var ise
İslāmbol’uñ yoq mı fenāyī ‘aķīdesi¹⁰⁴⁹

¹⁰⁴⁴ Kelime metinde “ḥayyāt” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰⁴⁵ Kelime metinde “قوتندن” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰⁴⁶ Kelime metinde “باچه” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰⁴⁷ Kelime metinde “شهره سی” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰⁴⁸ Kelime metinde “بیره ونی” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰⁴⁹ Vezin problemlidir.

- 3 Her şivesinde çeşm-i suhan-gūsınuñ henüz
Bir neş'e var ki şemme degül cem kaşidesi
- 4 Bugün de müfte şatsa biñ üftâdesin deger
Dünyâ yolına bendesi 'âlem haridesi
- 5 Hâ'in bağış u mâryol ağıyârı diñlemez
Güş-ı buñara var mı zümürrüd halidesi
- 6 Cidâr-ı şabruñ itdi nehib-hâne-i dilüñ
Oldum külüng-i gamzesinüñ raḥne¹⁰⁵⁰ didesi
- 7 Âdem cenâb-ı tab'ına 'arz it bu nazmı[nı]
Hâlâ sühandânuñ o dirler güzidesi¹⁰⁵¹

37b

191

Nev-Güfte-yi Âdem Çelebi

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/Fâ'ilün

- 1 Nüş-ı şahbâdur dilüñ¹⁰⁵² zulmet-zevâ-yı kînesi
Dürd-i meydür rind-i 'aşkuñ şaykalı âyînesi
- 2 Setr-i esrâr-ı maḥabbet idemez sāgar-keşân
Sâki-yi sîmüñ-tenüñ mir'ât-ı dildür sînesi
- 3 Şu'le-pîş-i nâr-ı gam dirsem 'aceb mi 'âşıka
Âhdandur târ u püd-ı hırka-ı peşmînesi

¹⁰⁵⁰ Kelime metinde "raḥne" şeklinde yazılmıştır.

¹⁰⁵¹ Vezin problemlidir.

¹⁰⁵² Kelime metinde "دبلك" şeklinde yazılmıştır.

- 4 Hürde-bīnān diḳḳat idüp la‘l-i yāra didiler
Gevher-i ‘işmetle māl-ā-māl edeb gencīnesi
- 5 K̄aṭ‘-ı ümmīd ideli āzādelükden tıfl-ı dil
Farḳ olunmaz oldu Ādem ŧenbih ü āzīnesi

192

Nev-Güfte-yi Ādem Çelebi

Mef‘ülü/Mefā‘ilü/Mefā‘ilü/Fe‘ülün

- 1 Hecrūñle olan āteş-i sūzānuma bā‘iş
Bülbül gibi gül-şende bu efgānuma bā‘iş
- 2 Hem ülfet-i pür-hār-ı siyeh cāmedür iy gül
Çün hañceridür çāk-i girībānuma bā‘iş
- 3 Hep ḥāhiş¹⁰⁵³-i bī-ḳābiledür gül-şen-i dilde
Pejmürde¹⁰⁵⁴ gül ü sünbül ü reyḥānuma bā‘iş
- 4 Dil iylemedi bād-ı ğam-ı çarḥa taḥammül
Ancaḳ budur ‘ālemde perīşānuma bā‘iş
- 5 El virmedi hīç bu zene-i çarḥ-ı sitem-kār
Ādem odur ancaḳ dil-i hicrānuma bā‘iş

¹⁰⁵³ Kelime metinde “ḥāhiş” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰⁵⁴ Kelime metinde “پیچ مرده” şeklinde yazılmıştır.

193

Kıt'a-yı Ādem Çelebi

Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün

Görinen şanma sen jāle o gül rūyuñ dehānında
 Melāḥat şeb-nemidür gonçe-i la'īni yanında
 Leb-i dil-dāra pür-gevher-şinās-ı ḥüsnisūñ iy dil¹⁰⁵⁵
 Temāşāya sezā olmaz mı lü'lü la'l-i kānında

38a

194

Nev-Güfte-yi Ādem Çelebi

Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlātün/Fā'īlün

- 1 Gice sāķīlūk iden dil-dār idi şeb-tā-şabāḥ¹⁰⁵⁶
 Şem'-i bezmüm pertev-i dīdār idi şeb-tā-şabāḥ
- 2 Zīb-i āgūş-ı vişāl itdüm o māhı hāle-veş
 Hem-demüm hem cām[e]-ḥābum yār idi şeb-tā-şabāḥ
- 3 Tābiş-i ruḥsār-ı cānānum temāşā iyleyüp
 Şem'-i meclis reşk-ile bīmār idi şeb-tā-şabāḥ
- 4 Gevher-i nāz u niyāz 'arz-ı keşf-i rāz iyleme¹⁰⁵⁷
 Gülimüz gencīne-i esrār idi şeb-tā-şabāḥ

¹⁰⁵⁵ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰⁵⁶ Redif “şabāḥ” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰⁵⁷ Vezin problemlidir.

- 5 Çeşm-i hayrânı ferâmûş itdürüp seyr-i cemâl
Tâli'-i Âdem gibi bî-dâr idi şeb-tâ-şabâh

195

Nev-Güfte-yi Âdem Çelebi

Fe'îlâtün/Fe'îlâtün/Fe'îlâtün/Fe'îlün

- 1 Bir yâne sūş-ı fülk-i dili aç gitsün
Rūzgāruñ birez õñince kaç gitsün¹⁰⁵⁸
- 2 Kādir-i kıymet-şināsānı eridür dünyā¹⁰⁵⁹
Âb-ı rüyî-yi güher-nāki hemān şaç gitsün
- 3 Peş-keşānı rūh-ı revān ğamze-i hūnīne tīr¹⁰⁶⁰
Sīne-i tīr nigeḡ-i nāzına emvāc gitsün
- 4 Yürüdür serv-i rikābuñda o nev-cāh-ı cemāl
Hele seyr ile yanınca iki şarrāc gitsün
- 5 Kalmadı tāb-ı tūvān çevre kuluñ Âdem'de
İyle defterden o bî-çāre[yi] iḡrāc gitsün

¹⁰⁵⁸ Beyitte vezin problemlidir.

¹⁰⁵⁹ Vezin problemlidir.

¹⁰⁶⁰ Vezin problemlidir.

196

Nev-Güfte-yi Âdem Çelebi

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Meşrebümce hem şurāhī¹⁰⁶¹ şūh hem peymāne şūh
Sākīyā meclis emānet Cem’de şūh ammā ne şūh
- 2 K̄or mı hengām-ı vişāl endīşe-i ferdāya yir
Dil-rübā şūh pür-şen āfet bu dil-i dīvāne şūh
- 3 Āşinā bīgāne bilmem maḥrem olmuş olmamış
Meşrebüm bir şūh bir de meşreb-i cānāne şūh
- 4 Mihribān olsun güşāde meşreb ammā istemem
Olmasun āyīne-veş zinhār küstāh-āne¹⁰⁶² şūh
- 5 Çekmege cevriñi üstād¹⁰⁶³ şöyle inşāf iylesün
Var midur mānend-i ṭab‘-ı Âdem-i ferzāne şūh

197

Mef‘ülü/Fā‘ilātü/Mefā‘ilü/Fā‘ilün

- 1 Çıkdı beyāza nūr ile perverde gerdenüñ
Kāfūruñ itdi¹⁰⁶⁴ nāmını güm-kerde gerdenüñ
- 2 İy ser-firāz-ı ḥüsn ü melāḥat nedür bu ḥāl
İtdi şikeste nāmını her yirde gerdenüñ

¹⁰⁶¹ Kelime metinde “sürāhī” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰⁶² Kelime metinde “küstāh-āne” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰⁶³ Kelime metinde “اوستاد” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰⁶⁴ İtdi: İyledi metinde.

- 3 Oldı vebāli boynuña bīmār-ı fūrkatūñ
Dermānmiş ne fā'ide her derde gerdenūñ
- 4 Ne itdise¹⁰⁶⁵ şu' bān¹⁰⁶⁶-ı dili şardı boynuña¹⁰⁶⁷
Bir şeb mi dolaşdurdı zūlf-i siyeh-çerde gerdenūñ¹⁰⁶⁸
- 5 Ādem hayāl-i dehen-i hoş-gūdan añlamış
Düşmiş dehān-ı 'āleme dillerde gerdenūñ

198

Nev-Güfte-yi Ādem Çelebi

Mefā'ılün/Mefā'ılün/Mefā'ılün/Mefā'ılün

- 1 Dehānuñ kim tebessüm-güne gāhī nūş-ḥand iyeler
Leb-i la'l-i şeker-bāruñ cihānı kān-ı kand iyeler
- 2 Bakılmaz 'āşıkuñ ḥālin dīger-gün itse de sevdā
Maḥabbet ādemi hem bī-nevā hem derd-mend iyeler
- 3 İder mi sāye-veş pā-mālūñe teslīm dāmen-ser
O şūḥ-ı ser-keşe dīvānedür 'āşık ki pend iyeler
- 4 O āhū çeşmin iyeler dām gāhī ḥalkā āğūşı
O dil kim medd-i āh-ı sīne-sūzından kemend iyeler
- 5 Efendüm bir hilāl-ebrū-yı dem-sāz bülbulān Ādem(?)
Ki ḥalk engüşt-i ḥayret ber-dehen 'ālem pesend iyeler

¹⁰⁶⁵ Ne itdise: Ne itdise itdi metinde.

¹⁰⁶⁶ Kelime metinde “تبان” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰⁶⁷ Vezin problemlidir.

¹⁰⁶⁸ Vezin problemlidir.

39a

199

Nev-Güfte-yi Ādem Çelebi

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

- 1 Mekān-ı yāra reşk it kim kenār-ı cūdadur şimdi
Cemālin¹⁰⁶⁹ seyr için ‘āşık-ları pusudadur şimdi
- 2 Degül la‘l-i lebūñden men‘ nigāha bir sineklikdür
Megesden zevk-ı helvā-yı lebūñ āsūdedür şimdi
- 3 Leb-i teb-ḥāle-dāruñ ra‘şe-dārı teb görenlerdür
Dehānı üsti bādemli şeker pālūdedür şimdi
- 4 Ne otlar yoldurur sevdā dil-i miskīne seyr itsek
Çü elḥān-ı füsün ol ğamzesi esvededür şimdi
- 5 Geçer ebrū-yı pür-çini sipihre tā¹⁰⁷⁰ o ḥün-rīzūñ
Gözinden kışkanur Ādem alup zānūdadur şimdi

200

Nev-Güfte-yi Ādem Çelebi

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

- 1 Gözüm gönülüm şarāb-ı nāb-ile ālūdedür şimdi
‘Aķıķ-ı eşk-i pür-ḥün-ı ciger fersūdedür¹⁰⁷¹ şimdi

¹⁰⁶⁹ Kelime metinde “cemālūñ” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰⁷⁰ Kelime metinde “tāb” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰⁷¹ Kelime metinde “پرسوده در” şeklinde yazılmıştır.

- 2 Yiridür girye-i deşt-i cünūna göz qarardursuñ
Dil-i sevdā-perestüm bir siyeh gīsūdudur şimdi
- 3 H̄ayāl-i āyine h̄usn-i cihān-efrūzuña hayrān
Nazar h̄urşīd¹⁰⁷²-ṭal‘at bir hilāl-ebrūdudur şimdi
- 4 Nigehler bī-mecāl ammā o h̄unī ğamzeler kıttāl
Temāşā tāzeler ol gözleri cādūdudur şimdi
- 5 Şaķınsın tāzeler hep Ādem āh-ı āteşīnūñden
Şererler hırmen-i sīnemde būd[e] būdedür şimdi

201

Nev-Güfte-yi Ādem Çelebi

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

- 1 Helāk-i ‘āşık-ı zār ise ‘ādet sizde sulṭānum
Fedā-yı serdür āyīn-i maḥabbet bizde sulṭānum
- 2 Göñül bir tāze servūñ gül-şen-i ‘işmet hevā-dārı
Nazar toz kıonmaduķ dāmānuña bir kııda şulṭānum
- 3 Dil-i dīvāne ser-āzāde-i zencīr-i ‘aşķ olmaz
O sevdālar ki var zūlf-i dil-ārāmuzda sulṭānum
- 4 Şalındurmaz hırām-ı nāzda serv-i hırāmānı
Bu hāletler ki vardur kıadd-ı bālāñuzda sulṭānum
- 5 Ferāmūş-ı kerem iyle kıuluñdur Ādemūñ şanma
Degüldür ḥaķķ-ı nān-ḥāra¹⁰⁷³ luṭfuñ düzde sulṭānum(?)

¹⁰⁷² Kelime metinde “خر شید” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰⁷³ Kelime metinde “تنن خاره” şeklinde yazılmıştır.

39b

202

Nev-Güfte-yi Ādem Çelebi

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

- 1 Efendüm ārzū-yı sīne tīguñ bergüzārında
Nigāhuñda¹⁰⁷⁴ dil-i āmāde ğamzeñ yādigārında
- 2 Hevā-yı sāye-i zūlf-i siyeh-mevcūñde sulṭānum
Gözüm kaldı hişār-ı bāğda deryā kenārında
- 3 Baña ‘arz itmesün gelün(?) eşk-i sür‘atī-refṭār
Bilür mi meskenüm beytü’l-ḥazen anuñ hişārında
- 4 Sirişk-i dil¹⁰⁷⁵ ne serv[i] kadler aldurmışdur āğūşa
Bu bāguñ biz neler gördük kenār-ı cūy-bārında
- 5 O gül-ruḥsār şağ olsun gül-i zārum açar açmaz
Bu gül-zāruñ degül Ādem ḥazārında bahārında

203

Nev-Güfte-yi Ādem Çelebi

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün

- 1 Nāzlar yāralıdur ğamze-i ḥūn-ḥārından
Şīveler ḥaste yatur çeşm-i sitem-kārından

¹⁰⁷⁴ Kelime metinde “niğāhında” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰⁷⁵ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

- 2 Fitne dāmen-be-miyān u ʔarab-efzā rakṣān
Mū-be-mū cünbiş-i gīsū-yı siyeh-tārından
- 3 Ğamzeler Tozķoparan menzilin¹⁰⁷⁶ almış feryād
Çīn-i cebīn ħam-ı ebrū-yı kemān-dārından
- 4 Cilve-yi ħüsni ile bir şuya koymış ħāli
Cüş-ı mevc-i ferah āyīne-i dīdārından
- 5 Nasak-āmīz-zede-i nāz felek-i Dārāy-dād
Ādem-i dil-keşinüñ şūĥ-ı dil-āzārından

40a

204

Nev-Güfte-yi Ādem Çelebi

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Rāzıyam olsun Ĥudā rāzı dil-i āzādeden
Zülf-i dil-berden elüm çekdüm ayağum bādeden
- 2 Olmaşak da fāriğ-ı sevdā-yı zülf-i dil-rübā
Şekveye minnet mi var endüh-ı ĥasbü’l-‘ādeden¹⁰⁷⁷
- 3 ʔarf-ı dāmen-būsına ruĥşat virür mi rüzgār
Geçilür mi yanına gīsū gibi üftādeden
- 4 Şüret-i kandīle döndüm şevķ-ıla yandum tamām
Dāmenüm düşerse sāķī kalkamam seccādeden

¹⁰⁷⁶ Kelime metinde “menzilün” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰⁷⁷ Kelime metinde “ĥasbü’l-‘ādeden” şeklinde yazılmıştır.

- 5 Hırmen-i ārāmumuz kıldı basīṭ-i ḥākde
Berḳ-ı āh-ı sīne-sūzı Ādem-i dil-dādeden

205

Nev-Güfte-yi Ādem Çelebi

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Gül¹⁰⁷⁸ kızardı reng-i la‘l-i şu‘le-tābuñdan¹⁰⁷⁹ senüñ
Oldı gevher şu ḥicāb-ı la‘l-i nābuñdan¹⁰⁸⁰ senüñ
- 2 Deldi çok dürr-i yetīmüñ bağrın incü leşkerüñ
Yire geçdi kanlar yir yir ḥicābuñdan¹⁰⁸¹ senüñ
- 3 Dağ-ber-dil şem‘-i fānūs-ı felek ruḥsārīña
Āteşīn¹⁰⁸²-endām ḥurşīd āfitābuñdan¹⁰⁸³ senüñ
- 4 Sākīyā bilmem ne var cāmıñda şūr-engīz olur
Göster ehl-i ‘işrete Kevşer şarābuñdan¹⁰⁸⁴ senüñ
- 5 Pāyuña yüz sürmedi dāmāna toz kondurmadı
Bī-sebeb ḥayretde Ādem ictinābuñdan¹⁰⁸⁵ senüñ

¹⁰⁷⁸ Kelime metinde “كول” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰⁷⁹ Kelime metinde “şu‘le-tābından” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰⁸⁰ Kelime metinde “nābından” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰⁸¹ Kelime metinde “ḥicābından” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰⁸² Kelime metinde “āteşīn” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰⁸³ Kelime metinde “āfitābından” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰⁸⁴ Kelime metinde “şarābından” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰⁸⁵ Kelime metinde “ictinābından” şeklinde yazılmıştır.

40b

206

Nev-Güfte-yi Ādem Çelebi

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

- 1 Alup pīrāmen-i maqşūdı erbāb-ı ħased şimdi
Hirās¹⁰⁸⁶-ı ta‘n-ı a‘dādur reh-i āmāle sed şimdi
- 2 Taleb-kārān-ı nev-kāma cevābdur baña ħācet yoğ
Der-i ümmīd kŭfl-i bābda benndür ħased şimdi
- 3 Virüp tārāca nağd-ı ‘ağl u fikrüm kākŭl-i müşgīn
Diger-gŭn oldı aĥvāl-i perīşānum meded şimdi
- 4 O şeydā ħilqat-i rindān-meşreb bāde-nüşam kim
Bize ser-meste-i cām-ı maĥabbetdür ħired şimdi
- 5 Felek düşmen niçe kesb ü kemāl itsün dil-i Ādem
Esīr-i ğam ider erbāb-ı ‘irfānı ki sed şimdi

207

Nev-Güfte-yi Ādem Çelebi

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün

- 1 Geçmez ‘uşşāk olan ol yār-ı cefā-kārından
Hiç alınmaz ne qadar olsa da āzārından

¹⁰⁸⁶ Kelime metinde “ħirās” şeklinde yazılmıştır.

- 2 Ğam midur ğamzesi tīr-ile ola sīne-şikāf
Ğam odur geçmez o meh-pāreler aġyārından
- 3 Ṭab‘-ı şī‘ri ola bir dil-ber-i nāzuñ tāze
Feyz-i elem şa‘şa-ı cevher-i güftārından
- 4 Rāyegān gevher-i ma‘nāya çıkar bābdur yār
Baña hoş geldi bu vādī Minā bāzārından
- 5 Görmesün ‘ibād āyine-i iķbāl Ādem
Rūzgāruñ kıla āsūde dil ekdārından

208

Nev-Güfte-yi Ādem Çelebi

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

- 1 Bu ğurre-ġāhı ‘aceb ābād berbād olduġın görsem¹⁰⁸⁷
Helāk-i reşk olup düşmen¹⁰⁸⁸ gönül şād olduġın görsem
- 2 Bulursa dest-res ser-çille vü maķşūda tıfl-āsā
Bu mekteb-hūne-i ğamdan dil¹⁰⁸⁹ āzād olduġın görsem
- 3 Berāber tuṭsa biñ cevritmede aġyār-ile sākī
O şehden bende-ġān-ı ‘aşka bir dād olduġın görsem
- 4 Ferāġat-şād olurdum şekve-i gerdūndan bārī
O büt¹⁰⁹⁰ mestūñ cefā fenninde üstād¹⁰⁹¹ olduġın görsem

¹⁰⁸⁷ Vezin problemlidir.

¹⁰⁸⁸ Kelime metinde “دوشمن” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰⁸⁹ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰⁹⁰ Kelime metinde “پوت” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰⁹¹ Kelime metinde “اوستاد” şeklinde yazılmıştır.

- 5 Olurdum Ādem ol şāhuñ¹⁰⁹² derinde tā ebed bütde
Raķībi bedgīr[in] pūr¹⁰⁹³-ye's-i cellād olduġın görse

209

Nev-Güfte-yi Ādem Çelebi

Mef'ülü/Mefā'īlü/Mefā'īlü/Fe'ülün

- 1 Ne 'āşık-ı zāram ü ne dil-dārelügüm var
Ne hāne-i hārābam ne ābādelügüm var
- 2 El-minnetu li'l-lāh ki idüp kıt'a-ı 'alāyık
Terk-i heves-i vuşlata āzādelügüm var
- 3 Fikr-i dehenüñ şābıra iqlīm-i 'ademdür
Esbāb-ı sefer hāzır-ı āmādelügüm var
- 4 Sākī baña şun cām-ı şafāyı ki cihānda
Āzādeyüm āyīne gibi şādelügüm var
- 5 Ser-ı defter-i rindān-ı humār-hāne-i 'aşkam
Ādem yine mestdür dimiş üftādelügüm var

¹⁰⁹² Kelime metinde “şāhın” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰⁹³ Kelime metinde “پور” şeklinde yazılmıştır.

41b

210

Ġazel-i Ādem Çelebi

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

- 1 Şehā şad el-ḥased öpdüm elin¹⁰⁹⁴ ‘ıyduñ şa‘īd¹⁰⁹⁵ olsun
Uzaqdan merḥabā itdürmedüñ ‘ömriñ mezīd olsun
- 2 Qumāş-ı āb-ı tābuñ rengi bīrān(?) olmasun dā’im
..... mihr-i tāb-ı gūne cāme-yi ḥüsnuñ cedīd olsun
- 3 Bizi ser-tā kadem şevk-ı fütür-endāze ğarq itdüñ
Şebüñ kadr olsun iy meh-pāre rūzuñ devr-i ‘ıyd olsun
- 4 Siyeh-rūzān-ı hecr-i şevk-yāb-ı luṭf ider her dem
Şeb-i vaşluñ çü ğīsū-yı siyeh-tābuñ medīd olsun
- 5 Verā-yı kâf-ı hecrüñde dil¹⁰⁹⁶-i Ādem olup pinhān
Çü ‘Ankâ-yı Hümā şāhum revā mı tā bedīd olsun

¹⁰⁹⁴ Kelime metinde “elüñ” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰⁹⁵ Kelime metinde “sa‘īd” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰⁹⁶ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

211

Ġazel-i Ādem Ćelebi

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

- 1 Güşād¹⁰⁹⁷ olmaz mı dil¹⁰⁹⁸ tarḥ¹⁰⁹⁹-ı kelāl-ālūd açılmaz mı
 alur mı tā ebed bāb-ı feraḥ mesdūd açılmaz mı
- 2 Dilüm¹¹⁰⁰ zencūr ide tā key ḥırāş-ı ḥār-ı nā-kāmı
 Bu bāĝ-ı ārzūda¹¹⁰¹ ĝonçe-i maşūd açılmaz mı
- 3 Bu mekteb-ḥānede ḥi¹¹⁰² āyet-i iḥsān ounmaz mı
 Bu dāniş-gehde bilmem bir kitāb-ı cūd açılmaz mı
- 4 Yiter kālā-yı ‘irfān zīver-i tāk-ı güşād oldu
 Revāc-efzā-yı dāniş kār-gāh-ı cūd açılmaz mı
- 5 Feraḥ-tāb-ı hevā-yı neyl-i kām olmaz m[1] dil¹¹⁰³ Ādem
 Didi incāz-ı aşır-ı maḥlab-ı mevḥūd açılmaz mı

¹⁰⁹⁷ Kelime metinde “كوشاد” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰⁹⁸ Kelime metinde “ديل” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰⁹⁹ Kelime metinde “tarḥ” şeklinde yazılmıştır.

¹¹⁰⁰ Kelime metinde “ديلم” şeklinde yazılmıştır.

¹¹⁰¹ Kelime metinde “اريزو” şeklinde yazılmıştır.

¹¹⁰² Kelime metinde “hi” şeklinde yazılmıştır.

¹¹⁰³ Kelime metinde “ديل” şeklinde yazılmıştır.

42a

212

Ġazel-i Ādem Ćelebi

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün

- 1 Tācir-i ‘aşka düşen terk-i vücūd itmekdür
Kār-ı bī-dagdağa-ı būd u nebūd itmekdür
- 2 Fikr-i zülf-ile dil¹¹⁰⁴ āh iyilemeden bezme ġaraž
Micmer-i sīneyi bŷy-āver-i ‘ūd itmekdür
- 3 Ruḡ-ı cānān var-iken ‘āşıka meyl-i gül-geşt
Mŷ’min iken bu bīrŷha sŷcŷd itmekdür
- 4 Sākī takşim-i neřāṭ iyleyŷp ihvāna didi
Muṭribe kār-ı ser-āġāz-ı sŷrŷd itmekdür
- 5 Ādem oldı dil¹¹⁰⁵ eger mest-i mey-i řād-ı lebŷñ
şimdi sākī kerem ŷ cŷd-ıla ḡořnŷd itmekdür¹¹⁰⁶

213

Ġazel-i Ādem Ćelebi

Fe‘ilātün/Me‘fāilŷn/Fe‘ilŷn

- 1 Felek itse ne deñlŷ cev-r-i medīd
İtmeziz rişte-i řaṭ-ı ŷmmīd

¹¹⁰⁴ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹¹⁰⁵ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹¹⁰⁶ Vezin problemlidir.

- 2 Mest-i ‘aşka nuşuḥ ider m[i] eşer
Lāl itmez ḳabūl-i güft¹¹⁰⁷ü şinīd
- 3 Gör ḳazāyı ki ḳādıü’l-ḥacāt
Da‘va-yı ‘aşkın iyleyüp te’bīd
- 4 Dağlar bildi sīneme tā kim
Müdde‘ā-yı maḥabbet ola bedīd
- 5 Ādem-i dil¹¹⁰⁸-ḥarāb kim şāhā
Bendeñi der-gehinden itme ba‘īd

42b

214

Ġazel-i Ādem Çelebi

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 ‘Aysa āgāz iylemiş cānān şādı bağlamış
Ḳarşusunda şad hezār ‘uşşāḳ eyādī bağlamış
- 2 Bu dil¹¹⁰⁹-i çābük-zede pā-beste keç-i zülf¹¹¹⁰-ile
Heçr zencīrin çeküp rāh-ı murādı bağlamış
- 3 Gösterüp şimdi cevr-i ser-dilān-ı¹¹¹¹ ‘aşkına¹¹¹²
Ol şeh-i bī-dād ḥayf[ā] bāb-ı dādı bağlamış

¹¹⁰⁷ Kelime metinde “كوفيت” şeklinde yazılmıştır.

¹¹⁰⁸ Kelime metinde “ديل” şeklinde yazılmıştır.

¹¹⁰⁹ Kelime metinde “ديل” şeklinde yazılmıştır.

¹¹¹⁰ Kelime metinde “زولف” şeklinde yazılmıştır.

¹¹¹¹ Kelime metinde “سر ديلائي” şeklinde yazılmıştır.

¹¹¹² Vezin problemlidir.

- 4 Dilde¹¹¹³ ‘aşkum hiss idüp a‘dā dimiş Mecnūn baña
Ġam durur dīvāne dil¹¹¹⁴ āhır bu dādı bağlamış
- 5 Zülfüne¹¹¹⁵ dil¹¹¹⁶ bende olduğum bilüp dirmiş müdām
Allāh Allāh şimdi Ādem başka vādī bağlamış

215

Ġazel-i Ādem Çelebi

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

- 1 N’ola dil¹¹¹⁷ olsa pür¹¹¹⁸-şu‘be leb-i yāri taḥayyülden
Dimāġ-ı şīşe¹¹¹⁹ ġāfildür şafā-yı neşve-i mülden
- 2 Nigāh-ı ‘işve ser-māye-zedi-i şabr olur dā’im
Olup reh-yāb dil¹¹²⁰ çāk-i girībānı taḥammülden
- 3 Sipih-r-i ser-nigūn iylerd[i] cūş-ı fitne bir laḥza
Göz açdursa ḥumār¹¹²¹ ol āfete ḥ‘āb¹¹²²-ı teġāfülden
- 4 Olur hem-vāre leb-rīz-i sürūr-ı feyż iy sākī
Olan şaḥbā-keş-i bezm-i rızā cām-ı tevekkülden

¹¹¹³ Kelime metinde “دیلده” şeklinde yazılmıştır.

¹¹¹⁴ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹¹¹⁵ Kelime metinde “zülfine” şeklinde yazılmıştır.

¹¹¹⁶ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹¹¹⁷ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹¹¹⁸ Kelime metinde “پور” şeklinde yazılmıştır.

¹¹¹⁹ Kelime metinde “شیشه” şeklinde yazılmıştır.

¹¹²⁰ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹¹²¹ Kelime metinde “خومار” şeklinde yazılmıştır.

¹¹²² Kelime metinde “ḥāb” şeklinde yazılmıştır.

- 5 Kūmāş¹¹²³-ı māniyi öñdül alursaķ Ādemā şāyān¹¹²⁴
Kūmeyt-i hāme-i endīşimüz çālāk düldülden¹¹²⁵

43a

216

Ġazel-i Ādem Çelebi

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Biz ‘azīmet sāz u sözi ‘uzlet
Hırķa-ber-düş kanā‘at-i merdüm-zādeyüz
- 2 Āşiyān-sāz-ı nihāl-i verd-i ‘aşķuz dil-berā
‘Andelīb-āsā dili¹¹²⁶ ruhsārenüñ dildādeyüz
- 3 Cām-ı gül-rengin¹¹²⁷ hemīşe sākīyā cān başş¹¹²⁸ ider
Kim bu zīnet-sāz gül-şen kaçırının efrādiyuz
- 4 Germ-i meyden tā o rütbe meclis oldı pür¹¹²⁹-neşāţ
Dil¹¹³⁰ hıred-mendi şafānıñ mest-i cām-ı yādiyuz
- 5 Tā seher-ceyş-i tırāz olsaķ sezādur kim bu şeb
Ādemā dil-şād¹¹³¹-ı cām-ı luţf mübhem-zādiyuz

¹¹²³ Kelime metinde “قوماش” şeklinde yazılmıştır.

¹¹²⁴ Kelime metinde “سایان” şeklinde yazılmıştır.

¹¹²⁵ Kelime metinde “دولودن” şeklinde yazılmıştır.

¹¹²⁶ Kelime metinde “ديلي” şeklinde yazılmıştır.

¹¹²⁷ Kelime metinde “rengüñ” şeklinde yazılmıştır.

¹¹²⁸ Kelime metinde “başş” şeklinde yazılmıştır.

¹¹²⁹ Kelime metinde “پور” şeklinde yazılmıştır.

¹¹³⁰ Kelime metinde “ديل” şeklinde yazılmıştır.

¹¹³¹ Kelime metinde “ديل شاد” şeklinde yazılmıştır.

217

Ġazel-i Ādem Çelebi

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Şanmañuz kim bīm-i ‘aşq-ıla bu dil¹¹³² huftedür
Belki ser-gerdān-ı baħr içre perīşān-geştedür
- 2 Fikr-i gīsū¹¹³³-yı ‘abīr-efşān-ıla dīvāne-veş
Farq-ı şubħ itmez mesādan ‘aşq-ıla āşüftedür¹¹³⁴
- 3 Cūşiş-i eşk-i terümdür mevce-zār-ı baħr-ı ‘aşq
Merdüm-i çeşmānda gūyā gevher-i nā-süftedür¹¹³⁵
- 4 Gül-şen-i kāmı yaqardı āteş-i āhum velī
Derd-i maqşūdum dahı bir gonçe-i neşküftedür
- 5 Sīne-gūyı bezm-i hecr olup yine mānend-i def
Ādemā her muṭribi āvāzede bu güftedür¹¹³⁶

¹¹³² Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹¹³³ Kelime metinde “کي سو” şeklinde yazılmıştır.

¹¹³⁴ Kelime metinde “آشوفتدر” şeklinde yazılmıştır.

¹¹³⁵ Kelime metinde “نا سوفتدر” şeklinde yazılmıştır.

¹¹³⁶ Kelime metinde “کوفته در” şeklinde yazılmıştır.

43b

218

Ġazel-i Ādem Çelebi

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 aldı dil gerden¹¹³⁷-keş-i merdī iken bir mūyda
Bağlanup dīvāne-veş gīsū-yı ‘anber-būyda
- 2 Sūnbül-āsā¹¹³⁸ gird-bād-ı rū-yı dil-dārumda mū
Bir benefşedür o ha gūyā kenārı cūyda
- 3 Reng-i būyı ha-ı ezhāra kıyās itme şabā
Yodur el-ha bu leāfet sūnbül¹¹³⁹ i şeb-būyda
- 4 Būse-kāri-i çemenle pāy-māl oldum yiter
İy gönül ol yār-ı gül-ruhsār cüst u cūyda
- 5 Hāhiş¹¹⁴⁰-i vuşlatla Ādem aldı cām-ı mey tehi¹¹⁴¹
Hayf bu çeşm-i taħassür sākī-yi gül-rūyda

¹¹³⁷ Kelime metinde “دیل کردن” şeklinde yazılmıştır.

¹¹³⁸ Kelime metinde “سُونبُلِ اسَا” şeklinde yazılmıştır.

¹¹³⁹ Kelime metinde “سُونبُلِ” şeklinde yazılmıştır.

¹¹⁴⁰ Kelime metinde “هāhiş” şeklinde yazılmıştır.

¹¹⁴¹ Cām-ı mey: çün cām-ı mey metinde.

219

Ġazel-i Ādem Ćelebi

Mef'ülü/Mefā'īlü/Mefā'īlü/Fe'ülün

- 1 Ġam çekmez idüm ğonçe-lebüm şād idebilsem
Bī-bāk o ğül-istānda da feryād idebilsem
- 2 Āh itmez idüm derd-ile becāyiş-i ğamdan
Bir kerre ğöñül murĝını āzād idebilsem
- 3 Fetĥ iylemege kişver-i endūhı cihānı
Ser-leşker-i cünd-i ğam-ı düm dād idebilsem
- 4 Bir tıfl-ı nevāmuz yokdur daĥı devrān
Bāzīçe¹¹⁴² olurum eger üstād¹¹⁴³ idebilsem
- 5 Revzen bes idi daĝlarum sīnede Ādem
Āteş-gede-i 'aşķumı ābād idebilsem

44a

220

Ġazel-i Ādem Ćelebi

Mef'ülü/Fā'ilātü/Mefā'īlü/Fā'ilün

- 1 Muṭrib çemende heves-i sūz olma sāz-ile
'Uşşāk-ı zāra virme keder keşf-i rāz-ile

¹¹⁴² Kelime metinde "bāziçe" şeklinde yazılmıştır.

¹¹⁴³ Kelime metinde "اوستاد" şeklinde yazılmıştır.

- 2 Bülbul-ḥamūş-ı bāğ-ı ferāğ ol mişāl-i lāl
Tā key esīr-i āb olasın bu güdāz-ile
- 3 Kaşduñ bu murğ-ı cānı şikār iylemek ise
İy şehsüvār-ı fitne bu çevgān-ı nāz-ile
- 4 Ber-dār esīr-i ‘aşk olana tārik-i hüzn¹¹⁴⁴ (?)
Hecr ‘āleminde¹¹⁴⁵ ḥāme-i rüşen-tırāz-ile
- 5 Zūlmet-sarāy-ı fūrkat olur ehl-i ‘aşka çarḥ
Dūd-ı siyāh-ı āh-ı dil¹¹⁴⁶ ü cān-güdāz-ile
- 6 Ol nev-şüküfte verd bizi Ādemā ‘aceb
Yād iylemez mi büy-ı şadākat-güdāz-ile
- 7 İy dil¹¹⁴⁷ şikeste-ḥātır¹¹⁴⁸ olur lu‘be-sāz olan
Süz¹¹⁴⁹-ı emelde bir felek-i şīşe-bāz¹¹⁵⁰ ile

221

Ġazel-i Ādem Çelebi

Mef‘ülü/Fā‘ilātü/Mefā‘ilü/Fā‘ilün

- 1 ‘Ankālār ile söyleşicek ḥālimüz mi var
Pervāz-ı i‘tināya sezā bālimüz mi var

¹¹⁴⁴ Kelime metinde “حوزون” şeklinde yazılmıştır.

¹¹⁴⁵ Kelime metinde “āleminde” şeklinde yazılmıştır.

¹¹⁴⁶ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹¹⁴⁷ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹¹⁴⁸ Kelime metinde “ḥātır” şeklinde yazılmıştır.

¹¹⁴⁹ Kelime metinde “şüz” şeklinde yazılmıştır.

¹¹⁵⁰ Kelime metinde “شسي سه باز” şeklinde yazılmıştır.

- 2 Ser-māye-i revāc virür çār-sūmuza
Şāyān-ı düş-ı fahr olıcak şālimüz mi var
- 3 Kıymet-şinās-ı kāle-i hüsn olmuşuz hasūd
Vuşlat metā‘ın artıracak malımız mı var
- 4 Hīç āşinā mu‘āmelemüz yok o şūh-ıla
Bilmem niyāz u nāzda ihmālimüz mi var
- 5 Ādem necm-i felek ne keder ceyb-i sīnede¹¹⁵¹
Zā’ içe-i hisāb-ı meh i sālīmüz mi var

44b

222

Ġazel-i Ādem Çelebi

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Revnağ-ı dīger virüp faşl-ı bahāra tāze gül¹¹⁵²
‘Andelībi iylemiş pür¹¹⁵³-cüş pür¹¹⁵⁴-āğāze gül
- 2 ‘Āşıkāne nālišin¹¹⁵⁵ idüp temāşā bülbülün
Ĥande-yi hezl itmede gül-zāra¹¹⁵⁶ bī-endāze gül
- 3 Dil¹¹⁵⁷ niçe nāliš-ger i efsün-kārı olmasun
Leblerin itmiş güşāde hāra keşf-i rāza gül

¹¹⁵¹ Vezin problemlidir.

¹¹⁵² Redif metinde “كول” şeklinde yazılmıştır.

¹¹⁵³ Kelime metinde “پور” şeklinde yazılmıştır.

¹¹⁵⁴ Kelime metinde “پور” şeklinde yazılmıştır.

¹¹⁵⁵ Kelime metinde “nālišün” şeklinde yazılmıştır.

¹¹⁵⁶ Kelime metinde “كول راره” şeklinde yazılmıştır.

¹¹⁵⁷ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

4 Sīnesin çāk iyleyüp bergin perīşān itmede
Añlatmış dil-dārı bir dil-ber-i mümtāza gül¹¹⁵⁸

5 Var iken la‘līn meyi zīb-i revāc iyer güli¹¹⁵⁹
Ādemā bu turfe vaşfi çarḥ-ı şīşe-bāza gül

223

Nev-Güfte-yi Ādem Çelebi

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

1 Meclis-i cānāndan mehcūr olursa cāmımız
Hūn-ı dil olsun bizüm-çün bāde-i gül-fāmımız

2 Şafvet sāğarum-ıla āyīne-dārı şevķse¹¹⁶⁰
Sāķi-i bezm-i şafādur çün o sīm-endāmımız

3 ‘Ayş-ı nūş-ā-nūş-ı şahbādur dem-ā-dem kārımız
Kūşe-i meyhānedür ‘işret-geh-i ārāmımız

4 Şöyle sermest-i mey-i ‘aşķuz dil-i dīvāne-veş
Fikr-i zūlf-i yār-ıla yeksān şubḥ u şāmımız

5 Bezm-i meyden olmazuz dūr olsa da Ādem eger
Şevķ-ı şahbā māye-i nā-kāmıda encāmımız

¹¹⁵⁸ Vezin problemlidir.

¹¹⁵⁹ Kelime metinde “كولسي” şeklinde yazılmıştır.

¹¹⁶⁰ Vezin problemlidir.

45a

224

Nev-Güfte-yi Ādem Çelebi

Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün

- 1 Şarāb iç şafha-ı verd-i ruḥın¹¹⁶¹ āteş-tırāz iyle
Derün-ı ḥāṭır-ı ‘uşşākı pür-süz u güdāz iyle
- 2 Terennüm-sāz-ı bezm ol iy hezār-ı gül-şen-i ‘işmet
Ser-āgāz it nevāda nağme-i ḥāṭır-nüvāz iyle
- 3 Olup mānende-i gerd-i mezellet iy şeh-i devrān
Rehūnde ser-nihādum zīr-i na‘l-i raḥş-ı nāz iyle
- 4 Semend-i cevr cevlāniña itdüñ sāḥa-ı sīnem
Ġılāf-ı ğamzedden şemşīr-i nāzı ser-firāz iyle
- 5 Kemāl-āsā bulunmaz reh-nümā-yı Ka‘be-i maḳsūd
Şarīr-i kıl-k-i ṭab‘uñ Ādem āheng-i Hicāz iyle

225

Nev-Güfte-yi Ādem Çelebi

Mefā‘ilün/Fe‘ilātün/Mefā‘ilün/Fe‘ilün

- 1 Medār-ı ma‘rifetimüz¹¹⁶² bu bī-recālīgımız
Ġınā-yı ṭab‘ımış el-kışşa pādişālīgımız

¹¹⁶¹ Kelime metinde “ruḥuñ” şeklinde yazılmıştır.

¹¹⁶² Ma‘rifetimüz: Ma‘rifetimüzdür metinde.

- 2 Biziz bu kişver-i derd ü belāda hüsrev-i gam
Ki şāh-ı hüsnedür ancak bizüm gedālığımız
- 3 O rütbe cām-be-kef mest-i ‘aşkuz iy gül-rū
Çemende şāhidimüzdür bu bī-nevālığımız
- 4 Ümīd-i buse-i la‘l-i şeker-feşān¹¹⁶³-ıladur
Hemīşe meclis-i meyde ğazel-serālığımız
- 5 O dil-firīb-i mezāk-āşināyuz iy Ādem
Yiter delīl-i belāgat dil-āşinālığımız

45b

226

Ġazel-i Ādem Çelebi

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün

- 1 Feyz-i genc-i güher-i ‘işmet idüp sīnemüzi
Şeb-çerāġı edeb itmiş dili¹¹⁶⁴ bī-kīnemüzi
- 2 Hüner i ma‘rifet-ile o kadar māl-ā-māl
Baħr-ı ‘irfān şanur ol ki göre gencīnemüzi
- 3 Biz o rüşen-dilüz olurd[ı] Sikender hayrān
Görse tābendegi-i şafvet-i āyīnemüzi
- 4 Ceyb-i endīşe-i ferdādan emīn-i vaķtüz
Görmeziz kesbe revā kīse-i naķdīnemüzi

¹¹⁶³ Feşān: efşān metinde.

¹¹⁶⁴ Kelime metinde “ديلى” şeklinde yazılmıştır.

- 5 Biz o ‘āli-himemüz ki felegin iy Ādem
Virmeziz aṭlasına hırқа-yı peşmīnemüzi¹¹⁶⁵

227

Ġazel-i Ādem Çelebi

Mefā‘ilün/Fe‘ilātün/Mefā‘ilün/Fe‘ilün

- 1 O şūḩa¹¹⁶⁶ ‘arz-ı merām iylesem niyāz iderek
Recā-yı vuşlat-ıla kışşayı dırāz iderek
- 2 Göñül fütāde-i yāra niyāz olurdu hemān
Gelseydi bize tek ol mest-i ‘aşq nāz iderek¹¹⁶⁷
- 3 İdeydi kāşk biri şāyān nuḩūd-ı ‘aql u dili
Nigāh-ı ‘aşq-perestüñ füsün-tırāz iderek
- 4 Revā mı küşte-i derd-i firāq ola āḩır
Ġamuñla ḩaste-dilān¹¹⁶⁸ āh-ı cān-güdāz iderek
- 5 Ġam u kelālde olduḩ nihān iy Ādem
Tecessüs-i ruḩebādan dil iḩtirāz iderek

¹¹⁶⁵ Kelime metinde “بی شیمزی” şeklinde yazılmıştır.

¹¹⁶⁶ Kelime metinde “şūḩa” şeklinde yazılmıştır.

¹¹⁶⁷ Vezin problemlidir.

¹¹⁶⁸ Kelime metinde “دیلان” şeklinde yazılmıştır.

46a

228

Nev-Güfte-yi Ādem Çelebi

Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün

- 1 O hūnī ğamzeler āhū mı şīr-i ner midür bilmem
O zülf-i ħam-be-ħam çok başlu bir ejder midür bilmem
- 2 Hilāl ebrūları ħaqqında 'ālem fikr-i maṭla'da
Felekde nām-ver şimdi o meh-peyker midür bilmem
- 3 Dil-i zārumda deryā-y-ıla bir çeşm-āşināluğ var
Dem-i fūrkatde giryān olduğum yirler midür bilmem
- 4 İştüdüm laħza ta'līk-i nigāhumdan dökermiş ter
O şūḥ-ı 'işve-ger tā büyla nāzūk ter midür bilmem
- 5 Reh-i bī-vaşla cānum yok başumla oynaram Ādem
Elümde gūy u çevgān-ı każā-yı ser midür bilmem

229

Nev-Güfte-yi Ādem Çelebi

Mef'ülü/Mefā'īlü/Mefā'īlü/Fe'ülün

- 1 Öldür yoluña cān-ıla ser virdi disünler
Bir şūḥa bir üftāde neler virdi disünler

- 2 Rıf'at bilürem hâk ola bilsem eşigünde¹¹⁶⁹
İkrâma efendüm baña yir virdi disünler
- 3 Efsün ide gör meyle keder def'ine sâķī
Hārā-yı ğama ŧīŧe-siper virdi disünler
- 4 ŧun la'lüñi 'uŧŧāķa melāhat çemeninde
Bir servi yitiŧdi gül-i ter virdi disünler
- 5 Ādem ķalem itsün çemen evŧāfina āğāz
Bülbül yine gülden ne ħaber virdi disünler

230

Nev-Güfte-yi Ādem Çelebi

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

- 1 Çok dil-ārā gördük ammā saña beñzer görmedük
Az güzel seyr itmedük biz az dil-ber görmedük
- 2 Sāye-veŧ üftādesin yeksān-ı hâk itmez mi var
Dil-ber-i ķadr-āŧinā dünyāda bir yir görmedük
- 3 Sen ķadar dil naķdını tārāca mā'il bilmezüz
Hūblar ŧarrāfiyuz biz az güzeller görmedük
- 4 İnkisār-ı ķalb ider Zāl-i sipihri ser-nigün
Nāle-i mazlūmdan dönmez dil-āver görmedük
- 5 'Andelīb-i bāğ-ı 'aŧķuz Ādem ammā n'idelüm
Zahm-ı dilden ğayrı açılmış gül-i ter görmedük

¹¹⁶⁹ Kelime metinde "eŧiginde" ŧeklinde yazılmıştır.

46b

231

Ġazel-i Ādem Ćelebi¹¹⁷⁰

- 1 Nedür bu feyz¹¹⁷¹-i tarāvet gül-i gül-zār mısın
Ne gül-şenüñ gülisin¹¹⁷² söyle nām-dār mısın
- 2 iy derd-i āhum eflāke
Güşāde-perde-i dehlīz-i kaşr-ı yār mısın
- 3 Şu lāle-ruḥ senüñ oĝluñ kızuñ¹¹⁷³ mıdur disem
Nedür bu toḥm-ı peder misin ne lāle-zār mısın(?)
- 4 Nedür bu gerdiş-i nādīre berāber evzā'ın
Felek benüm gibi şabr-ı bī-ķarār mısın
- 5 Cihānda zevķ nedür Ādem añlamazsın sen
Fırāķ-perver mi mā'il-i nigār mısın

232

Nev-Güfte-yi Ādem Ćelebi

Mefā'ilün/Fe'ilātün/Mefā'ilün/Fe'ilün

- 1 Ne ṭāli'e ne ehl-i şūḥ-ı cihānadur sitemüm¹¹⁷⁴
Sitāresüz bu dil-i nā-tüvānadur sitemüm

¹¹⁷⁰ Vezin tespit edilememiştir.

¹¹⁷¹ Kelime metinde “feyz” şeklinde yazılmıştır.

¹¹⁷² Kelime metinde “كولي سن” şeklinde yazılmıştır.

¹¹⁷³ Kelime metinde “kızın” şeklinde yazılmıştır.

¹¹⁷⁴ Vezin problemlidir.

- 2 Kazāya karşı konılmaz ne çāre n'iyelēlüm
Felek didükleri nā-mihribānadur sitemüm
- 3 Bu rūzgārı ne nāzūk mizācdur bilürem
'Abeş hılāf-ı mezāk-ı zamānadur sitemüm
- 4 Ne rūzgāra ne yāra ne saña ruḥşat var
Girizāne hemān bir bahānedür sitemüm¹¹⁷⁵
- 5 Şikāyet iyleseک ol şeh-süvārdan Ādem
Semend-i cevre güzel tāziyānedür sitemüm

47a

233

Nev-Güfte-yi Ādem Çelebi

Mef'ülü/Fā'ilätü/Mefā'ilü/Fā'ilün

- 1 Zār olmaz idüm ol gül-i pür-ḥārı görmesem
İtmezdüm āh-ı yār ile aḡyārı görmesem
- 2 Bābuñda 'azāb-ı āteş-i hicrāna rāzıyam¹¹⁷⁶
Dūzaḡ revā raḡīb-ile tek yārı görmesem
- 3 Görüp hemīşe yār-ıla dīvāne olmadan
Ol zülf-i bend-i gerdenümi¹¹⁷⁷ bārı görmesem
- 4 Hübān-ı 'aşrı bilmez idüm n'olduḡın hele
Mest-i şarāb-ı naḡvet o ḡün-ḡārı görmesem

¹¹⁷⁵ Vezin problemlidir.

¹¹⁷⁶ Vezin problemlidir.

¹¹⁷⁷ Kelime metinde "کرده نمی" şeklinde yazılmıştır.

- 5 Sākī-yi bezme itmez idüm şekve el-amān
 Ādem cefā-yı yār-ı dil-āzārı görmezem

234

Nev-Güfte-yi Ādem Çelebi

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

- 1 ‘Aceb iy ‘aşık-ı şeydā o gül-ruhsār gelmez mi
 Qalur mı intizārında dil-i pür-zār gelmez mi
- 2 Dil-i tārīk-i ‘uşşāka o meh-tāb efgen olmaz mı
 O şem‘-i bezm-i ülfet hāne-i ağıyāra gelmez mi
- 3 Nüfūh-endāz-ı kām ol büy-ı zülf-i müşk-bārından
 Meded peygām-resān ol iy şabā dil-dār gelmez mi
- 4 Hırām-ı ‘işve-pīrā-yı vişāl itmez mi reftāruñ
 Şeher nāz-ıla ol serv-i şabā-reftār gelmez mi
- 5 Pesend-i ma‘nī-yi rengīnüñi tārāca iy Ādem
 Tegāfül-pīşe berş-i ğamze-i Tātār gelmez mi

47b

235

Nev-Güfte-yi Ādem Çelebi

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 iyeler baña ki nāz-ı dil-ber ğamzesin
Tev'em itmekde dem-ā-dem cevre hañçer ğamzesin
- 2 Yār hışm-ıla nigāh-endāz olup ‘uřřāķına
řad hezār āřüb-ı řūr-efgen iderem ğamzesin
- 3 Mevclerin āyīne-i şuret-nümāyı tīĝ idüp
şafvet-i řemřīr-i hun-h̄ār-ı dil iyeler ğamzesin
- 4 Dil¹¹⁷⁸ ser-ā-pā zaħm-ı hañçer-hurd-ı ser-tīzi iken
Bī-amān müřtāk-ı cevri iyeler o kāfir ğamzesin
- 5 Ādemā mülk-i dili virdi harāba ser-te-ser
İleyüp ser-leşker-i şevketde reh-ber ğamzesin

236

Nev-Güfte-yi Ādem Çelebi

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün

- 1 Dil¹¹⁷⁹ senüñ dergeh-i ħüsnüñde řenā-h̄ānuñdur ¹¹⁸⁰
Dest-res yāfte-i pür-dāmen-i iħsānuñdur

¹¹⁷⁸ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹¹⁷⁹ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹¹⁸⁰ Kelime metinde “řenā-h̄ānuñdur” şeklinde yazılmıştır.

- 2 ‘Iyd-ı vaşluñ gözedür bu dil-i bî-çāre senüñ
Şakla қоç başuñ [içün] ‘āşık-ı kurbānuñdur
- 3 İtmegil buse-i la‘lin¹¹⁸¹ dil-i müştāka dirīğ
Gül-şenüñde o da bir bülbül-i nālānuñdur
- 4 Qays-veş silsile-cünbān-ı cünündür cānā
O ki dil-beste¹¹⁸²-i gīsū-yı perīşānuñdur
- 5 Çihre pür-çin-i gāzab olma dile başuñ için
Ādem-i zār senüñ bende-i fermānuñdur

237

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

- 1 Ğamuñla iy gül-i ra‘nā göñül zār olmasun n’olsun
Hezār-āsā leṭāfet sāz-ı gül-zār olmasun n’olsun
- 2 Ser-ā-pā zaḥm-ḥār-ı niş-i ğamdur ḥār kār itmez
Hemişe dāmen-i vaşluñ ṭaleb-kār olmasun n’olsun
- 3 Ümīd-i luṭf-ıla ser-mest-i cām-ı nāz iken ğamzeñ
Göñül gerden-ṭırāz-ı tiğ-ı ḥün-ḥār olmasun n’olsun
- 4 O meh bezm-i mey-i nāziş-fezā-yı cām-ı vuşlatda
Teğāfül-pīşe ğamze pür-sitem-kār olmasun n’olsun
- 5 Dem-ā-dem germ-i meclis pür¹¹⁸³-neşāṭ-ı bādedür Ādem
Miyān-ı ehl-i dilde ‘ıyş der-kār olmasun n’olsun

¹¹⁸¹ Kelime metinde “la‘lün” şeklinde yazılmıştır.

¹¹⁸² Kelime metinde “دیل بستہ” şeklinde yazılmıştır.

¹¹⁸³ Kelime metinde “پور” şeklinde yazılmıştır.

48a

238

Ġazel-i Ādem Ćelebi

Mefā‘ilün/Fe‘ilātün/Mefā‘ilün/Fe‘ilün

- 1 Güşād¹¹⁸⁴-ı rāz-ı dil¹¹⁸⁵ itme o gül-‘izāra şaķın
Duyurma maķabbetin¹¹⁸⁶ o ġonçe-zāra şaķın¹¹⁸⁷
- 2 Esīr-i dāmına şūriş itme murġ-ı dili¹¹⁸⁸
Düşürme keşmekeş-i zūlf¹¹⁸⁹-i fītn-e-kāra şaķın
- 3 Yiter bu dil¹¹⁹⁰ çemen-i ġamda ‘andelīb saña
Şüküfte¹¹⁹¹ iyleme verd-i ruķın¹¹⁹² hezāra şaķın
- 4 Miyān-beste-i va‘d olma çarķ-ı keç-revişe¹¹⁹³
Metā‘-ı ħāhişini¹¹⁹⁴ virme bu rüzġāra şaķın
- 5 O mey-ġüvāri-yi mercān-ı kām-ile Ādem
Düşürme kendiņi bu baķr¹¹⁹⁵-ı bī-kenāra şaķın¹¹⁹⁶

¹¹⁸⁴ Kelime metinde “كوشاد” şeklinde yazılmıştır.

¹¹⁸⁵ Kelime metinde “ديل” şeklinde yazılmıştır.

¹¹⁸⁶ Kelime metinde “maķabbetün” şeklinde yazılmıştır.

¹¹⁸⁷ Vezin problemlidir.

¹¹⁸⁸ Kelime metinde “ديلي” şeklinde yazılmıştır, vezin problemlidir.

¹¹⁸⁹ Kelime metinde “زولف” şeklinde yazılmıştır.

¹¹⁹⁰ Kelime metinde “ديل” şeklinde yazılmıştır.

¹¹⁹¹ Kelime metinde “شوكوفته” şeklinde yazılmıştır.

¹¹⁹² Kelime metinde “ruķun” şeklinde yazılmıştır.

¹¹⁹³ Kelime metinde “رويشه” şeklinde yazılmıştır.

¹¹⁹⁴ Kelime metinde “خشيخي” şeklinde yazılmıştır.

¹¹⁹⁵ Kelime metinde “baķr” şeklinde yazılmıştır.

¹¹⁹⁶ Vezin problemlidir.

239

Nev-Güfte-yi Ādem Çelebi

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün

- 1 Tekye-i ‘aşk-ı cünün çilleye şâyân olmaz
O ki ser-mest-i mey-i sāğar-ı ‘irfân olmaz
- 2 Renciş-i hecre şikībān bulur elbetde vişāl
Bu ta‘ab-gāh-ı maḥabbetde peşīmān olmaz
- 3 Ġālibā derd-i dili yāra gider iḥbāra
Ki ‘abeş bād-ı şabā böyle şitābān olmaz
- 4 İtme üftādegi-i cāh-ı ğam-ı ‘aşka heves
Şanma kendi düşen iy ğam-zede giryān olmaz
- 5 İ‘timād iyleme şu künd raḳībe Ādem
Zāhid-i ḥuşk u riyā-kār müselmān olmaz

48b

240

Ġazel-i Ādem Çelebi

Mefā‘ilün/Fe‘ilātün/Mefā‘ilün/Fe‘ilün

- 1 Cihānı ḫoldurur eşküm sebū nedür bilmez
O mevce-ḥīz¹¹⁹⁷ ne belādur ki cū nedür bilmez

¹¹⁹⁷ Kelime metinde “mevce-ḥīz” şeklinde yazılmıştır.

- 2 Hārāb iderse de çarhı bu bād-ı āh yine
O serv-i bāğ-ı cefā ser-fürü nedür bilmez
- 3 O şūh-ı nāzüki āha sipāriş iyler idüm
Mişāl-i bād-ı şabā cüst ü cū nedür bilmez
- 4 O mest-i bāde-i rıtl-ı girān-ı ‘aşkdur dil¹¹⁹⁸
Şurāhı¹¹⁹⁹-i mey-i nāb-ı kedū nedür bilmez
- 5 O bülbül-i çemen-istān-ı ‘aşkdur Ādem
Fiğān-ı murğ-ı seher şekve-gū nedür bilmez

241

Güfte-yi Ādem Çelebi

Mef‘ülü/Fā‘ilātü/Mefā‘ilü/Fā‘ilün

- 1 Zülfi hayāli dīde-i hūn-pāşumuzdadur
Būs-ı gül belānuñ ayakdaşımızdadur(?)
- 2 O murğ¹²⁰⁰ şaydına hīç taşın atmasun raķīb¹²⁰¹
Sevdā ne kuşdur añladuķ [o] başımızdadur
- 3 Hīç şorma [bize] zaħm-ı cefādan naşībimiz
Baķ kana başumuz yazusı taşımızdadur
- 4 Lu‘b¹²⁰² anlamış kırıkluğımızı pīre-zen-i dehr¹²⁰³
Dirmiş günāh kaħbe zen oynaşımızdadur

¹¹⁹⁸ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹¹⁹⁹ Kelime metinde “sūrāhı” şeklinde yazılmıştır.

¹²⁰⁰ Kelime metinde “مورغ” şeklinde yazılmıştır.

¹²⁰¹ Vezin problemlidir.

¹²⁰² Kelime metinde “lūb” şeklinde yazılmıştır.

¹²⁰³ Vezin problemlidir.

- 5 Ādem urul o putlara¹²⁰⁴ kim birbirinedir
Oklar nigāhumuzda kemān qaşımızdadur

49a

242

Ġazel-i Ādem Çelebi

Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Tāze cilve tāze sevdā tāze yār ister gönül
Şūh¹²⁰⁵-ı şen şuriş-figen bir şive-kār ister gönül
- 2 Ser-girānuz tarh¹²⁰⁶-ı nev-bezm-i tarab-nāk iyeleriz
Deff i ney maḥbūb u mey def^ç-i ḥumār ister gönül
- 3 Bu hevālar rinde meyl-i ‘ālem-i āb itdürir
Neyle meyle muṭribā faşl-ı Ḥişār ister gönül
- 4 Olmasun mı nā-tüvān üftādi-yi çāh-ı zeķan
Şabr[ı] yok bir ḥastedür ḥāzır¹²⁰⁷ mezār ister gönül
- 5 Böyle mi güyā olurdı Ādem ammā n’iylesün
İntisāb-ı dergeh-i devlet-medār ister gönül

¹²⁰⁴ Kelime metinde “putlara” şeklinde yazılmıştır.

¹²⁰⁵ Kelime metinde “şūh” şeklinde yazılmıştır.

¹²⁰⁶ Kelime metinde “tarh” şeklinde yazılmıştır.

¹²⁰⁷ Kelime metinde “ḥāzır” şeklinde yazılmıştır.

243

Ġazel-i Ādem Ćelebi

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

- 1 Ser-āġāz iyleyince fitneye çeşm-i suhan-gūlar¹²⁰⁸
Mişāl-i ġonçe-leb bend-i hacālet¹²⁰⁹ oldu cādūlar
- 2 N’olur meşşāta-ı ħüsnüñe pā-māl olsa ġīsūlar
Olur farṭ-ı ‘ubūdiyyete üftān ħāke cāzūlar
- 3 Zuhūr-ı ħaṭṭuñ iylerse demidür çeşm-i giryānum
İder faşl-ı bahār-ı nāzda cūş-āviz-i cūlar
- 4 Temāşā-yı ġazāl-i çeşmüñ idüp bāġ-ı ħüsnüñde
Görüp şahra-neverd-i şerm-sāruñ¹²¹⁰ oldu āhūlar
- 5 Yine ālūdi-yi gird-i cefādur kūy-ı dil-berde
Şeb-ā-rūz itse de Ādem şabā-āsā tekāpūlar

¹²⁰⁸ Kelime metinde “suhān-gūlar” şeklinde yazılmıştır.

¹²⁰⁹ Kelime metinde “hacālet” şeklinde yazılmıştır.

¹²¹⁰ Kelime metinde “şerm-sārın” şeklinde yazılmıştır.

49b

244

Ġazel-i Ādem Çelebi

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün

- 1 Söz geçer mi ‘aceb ol ġamzeleri hūn-h̄āre¹²¹¹
Var mıdur āfet-i nā-güherse bilsem çāre¹²¹²
- 2 Baña nisbet ne kadar düşse raķīb üstüne yār
Ben yıķılsın diyemem yāra sözüm aġyāra
- 3 Zūlf-i seh̄hāresine turraları uydurmuş
Ġamzesi zālīm ü hūn-h̄ār¹²¹³ ı gözi mekkāre
- 4 [Ru]hı āteş-fıgen i sīnesi hūrşīd-i cihān¹²¹⁴
Gelmemişdür felege böyle bir āteş-pāre
- 5 Dergeh-i nāzı degül hırķa-ı pīrā-yı niyāz
..... każā āfet nā-güher bes itmiş yok çāre(?)
- 6 Hūne-i Ādem’i mecmū‘a-ı ‘irfān idelim
Beyt ü beyt iyleyelüm meşķ-ı suhan dīvāre

¹²¹¹ Kelime metinde “hūn-h̄āre” şeklinde yazılmıştır.

¹²¹² Vezin problemlidir.

¹²¹³ Kelime metinde “hūn-h̄ārı” şeklinde yazılmıştır.

¹²¹⁴ Vezin problemlidir.

245

Ġazel-i Ādem Ćelebi

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Meh-veşüm revnağ-fürüz-ı seb‘a-yı seyyāredür
Evc-i ħüsne sevdigüm şartınca bir meh-pāredür
- 2 Ġamze şemşir-i cefā çeşm-i siyeh ħün-ħārdur¹²¹⁵
Çeşmi-i ħün oldı her mevtin ser-ā-pā yāredür
- 3 Berğ-ı ħırmən-sūzi-ārām-ı dil¹²¹⁶-i ħasret-keşüm
Āfet-i nā-geh-resim¹²¹⁷ bir āteşin ruhsāredür
- 4 Atılır durmaz kemend-i zülf-i cānān boynuma
Revnağ-ı dām-ı hevā şimdi dil¹²¹⁸-i āvāredür
- 5 Bend-i mekrinden dil-i şeydāyı Allāh ħurtara
Züfleri āşüfte kāfir ħurralar mekkāredür
- 6 Eglenür şem‘-i ruħuñ şevğ-ıla mānend-i fişenk
Ādemā pervāne-meşreb ħayli āteş-pāredür

¹²¹⁵ Kelime metinde “ħün-ħārdur” şeklinde yazılmıştır.

¹²¹⁶ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹²¹⁷ Kelime metinde “ره سیم” şeklinde yazılmıştır.

¹²¹⁸ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

50a

246

Ġazel-i Ādem Çelebi

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

- 1 Sirişk-i kâse-i çeşm-i teri aġyāra¹²¹⁹ gösterdüm
Mey-i yek-rengi gūyā zāhid-i bed-kāra gösterdüm
- 2 Velī ser-tā-ķadem çāk iyleyüp şemşīr-i ħasretle
O şūħa sīne-i pūr-daġ¹²²⁰ pāre pāre gösterdüm
- 3 Nümāyān olmadı çün merhem-pezīr āfiyet olmaz¹²²¹
Ĥırāş-ı zaħm-ı dilden ‘āciz oldum yāra gösterdüm
- 4 Nişār itdüm reh-i dil-berde naķd-ı eşk-i bī-pervāy
O mest-i nāza gūyā kīse kīse para gösterdüm
- 5 ‘Aceb mi Ādemā üstāda¹²²² ‘arz itdükse bu nazmı
Şarāb-ı hoş¹²²³-güvār-ı sāġar-ı der-kāra gösterdüm

247

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

- 1 Beni şeydā-yı ‘aşķ iden hevā-yı kākülüñdür hep
Meşāmum iyleyen pūr¹²²⁴-būy cennet sünbülüñdür¹²²⁵ hep

¹²¹⁹ Kelime metinde “اغٹاره” şeklinde yazılmıştır.

¹²²⁰ Kelime metinde “پورداغ” şeklinde yazılmıştır.

¹²²¹ Vezin problemlidir.

¹²²² Kelime metinde “اوستاده” şeklinde yazılmıştır.

¹²²³ Kelime metinde “hoş” şeklinde yazılmıştır.

¹²²⁴ Kelime metinde “پور” şeklinde yazılmıştır.

¹²²⁵ Kelime metinde “ســونبلكدر” şeklinde yazılmıştır.

- 2 Sezādur bāğ-bān-ı gül-şenüñ¹²²⁶ hūr olsuñ iy hūnī
Zahımlar sīne-i ‘āşıkda ser-tā-ser gülüñdür hep
- 3 İdüp kārın fiğān iy gönçe-fem sevdāyı
‘İzārın sünbül-istānında¹²²⁷ dil[ler] bülbülüñdür¹²²⁸ hep
- 4 Dil¹²²⁹-i ‘uşşākı neş’e-mend-i ārzū¹²³⁰ iyleyen sākī
Hayāl-i zevk-ı bezm-i vuşlat-ı nüş-ı mülüñdür hep
- 5 Eger ifşā-yı rāz¹²³¹-ı ‘aşk müşkil ‘āşıkā ammā
Kābāhat meclis-i şahbāda Ādem fülfulüñdür¹²³² hep

50b

248

Ġazel-i Ādem Çelebi

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün

- 1 Cilve hayret-zededür şīve-i reftārından
..... zem-gerde olur çeşm-i füsün-kārından
- 2 Şem‘-i hüsni olalı bāriq-ı ebr ü bahār
[Nā]le ser-geşte olur tābiş-i ruhsārından
- 3 zevk-şināsındaki bir rüh-ı revān
[Çāş]nī-dār olamaz lezzet-i güftārından

¹²²⁶ Kelime metinde “gül-şenin” şeklinde yazılmıştır.

¹²²⁷ Kelime metinde “سونيلستانده” şeklinde yazılmıştır.

¹²²⁸ Kelime metinde “بولبلک—در” şeklinde yazılmıştır.

¹²²⁹ Kelime metinde “ديـل” şeklinde yazılmıştır

¹²³⁰ Kelime metinde “ ‘arzū” şeklinde yazılmıştır.

¹²³¹ Kelime metinde “rāz” şeklinde yazılmıştır.

¹²³² Kelime metinde “فل فلكر” şeklinde yazılmıştır.

4 zencîr-i cünûn tâb-ı şu‘â-yı naẓarum
..... bâsırâya ĥaddine dîdârından

5 gelür uyĥû-yı leĥâfet Ādem
.....[ne]sîm-i seĥerî pîreĥen eĥvârından

249

Ġazel-i Ādem Çelebi

Mefâ‘ilün/Fe‘ilâtün /Mefâ‘ilün/Fe‘ilün

- 1 Göñülde yine bir âteşl[e] neş’e var gibi
Tuĥışdı sîne yanar inlerüm çenâr gibi
- 2 Maĥabbetüñledür ancak şafâ-yı ĥâĥırımız¹²³³
Derûn-ı sîne de ĥalsun ĥo bergüzâr¹²³⁴ gibi
- 3 Yerinde olsa hevâ-yı dil düşmen
Ġubâr-ı ĥamdan esen var mı rûzgâr gibi
- 4 Ķomaz mülâĥaza-ı ma‘anî cemâlüne yir
Ĥaĥ-ı şafĥa-ı rûyın çıkar ĥubâr gibi¹²³⁵
- 5 Ġamuñla toĥmı yanık lâle-zâra döndi yazık
Zemîn-i sîne-i Ādem’de şûre-zâr gibi

¹²³³ Kelime metinde “ĥâĥırımız” şeklinde yazılmıştır.

¹²³⁴ Kelime metinde “بركوزار” şeklinde yazılmıştır.

¹²³⁵ Vezin problemlidir.

51a

250

Ġazel-i Ādem Çelebi

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

- 1 Ṭarāvet-baḥş¹²³⁶-ı gül-zār-ı tekellüm la‘l-i nābuñdur
Şarāb-ı cilve-pīrā-yı mecālis ḥoş¹²³⁷ müzābuñdur
- 2 Hemīşe lü‘lü-i(?) tārik dilāna ne rüşenā-baḥşā¹²³⁸
Cemāl-i pür¹²³⁹-kemālūñden şehā ref‘-i niḳābuñdur
- 3 Niġāh-ı luṭf-ıla ḥāṭır¹²⁴⁰-nevāz ol ki dil¹²⁴¹-i şeydā
Esīr-i bī-şūr-ı zencīr-i zülf-i müşk ü tābuñdur¹²⁴²
- 4 Şehā cünd-i fitendür ġamze-āşüb-ı şūr-efgen¹²⁴³
Şaf-ı müjġān ser-ā-pā leşker-i pā-der-rikābuñdur
- 5 Şabā-reftār iden Ādem semend-i ṭab‘-ı çālākūñ
O serviñ midḥatūñde¹²⁴⁴ çüb-ı kıl¹²⁴⁵-i pür¹²⁴⁶-şitābuñdur

¹²³⁶ Kelime metinde “baḥş” şeklinde yazılmıştır.

¹²³⁷ Kelime metinde “ḥoş” şeklinde yazılmıştır.

¹²³⁸ Kelime metinde “baḥşā” şeklinde yazılmıştır.

¹²³⁹ Kelime metinde “پور” şeklinde yazılmıştır.

¹²⁴⁰ Kelime metinde “ḥāṭır” şeklinde yazılmıştır.

¹²⁴¹ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹²⁴² Vezin problemlidir.

¹²⁴³ Vezin problemlidir.

¹²⁴⁴ Kelime metinde “مدحه تكده” şeklinde yazılmıştır.

¹²⁴⁵ Kelime metinde “كل كي” şeklinde yazılmıştır.

¹²⁴⁶ Kelime metinde “پور” şeklinde yazılmıştır.

251

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

- 1 Felekde bunca [kim] gün görmedük meh-pāreler vardur
Bu bir mīnā-serādur çok perī-ruhsāreler¹²⁴⁷ vardur
- 2 Benüm derd-i dilüm¹²⁴⁸ merhem-pezir-i bend olur şanma
Ḳo zāhid tazelendürme yürekde yāreler vardur
- 3 Tehī dest intisāb olmaz o Leylī hüsne cān virsen
Bu vādīlerde çok bī-hüde¹²⁴⁹-gerd āvāreler vardur
- 4 İnanmazsañ tabībüm çeşm-i bīmāruñ¹²⁵⁰ haber virsün
Ne mehcür-ı nigāhın hasteler bī-çāreler vardur
- 5 Vefādan bī-haber semt-i Vefā’yı görmemiş güyā
Silivri içre Ādem ğamzesi mekkāreler vardur

51b

252

Ġazel-i Ādem Çelebi

Mef‘ülü/Fā‘ilātü/Mefā‘ilü/Fā‘ilün

- 1 Yād iyleyüp dirāze¹²⁵¹-i zülf-i nigārımı
Virdüm hevā-yı ‘aqla cünün ihtiyārımı

¹²⁴⁷ Kelime metinde “ruhsāreler” şeklinde yazılmıştır.

¹²⁴⁸ Kelime metinde “ديلم” şeklinde yazılmıştır.

¹²⁴⁹ Kelime metinde “bī-hüde” şeklinde yazılmıştır.

¹²⁵⁰ Kelime metinde “bīmārın” şeklinde yazılmıştır.

¹²⁵¹ Kelime metinde “ديرازه” şeklinde yazılmıştır.

- 2 Rāh-ı talebde gerd-i kazā gözüm¹²⁵² açdurur
Tā fark idem müsā'idi-yi rüzgārımı
- 3 Gül-berg-i bāğ-ı hüsni 'aceb dil-firīb imiş
Şad şad figānuñ āhır uçurur hezārımı
- 4 Ğam mı firāquñ-ıla baña sākı-i felek
Zehr-ābe derd iderse mey-i hoş¹²⁵³-güvārımı
- 5 Ādem bu ğam-serāda yiter oldı dil¹²⁵⁴ ğamuñ
Tebdīl ideydüm āh firāra kararımı

253

Nev-Güfte-yi Ādem Çelebi

Mefā'ilün/Fe'ilātün/Mefā'ilün/Fe'ilün

- 1 O dağ-ı sīne ki sākı sitem piyālesidür
Çemen-sitān-ı ğamze nev-şüküfte lālesidür
- 2 Hürüş-ı eşk-iledür zīb-i kār-gāh-ı murād
Ki eşk-i çeşm-i heves tār pūd-ı kālesidür
- 3 Kıyās-ı noқта-ı sürh itmeñüz fem-i yāra
Bu çeşm-i la'l-feşānuñ o bir çeğālesidür
- 4 Esīr-i 'aşkına mümkün midür rehā¹²⁵⁵ mādām
Cihāna māye-i şūr-ı zekān-ı kālesidür

¹²⁵² Gözüm: Gözümi metinde.

¹²⁵³ Kelime metinde "hoş" şeklinde yazılmıştır.

¹²⁵⁴ Kelime metinde "دیل" şeklinde yazılmıştır.

¹²⁵⁵ Kelime metinde "rehā" şeklinde yazılmıştır.

- 5 Şarīr-i kīlk-i sitemi āheng-dār iden Ādem¹²⁵⁶
Hezār-ı gül-şen-i ḥüsnüñ fiğān u nālesidür

52a

254

Nev-Güfte-yi Ādem Çelebi

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Şayd-kārī-i dil-i ‘uşşāka tedbīr istemez
Murğ-ı dest-āmūz-ı ‘aşka dām-ı tezvīr istemez
- 2 Bir nigāh-ı ğamze-i çeşm-i ğazab-nākūñ yiter
Küşte-i ‘aşk itmege ‘uşşākı şemşīr istemez
- 3 Nāvek-i dil-düz-ı ğamzeñ var iken қatl-i dile
Ebruvān-ı māye-dār-ı naḥvetūñ tīr istemez
- 4 Bend-i fikr-i kākülūñ besdür dil-i āşüfteye
Bend-i bāğ-ı hecr olan dīvāne zencīr istemez
- 5 İylemez Ādem müdārā ğırra-kārāne eşer
Şimdi ḥübāna bu naḥvet-gehde tevķīr istemez

¹²⁵⁶ Vezin problemlidir.

255

Ġazel-i Ādem Çelebi

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

- 1 Recā-yı şöhet-i vaşl itme dil-ber mihribān olmaz
Marīz-i ‘aşka her tıb-āşinā dārū-resān¹²⁵⁷ olmaz
- 2 Yiter evzā‘-ı nā-bercā-yı ġamzeñden ġamīn oldum
Laṭīfe-senc-i mest-i nāzişin her zamān olmaz¹²⁵⁸
- 3 Neşāṭ¹²⁵⁹-ı cilve-rīzi sāġar-ı ser-şāreden gelmez
O bŷy-ı meyde kim bir sāķi-i şŷḥ¹²⁶⁰-ı cihān olmaz
- 4 Ġaraż deryŷze-sāzi-i ṭalebden ḥān¹²⁶¹-ı vaşluñdur
Tabaşbŷ-kārī-i ‘ārif bizā-yı nīm-nān olmaz
- 5 Mŷlāzım ‘aşıķāndur ḥāk-dānı¹²⁶² kŷy-ı dil-berde
Ki şāh-ı ġŷlden aşlā ‘andelībe āşiyān olmaz
- 6 Nŷmāyāndur le‘ālī-i sirişk-i terden iy Ādem
Ta‘aşşuķ bir cihān-ārā ġŷherdŷr kim nihān olmaz

¹²⁵⁷ Kelime metinde “دار رسان” şeklinde yazılmıştır.

¹²⁵⁸ Vezin problemlidir.

¹²⁵⁹ Kelime metinde “نه شاط” şeklinde yazılmıştır.

¹²⁶⁰ Kelime metinde “şŷḥ” şeklinde yazılmıştır.

¹²⁶¹ Kelime metinde “خون” şeklinde yazılmıştır.

¹²⁶² Kelime metinde “ḥāk-dānı” şeklinde yazılmıştır.

52b

256

Ġazel-i Ādem Ćelebi

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

- 1 Ġarāb olmaċla dilden¹²⁶³ derd-i zūlf-i müřk-bū çıċmaz
řikest olduċça artar kāsedden hicrān-ı mū çıċmaz
- 2 Ġisāb itdik felekde biñde bir mülk-i melāĥate
řerī-řūret melek-sīret bu ġüne māh-rū çıċmaz
- 3 Ġüzellik olřa da her sāde-rūda ĥüsn-i ĥulċ olmaz
Mübāĥāt¹²⁶⁴ itmege řāyeste her gevherde şu çıċmaz
- 4 Unutduċ devr-i nūř-ā-nūř-ı bezm-i ‘iřretüñ zevċın
řürāĥīler ġörünmez cāmlar dönmez sebū¹²⁶⁵ çıċmaz
- 5 Miřāl-i serv ü dāmen cūř olsaċ iy Ādem¹²⁶⁶
Hevā mādām vardur serde dilden ārzū¹²⁶⁷ çıċmaz

¹²⁶³ Kelime metinde “ديـلـن” şeklinde yazılmıştır.

¹²⁶⁴ Kelime metinde “mübāĥāt” şeklinde yazılmıştır.

¹²⁶⁵ Kelime metinde “řebū” řeklinde yazılmıřtır.

¹²⁶⁶ Vezin problemlidir.

¹²⁶⁷ Kelime metinde “‘arżū” řeklinde yazılmıřtır.

257

Ġazel-i Ādem Ćelebi

Mef'ūlü/Mefā'īlü/Mefā'īlü/Fe'ūlün

- 1 Gerçi o şeh-i hūsne göñül hāk diriz biz
Dāmānuñ öper pāyına yüzler süreriz biz
- 2 Mestānesiyüz bir nigeħ-i ser-ħoş¹²⁶⁸-ı nāzuñ
Bir ġamzesi hūn-rīz¹²⁶⁹ meh-i devrān severiz biz
- 3 Ķavrulmadayuz dil¹²⁷⁰ gibi kendi yaġumuzla
Seyr-i ni'am-ı hūnçe-i laħt¹²⁷¹-ı cigeriz biz
- 4 Aķvālimüz ef'ālimüz ārāyiş-i hūbān
Azdur dir isen çok büt-i zībā degeriz biz
- 5 Şad şükr-i Hudā dūrdur endīşe¹²⁷²-i ferdā
Ādem bugün āvāre-dil¹²⁷³ āzāde-seriz biz

¹²⁶⁸ Kelime metinde “ser-ħoş” şeklinde yazılmıştır.

¹²⁶⁹ Kelime metinde “hūn-rīz” şeklinde yazılmıştır.

¹²⁷⁰ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹²⁷¹ Kelime metinde “laħt” şeklinde yazılmıştır.

¹²⁷² Kelime metinde “انتيشه” şeklinde yazılmıştır.

¹²⁷³ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

53a

258

Ġazel-i Ādem Ćelebi

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün

- 1 Biz o ŧırġn deheni şatlu sözinden bilüriz
Süzülür mi o büt āġūŧa gözinden bilüriz
- 2 Seri meydān-ı maġabbete o řaŧı yāyuñ
Ćekilür mi hele nāzını gezinden bilüriz
- 3 Best ider şadr-ı lebüñ serdini ħarf-ı düŧnām
Ķıymet-i la‘lūñe noġŧān yüzinden bilüriz
- 4 Vechi zāhir ne şadar ħāk-niŧġn¹²⁷⁴ olsa güneŧ
Ćihre-sā-yı der-i dil-dār yüzinden bilüriz
- 5 Bulmazız gerdiŧ¹²⁷⁵-i gerdūna řabāġat Ādem
‘Ālemi yaġŧı yaman ħalkın özünden bilüriz

259

Nev-Güfte-yi Ādem Ćelebi

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün

- 1 Gelse de meclise germ-ülfet¹²⁷⁶-i rindān olmaz
O perġ vaġŧı gezer şaydı da āsān olmaz

¹²⁷⁴ Kelime metinde “نشيءن” ŧeklinde yazılmıŧtır.

¹²⁷⁵ Kelime metinde “كرديش” ŧeklinde yazılmıŧtır.

¹²⁷⁶ Kelime metinde “اولفت” ŧeklinde yazılmıŧtır.

- 2 Muşhaf-ı hüsne gerçi ider i‘zāz ammā
Bilürem kāfiri bi‘l-lāh müselmān olmaz
- 3 Tūtalum nabzı bilürmiş o ṭabīb-ü dil ü cān
N‘iyleyüm¹²⁷⁷ hastesinüñ derdine dermān olmaz
- 4 Būs-ı la‘lūñ cān alursa getir ağzın¹²⁷⁸ öpeyüm
‘Āşık-ı zār bu pāzāra peşimān olmaz
- 5 İtdi dīvāne beni bir şacı leylā diyerek
Ādemā zülfi gibi ‘aklı perīşān olmaz

53b

260

Ġazel-i Ādem Çelebi

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün /Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

- 1 Suḥan-dād-ı Hudā bir feyzdür ibrām-ıla olmaz
Kemāle kābiliyyet¹²⁷⁹ şartdur iḳdām-ıla olmaz
- 2 Hüner vā-beste-i tevfiḳ-i isti‘dāddur ammā
O isti‘dād ise bir sebki¹²⁸⁰ sa‘y-ı tām-ile olmaz
- 3 Neseb ‘ālī de olsa i‘tibār-ı zāta nāzırdur
Bu dāniş-gehde ‘irfān iftiḥār¹²⁸¹-ı nām-ıla olmaz

¹²⁷⁷ N‘iyleyüm: Niyleyeyüm metinde.

¹²⁷⁸ Kelime metinde “ ‘ağzuñ” şeklinde yazılmıştır.

¹²⁷⁹ Kelime metinde “قبلي” şeklinde yazılmıştır.

¹²⁸⁰ Kelime metinde “شبكي” şeklinde yazılmıştır.

¹²⁸¹ Kelime metinde “iftihār” şeklinde yazılmıştır .

- 4 Maḳādir-āşināluḳ ādeme iḳbāl-i sermeddür
O devlet cāh-ile iḥsān-ıla in‘ām-ıla olmaz
- 5 Ḳıyāfet fikrin itmez merd-i dānā-meniş¹²⁸² [iy] Ādem
Şeref zātī gerekdür zīnet i endām-ıla olmaz

261

Nev-Güfte-yi Ādem Çelebi

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

- 1 Ğamuñ yeksān virür ḥalka felek yaḥşı yamān bilmez
Sihām-ı merg-i cān-sūzı ḳadar pīr ü cūvān bilmez
- 2 O ‘āşık kim tecerrüd tekyesinde çille-keş olmaz
Niçe nādir berāber devr ider yir āsumān bilmez
- 3 O kim mānend-i mevc olmaz girībān-çāk-i deşt-i ğam
Ne rütbe sille-zendür rūzgār-ı keç-vezān bilmez
- 4 Olan şahrā-neverd-i terk-i ḥāhiş¹²⁸³ meyl-i kām itmez
Kebüter ki ola yaban hevā-yı āşiyān bilmez
- 5 Niçe cevr-i felekden nāle-kārī itmesün Ādem
Mişāl-i ğamze-i ‘āşık-keş-i dil¹²⁸⁴ bir amān bilmez

¹²⁸² Kelime metinde “منیش” şeklinde yazılmıştır.

¹²⁸³ Kelime metinde “ḥāhiş” şeklinde yazılmıştır.

¹²⁸⁴ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

54a

262

Nev-Güfte-yi Ādem Çelebi

Mef'ülü/Mefā'īlü/Mefā'īlü/Fe'ülün

- 1 Renc-i şeb-i hicrānuma ol māh inanmaz
‘Āşık ne çeker hecr-ile her gāh inanmaz
- 2 Şad-güne niyāz-mendi-i vuşlatla o şūḥa
‘Arz iyler idüm ḥāl-i dili āh inanmaz
- 3 Ben bende-i bī-çārenüñ aḥvāline iy māh
Ol memleket-ārāy cihān-şāh inanmaz
- 4 Āmed-şod ider merhemini luṭf ı sitemle
Zaḥm-ı dilime geh inanur gāh inanmaz
- 5 Mülk-i dil-i ma‘mūrı ḥarāb itdi yine ol
İy murğ niçe bir Ādem-i güm-rāh inanmaz
- 6 Zīrā ki ‘afv-pīşedür ol Īzid-i Raḥmān¹²⁸⁵
Cāhildür o kim raḥmetine vāh inanmaz

¹²⁸⁵ Vezin problemlidir.

263

Nev-Güfte-yi Ādem Çelebi

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

- 1 Cihān ser-mest-i ‘aşkuñdur mey-i gül-gün añılmaz hīç
Anuñcün bezm-i vaşluñda dil-i pür-ḥün añılmaz hīç
- 2 Taḥammül-gīr-i cevır ol dūr olup gösterme istiğnā
O behçet-ḥānede iy dil¹²⁸⁶ şaḡın maḥzūn añılmaz hīç
- 3 Ben ol şeydā-meniş mestāne-meşreb dil-ḥarābam kim
Yazaldan ser-güzeştüm kışşa-ı Mecnūn añılmaz hīç
- 4 Dem-ā-dem sūziş-i hicrān-ıla vādī-i ḥasretde
Ḥurūş-ı eşke nisbet cūşiş-i Ceyḥūn añılmaz hīç
- 5 Güher-senc-i ma‘ānīdür göñül bāzār-ı dānişde
Bu bir gencīnedür Ādem niçe Ḳārūn añılmaz hīç

54b

264

Nev-Güfte-yi Ādem Çelebi

Mefā‘ilün/Fe‘ilātün/Mefā‘ilün/Fe‘ilün

- 1 Ḥazān-resīde olup berg-i bāğ-ı heves¹²⁸⁷
Şemīm-i ye’sden āzürdedür demāğ-ı heves

¹²⁸⁶ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹²⁸⁷ Vezin problemlidir.

- 2 O gül-şenem ki vücūdumda nev-be-nev görünür
Bahār-ı lāle vü gül zaḥm-ı hecr ü dağ-ı heves
- 3 Cefā-yı sākī-i dehr itdi kāse-i çeşmüm
Bezm-serā-yı ğam-ı ḥasretdür ayağ-ı heves¹²⁸⁸
- 4 Ğarīb-i kūşe-i zulmet serā-yı hicrānam
Şu‘ā-ı āh hemīşe aña yiter çerāğ-ı heves
- 5 رāḥat süvār oluruz Ādem(?)
Ola روادē vādī-i ferāğ-ı heves¹²⁸⁹

265

Güfte-yi Ādem Çelebi

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

- 1 ‘Aceb mi ehl-i dil¹²⁹⁰ bezminde söylersem eger tecnīs
Geh ĩcād-ı kāsīde iylerem gāhī ğazel taḥmīs¹²⁹¹
- 2 Dil¹²⁹²-i ‘uşşākı āhen gibi tırmaz cezb ider dā’īm
Meger kim ḳalb-i cānānı olupdur seng-i mıḳnāṯīs
- 3 Şu resme ḥil‘at-i ḥüsnüñ ezel ḥayyāt biçmişdür
Aña ḥayrān olup şimdi geçüpdür kendüden İdrīs
- 4 Kesilmem hergiz ol yār-ı güzīnümden beni a‘dā
Biçerse erre-yi ḡamla mişāl¹²⁹³-i ḥazret-i Circīs

¹²⁸⁸ Vezin problemlidir.¹²⁸⁹ Vezin problemlidir.¹²⁹⁰ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.¹²⁹¹ Kelime metinde “taḥmīs” şeklinde yazılmıştır.¹²⁹² Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.¹²⁹³ Kelime metinde “misāl” şeklinde yazılmıştır.

- 5 Çıkarmasun seni kūyından aġyārı Őaġın iy dil¹²⁹⁴
Ki cennetden çıkarmıŐdur bilürsin Ādem'i iblīs
- 6 Didüm bir bñse haġġum vir efendüm la'l-i nābuñdan
Didi iy bñ-nevā yoġ yire itme da'vi-i telbīs
- 7 Dil¹²⁹⁵ ü cāndan sevüp ol yār-ı bñ-hem-tāyı iy Ādem
'Aceb mi iylesem ĩcād-ı nazmı söylesem tecnīs

55a

266

Güfte-yi Ādem Çelebi

Mefā'ılün/Mefā'ılün/Mefā'ılün/Mefā'ılün

- 1 Saña 'āŐıġ geġer Şimdi gör iy tāze cñvān herkes
Velī toġrı degül hā bülbül¹²⁹⁶ iy serv-i revān herkes
- 2 Güneş gibi bu dil¹²⁹⁷ mülkin ider her gün hele rñŐen
Cemālñnden bu envārı velī görmez 'ıyān herkes
- 3 Femññ cānā meġer ġonġe ser-i ġñyuñ daġı gül-Şen
Ki¹²⁹⁸ rñz u Şeb ider bülbül-Şıfat andan fiġān herkes
- 4 Kerem iyle Őaġın beyt-i raġıbe sen varup gitme
Seni ġoġar diyü anda ider zann ı ġümān herkes

¹²⁹⁴ Kelime metinde "دیل" Şeklinde yazılmıştır.

¹²⁹⁵ Kelime metinde "دیل" Şeklinde yazılmıştır.

¹²⁹⁶ Kelime metinde "بل بل" Şeklinde yazılmıştır.

¹²⁹⁷ Kelime metinde "دیل" Şeklinde yazılmıştır.

¹²⁹⁸ Ki: Kim metinde.

- 5 Niçe qanlar döker her dem niçe âdem helâk iyer
Ne hünîdür¹²⁹⁹ iki çeşmüñ diler andan amân herkes
- 6 Kulağ tutup biraz diñle kamu hâlim idem taqrîr
İder derd-i dilin¹³⁰⁰ her dem saña şerh ü beyân herkes
- 7 Bu eş‘âr-ı şafâ-bahşuñ ebed sende eşer qalsun
Eyâ Âdem bu ‘âlemde qoyup gitmiş nişân herkes

267

Güfte-yi Âdem Çelebi

Mefâ‘îlün/Mefâ‘îlün/Mefâ‘îlün/Mefâ‘îlün

- 1 Senüñle iy şanem hâl-i dil-i¹³⁰¹ meyyâlimüz bir cins
Muqîm-i deyr-i ‘aşq u şevk u zevk vebâlimüz bir cins
- 2 Kesil ağyardan didükçe benden sen kesil dirsın
Senüñle nitedek olsun bu kı̄l ü qâlimüz bir cins
- 3 Seni qatlı iyerem bir gün dimişsün tîğ-ı cevri-ile
Yine qatlı itmedi fikr-i şeh-i qattâlimüz bir cins
- 4 ‘Aceb iclâl-i devletdür qapuñda hizmetüñ¹³⁰² iy şeh
Biz andan bî-naşîbüz devlet-i iclâlimüz bir cins
- 5 Derûnum tekyedür Âdem gönül abdâlıdur anuñ
İle esrâr keşf iyer bizüm abdâlimuz bir cins

¹²⁹⁹ Kelime metinde “hünîdür” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁰⁰ Kelime metinde “ديلك” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁰¹ Kelime metinde “ديلي” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁰² Kelime metinde “hizmetüñ” şeklinde yazılmıştır.

55b

268

Güfte-yi Âdem Çelebi

Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilün

- 1 İy gönül itmez mi cānān ḥazret-i Ḥaḳ’ dan hirās
Kim ider ‘āşıqlara bu deñlü cevri bī-ḳıyās
- 2 Kār kılmaz āhum oḳı ol ḳaşı yānuñ meger
Göñli bir muḥkem ḳayadur yāḥūd āhen yā nuḥās¹³⁰³
- 3 Cānin¹³⁰⁴ oynat Rüstem-āne zülf-i cānānda saña
Tā ki taḥsīn iyleye gökde melā’ik yirde nās
- 4 Cān virürsüñ ‘aşḳ-ı cānānda saña mātem için
Ra‘d nāle iyler ebr aḡlar giyer ḳara libās
- 5 İstemez fāḥir libās u manşıb¹³⁰⁵ u dil-keş¹³⁰⁶ sarāy
Tekye-i ḡamda o kim dervīş olup giydi palās
- 6 Tā ebed olmaz ḥarābe şarf¹³⁰⁷-ı üstād¹³⁰⁸-ı ezel
Ḥāne-i ‘aşḳa şu deñlü muḥkem urmuşdur esās
- 7 Dāḥil-i ‘aşḳ-ı cüvān olsam ‘aceb mi Âdemā
Kim anı cān-ıla dilden¹³⁰⁹ Ḥaḳ’ dan itdüm iltimās

¹³⁰³ Vezin problemlidir.

¹³⁰⁴ Kelime metinde “cānuñ” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁰⁵ Kelime metinde “مانصب” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁰⁶ Kelime metinde “ديكش” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁰⁷ Kelime metinde “sarf” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁰⁸ Kelime metinde “اوستاد” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁰⁹ Kelime metinde “ديلدن” şeklinde yazılmıştır.

269

Güfte-yi Âdem Çelebi

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 İy gönül sevdā-yı yāra iyledüñ çün kim heves
Sen hayātuñdan ümīdin¹³¹⁰ var yūri ‘ālemde kes
- 2 H̄asret-i dīdār-ı cānān-ıla çeşmüñ dem-be-dem
Aķıdur eşk-i firāvānıñ¹³¹¹ niçe Nīl ü Aras
- 3 Ol lebi ğonçe güzelden ayrılıp bülbül gibi
Gül-şen-i cennet olursa meskenüñ olur kâfes
- 4 Gūş-ı yāra irgürür feryād u efġānum benüm
Bulmadum bād-ı şabādan özge bir feryād-res
- 5 Her zamānda öñdül-i ‘aşķı varup almaķdadur
Görmedüm řab‘uñ gibi meydānda bir yürük feres
- 6 Bu cihānı sū-be-sū itseñ eger kim cüst ü cū
Bulmayasın Âdemüñ-veş yār-ı şādıķ hem-nefes
- 7 Devlet-i dünyā müyesser olmaz-ısa ğam degül
Aña bunca tāz[e] vü ter dil-güşā¹³¹² eş‘ār pes

¹³¹⁰ Kelime metinde “ümīdüñ” şeklinde yazılmıştır.

¹³¹¹ Kelime metinde “firāvānuñ” şeklinde yazılmıştır.

¹³¹² Kelime metinde “ديكشـا” şeklinde yazılmıştır.

56a

270

Ġazel-i Ādem Ćelebi

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün

- 1 Meclis-i yārda zār-ıla olursuñ mey-keş
Çaldı nerrād-ı felek ayağı didi düşeş
- 2 Hāne pür¹³¹³ oldı yine kāse-i çeşm-i eşkden
Pulların dökdi hele bezme habāb-ı mey-veş
- 3 Gördiler hāl-i dil¹³¹⁴-i zārımı yārān yek yek
Didiler hışma gelüp olma şaķın pür¹³¹⁵-āteş
- 4 Her ki hışm-āver olur kārına bu devrānuñ
Göremez tıfl-ı dili¹³¹⁶ tā ebed ārāyiş-çeş
- 5 Şeş ile birde yine fā’ide yok iy Ādem (?)
Baht-ı vārūn olanuñ zārına hep gelse düşeş

271

Nev-Güfte-yi Ādem Ćelebi

Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün

- 1 ‘Aceb mi būsā raġbet neş’e-yi ser-hoşdan hoşā
Gelür elbetde revnaķ güher-i mengüşdan gūşa

¹³¹³ Kelime metinde “پور” şeklinde yazılmıştır.

¹³¹⁴ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹³¹⁵ Kelime metinde “پور” şeklinde yazılmıştır.

¹³¹⁶ Kelime metinde “دیلی” şeklinde yazılmıştır.

- 2 Düşer mi saña iy tıfl-ı dil-ārā luṭf it iḥsān it
Levendān içre gezmek nīze-āsā dūşdan dūşa
- 3 Çerāğ-ı ḥüsninüñ hem-bezm-i ‘uşşāḳ ol da gör tābın¹³¹⁷
Leṭāfet var dimişler iy lebi mül nūşdan nūşa
- 4 Esīr-i zülfüñe ḳābil midür cem‘iyyet-i ḥātır
Gelür mi ḥāhiş-i ülfet dilā bī-hūşdan hūşa
- 5 Hurūş-ı eşk-i Ādem’den ḥazer ḳıl farkı var elbet
Şaḳın iy serv-i gül-zār-ı ḥayālüm cūşdan cūşa

56b

272

Nev-Güfte-yi Ādem Çelebi

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün

- 1 İyleyüp mevce-i ḥün-āb-ı sirişküme yine cūş
Keşti-i şabrumı ğarḳ-āba virüp itdi ḥurūş
- 2 ‘Āşıkuz ki yine bir ser-şeh-i mülk-i ḥüsne
Olmışuz bende-i fermān-beri vü ḥalkā¹³¹⁸-be-gūş
- 3 Ārzū-yı dil¹³¹⁹ anuñ dergehidür ğayrı degül
Ger peyām-āver-i gül-zār-ı cinān olsa sürüş

¹³¹⁷ Kelime metinde “tābuñ” şeklinde yazılmıştır.

¹³¹⁸ Kelime metinde “ḥalkā” şeklinde yazılmıştır.

¹³¹⁹ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

4 O fiġān-sāz-ı cünündür ki ider nāle-i dil¹³²⁰
 Ğonçe-i beste-leb ü bülbül-i nālān ħamūş

5 Ādemā sāġar-ı şādī baña te'şīr itmez
 Var mı bir kāse-i pür-zehr-i ġam iy bāde-fürüş

273

Nev-Güfte-yi Ādem Çelebi

Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün

1 O kim bu kār-gāh-ı 'āleme ġamla gelüp gitmiş
 Hezār-ı bāġ-ı ħasretdür ki mātemle gelüp gitmiş

2 Güzer-gāh-ı kerem mesdūd imiş erbāb-ı ħasedden¹³²¹
 Şahāvet iġtinā-yı ŧab'-ı Hātem'le¹³²² gelüp gitmiş

3 Ĥumār-ı tev'emāndur cilvesiyle şimdi şahbānuñ
 Revā mı teşne-i cām-ı şafā cümle gelüp gitmiş

4 Neberd-i leşker-i a'dāya aşlā dilde yoġ ŧāġat
 Ki nīze-kāri-i ġayret de Rüstem'le gelüp gitmiş

5 Vefā ümmīdin itmek 'ārife bu dehr-i fānīden
 Ĥaġīġat bu dürüġābād-ı Ādem'le gelüp gitmiş

¹³²⁰ Kelime metinde “نیل” şeklinde yazılmıştır.

¹³²¹ Kelime metinde “ħasetden” şeklinde yazılmıştır.

¹³²² Kelime metinde “Hātem'le” şeklinde yazılmıştır.

57a

274

Ġazel-i Ādem Ćelebi

Mefā‘ilün/Fe‘ilātün/Mefā‘ilün/Fe‘ilün

- 1 Raķīb o ser-keşi tenhā ħırāma uydurmuş
O serve irmiş ulaşmış merāma uydurmuş
- 2 O gül-‘izāra lisānın¹³²³ deġiřdürüp berg-i bāġ¹³²⁴
Niyāz-nāmeme taķlīd-nāme uydurmuş
- 3 Derūna ġamzelerūn¹³²⁵ tā-be-ķabza iřletmiş
Dürüst tīġı o kāfir nizāma¹³²⁶ uydurmuş
- 4 Taraf taraf virüp aġyāra taraf-ı dāmenin
Ĥırām¹³²⁷-ı nāzı tamām iġtiřāma uydurmuş
- 5 Maķām-ı rāġatū’l-ervāġ uřul-i devr-i revān
Hevā-yı ķulķulūmi devr-i cāma uydurmuş
- 6 N’ola Silivri’de bir dil-berin naġme-sāzına¹³²⁸
Disünler Ādem maķālin maķāma uydurmuş

¹³²³ Kelime metinde “lisānuñ” şeklinde yazılmıştır .

¹³²⁴ Vezin problemlidir.

¹³²⁵ Kelime metinde “ġamzelerin” şeklinde yazılmıştır.

¹³²⁶ Kelime metinde “nizāma” şeklinde yazılmıştır.

¹³²⁷ Kelime metinde “ħırām” şeklinde yazılmıştır.

¹³²⁸ Vezin problemlidir.

275

Nev-Güfte-yi Âdem Çelebi

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Bāğ-ı hüsnüñ gibi bir kimse gül-istān görmemiş
Murğ-ı dil¹³²⁹-āsā dağı pür-gūy nālān görmemiş
- 2 Nār-ı hecrüñ-veş derūnum sūz-ı hicrān görmemiş
Bī-terahḥum pür-cefā sen gibi cānān görmemiş
- 3 Serv-veş ṭurmuş kenāra cūy-ı eşküm seyr için
Ol ser-efrāzum meger hīç çeşm-i giryān görmemiş
- 4 ‘Âlemi garḳ-āba virsün eşk-i devrānum hele
Böyle emvāc-ı ḥurūş ı cūş-ı ‘ummān görmemiş
- 5 Ḥānumān-ı çarḥı berbād iylerem bir āh-ile
Diyeler bu çarḫı tā Sām-ı Nerīmān görmemiş
- 6 Gevheri miḳdārını mīzān idenler sen kadar
Neş’e-yāb-ı cām-ı şaḥbāyı suḥandān görmemiş
- 7 Raḥm iderdi Âdemā pā-der-gil-i hicrānına
Līk ben üftādesin serv-i ḥırāmān görmemiş

¹³²⁹ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

57b

276

Ġazel-i Ādem Ćelebi

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün

- 1 Bu nazīrem¹³³⁰ görüp iylerse revā ḥande-ḥurūş
Şā‘ir-i nādire-sāzı güher-i dāniş-i hūş¹³³¹
- 2 Gevher-i ma‘ni-i bīgāne-me‘āl¹³³² olsa līk
Şānına lāyık olan bu kim ola nākışa-pūş
- 3 O fiġān-sāz-ı cünün dergehidür nāle-yi dil¹³³³
İtdürüp baġçe-i ḥüsnüñde hezārı ḥāmūş
- 4 Ben o nāliš-gede-yi bezm-i suḥandān oldum
Olalı yār-ıla hem-meclis ü gül-reng mey nūş
- 5 Hele sengī-dil¹³³⁴ i bī-şefqāt¹³³⁵ imiş Ādem o meh
Nāliš-i murġ¹³³⁶-ı dili¹³³⁷ zerre ḳadar itmedi gūş

¹³³⁰ Kelime metinde “nazīrem” şeklinde yazılmıştır.

¹³³¹ Kelime metinde “ḥūş” şeklinde yazılmıştır.

¹³³² Kelime metinde “موال” şeklinde yazılmıştır.

¹³³³ Kelime metinde “ديـل” şeklinde yazılmıştır.

¹³³⁴ Kelime metinde “ديـل” şeklinde yazılmıştır.

¹³³⁵ Kelime metinde “شـفقات” şeklinde yazılmıştır.

¹³³⁶ Kelime metinde “مورغ” şeklinde yazılmıştır.

¹³³⁷ Kelime metinde “ديـلي” şeklinde yazılmıştır.

277

Güfte-yi Ādem Çelebi

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

- 1 Dil¹³³⁸-i ‘āşıkā dil-ber ğamze-i hūn-rīz göstermiş
Yine hışm-āver¹³³⁹ olmuş hañçer-i ser-tīz göstermiş
- 2 Ğazabla çarhı ser-tā-be-ser virdi harābāta
Hurūş¹³⁴⁰ u cūş-ı fitne rüz-ı rüst-ā-hīz göstermiş
- 3 Olup ser-mest-i istiġnā leb-i la‘l-i nemek-rīzin
Raķībe telh-gūne sāġar-ı leb-rīz göstermiş
- 4 Dil¹³⁴¹-i leb-teşne-i te’sīr-nümā-yı āteşinümden¹³⁴²
Leb-i merhem-resānın dūr idüp perhīz göstermiş
- 5 Şarāb-ı eşk-i hūn-āb-ı dili¹³⁴³ nūş iyleyüp Ādem
Yine laht¹³⁴⁴-ı ciğerden mā-ħazar¹³⁴⁵

¹³³⁸ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹³³⁹ Kelime metinde “hışm-āver” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁴⁰ Kelime metinde “hurūş” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁴¹ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁴² Kelime metinde “آته شی نمدن” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁴³ Kelime metinde “دیلی” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁴⁴ Kelime metinde “laht” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁴⁵ Kelime metinde “mā-ħazar” şeklinde yazılmıştır.

58a

278

Güfte-yi Âdem Çelebi

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün

- 1 Göñülde cân gibi 'aşkın¹³⁴⁶ nihân itmek baña maḥşüş
Cihānda gevher-i nazmı 'ıyān itmek baña maḥşüş
- 2 Senüñ meydān-ı 'aşkuñda dem-ā-dem iy kemān-ebrū
Müjeñ tīrine bu sīnem nişān itmek baña maḥşüş
- 3 Görüp gül-zār-ı ḥüsn içre beni iy serv-i ref̄tārum
Ayağūñ tozına yaşum revān itmek baña maḥşüş
- 4 Reh-i 'aşkuñda iy 'Azrā-'izārum ihtiyārumla¹³⁴⁷
Bugün Vāmıķ gibi teslīm-i cân itmek baña maḥşüş
- 5 Senüñ 'aşkuñla iy Yūsuf-likā Ya'ķūb-veş dā'im
Bu künc-i beytū'l-aḥzānı mekān itmek baña maḥşüş
- 6 Benüm gibi bir âdem vaşf-ı ḥüsnin¹³⁴⁸ itmez iy ḥūrī
Cihān mülkinde ta'rīf-i cinān itmek baña maḥşüş
- 7 Ma'ārif-kānıdur Âdem ki bir genc-i nihān iken
Cihānda gevher-i nazmı 'ıyān itmek baña maḥşüş

¹³⁴⁶ Kelime metinde “ ‘aşkuñ” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁴⁷ Kelime metinde “ihtiyārumla” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁴⁸ Kelime metinde “ḥüsñüñ” şeklinde yazılmıştır.

279

Güfte-yi Ādem Çelebi

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

- 1 Çalısuñ dā'im iy gül¹³⁴⁹ çihre hār itmek saña maḥşüş
Ki ya'nī bülbül-i dilden firār itmek saña maḥşüş
- 2 Gice gündüz senüñ iy gönçe-fem gül-zār-ı kūyuñda¹³⁵⁰
Hezār-ı gül-şen-āsā kārızār itmek baña maḥşüş
- 3 Hevā-yı ‘aşkuñ-ıla iy sehī-kāmet hevā-dāruñ
Şabā-mānendi bī-şabr ı qarār itmek saña maḥşüş
- 4 Ayağüñ¹³⁵¹ tozına iy serv-i ref̄tārum sehāb-āsā
Gözümden gevher-i eşki nişār¹³⁵² itmek baña maḥşüş
- 5 Ğurūr-ı ḥüsn-ile iy şāh-ı ḥübānum¹³⁵³ bu ‘ālemde
Gedā-yı kemter i ednādan ‘ār¹³⁵⁴ itmek saña maḥşüş
- 6 Senüñ ḥün-ı ḡamuñdan hem-sifāl olmağ ümīdiyle¹³⁵⁵
Ser-i kūyuña cānā i‘tibār itmek baña maḥşüş
- 7 Saña maḥşüş egerçi oldı ise iylemek zemmüm
Benem Ādem ki medḥin¹³⁵⁶ bī-şümār itmek baña maḥşüş

¹³⁴⁹ Kelime metinde “كول” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁵⁰ Kelime metinde “küyında” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁵¹ Kelime metinde “ayağın” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁵² Kelime metinde “nisār” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁵³ Kelime metinde “ḥübānum” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁵⁴ Kelime metinde “ār” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁵⁵ Kelime metinde “اوميديله” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁵⁶ Kelime metinde “medḥün” şeklinde yazılmıştır.

58b

280

Güfte-yi Ādem Çelebi

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Dil¹³⁵⁷ degüldür yalıñuz kuluñ¹³⁵⁸ çü ana ‘ām u hāş
İy şeh-i hūbān¹³⁵⁹ senüñ hūsnüñdedür bu ihtişāş
- 2 Başma yazuğdur ayağın¹³⁶⁰ her yire iy serv-ğad
Gel çadem-rencide kıl bu dide-yi bīmāra baş
- 3 Sen cirid-i ğamzeñi iy mışr-ı hūsnüñ fārisi
Baña urduğça görenler çağruşurlar hāş hāş
- 4 Dil¹³⁶¹ eger fāş iyler ise sırr-ı ‘aşkın¹³⁶² ‘āleme
Sen de dār-ı zülfüne Manşūr¹³⁶³-veş gel anı aş
- 5 Çünkü dirsens baña sen yāruñ¹³⁶⁴ serin¹³⁶⁵ kessem gerek
Gel bu gün kes kim bu gündür dil-berā rüz-ı kışāş
- 6 Ğamzeñ okı dā’imā başum kabağından geçer
Pehlüvān-ı ‘ālem olmışsın kaşuñ yāyını yaş
- 7 İy şeh-i mülk-i melāhat hūsnüñe maşşüş olan
Yalıñuz Ādem degüldür belki cümle ‘ām u hāş

¹³⁵⁷ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁵⁸ Kelime metinde “قولون” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁵⁹ Kelime metinde “hūbān” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁶⁰ Kelime metinde “ayağın” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁶¹ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁶² Kelime metinde “aşkın” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁶³ Kelime metinde “مانصور” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁶⁴ Kelime metinde “yārın” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁶⁵ Kelime metinde “serün” şeklinde yazılmıştır.

281

Güfte-yi Âdem Çelebi

Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilün

- 1 İyle cānum maḥbes-i cism-i muḥakḳirden ḥalāş
İyleme yā Rabbī göñlüm zülf-i dil-berden¹³⁶⁶ ḥalāş
- 2 İsteriz aġyār elinden yār kendin¹³⁶⁷ ḳurṭara
Gūyiyā bir güldür olmaz ḥār-ı ebterden ḥalāş
- 3 Döne döne devr idüp iyler baña cevr ü sitem
İyle luḫf it bendeñi çarḥ-ı sitem-gerden ḥalāş
- 4 İsterem dā’im eḥibbā ġuşşadan āzād olup
Olmasun a‘dā-yı bed-rā tīġ-ı Ḥaydar’dan ḥalāş
- 5 Göklere pervāz idüp çıḳsa hümā-yı ma‘rifet
Olımaz Âdem gibi şeh-bāz-ı serverden ḥalāş

59a

282

Güfte-yi Âdem Çelebi

Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilün

- 1 Yā İlähī sen beni iyle bu ġayġudan ḥalāş
İyleme sevdā-yı yārı çeşm-i āhūdan ḥalāş

¹³⁶⁶ Kelime metinde “دیل—بردن” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁶⁷ Kelime metinde “kendün” şeklinde yazılmıştır.

- 2 Mā'ilem cān ı gönülden isterem şām u seher
Olmayam tā ki hevā-yı serv-i dil-cūdan¹³⁶⁸ ḥalāş
- 3 Dāne-yi ḥālin¹³⁶⁹ görüp düşdüm kemend-i zülfine
Olmazam hergiz kemend-i zülf-i meh-rūdan ḥalāş
- 4 Qanda kim kılsam nazar seyr-i cemāl-i yār idem
Dilerem açup gözüm iyle bu uyḥūdan ḥalāş
- 5 Bir yanından Ādemüñ iy dil¹³⁷⁰ geçer bir yanına
Tīr¹³⁷¹-i müjgānı olıcaq qavs-ı ebrūdan ḥalāş

283

Güfte-yi Ādem Çelebi

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

- 1 Zülf-i 'anber-bāruñı cānā ruḥ-ı zībāya aş
Kisve-yi şeb-rengi kıblem Ka'be-yi 'ulyāya aş
- 2 'Ālemi gün gibi her gice münevver iylesün
Cehd idüp qandīl-i āhın¹³⁷² künbet-i ḥadrāya¹³⁷³ aş
- 3 Gerdenin¹³⁷⁴ ur iy gönül evvel bu kāfir nefsüñüñ
Ba'dehu şemşīrin¹³⁷⁵ 'arş-ı a'zam ı a'lāya aş

¹³⁶⁸ Kelime metinde “ديجودن” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁶⁹ Kelime metinde “ḥālūñ” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁷⁰ Kelime metinde “ديل” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁷¹ Kelime metinde “شير” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁷² Kelime metinde “āhuñ” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁷³ Kelime metinde “ḥadrāya” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁷⁴ Kelime metinde “gerdenüñ” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁷⁵ Kelime metinde “şemşīriñ” şeklinde yazılmıştır.

4 Kimse göz degürmesün dirsün bu şi‘rüm heykelin¹³⁷⁶
Şeh-süvārum gerden-i rahş-ı şabā-hem-pāya aş

5 Göñlini alduñ ruḥ-ı alüñle iy meh-rū anuñ
Kim saña didi bu rengi Ādem-i şeydāya aş

59b

284

Güfte-yi Ādem Çelebi

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Kim saña dir rāh-ı zühde iy dil-i dīvāne baş
Gir tarīḳ-i ‘aşka cehd it ayağın¹³⁷⁷ merdāne baş
- 2 Degme toḳunma kemer-bend-i cüvāna iy göñül
Ben saña dimem ki pīçide olan şu‘bāna baş
- 3 İy perī-rū ‘azm idüp her ḳanda kim gitseñ ḳadem
Başma yazıḳdur yire bu dīde-i giryāna baş
- 4 Hecr-i cevriñle şu deñlü ḳanlu yaş dökdi gözüm
Bāğ-ı kūyın seyriñ iyle lāle-yi Nu‘mān’a baş
- 5 Ben gedānuñ ḫāline iy şāh-ı ḫübān¹³⁷⁸ raḫm idüp
Gel ḳadem-rencide ḳıl bu mesken-i vīrāna baş

¹³⁷⁶ Kelime metinde “هيكه لك” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁷⁷ Kelime metinde “ayağın” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁷⁸ Kelime metinde “ḫübān” şeklinde yazılmıştır.

- 6 Hocalar misk-ile vezn itsün seni Ya'küb-ı dil¹³⁷⁹
Didi ol Yūsuf-likāya pend idüp mizāna baş
- 7 Merve haqqı vāşıl olmazsan Şafā'ya sa'y idüp
Var yūri Ādem harīm-i Ka'be-yi cānāna baş

285

Güfte-yi Ādem Çelebi

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

- 1 Her ne dem kim itse iy dil sevdigüm cānān raqş
Hürrem¹³⁸⁰ i handān¹³⁸¹ olup çemende iyler cān raqş
- 2 Raqş kılmazsa raqīb itme ta'accüb ol habīb
Bu muqarrerdür cihānda iylemez hūrān raqş
- 3 Her gün ol meh-rüyını cūşa getürse ğam mıdur
Zerresine itdürür hurşid-i nūr-efşān raqş
- 4 Gördiler bezm içre ol bāğ-ı şarābı devr ider
Seng üstinde iderler mākiyān-serān raqş
- 5 Meclis-i 'ālemde çünki Zühre deffāf āfitāb
Olduğın gördi ider bu günbed¹³⁸²-i gerdān raqş
- 6 Gül-şen-i küyında refitār itdigin ol servi-ğad
Seyr idüp bād-ı şabā turmaz ider her ān raqş

¹³⁷⁹ Kelime metinde “ديل” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁸⁰ Kelime metinde “hurremi” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁸¹ Kelime metinde “handān” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁸² Kelime metinde “كونيت” şeklinde yazılmıştır.

- 7 Hāzz¹³⁸³ ider cān-ı ‘azīzüm tende olup şādumān
Her ne dem iy Ādem itse sevdigüm cānān raqş

60a

286

Güfte-yi Ādem Çelebi

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 İy göñül cān tuhfesin itsem n’ola dil-dāra¹³⁸⁴ ‘arz
Armağanın¹³⁸⁵ iylemez mi bir gedā hünkāra ‘arz
- 2 Arz ider gün zerre-i nāçīze yüzün sen daḥı
İyle iy meh-rū cemālin¹³⁸⁶ ‘āşık-ı dīdāra ‘arz
- 3 Dil¹³⁸⁷ olup mecrūḥı yatur künc¹³⁸⁸-i gāmda yarasın
Ol ṭabīb-i cāna varup iylemez bī-çāre ‘arz
- 4 Bu ḥarāb olan göñül beytin ‘imāret itmege
İylerem diller¹³⁸⁹ evin ma‘mūr iden mi‘māra ‘arz
- 5 Seyl-i eşküm dīde-i gām-dīdenüñ öykündigün
Cūylar itsün varup deryā-yı gevher-dāra ‘arz

¹³⁸³ Kelime metinde “ḥāzz” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁸⁴ Kelime metinde “دیلداره” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁸⁵ Kelime metinde “armağanuñ” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁸⁶ Kelime metinde “cemālün” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁸⁷ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁸⁸ Kelime metinde “کن ج” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁸⁹ Kelime metinde “دیللر” şeklinde yazılmıştır.

- 6 Mest-i lā-ya‘kıl olan bilür şarābuñ hāletin¹³⁹⁰
Sākīyā itme sen anı zāhid-i hūş-yāra ‘arz
- 7 Gelmesün kūh-sārdan¹³⁹¹ Ādem şanavber-ķāmetün¹³⁹²
İtmesün gül-zārda ol serv-i hoş-reftāra¹³⁹³ ‘arz

287

Güfte-yi Ādem Çelebi

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 İylerisem çekdigüm cevri n’ola cānāna ‘arz
Çünkü her mazlūm idermiş zulmini sulţāna ‘arz
- 2 Tīğ-ı hecri yarasına ola kim dermān ider
İtdüm iy dil¹³⁹⁴ ol ṭabīb-i şāhib-i dermāna ‘arz
- 3 Hāl-i ‘āşıkdan haber-dār olmayınca iyleme
Cān u gönülñ tuhfesin her bü’l-heves¹³⁹⁵ oğlāna ‘arz
- 4 Ger giderse başuñ iy ‘āşık şaқın esrāruñı
İyleme eşküñ¹³⁹⁶ gibi her gördiğüñ insāna ‘arz
- 5 Ğayra mihr idüp baña cevri itdügin cānān bugün
İdeyüm maşşerde yārın ḥazret-i Sübhān’a ‘arz

¹³⁹⁰ Kelime metinde “hāletün” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁹¹ Kelime metinde “كهساردن” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁹² Kelime metinde “şanavber-ķāmetin” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁹³ Kelime metinde “hoş-reftāra” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁹⁴ Kelime metinde “ديل” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁹⁵ Kelime metinde “بول هوس” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁹⁶ Kelime metinde “eşkin” şeklinde yazılmıştır.

- 6 Qanı eṣ‘āruñ¹³⁹⁷ iy Ādem her ne deñlü var-ısa
İyle ehl-i nazm olan yārān-ıla ihvāna ‘arz
- 7 Şā‘ir-i dānādan özge kimse bilmez qadrını
Cevher-i şî‘rin¹³⁹⁸ şaşkın sen iyleme nādāna ‘arz

60b

288

Güfte-yi Ādem Çelebi

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Gönçeyi görmekten iy dil¹³⁹⁹ la‘l-i dil-berdür¹⁴⁰⁰ ğaraż
Seyr-i sünbül¹⁴⁰¹ itmeden zülf-i mu‘anberdür ğaraż
- 2 Gül-sitānda iy gönül servi temāşā itmeden
Kūy içre kāmēt-i yarı şanavberdür ğaraż
- 3 Āsumānuñ mihr ü mähın seyrin itmekden baña
Ol ḥabībūñ rüşenī ruḥsār-ı enverdür ğaraż
- 4 Baḥr¹⁴⁰²-ı fikre ṭaldüğumdan rüz u şeb ğavvāş-veş
Sözlerüm mānendi lü’luden ki cevherdür ğaraż
- 5 Dā‘imā erbāb-ı ‘aşkuñ olduğumdan pey-revi
Rāh-ı ‘aşka sālīk iyler ṭoĝru reh-berdür ğaraż

¹³⁹⁷ Kelime metinde “eş‘ārın” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁹⁸ Kelime metinde “şî‘rūñ” şeklinde yazılmıştır.

¹³⁹⁹ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴⁰⁰ Kelime metinde “دیل-بردر” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴⁰¹ Kelime metinde “سؤنبیل” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴⁰² Kelime metinde “baḥr” şeklinde yazılmıştır.

6 Bunca ŧi'ri söylemekden milket-i nażma emir
Olduđumdan Ādemā dīvān u defterdür ğaraż

7 'Āŧıķ-ı ŧūrīdeyem ancak bu deñlü añlaram
İki 'ālemden hemān sevdā-yı dil-berdür¹⁴⁰³ ğaraż

289

Güfte-yi Ādem Çelebi

Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün

1 N'ola dil-ber iderse bu dil¹⁴⁰⁴-i nālāndan i'rāż
Şeh itmez mi gedā-yı bī-ser ü sāmāndan i'rāż

2 Kaçarsa havfdan¹⁴⁰⁵ meyhāne қallāŧı 'aceb olmaz
Meşeldür bu ki dānā-dil¹⁴⁰⁶ ider nādāndan i'rāż

3 'Aceb mi varduđumdan kūyına incinmese cānān
Bu rüşendür kerīm itmez gelen mihmāndan i'rāż

4 Seg-i kūyuñla hem-dem olmadan 'ār itmezem hergiz
Kiŧi iy ŧāh-ı hūbān¹⁴⁰⁷ iylemez yārāndan i'rāż

5 Temennā-yı leb-i la'lin¹⁴⁰⁸ cüvānā terkin itmez dil¹⁴⁰⁹
Ki teŧne itmez āb-ı çeŧme-i hayvāndan i'rāż

¹⁴⁰³ Kelime metinde “دیل—بردر” ŧeklinde yazılmıŧtır.

¹⁴⁰⁴ Kelime metinde “دیل” ŧeklinde yazılmıŧtır.

¹⁴⁰⁵ Kelime metinde “havfdan” ŧeklinde yazılmıŧtır.

¹⁴⁰⁶ Kelime metinde “دیل” ŧeklinde yazılmıŧtır.

¹⁴⁰⁷ Kelime metinde “hūbān” ŧeklinde yazılmıŧtır.

¹⁴⁰⁸ Kelime metinde “la'lün” ŧeklinde yazılmıŧtır.

¹⁴⁰⁹ Kelime metinde “دیل” ŧeklinde yazılmıŧtır.

6 Gören ‘aks-i ruḥ-ı renginüñ-ile eşk-i ḥüninüm
Ümîdüm¹⁴¹⁰ budur iyer la‘l-ile mercândan i‘râz

7 Umaram okuyan bu nazm-ı nev-îcādumı şimdi
İde iy Âdemâ şî‘r-i faşîḥ Ḥassân’dan i‘râz

61a

290

Güfte-yi Âdem Çelebi

Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilün

1 Sevd[i] gönüm cân-ıla [bir] dil-ber-i dîbâ beyâz
Kim giyer egnine dâ‘îm ḥil‘at-ı dîbâ beyâz

2 Gül-sitânda bir gümüşden¹⁴¹¹ serve beñzer iy şabâ
Her ne dem küyında giyse sâde-yi yektâ beyâz

3 Bülbül-âsâ zâr u efgân iylesem olmaz ‘aceb
Gül-şen-i ḥüsn içre sevdüm bir gül-i ra‘nâ beyâz

4 Âşinâlar söylesün dendānuña¹⁴¹² öykünmesün
İy gönül ‘ummānda hergiz lü‘lü-i lâlâ beyâz

5 Mışr-ı ḥüsn içre kıyāsum bu ki hergiz cân yok
Öykine lezzetle kand-ı la‘lüñe¹⁴¹³ ḥelvâ beyâz

6 Külbe-yi aḥzānda iy Yūsuf-beden Ya‘küb-veş
Dāne-yi eşkin döker bu dîde-i bînâ beyâz

¹⁴¹⁰ Kelime metinde “اوميد م” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴¹¹ Kelime metinde “كومش” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴¹² Kelime metinde “dendānına” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴¹³ Kelime metinde “la‘line” şeklinde yazılmıştır.

- 7 Tekye-yi ‘aşk içre iy Ādem n’ola ābdāl-vār
Egnüme gün gibi alsam şāl-ı bī-hem-tā beyāz

291

Güfte-yi Ādem Çelebi

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Gözlerüm yaşı durur bu heft deryādan ğaraż
La‘li içre dişleridür dürr-i yektādan ğaraż
- 2 Dā’imā iy çeşm-i giryān eşk-ile bilsem nedür
Sırr-ı ‘aşk-ı dil-beri¹⁴¹⁴ dünyāya ifşādan ğaraż
- 3 Bülbül-i cāna temāşā-yı ruḥ-ı alı durur
Gül-şen-i dehr içre seyr-i verd-i ḥamrādan ğaraż
- 4 Sākı-yi meyhāne-yi ‘aşk içre bīdār itmedür
Bāde-nüş-ı meclise bu ḥüy u ḥādan ğaraż
- 5 ‘Aşk-ı pāk-i ḥazret-i Mevlā durur bī-iştibāh
Deşt-i ğam mecnūnına sevdā-yı Leylā’dan ğaraż
- 6 Bir eşer iy zerre dil¹⁴¹⁵ kılsun cemālinden budur
Āsumān üstünde mihr-i ‘ālem-ārādan ğaraż
- 7 Oķunup ‘ālemde dā’im ḥayr-ıla yād olmadı
Ādem icād dil-keş-i nazm-ıla inşādan ğaraż

¹⁴¹⁴ Kelime metinde “دیل—بري” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴¹⁵ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

61b

292

Güfte-yi Ādem Çelebi

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Kūy-ı yārīñ devrini bilür dil¹⁴¹⁶-i dīvāne farz
Olmağ-ıla ıavf-ı Ka‘be ehl-i dīn olana farz
- 2 ıaşlasam Mīnā-yı kūyuñda raķībi dil-berā
ıaş atılmağ iy melek olmış durur şeytāna farz
- 3 Ger ıasūda¹⁴¹⁷ āhımız şemşīrini çalsağ olur
Kāfire tīğ urmağ olmış ehl-i dīn merdāna farz
- 4 Gördüm ağıyārīñı yüzün elini itler yalar
ıoş¹⁴¹⁸ vuzū‘ olmağ degül iy dil-rübā¹⁴¹⁹ hayvāna farz
- 5 Rūz-ı rūze içre baña ħān-ı vaşlın¹⁴²⁰ kııl ‘aıā
Şā‘im olmağa degül bīmāra bī-dermāna farz
- 6 Būs-ı la‘lın¹⁴²¹ vir bize iy ħoca-yı ħüsn i mehā
Kim olup durur zekāt ihsān dervīşāna farz
- 7 Ādemā cānān ıolaşsa kūyuñı olmaz ‘aceb
Ka‘be’nüñ ıavfı olupdur ehl-i dīn olana farz

¹⁴¹⁶ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴¹⁷ Kelime metinde “ıaşūda” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴¹⁸ Kelime metinde “ıoş” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴¹⁹ Kelime metinde “دیلرولبا” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴²⁰ Kelime metinde “vaşluñ” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴²¹ Kelime metinde “la‘lüñ” şeklinde yazılmıştır.

293

Güfte-yi Âdem Çelebi

Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilün

- 1 N’ola dil-dârum tırâş itse ruhından şimdi haţ
Hakk iderler levhüñ üstünden söz olduğda ğalaţ
- 2 H̄asret-i dīdār-ı yār-ı nāzenīnümle¹⁴²² benüm
İki çeşmüm aķıdur yaşın nite Ceyhün Şaţ
- 3 Cümle-i h̄übānda¹⁴²³ şimdi mişli yok dil-dârumuñ
Yüzi güldür nuţķı dürdür kām̄eti serv-i vasaţ
- 4 İsterem H̄aķ’dan ki hergiz kūy-ı yāra varmasun
İki pāyı seg raķībūñ leng olup kalsun saķaţ
- 5 Žāyi‘ olmiş t̄ub-ı zerrīn gökde encüm şanmañuz
Bulmağ-ıçün anı remmāl-i każā dökmiş nuķaţ
- 6 Dürr-i eş‘ār-ı laţīfumdür benüm bā‘iş olan
Baħr¹⁴²⁴-ı fikre taldıgumdan dā’imā mānend-i baţ
- 7 Bezm-i ‘işretten ğaraż Âdem budur kim añladum
Bağçe-i meh-veşde nūş-ı bāde itmekdür faķaţ

¹⁴²² Kelime metinde “ناره نینلمه” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴²³ Kelime metinde “h̄übānda” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴²⁴ Kelime metinde “baħr” şeklinde yazılmıştır.

62a

294

Nev-Güfte-yi Ādem Çelebi

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 ‘Ārız-ı dil-berde iy dil görinen āşār-ı ḥaṭṭ
Levḥ-i sīmīn üzre gūyā berḫ urur envār-ı ḥaṭṭ
- 2 İki günde bir tırāş iyer velī ‘āşıkların
Ruhlarumda bir kılum yokdur ider inkār-ı ḥaṭṭ
- 3 Eksük olmasun serinden tīg-ı tīzi zīra kim
Ehl-i dilden ‘aşkı zā’il iylemekdür kār-ı ḥaṭṭ
- 4 Oğduḫda ehl-i ‘irfān umaram taḥsīn ide
Dil-berā nazm itdügüm bu dil-güşā eş‘ār-ı ḥaṭṭ
- 5 ‘Āşıkuñ āzādına taḥrīr olınmış nāmedür
‘Ārız-ı dil-berde Ādem görinen āşār-ı ḥaṭṭ

295

Nev-Güfte-yi Ādem Çelebi

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Bir misāfir-ḥānedür bu gördüğüñ köhne¹⁴²⁵ ribāṭ
Sen de bir gün rihlet iylerseñ dilā kıl ihtiyāṭ

¹⁴²⁵ Kelime metinde “كوهنه” şeklinde yazılmıştır.

- 2 İster-iseñ idesin taḥṣīl-i faẓl¹⁴²⁶ u ma‘rifet
Gice gündüz ehl-i ‘irfān-ıla iyle iḥtilāṭ
- 3 Defter-i ‘uṣṣākıma kayd iyledüm didi seni
Ol şeh-i ḥübān baña didi bu vechi inbisāṭ
- 4 Āhumı kūyında ferrāş u gözüm saḳḳā kılıp
N’ola iylersem müjem bezminde cārüb-ı bisāṭ
- 5 Cem gibi mest-i müdām olmazdum iy sākī baña
Bezm-i meyde irmese cām-ı maḥabbetden neşāṭ
- 6 Ben geçenlerden ḥaber aldum ki yokdur ḳorḳuluk
Gerçi kim kıldan kılıçdan incedür dirler Şırāṭ
- 7 Var ümīdüm oḳıyanlar cān-ıla taḥsīn ider
Şimdi Ādem nazmuma ben şöyle virdüm irtibāṭ

62b

296

Güfte-yi Ādem Çelebi

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

- 1 Şaḳın ‘uṣṣāḳa pend idüp dime sevmeñ cüvān vā‘iz
Kim anlar gūş kılmaz böyle bī-hüde lisān vā‘iz
- 2 Egerçi şüret-i zāhirde seyr-i dil-ber¹⁴²⁷ itmezsın
Neler iylersin ammā künc-i ḥalvetde nihān vā‘iz

¹⁴²⁶ Kelime metinde “فصل” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴²⁷ Kelime metinde “دیلبر” şeklinde yazılmıştır.

- 3 İderdüñ bülbül-āsā gül-şen-i meclisde feryādı
Eger ol gönçe-fem dil-dār¹⁴²⁸ görseñ nā-geh-ān vā‘iz
- 4 Koyup kūy-ı cūvānı aña hergiz rāğıb olmazlar
Ne deñlü iyleseñ ‘uşşāka ta‘rīf-i cinān vā‘iz
- 5 Bugün ‘aşk ehline mesken olupdur künc¹⁴²⁹-i meyḥāne
Saña olsun yūri var kūşe-yi mescid mekān vā‘iz
- 6 Görür encüm gibi bīdār olan dīdār-ı cānānı
Eger sen de görürsen ḥ‘āb-ı ḡafletden uyan vā‘iz
- 7 Nihān iken derūn-ı dilde¹⁴³⁰ cān gibi ne ḥikmetdür
Saña gün gibi itdi Ādem eş‘ārın ‘iyān vā‘iz

297

Güfte-yi Ādem Çelebi

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Ğayrıya dil¹⁴³¹ virdigümden iyemez cānān ḥazḗ
Āḥıra kul olduğumdan ide mi sulṭān ḥazḗ
- 2 Zevḗ ider kūy-ı cūvāna varıcaḗ ḡöñlüm n’ola
Gül-sitāna varsa iyler bülbül-i nālān ḥazḗ
- 3 Ḥazḗ ider kim n’ola cānā şordugumdan leblerin
Çün bilürsin ṭatlu ḥelvādan ider ḥayrān ḥazḗ

¹⁴²⁸ Kelime metinde “دیلدار” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴²⁹ Kelime metinde “کونج” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴³⁰ Kelime metinde “دیلده” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴³¹ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

- 4 Bunca âdem kanın içmekden dem-â-dem cür‘a-veş
Rağşa girmişdür ider bu gerdiş¹⁴³²-i devrân hazz
- 5 Ğam degül bizden şafâ itmezse meclisde rağīb
Ehl-i ‘irfân arasında iylemez nādân hazz
- 6 Sevdigüm Yūsuf-likā dil-dārumı¹⁴³³ Ya‘ķüb-veş
Âdemâ âgâh olursa iylemez ihvân hazz
- 7 Kendü yārum ‘aşķına şevķ-ıla didüm bir ğazel
Umaram kim ide ehl-i dil¹⁴³⁴ olan yārân hazz

63a

298

Güfte-yi Âdem Çelebi

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Toğrı dil-ber olsa iyer ‘āşık-ı dīdār hazz
‘Āşık-ı şādık olursa iyer ol dil-dār hazz
- 2 Bilmezem kuhl-ı Şifāhān¹⁴³⁵ mı o meh-rū dil-berūñ¹⁴³⁶
Ĥāk-pāyından ‘alīl olan ider ebşār hazz
- 3 Her dem ‘āşık kanını nūş iylemekdür cür‘a-veş
Meclis-i ‘aşķ içre iyer ol gözi hūn-ķār¹⁴³⁷ hazz

¹⁴³² Kelime metinde “ķrdīş” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴³³ Kelime metinde “dīl-dārumı” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴³⁴ Kelime metinde “dīl” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴³⁵ Kelime metinde “şifāhān” şeklinde yazılmıştır .

¹⁴³⁶ Kelime metinde “dīl-berūñ” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴³⁷ Kelime metinde “ķār” şeklinde yazılmıştır.

- 4 Hız idersem geldiginden yanuma hūbān¹⁴³⁸ n'ola
Kim mūrūrından eṭibbānuñ ider bīmār hazz
- 5 Bezmümüzde bizden itmezse şafā a'dā ne ğam
Ehl-i ĩmān içre hergiz iylemez küffār hazz
- 6 Korkaram cevr-ile Ādem seni āhır öldürür
Cevr ü zulm itmekte iyeler ol şeh-i cevvar hazz
- 7 Hoş¹⁴³⁹ gelür iy dil baña vaşl olmaz-ısa ol güzel
Toğrı dil-ber olsa iyeler 'āşık-ı dīdār hazz

299

Güfte-yi Ādem Çelebi

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

- 1 N'ola itsem dilde¹⁴⁴⁰ 'aşk-ı yār-ı 'ālī-şānı hıfz
Kim ki bir gevher bula kıoynuında¹⁴⁴¹ iyeler anı hıfz
- 2 Hıfz idem dir mihr-i cānānı derün-ı sīnede
Kimse itmez penbe içre āteş-i sūzānı hıfz
- 3 Dil-beruñ iy dil miyānuñda degüldür zer-kemer
Ejdehādur kim ider gencīne-yi pinhānı hıfz
- 4 Her ne dem kim görse hūsn-i iltifāt iyeler baña
Bed nazardan iyle yā Rab ol gözi fettānı hıfz

¹⁴³⁸ Kelime metinde "hūbān" şeklinde yazılmıştır.

¹⁴³⁹ Kelime metinde "hoş" şeklinde yazılmıştır.

¹⁴⁴⁰ Kelime metinde "ديده" şeklinde yazılmıştır.

¹⁴⁴¹ Kelime metinde "kıoynuñda" şeklinde yazılmıştır.

- 5 Kūy-ı yāri dil¹⁴⁴² ne yüzden bekleye ağyardan
Bir gedā düşmeden itmez milket-i sulṭānı hıfz
- 6 Mekteb-i ‘irfānda iy h̄āce cemāli Muṣḥaf’ın
Oḡuyup dil¹⁴⁴³ tıflı ister kim ide Ḳur’ān’ı hıfz
- 7 Bir gedādur ḡuluñ Ādem iy şeh-i h̄übān¹⁴⁴⁴ velī
Ṭurmaz iyler bunca ṣi’r i defter i dīvānı hıfz

63b

300

Güfte-yi Ādem Çelebi

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

- 1 ‘Aceb mi iy göñül oldıysa ṣāh-ı ṣā‘irān Ḥāfız
Cihānda gün gibi dīvānın itmişdür ‘ayān Ḥāfız
- 2 Ma‘ārif ehlidür oldum n’ola cān-ıla meddāhı
Ki dil-keṣ¹⁴⁴⁵ nazm-ıla olmuşdı meṣhūr-ı cihān Ḥāfız
- 3 Gice gündüz iderdi vaṣf-ı h̄übān¹⁴⁴⁶-ı gül-endāmı
Mükāṣıf gül-şeninde¹⁴⁴⁷ bülbul olmuşdı hemān Ḥāfız
- 4 Kemān-ı ‘aşḡı çekmiş tīr-i kilkin menzile atmış
Ḳomış eṣ‘ārını meydān-ı nazm içre niṣān Ḥāfız

¹⁴⁴² Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴⁴³ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴⁴⁴ Kelime metinde “h̄übān” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴⁴⁵ Kelime metinde “دیلکش” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴⁴⁶ Kelime metinde “h̄übān” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴⁴⁷ Kelime metinde “gül-şenünde” şeklinde yazılmıştır.

- 5 Mekânın hıttâ¹⁴⁴⁸-ı Şîrâz’da itmişken iy Âdem
Cihân bâğına kendi itdi tebdîl-i mekân Hâfîz

301

Güfte-yi Âdem Çelebi

Mefâ‘îlün/Mefâ‘îlün/Fe‘ülün

- 1 Dil¹⁴⁴⁹ itmez meyl-i vuşlat yâr vâ‘iz
Olupdur ‘âşık-ı dîdâr vâ‘iz
- 2 O gül-ruḥ dil-beri sevdüm ‘aceb mi
İdersem bülbül-âsâ zâr vâ‘iz
- 3 Olam Mânşûr¹⁴⁵⁰-veş ber-dârı yârîñ
Eger zülfi olursa dâr vâ‘iz
- 4 Kim olsa ol şacı Leylâ’ya Mecnûn
Olur kendüye ‘aklı yâr vâ‘iz
- 5 Mey-i ‘aşkuñ bugün ser-mesti olan
Meger yarın ola hüş-yâr¹⁴⁵¹ vâ‘iz
- 6 İrişmez devlet-i ‘aşka idenler
Sükân-ı kûy-ı şehden ‘âr vâ‘iz
- 7 Meger kim tab‘-ı Âdem bir deñizdür
Kim anuñ dürr-i nazmı var vâ‘iz

¹⁴⁴⁸ Kelime metinde “hıttâ” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴⁴⁹ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴⁵⁰ Kelime metinde “مانصور” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴⁵¹ Kelime metinde “هشیار” şeklinde yazılmıştır.

64a

302

Güfte-yi Ādem Çelebi

Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün

- 1 'Aceb mi iy gönül bende olursa kuvvet-i elfāz
Baña 'ālemde olmuşdur müyesser şöhret-i elfāz
- 2 Ne gice başlasam evşāf-ı zülfine o meh-rūnuñ
Beni encüm gibi ol şeb uyutmaz fikret-i elfāz
- 3 İder kāsīd nebāt u kand u sükker kıymetin muhtel
Nedür la'lünde iy Yūsuf-liķā bu lezzet-i elfāz
- 4 Velī abdāl-veş gam tekyesinde iy lebi ma'cūn
Bu deñlü vāl[ih] ü hayrān idüpdür hayret-i elfāz
- 5 Marīz-i 'aşķ olan erbāb-ı tab'a iy tabīb-i cān
Meger dermān ola icād-ı nazm-ı milket-i elfāz
- 6 Beni yād idecek günlerde iylersem n'ola hayrı
Kim olur bā'ış-i rahmet meşeldür zahmet-i elfāz
- 7 İder taķsīm halka nazmını Ādem faķīr-āne
Ezel ķassām ihsān iylemiş çün ķismet-i elfāz

303

Güfte-yi Ādem Çelebi

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

- 1 Güneşdür¹⁴⁵² yüzi dil-dāruñ¹⁴⁵³ kim andan nūr ider lāmi‘
Yolında zerresi olsam zihī devlet zihī ṭāli‘
- 2 Kemāl-i şun‘ını ızhār idüpdür çeşm-i dil-berde
Bu hüsni kim yaratmışdur dilā¹⁴⁵⁴ ‘ālemde o Şāni‘
- 3 Alurken büsesin yārıñ vişāle¹⁴⁵⁵ iyledüm diğğat
Didügüm ādem o ğalaṭ¹⁴⁵⁶ n’olaydı olmasa māni‘
- 4 Edānīnün sözün hergiz kulağıña şağın koyma
Velīkin ehl-i ‘irfānuñ sözine olıgör sāmi‘
- 5 Vefā kılmaz saña ol serv-ğad Ādem firāğ-ıla
Dür¹⁴⁵⁷-i eşkin¹⁴⁵⁸ nişār idüp idersin yok yire zāyi‘

¹⁴⁵² Kelime metinde “güneşdür” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴⁵³ Kelime metinde “dil-dārın” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴⁵⁴ Kelime metinde “دِیَلَا” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴⁵⁵ Kelime metinde “وِیصَالِه” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴⁵⁶ Ğalaṭ: Ğalatı metinde.

¹⁴⁵⁷ Kelime metinde “دور” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴⁵⁸ Kelime metinde “eşkün” şeklinde yazılmıştır.

64b

304

Güfte-yi Ādem Çelebi

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Beñzemez mi iy gönül bir sāde-rū cānāna şem‘
Germ olup meclisde kendin gösterir yārāna şem‘
- 2 N’ola nār-ı ‘aşq-ı yāra yandurursam cismümi
Perr ü bālin yandurur görse kaçan pervāne şem‘
- 3 Bezm-i ‘ālem gerçi vāsi‘dür kenār u haddı yok
Lākin anı rüşen iyler gün gibi bir dāne şem‘
- 4 Serv-ķāmet bir yalıñ yüzli güzeldür ol dağı
Anuñ için dāhıl olur meclis-i hūbāna¹⁴⁵⁹ şem‘
- 5 Bu sebebden var-ısa ber-dār olur Mansūr¹⁴⁶⁰-veş
Çkanda olsa sırr-ı ‘aşkı fāş ider merdāna şem‘
- 6 ‘Asker-i zūlmet ne deñlü olsa her gice kaçar
Şubh-ı şādık gibi gelse her kaçan meydāna şem‘
- 7 Şem‘-dānuñ şuğrası üstünde Ādem olsa ol
Beñzemez mi hāle içre bir meh-i tābāna şem‘

¹⁴⁵⁹ Kelime metinde “hūbāna” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴⁶⁰ Kelime metinde “مانصور” şeklinde yazılmıştır.

305

Güfte-yi Ādem Çelebi

Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün

- 1 Benüm bir lāle-ruḥ 'aşkıyla bağrum yaş iden ṭālī'
Beni derd i belā ehline şimdi baş iden ṭālī'
- 2 Şehāb-āsā gözüm dā'im degüldür giryeden ḥālī
Özüm bārān-ı eşk-ile dem-ā-dem yaş iden ṭālī'
- 3 Nihān iken gönülde sırr-ı 'aşkı cān gibi cānā
Gözüm yaşıyla gün gibi cihāna fāş iden ṭālī'
- 4 Yoğ iken iy gönül mescidde meylüm ṭāḳ-ı miḥrāba
Dil¹⁴⁶¹ ü cāndan beni meyyāl-i ṭāḳ-ı ḳaş iden ṭālī'
- 5 Dil¹⁴⁶²-i bī-çāre hicrānuñ bu gice miḥnet-efzāda
Döşegin ḥāḳ i yaşduğın müdāmī ṭaş iden ṭālī'
- 6 Der-i dergāh-ı yār ı milket-i ğamda gözüm saḳḳā
Müjem cārüb bād-ı āhumı ferrāş iden ṭālī'
- 7 Hevā-yı serv-ḳadd-ı yār-ıla gül-zār-ı 'aşḳ içre
Beni bād-ı şabāya Ādemā yoldaş iden ṭālī'

¹⁴⁶¹ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴⁶² Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

65a

306

Güfte-yi Ādem Çelebi

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Sevmeñüz hūbı¹⁴⁶³ diyü ‘aşıklara virür şudā‘
Nāşıhuñ bīhūde pendin anlar itmez istimā‘
- 2 Mihr-i enverdür cemāl-i bā-kemāli dil-berün¹⁴⁶⁴
Kim düşer dil hānesine¹⁴⁶⁵ berķ-ı nūrından şu‘ā‘
- 3 Mevlevī olup ‘aceb mi şevķ-ı Mevlānā-y-ıla
Döne döne durmayup itsem felek gibi semā‘
- 4 Hoca¹⁴⁶⁶-yı zerķ ı riyā olmışsın iy şūfī velī
‘Aşķ bāzārında aķçe iylemez böyle metā‘
- 5 Būse-yi la‘lin¹⁴⁶⁷ aķıtdı ķangısınuñ haķķıdur
Dil¹⁴⁶⁸ raķīb-ile huşūmet iyleyüp iyler nizā‘
- 6 İy şeh-i hūbān gōñül yapmaķ daķı efđal durur
İtmeden ‘ālemde ihyā-yı zevāyā-yı biķā‘
- 7 Tābi‘ ol emr itse ol şeh ķatlinüñ cellādına
Bende-i fermān-bere lāzımdur Ādem ittibā‘

¹⁴⁶³ Kelime metinde “hūbı” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴⁶⁴ Kelime metinde “دیل—برین” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴⁶⁵ Kelime metinde “دیل حانه سینه” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴⁶⁶ Kelime metinde “خوجی” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴⁶⁷ Kelime metinde “la‘lün” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴⁶⁸ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

307

Güfte-yi Ādem Çelebi

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün

- 1 Dişine dirsem ‘aceb mi iki mevzūn mışra‘
Kim olupdur o güneş yüzli¹⁴⁶⁹ cüvāna maṭla‘
- 2 Rāhib-i deyr görüp nūr-ı cemālin¹⁴⁷⁰ yārıñ
Cāndan ĩmāna gelüp aldırup iy dil¹⁴⁷¹ aṣba‘
- 3 Yo durur dil¹⁴⁷² gibi bir ehl-i Őecā‘at andan
Őāh-ı merdān ola ‘ālemde meger kim eṣca‘
- 4 Hep gōñülden gören ‘aṣ ehli olur Ya‘ūb’ı
Ne dem ol Yūsuf-ı cān iylese ref‘-i bura‘
- 5 Nef‘i var aste-dile¹⁴⁷³ geri Őarābuñ ammā
İy abīb-i dil¹⁴⁷⁴ ü cān Şerbet-i la‘lin¹⁴⁷⁵ enfa‘
- 6 Meclis ire am u endūh u belā vü uṣṣa
ār yār ‘aṣına yārānum olupdur erba‘
- 7 Söyledümse yaraṣur bu azel-i zībāya
Ādemā cehd-ile biñ dil-keṣ¹⁴⁷⁶ i ra‘nā maa‘

¹⁴⁶⁹ Kelime metinde “yüzlü” Şeklinde yazılmıṣtır.

¹⁴⁷⁰ Kelime metinde “cemālün” Şeklinde yazılmıṣtır.

¹⁴⁷¹ Kelime metinde “دیل” Şeklinde yazılmıṣtır.

¹⁴⁷² Kelime metinde “دیل” Şeklinde yazılmıṣtır.

¹⁴⁷³ Kelime metinde “دیلہ” Şeklinde yazılmıṣtır.

¹⁴⁷⁴ Kelime metinde “دیل” Şeklinde yazılmıṣtır.

¹⁴⁷⁵ Kelime metinde “la‘lün” Şeklinde yazılmıṣtır.

¹⁴⁷⁶ Kelime metinde “دیلکش” Şeklinde yazılmıṣtır.

65b

308

Ġazel-i Ādem Ćelebi

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Ćekdi bizden dāmenin¹⁴⁷⁷ ol serv-ķad cānāna ħayf
Zār zār olduķ ‘abeş bu dīde-i giryāna ħayf
- 2 Tā-be-key āteş-zen-i ħırmān-ı şabr olsun ħamuñ
Ĥayf iy mihr-i cihānum bu dil¹⁴⁷⁸-i sūzāna ħayf
- 3 Rūzgār-ı nā-mūsā‘idle felek dil¹⁴⁷⁹ zevraķın¹⁴⁸⁰
Virdüñ āħır ħarķa-ı mevc-i yem-i hicrāna ħayf
- 4 İyleyüp endīşe-i kākül perīşān ‘aķlumı
Deşt-peymā-ı cünün oldı dil-i dīvāne ħayf
- 5 Lāl durur leb degüldür sürür-ı kān-ı vefā
Ĥāşılı Ādem o şāh-ı kişver-i ħübāna¹⁴⁸¹ ħayf

¹⁴⁷⁷ Kelime metinde “dāmenüñ” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴⁷⁸ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴⁷⁹ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴⁸⁰ Kelime metinde “زوره ق” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴⁸¹ Kelime metinde “ħübāna” şeklinde yazılmıştır.

309

Güfte-yi Ādem Çelebi

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Sevdüm iy dil-ber¹⁴⁸² seni cān-ıla yoğ sözümde lāf
İy şeh-i hūbān¹⁴⁸³ saña ıul olmışam itmem hılāf
- 2 Gül-şen-i kūyuñ senüñ cānā birāz devr itdigüm
Hācıyam gūyā ki vardum Ka‘be’yi itdüm ıavāf
- 3 Yāra ‘āşıđ olduğum hergiz dimezdüm kimseye
Çeşm-i giryānum velī her demde iyler i‘tirāf
- 4 Şaf şaf olmuş ‘asker-i müjgāna urdum kendümi
Böyle ser virmek gerek ‘āşıđ olan rüz-ı maşāff
- 5 Sen de Ādem künc-i ‘uzlet var yüri iyle ıabül
Murđ-ı ‘Anķā kendüye mesken idindi kūh-ı Kāf
- 6 Ger kesersen başumı senden kesilmek yoğ durur
Sevdüm iy dil-ber¹⁴⁸⁴ seni cān-ıla yoğ sözümde lāf

¹⁴⁸² Kelime metinde “دیلـبر” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴⁸³ Kelime metinde “hūbān” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴⁸⁴ Kelime metinde “دیلـبر” şeklinde yazılmıştır.

66a

310

Güfte-yi Âdem Çelebi

Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilün

- 1 Dürr-i meknündür sözi dil-dârumuñ¹⁴⁸⁵ ağzı şadef
‘Aşq-ı deryâyı geçer ‘âşıkları içinde kef
- 2 Ol kaşı yâ dil-berüñ müjgâni¹⁴⁸⁶ okına benüm
Şöyle göñlümden geçer kim ideyüm sînem hedef
- 3 Her kim ‘âşık olmadı ‘âlemde hayvân kendidür
Bilmez ‘aşkuñ lezzetin anı şanur iy dil¹⁴⁸⁷ ‘alef
- 4 Bunca derd-i miñnete şabr itdi geçmiş ‘âşıkân
Sen dahı şabr iyle tâ kim olasan hayrû’l-ğalef
- 5 Ol lebi mül sâki-i cân-bağşı bezminde n’ola
Çaddüm iy dil¹⁴⁸⁸ olsa çeng ü nâle nây u sîne def
- 6 Bezm-i ‘âlemde şağın mağbüb-ı mey terk iyleme
Böyle pend itdi baña iy Âdem erbâb-ı selef
- 7 Zülf-i dil-ber¹⁴⁸⁹ şevkına her gice söyler bir ğazel
Tâ ki nev-şi‘rûñ senüñ olsun perîşân her taraf

¹⁴⁸⁵ Kelime metinde “ديلدارمك” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴⁸⁶ Kelime metinde “موزكائي” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴⁸⁷ Kelime metinde “ديل” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴⁸⁸ Kelime metinde “ديل” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴⁸⁹ Kelime metinde “ديلير” şeklinde yazılmıştır.

311

Güfte-yi Ādem Çelebi

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Didüm iyler sin niçün ‘uşşâkına iy yār hayf
Gün gibi rüşendür itmez kulına hünkâr hayf
- 2 Şaçlarıñ kim pây-mâl-i rüyuñ iyler fi’l-meşel
Milket-i İslâm’ı çâker iyleyüp küffâr hayf
- 3 İy tabîbüm şerbet-i vaşluñla itmezsün ‘ilâc
Derd-i hecrüñle virür cânın dil-ü bîmâr hayf
- 4 Hâyfmış kâruñ didüklerince yâra ol dağı
Ben bu kârı iylerem dir iylemiş inkâr hayf
- 5 Terk idüp zühd ü şalâhı deyr-i ‘âlemde gönül
Bir şanem sevdi beline bağladı zünnâr hayf
- 6 Gel ‘alîlün iyle öldür saña iy dil itmesün
Nefs dirler nâmına ejder-şifat ol mâr hayf
- 7 Görse şî‘r-i dil-keşin¹⁴⁹⁰ Ādem ider mi ictinâb
Dest-i yâra vâşıl olmaz virdigüñ eş‘âr hayf

¹⁴⁹⁰ Kelime metinde “دیکشاک” şeklinde yazılmıştır.

66b

312

Güfte-yi Ādem Çelebi

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Hük-m-i nüş-ı mey buyurmaz hâkim-i şer‘-i şerîf
İy şeh-i hübānum¹⁴⁹¹ icrâ¹⁴⁹² iyle kânün-ı münîf
- 2 İy tabîbüm şerbet-i la‘lünle kıl dermânını
Hem senüñ derdüñle dil¹⁴⁹³ olmuş durur çoğdan za‘îf
- 3 Vezn olurken Yūsuf -ı Ya‘küb-dil¹⁴⁹⁴ düşdi ağır
Keffî-i mîzân dirler misk-ile geldi hafîf
- 4 Bād eserse bir yaña küyından ayrur korkaram
Mü-miyānı hasretinden olmuşam gâyet nañîf
- 5 Dâ’imā ‘aşıklara iyler zarâfet kârdur
Gelmemişdür dehre hergiz böyle bir yâr-ı zarîf
- 6 Dil¹⁴⁹⁵ virüp ol yâr-ı bî-hemtāya sevdüm lâ-cerem
Ehl-i tab‘a söylerem eş‘âr-ı mevzün-ı lañîf
- 7 Medh-i vaşfinda o şâh-ı hüsnuñ iy Ādem bugün
Bir gazel icādın itdüm cân u dilden¹⁴⁹⁶ fâ redîf¹⁴⁹⁷

¹⁴⁹¹ Kelime metinde “hübānum” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴⁹² Kelime metinde “ایجرا” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴⁹³ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴⁹⁴ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴⁹⁵ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴⁹⁶ Kelime metinde “دیلدن” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴⁹⁷ Kelime metinde “ره دیف” şeklinde yazılmıştır.

313

Güfte-yi Âdem Çelebi

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Ğālibā olmuş durur dehr içre bir ‘ayyār def
Kim cüvānān bezmine dāḥil olur her bār def
- 2 Urmasun cellād-ı sille ol şeh-i ḥübānumuñ¹⁴⁹⁸
Degme bu ‘örf-ile cürmin¹⁴⁹⁹ iylemez ikrār def
- 3 Meclis içre naḳd-ı mihrin dā’imā meh-rūlarıñ
Cerr ider yüz kızdırup olmuş durur cerrār def
- 4 Nāle-yi pür-süz-ıla bu ḳadd u sīnem var iken
Olmasun bezmünde nāy i çengi vü iy yār def
- 5 Zerre deñlü yoḳ durur bir yirde şabrı gün gibi
Her maḳāmı devr ider olmuş durur devvār def
- 6 Şöyle olmuşdur metā‘-ı vaşla kızgün müşteri
Ḥāce¹⁵⁰⁰-veş bir ḳaç pulı vardur ider bāzār def
- 7 Bezme bunca çeşm-i cādū dil-beri cem‘ itmege
Siḥr ider iy Âdem olmuşdur meger seḥḥār def

¹⁴⁹⁸ Kelime metinde “ḥübānumuñ” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴⁹⁹ Kelime metinde “جورمن” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵⁰⁰ Kelime metinde “حاجو” şeklinde yazılmıştır.

67a

314

Ġazel-i Ādem Ćelebi

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün

- 1 Saña beñzer mi hele āyine baĵ
Alnuñ aĉuĵdur efendüm yüzüñ aĵ
- 2 Olamam dūr ser-i kūyuñdan
Diyemem ‘āşıĵa Baĵdād uzāk
- 3 Gösterem yaralarum daĵlarum
Dil-i mecmū‘a-ı rengīn-evrāk
- 4 Ķorĵaram āh-ı serümden yoĵsa
Niĉ’ olur yāra göreydüñ berrāk
- 5 Berddir ĵuyın¹⁵⁰¹ ışıtmaĵ sözüñ
Ādem ister ĵalemin¹⁵⁰² āteşe yaĵ

¹⁵⁰¹ Kelime metinde “ĵūyın” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵⁰² Kelime metinde “ĵalemiñ” şeklinde yazılmıştır.

315

Ġazel-i Ādem Çelebi

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün

- 1 Vechi vardur diseñ ol māha hicābın yiri yoğ
Nūr-ı mihr-i felek-efrūza niķābın yiri yođ
- 2 ‘Āşıkuz yidigümüz içdigümüz hūn-ı ciger
Dil¹⁵⁰³-i sūzān var iken bizde kebābın yiri yođ
- 3 ‘Anber-i zūlf ü hađ ı la‘lūñi sūzdürme baña
Sāķiyā bezm-geh-i meyde ħabābuñ yiri yoğ
- 4 Dil¹⁵⁰⁴-i pā-māle yiter iyledüñ āzār yiter
Ĥāk-i pāyuñdur ol üftāde ‘itābın yiri yoğ
- 5 Şıķlet¹⁵⁰⁵ itmem bilürem meclis-i sulţānumda
Ādem-i zār gibi ħāne-ħarābuñ yiri yoğ

67b

316

Ġazel-i Ādem Çelebi

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün

- 1 Keşf-i rāz iyleyecek merd-i Ĥudā kāmil yoğ
Dest-gīr olmağa şāyeste bir ehl-i dil¹⁵⁰⁶ yoğ

¹⁵⁰³ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵⁰⁴ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵⁰⁵ Kelime metinde “sıķlet” şeklinde yazılmıştır.

- 2 Añılur rahmet-i eslâf-ile ebnâ-yı zamân
Ma‘ni-i nâ-ḥalefidür ki sezâ ‘âkıll yok
- 3 Güher-i pâke ider raġbet-i cezb-i zerrât
Cevr-mendân-ı felekde kereme mâ’il yok
- 4 H‘âhiş¹⁵⁰⁷ -i devlet ile uyma hevâ-yı nefse
Ġâyeti vir reşen-i(?) fâ’idedür ḥâşılı yok
- 5 Ādemâ virdi ḥarâba dili¹⁵⁰⁸ cünd-i miḥnet
‘Arz-ı ḥâl itmege bir pâdişeh-i ‘âdil¹⁵⁰⁹ yok

317

Ġazel-i Ādem Çelebi

Mefâ‘îlün/Mefâ‘îlün/Mefâ‘îlün/Mefâ‘îlün

- 1 Şeb-i hecrüñde cānâ cevr i ġamla sūz-nāk olduk
Yiter mıkrâz-ı şem‘-i bî-fer-āsâ çāk çāk olduk
- 2 Ṭabībâ cānib-i dil-ḥastegān¹⁵¹⁰ -ı derd-i hicrânın
Meded dārū-resān-ı vuşlat ol yoḥsa helāk olduk
- 3 Bizi pāmāl-i esb-i ṭa‘n-ı aġyār iyledi āḥır
‘Abeş rāh-ı tevāzu‘da o naḥvet-kāra¹⁵¹¹ ḥāk olduk
- 4 Ķurıtdı ḫanumuz ol rütbe cevr-i rüzġarı kim
Sipıhr-i kec-revüñ imbātına ġüyâ ki kāk olduk

¹⁵⁰⁶ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵⁰⁷ Kelime metinde “خاهیش” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵⁰⁸ Kelime metinde “دیلي” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵⁰⁹ Kelime metinde “عادیل” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵¹⁰ Kelime metinde “دیل حسنه کانی” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵¹¹ Kelime metinde “naḥvet-kāra” şeklinde yazılmıştır.

- 5 N'ola müstağrağ-ı hūn-āb-ı zaḥm-ı ye's isek Ādem
Hele ārāyiş-i çirk-i hevesden bāri pāk olduḡ

68a

318

Nev-Güfte-yi Ādem Çelebi

Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün

- 1 Yine devr iyleyüp geldi sürür-ı cām-ı Cem revnaḡ
Aḡıtdı mā-yı şāfī şan zuhūr idüp ḡamerden şaḡḡ
- 2 Remīde oldı gül-zār-ı şerefdin bir gül-i ra'nā
Zihī sır Bāreka'l-lāh kim ne virdi meymenetin baḡ
- 3 Hemīşe böyle güllerle sürür-efrāz-ı kām olsun
Meşāmı görmesün bu bī-ḡaḡadan bir keder muḡlaḡ
- 4 Şenā-ḡān-ı ḡasenidür hemīşe 'āşık-ı şeydā
Şehāvet-pīşe bir şāḡib-cemāl-i enverüñ el-ḡaḡḡ
- 5 Zamān-ı hicret-i ḡazretiden al bir bir ḡisāb iyle
Didi Ādem bedīḡi bil baña virdi ḡalīl'i ḡaḡḡ

319

Güfte-yi Âdem Çelebi

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Her kimüñ kim bu cihānda sevgilü cānāmı yok
Şüretā haydur velī ma‘nīde anuñ cānı yok
- 2 Kaᅅı ‘āşık kim temāşā-yı leb-i yār iylemez
Bülbül-i dem-bestedür kim ᅅonçe-i ᅅandānı¹⁵¹² yok
- 3 Seyr-i cennetden daᅅı ᅅoş¹⁵¹³ ‘āşıkā dīdār-ı yār
Zāhīde her bār dir idüm añlamaz iz‘ānı yok
- 4 Vāşıl-ı ‘aşkam diyü hep lāf ider şüfī velī
Da‘vaya ma‘nī gerekdür sözünüñ bürhānı yok
- 5 ‘Āşıkam Ya‘ᅅüb-veş Yūsuf-likā bir yāra ben
ᅅüsn-ile ᅅübān-ı şehr içre anuñ aᅅrānı yok
- 6 Zülf-i dil-berde¹⁵¹⁴ bugün Mānşūr¹⁵¹⁵ gibi dil¹⁵¹⁶ fi‘l-meşel
Bir aşılacaᅅ delüdü bu ᅅöñül urgānı yok
- 7 Mülk-i naᅅmuñ şāhıyam Âdem ki dīvān iylerem
Tā benüm çün ehl-i dīvān dimesün dīvānı yok

¹⁵¹² Kelime metinde “ᅅandānı” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵¹³ Kelime metinde “ᅅoş” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵¹⁴ Kelime metinde “دیل—برده” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵¹⁵ Kelime metinde “مانصور” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵¹⁶ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

68b

320

Nev-Güfte-yi Âdem Çelebi

Mefâ‘ilün/Mefâ‘ilün/Mefâ‘ilün/Mefâ‘ilün

- 1 Olur mı ‘aşıka çün terk-i h̄āhiş pādişāyī hīç
Sa‘ādet olmaz ehl-i ‘aşka mānend-i gedāyī hīç
- 2 Nigāh-endāz olur tā ki bize bīgāne bīgāne
O ülfet düşmenüm bilmez mi semt-i āşināyī hīç
- 3 Niçün bīmār-ı hecrin dūr ider dārū-yı vaşlından
Ṭabībān ketm ider mi ḥaste-gānından devāyī hīç
- 4 Baña maḥbūb dīger ‘arz iyleyüp cevri itme sulṭānum
Görür mi zerre-bīn-i ḥāk-pāyuñ tūtiyāyī hīç
- 5 Vefā düşmenlük itme ‘aşıka encāmını fikr it
Revāc-ı ḥüsne virmez mi ḥalel būy-ı vefāyī hīç

321

Güfte-yi Âdem Çelebi

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün

- 1 Yāra dil¹⁵¹⁷ ‘arz-ı vişāl¹⁵¹⁸ itmede cānum diyerek
Bir ramağ kaldı meded çıkmağa cānum diyerek

¹⁵¹⁷ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵¹⁸ Kelime metinde “ویسال” şeklinde yazılmıştır.

- 2 Girye-perdāz¹⁵¹⁹-ı cünūn oldı gönül ḥasretle
Diñle efgānumı iy gonçe-dehānum diyerek
- 3 Dāmen-efşān-ı taḥammül olurız da‘vetüñe
Gel gel iy bāğ-ı dile¹⁵²⁰ serv-i revānum diyerek
- 4 Ḥaste-dil¹⁵²¹ cān çekişüp derd[i] firāş-ı ğamda
Çāre-sāz ol yitiş iy şūḥ¹⁵²²-ı cihānum diyerek
- 5 Ğazel-i Ādem’e taḥsīn ider ol nükte-şinās¹⁵²³
Şā‘ir-i nādire-gū¹⁵²⁴ tāze zebānum diyerek
- 6 Yāra taḥrīr-i niyāz-nāme ider tīr-i müjem¹⁵²⁵
Ḳāmet-i ḥam-şüde bir ḳadd-ı kemānum diyerek

69a

322

Nev-Güfte-yi Ādem Çelebi

Mef‘ūlü/Fā‘ilātü/Mefā‘īlü/Fā‘ilün

- 1 İtdüñ helāk-i nāz dimem düşmenim misüñ
Ağyāra meylüñ olmasa bilsem benüm misüñ
- 2 Şehā ‘ale’l-vecih ḳademüñ ḥāk māliyem
Dirdüm o serv-i nāza dise dāmenüm misüñ

¹⁵¹⁹ Kelime metinde “پوردان” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵²⁰ Kelime metinde “ديله” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵²¹ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵²² Kelime metinde “şūḥ” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵²³ Kelime metinde “نوكتة شناس” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵²⁴ Kelime metinde “ناديره كو” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵²⁵ Kelime metinde “موژم” şeklinde yazılmıştır.

- 3 Maḥşülüm iyledüñ [ki] yiter sūz-ı iştiyāk
İy āh siyāh-bāriqa-ı hırmenüm misüñ
- 4 Hālvēt-sarāy-ı hāṭırı germ itdi sūzişüñ
Germ-ābe-i derinde gönül ğamīnüm misüñ
- 5 İy ḥāk dil¹⁵²⁶-i raḥne¹⁵²⁷-i Ādem misüñ nesüñ
Bilmem şikāf-ı sīne-i pür-āhen[üm] misüñ

323

Ġazel-i Ādem Çelebi

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün

- 1 Yine ḥūy-gerde-i tāb-ı nazarumdur sīneñ
Söz yok ārāyişüñe bī-keder ol āyīneñ
- 2 Sākīyā keyf kıomadı çeşm-i ḥumār-ālūduñ
Bir iki cām meded yok mı mey-i düşīneñ
- 3 Ne bulursuñ telef-i naqd-ı sirişki dilden
Tıtalum olsa da vīrāne senüñ gencīneñ
- 4 Daḥı n’olsuñ gerek iy tıfl-ı dil-i girye-sebaķ
Şimdiden ‘āşıķa rüşen görünür dīrīneñ
- 5 Saklamaz rāzuñı bir şāf-derūnsuñ Ādem
Bilmem āyīne midür yoḥsa dil-i bī-kīneñ

¹⁵²⁶ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵²⁷ Kelime metinde “rahne” şeklinde yazılmıştır.

69b

324

Nev-Güfte-yi Ādem Çelebi

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün

- 1 Dil-i miḥnet-zede ḥaḳḳında neler gūş itdük
Sāḳi-i dehr ne şundıysa hemān nūş itdük
- 2 Bir zamān mālik-i gencīne-i kām olduḳ biz
Ne gümüş tenleri ārāyiş-i āgūş itdük
- 3 Teşne-i nev diyerek ğamze-i ḥ̣āb-ālūda
Neleri bāde-i ta‘bīr ile ser-ḥoş itdük
- 4 Qalmadı dilde heves serde hevā sīnede sūz
Biz o ‘ālemleri bi’l-cümle ferāmūş itdük
- 5 Yokladuḳ defterini cümle ḥisābı yañlış
Qalem-i maḡlaṭa-ı Ādem’i ḥāmūş itdük

325

Nev-Güfte-yi Ādem Çelebi

Mefā‘ilün/Fe‘ilātün/Mefā‘ilün/Fe‘ilün

- 1 Ḥulūş-ı sīnedür el-ḥaḳ revācı kārımızuñ
Metā‘ı çıkar mihr vefā bizüm diyārımızuñ¹⁵²⁸

¹⁵²⁸ Vezin problemlidir.

- 2 Gönül temâyülde cânib-i istikâmetümüz¹⁵²⁹
Nihâl-i tâzeleri gibi rûzgârımızuñ
- 3 K̄umâş¹⁵³⁰-ı şıdķ-ıla pürdür ğırâre-i dilümüz¹⁵³¹
Vefâ hediyyesidür nâmı yâdigârımızuñ
- 4 Sezâdur itse kemâl-i hulûşumuz yirini
Derûn-ı maḥfaẓa-ı sîne-ber-güzârımızuñ
- 5 Bıdâ‘a-ı heves-i ḥüsn-i ḥulķdur Ādem
Medâr-ı raġbeti kâlâ-yı i‘tibârımızuñ

70a

326

Güfte-yi Ğazel-i Ādem

Mefâ‘îlün/Mefâ‘îlün/Mefâ‘îlün/Mefâ‘îlün

- 1 ‘Abesdür beste-pâ-yı zülfe fikr-i ihtilâl¹⁵³² itmek
Cünûn-âverdür âh-ı ‘aķla ümmîd-i muḥâl itmek
- 2 Dilâ¹⁵³³ bîhüde taşdı‘ itme ḥâlin¹⁵³⁴ nâ-şinâsâna
Yaraşmaz ‘âķıla bî-fâ‘ide başt-ı maķâl itmek
- 3 Rezâletdür ḥuşûl¹⁵³⁵-ı kâm-ı dehre iyleyüp raġbet
Berây-ı merḥamet gerdûna ‘arz-ı infi‘âl itmek

¹⁵²⁹ Vezin problemlidir.

¹⁵³⁰ Kelime metinde “قوماش” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵³¹ Kelime metinde “نيلمز” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵³² Kelime metinde “ihtilâl” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵³³ Kelime metinde “ديلا” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵³⁴ Kelime metinde “ḥâlün” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵³⁵ Kelime metinde “ḥuşûl” şeklinde yazılmıştır.

- 4 Eşer yoq bād-ı ğamdan ğayrı bu iqlīm-i hicrānuñ
Ne hāletdür hevāsından hayāl¹⁵³⁶-i i‘tidāl itmek
- 5 Hemān bir sille-hāh-ı redd-i āzār olmadur Ādem
Kibār-ı Bermekī-ṭab‘ān-ı vaqte ‘arz-ı hāl itmek

327

Güfte-yi Ğazel-i Ādem

Mef‘ülü/Fā‘ilātü/Mefā‘ilü/Fā‘ilün

- 1 Germ itse revācı n’ola efrüz ter-gülün
Tāb-efgen āh-ı cihānı süz-ı bülbülün¹⁵³⁷
- 2 Ğisū-yı rīşe-dārına reşk-ile dil-berā
Oldı çemende hāli¹⁵³⁸ perişān sünbülün
- 3 Dest¹⁵³⁹-i taḥassür iyledi çākī-i iftirāk
Künc-i ğamında kārını ceyb-i taḥammülün
- 4 Menzil-res-i pür¹⁵⁴⁰-kāmıdur iy dil¹⁵⁴¹ taḥamül it
Encām-ı kārı rāh-ı revān-ı tevekkülün
- 5 Şemşīr-dār-ı ğamzedür Ādem hıred gerek
Cellād-ı çeşm-i şūhı¹⁵⁴² o mest-i teğāfülün

¹⁵³⁶ Kelime metinde “hayāl” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵³⁷ Beyitte vezin problemlidir.

¹⁵³⁸ Kelime metinde “hāli” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵³⁹ Kelime metinde “کنسئت” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵⁴⁰ Kelime metinde “پور” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵⁴¹ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵⁴² Kelime metinde “şūhı” şeklinde yazılmıştır.

70b

328

Güfte-yi Ādem Çelebi

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

- 1 Mey-i nāzı içüp reng-i ruḥın¹⁵⁴³ āteş-miṣāl¹⁵⁴⁴ itmek
Dil¹⁵⁴⁵-i cem-meşrebe sāķī düşer mi böyle āl itmek
- 2 Ruḥ-ı āyīne-dārı yāra virmiş Şāni‘-i kudret
Dili¹⁵⁴⁶ mānend-i tūṭī sūkker-efşān-ı maķāl itmek
- 3 Revā mı iy füsün-ābād-ı ḥüsne māye-yi āşüb
Dil¹⁵⁴⁷-i sevdā-peresti kākülün şūrīde-hāl itmek
- 4 Cihāna sūziş-endāz oldu bu bīgāne refitāruñ
Ne yirdensin ‘aceb ‘ayb olmasun cānā su’āl itmek
- 5 O pehlügün-nümā-yı ḥüsnde olsa nazmuña Ādem
Olurdı nādire kārāna ızhār-ı lev āl itmek

¹⁵⁴³ Kelime metinde “ruḥuñ” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵⁴⁴ Kelime metinde “misāl” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵⁴⁵ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵⁴⁶ Kelime metinde “دیلی” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵⁴⁷ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır

329

Güfte-yi Âdem Çelebi

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün

- 1 Biham-di'l-lāh günah-kārī¹⁵⁴⁸-i 'işret-zādan el çekdük
Şafā-yı sāğar-ı zīnetde şahbādan el çekdük
- 2 Ser-abdāl-ı cünün-ı 'aşk olup mānende-i şeydā
Vişāl-i şāhed-i maşşūd-ı istiğnādan el çekdük
- 3 Ferāğat-sāz-ı kālā-yı merāmuz künc-i vaḥdetde
Bu bāzār-ı keş-ā-keş-pīşe pür¹⁵⁴⁹-ğavğādan el çekdük
- 4 Mücerred¹⁵⁵⁰ iktizā itdi efendi ḥāşıl-ı 'uzlet
Ferāmūş iyledük dūş-ı ğam-ı ferdādan el çekdük
- 5 N'ola bu kārı-gehde olduḡ Âdem bendi-i kākül
Ṭotalım zāhirā¹⁵⁵¹ ol zülf-i pür¹⁵⁵²-sevdādan el çekdük

¹⁵⁴⁸ Kelime metinde “کونهکاري” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵⁴⁹ Kelime metinde “پور” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵⁵⁰ Kelime metinde “mücerret” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵⁵¹ Kelime metinde “zāhirā” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵⁵² Kelime metinde “پور” şeklinde yazılmıştır.

71a

330

Güfte-yi Ādem Çelebi

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Rūzgār idüp tozun gözden nihān İstānbul’uñ
Hākin itdi tütüyā çeşm-i cihān İstānbul’uñ
Nağş-ı mihr-i nāmlarda güllerin gördükçe āh
Bülbül-āsā itdürür hecri figān İstānbul’uñ
- 2 Devr-i düşd[e] zevk-ı şevk-ı yārdan maḥbūbdan
Aldıq el şabr-ı cefā-yı ğurbete Eyyüb’dan
Bir haber yok kaç’-ı ümmīd iyledük mektūbdan
Bī-vefā dil-berlerinden el-amān İstānbul’uñ
- 3 Gerçi kim sevdāya düşdim iyledüm terk-i vaṭan
Tākatüm tāk oldı hayfā ülfet¹⁵⁵³-i bīgāneden
Bulmadum ‘ālem diyār-ı ğurbet aḥbābında ben
Ġam-kūsārum zıkr ü fikrūmdür hemān İstānbul’uñ
- 4 Gāh idüp fikr-i vaṭan çeşmüm döker eşk-i terin
Gāh añup aḥbābın¹⁵⁵⁴ ihdā it maḥabbet cevherin
Gāh ‘işret-gehlerin yād iyle geh dil-berlerin
‘Ömrin evşāfıyla geçsün bir zamān İstānbul’uñ
- 5 Āb-ı rū-yı Rūm’dur Ādem cihān iyler ḥased
Her giyāhı bir diyāra pür¹⁵⁵⁵-gül-i rū-yı pesend
Gül-şeni her dem bahār olsun bahārı tā ebed
Görmesün berg-i güli¹⁵⁵⁶ bād-ı ḥazān¹⁵⁵⁷ İstānbul’uñ

¹⁵⁵³ Kelime metinde “ولفست” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵⁵⁴ Kelime metinde “aḥbābuñ” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵⁵⁵ Kelime metinde “پور” şeklinde yazılmıştır.

71b

331

Güfte-yi Ādem Çelebi

Mefā‘ilün/Fe‘ilātün/Mefā‘ilün/Fe‘ilün

- 1 Amān efendüm amān açma s̄ine-i şāfin¹⁵⁵⁸
Helāk mı olayum yok mı kāfir inşāfuñ
- 2 Gümüş kadehle şarāb içdigüm¹⁵⁵⁹ unuttuñ mı
Açup bezim-i şafāda gümüş gibi nāfin¹⁵⁶⁰
- 3 Hemān raķīblere iyleme kerem yoħsa
Ĥazīneye düşmen¹⁵⁶¹-i cān ola şayayum isrāfin¹⁵⁶²
- 4 Erāzil i ülfet¹⁵⁶³ imişsüñ yāzuķ yāzuķ¹⁵⁶⁴
Dür-i yetimsüñ ammā toz almış eṭrāfin¹⁵⁶⁵
- 5 Geçse Ādem ki meclisde sulṭānum¹⁵⁶⁶
..... inanma nedīm-i vaşşāfuñ

¹⁵⁵⁶ Kelime metinde “كولي” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵⁵⁷ Kelime metinde “ḥazān” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵⁵⁸ Kelime metinde “şāfuñ” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵⁵⁹ İçdigüm: İçdigümi metinde.

¹⁵⁶⁰ Kelime metinde “nāfuñ” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵⁶¹ Kelime metinde “دوشمه ن” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵⁶² Kelime metinde “işrāfuñ” şeklinde yazılmıştır, vezin problemlidir.

¹⁵⁶³ Kelime metinde “ولفت” şeklinde yazılmıştır

¹⁵⁶⁴ Vezin problemlidir.

¹⁵⁶⁵ Kelime metinde “eṭrāfuñ” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵⁶⁶ Vezin problemlidir.

332

Güfte-yi Ādem Çelebi

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün

- 1 Rūzgārı bilemez görmeyen Ādem sitemin¹⁵⁶⁷
Çāk çāk itdi girībānuñı emvāc-ı yemüñ
- 2 Künc-i şıdķ iden olur cānib-i düşmeden emin
Olmaz āzürde¹⁵⁶⁸ ‘itāb gör ki tıyūr-ı hāremın¹⁵⁶⁹
- 3 Olup erbāb-ı suħan hāk-i ‘ademde pinhān
‘Aksidür söylenen efvāhda şimdi keremüñ
- 4 Yiter emvāc-ı sihām-ı ğam-ı endüh oldum
Çekmez oldu bu gönül yāyını derd-i elemüñ
- 5 Ādemā hangi gün mücib-i rāħat idügin
Añlar idrāk iden ihvān-ı dilinden kalemüñ

¹⁵⁶⁷ Kelime metinde “sitemüñ” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵⁶⁸ Kelime metinde “آزورده” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵⁶⁹ Kelime metinde “haremüñ” şeklinde yazılmıştır.

72a

333

Nev-Güfte-yi Ādem Çelebi

Mef'ülü/Fā'ilātü/Mefā'ilü/Fā'ilün

- 1 İy rüzgār unutmā düşerse eger yoluñ
Benden ğubār-ı ħākine yüz sür Sitanbul'uñ
- 2 Allāh emāneti saña ol nev-nihāl-i nāz
Şavılasın raķīb amān baķ şağuñ şoluñ
- 3 Güş ide belki nālem o gül rüzgār ile
İy āh iy enīn ü fiġān hem-zebān oluñ
- 4 Cānum peyām-ı yāra turur karşı çıķmaġa
İy şabr iy taħammül ü iy ārām şavıluñ¹⁵⁷⁰
- 5 Mānend-i Ādem iy zürefā-yı diyār-ı Rüm
Bir muħlişāne 'āşıķuñuz var ise buluñ

334

Nev-Güfte-yi Ādem Çelebi

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

1. Gelse zühhāda 'aceb mi n'ola şaħbāyı nemek
Lezzet-i 'irfān gelür ħar-ţab'a zīrāyı nemek

¹⁵⁷⁰ Vezin problemlidir.

2. Pend-i ʔa'n-āميز-i zāhid telḥi-kāmdur baña
Şoḥbet-i nādān gelür dānāya inşā-yı nemek
3. Bezm-i reşk-efzā-yı Firdevs ise de zāhid n'ola
Zevḳ-ı nūş-ā-nūş-ı mey rindāna tenhā-yı nemek
4. Virmeseydi bezm-i şīrīn-kār iy yārāna şevḳ
Şekker-āmīz olsa da olurdu ḥelvā ı nemek
5. Şoḥbet-i 'ālem nifāḳ-āmīz imiş Ādem fūsūs
Ülfet-i ebnā-yı 'aşr olmış dirīgāyı nemek

335

Ādem----

Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilün

- 1 Rūşenā āhlarını şorma dil¹⁵⁷¹-i me'nūsūñ
Döndürür şa'sa'ası şem'-i sūz-ı fānūsūñ
- 2 Bulsa yā ayağı şuyın içerde o şehūñ
Lebe taḳlīde yiter ḳana ḳana pā-būsūñ
- 3 Yarı āğyār alup āğūşına gösderdi yirin
Yiter envā-yı te'essüfde kefi efsūsūñ
- 4 Nıgehinden ḥaber aldık biz o mest-i nāzuñ
Ġamze-i çeşm-i suḥan-gūy idügin cāsūsūñ
- 5 O sebük-pāy-ı sülükum ki bu deyrin Ādem
Ceres-i ḳāfileden fark idemem nāḳūsūñ

¹⁵⁷¹ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

72b

336

Nev-Güfte-yi Ādem Çelebi

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün

- 1 Cān bağışla biraz iy ‘İsī-dehānum beri gel
Bir ramağ kaldı meded çıkmağa cānum beri gel
- 2 Nevbetin şavdı ḥazān faşl-ı bahār açdı gülün
Yol senüñdür şalın iy serv-i revānum beri gel
- 3 Rüz-bā-hecr yiter ‘ıyd-ı vişalüñ ne zamān
Meded iy kākül-i şām-ı Ramażān’um beri gel
- 4 Ne ṭurursuñ ayağın¹⁵⁷² öpdüricek günlerdür
Sākı-i bezmimüz ol şūḥ-ı cihānum beri gel
- 5 Nüş-ı dārū-yı lebin¹⁵⁷³ Ādem-i bīmāruña şun
‘Ömrimüñ varı ṭabīb-i dil ü cānum beri gel

337

Nev-Güfte-yi Ādem Çelebi

Mef‘ülü/Mefā‘ilü/Mefā‘ilü/Fe‘ülün

- 1 İy ḥür-likā seyr-i cemāl iyleyelüm gel
Süz-ı dili tāb-ı ruḥ-ı āl iyleyelüm gel

¹⁵⁷² Kelime metinde “ayağın” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵⁷³ Kelime metinde “lebün” şeklinde yazılmıştır.

- 2 Pür-şevk idelüm hānemüzi şem‘-i ferahla
Şeb-tā-be-seher zevk-ı vişāl iyleyelüm gel
- 3 İy tıfl-ı nev-āmīz-i sebağ-ḥānī-i nāziş
Tecdīd-i hevā kesb-i kemāl iyleyelüm gel
- 4 Pīçāyiş-i zülfünde nihān niçe zamāndur
Ḥāl-i dil-i şeydāyı su‘āl iyleyelüm gel
- 5 Vaşf iyleyelüm la‘l-i güher-bārını Ādem
İḥvāna yine ‘arz-ı me‘āl iyleyelüm gel

73a

338

Güfte-yi Ādem Çelebi

Mef‘ülü/Fā‘ilātü/Mefā‘ilü/Fā‘ilün

- 1 Ḥüzn-āver¹⁵⁷⁴ olsa bezm-i raḳībān ‘aceb degül
Ebrāş meges(?)-i şoḥbet-i nādān ‘aceb degül
- 2 ‘Arz-ı maḥabbet iyleyemez ḥārdan gönül
Ḥāmūş¹⁵⁷⁵-ı hezār-ı gül-istān ‘aceb degül¹⁵⁷⁶
- 3 N’itsün hemīşe gonçe der-āgūş-ı ḥār olup
Nāliş-gerī-i murg¹⁵⁷⁷-ı ḥoş-elḥān¹⁵⁷⁸ ‘aceb degül

¹⁵⁷⁴ Kelime metinde “ḥüzn-āver” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵⁷⁵ Kelime metinde “ḥāmūş” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵⁷⁶ Vezin problemlidir.

¹⁵⁷⁷ Kelime metinde “مورخ” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵⁷⁸ Kelime metinde “ḥoş-elḥān” şeklinde yazılmıştır.

- 4 Yokdur niyāz-ı nāza gül-i bülbüle maḥāll
Ḥār-ı siyehden itse dil¹⁵⁷⁹ efgān ‘aceb degül
- 5 Ādem ḥazāna irdi yine gül-şen-i ümīd
Evrāk-ı şabruñ olsa perīşān ‘aceb degül

339

Güfte-yi Ādem Çelebi

Mef‘ülü/Fā‘ilātü/Mefā‘ilü/Fā‘ilün

- 1 Erbāb-ı fakra vaz‘-ı keyifān ‘aceb degül
Çīn-i gurūr-ı cebhe-i nādān ‘aceb degül
- 2 Pesdür medār-ı rif‘ati ‘irfān-ı Ādem’ün¹⁵⁸⁰
Taḥķīr iderse ‘ārif-i devrān ‘aceb degül
- 3 Cevr-i sipihr-i sifle-nüvāzı kerem bilür
Pes yandüğını görse de çeşmān ‘aceb degül
- 4 Ebnā-yı ‘ömri raḥmet-ile yād durur ğaraż
Ceyb-i ṭama‘-peresti-i insān ‘aceb degül
- 5 ‘Ālem ḥarīş-u bāb-ı kerem oldı Ādemā
Āzār-ı ṭa‘n-ı çübe-i der-bān ‘aceb degül

¹⁵⁷⁹ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵⁸⁰ Kelime metinde “Ādem’in” şeklinde yazılmıştır.

73b

340

Nev-Güfte-yi Ādem Çelebi

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün

- 1 Tā-be-key çār-sū-yı dilde¹⁵⁸¹ ne bu ğavġā-yı emel
Hecr-i ğamla yitişür ‘arife kālā-yı emel
- 2 Vāy bu bahta ki ser-meste-i ğamdan ğayrı
Neş’e-yāb itmedi sākī beni şahbā-yı emel
- 3 O hezār-ı çemeni perr almaz ki aġyārın
Zīb-i dārı olur ol şad gül-i zībā-yı emel
- 4 Jeng-i mir’āt-ı talebdür dile bu gerd-i ye’s
Tīre-saz iyleyeli çeşümüni tütüyā-yı emel
- 5 Bulmaduġ dest-res ol ‘ar‘ar-ı kāma Ādem
Kaldı āġüş-ı hevesde ġad-ı bālā-yı emel

341

Güfte-yi Ādem Çelebi

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 ‘Aşġ-ı sultān-ı kerem ol dil-rübā-yı muhterem
Ol da sevdā-yı maġabbet ile olsun isterem

¹⁵⁸¹ Kelime metinde “دیلده” şeklinde yazılmıştır.

- 2 Kām-rān-ı devlet-i māl-i maḥabbetdür göñül
Dağ-ı sīnem parlağ eşk altūn sīmīnüm direm
- 3 Dīde der-bān-ı der-i devlet-sarāy-ı ārızū
Sīne dīvān-hāne-i ümmīde beñzer lā-cerem
- 4 Şerm-sār-ı luḫfūm olsun düşmenüm de isterem
Yāl u bāl u devletüm ḫussādına baḫşış virem
- 5 Ādem ikrām ister ikrām olmasa maḫzūn olur
Şādikām itmez kuluñ illā kerem illā kerem

74a

342

Nev-Güfte-yi Ādem Çelebi

Mef'ülü/Mefā'îlü/Mefā'îlü/Fe'ülün

- 1 'Āşık-küş imiş ğamze-i fettānuñı bildüm
Bī-raḫm imiş ol tīğ-ı ḫūn-efşānuñı bildüm
- 2 Merg-i ğamī-i hecrūñ imiş ğāyet[i] vaşluñ
'Uşşāğ-ı dil-āzādeye iḫsānuñı bildüm
- 3 Rāḫat-gede-yi cānum olup ferruḫ-ı firift
Sūziş-gede-yi āteş-i hicrānuñı bildüm
- 4 Kaşduñ baña cevır itmek o ağıār-ı la'īne
Bildüm sebeb-i luḫf-ı firāvānuñı bildüm
- 5 Efvūn-ken-i ser-māye-i mecnūnuñı Ādem
Endīşe imiş zūlf-i perīşānuñı bildüm

343

Nev-Güfte-yi Âdem Çelebi

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün

- 1 Ğubâr-ı hâkinem olsam da pâ-mâl-i cihân geçmem
Sen ister dâmenin¹⁵⁸² çek senden iy serv-i revân geçmem
- 2 Raķîbüñ başına taş bildüğinden kalmasun bir seg
Ser-i kūyuñdan¹⁵⁸³ ayrılmam yoluñdan¹⁵⁸⁴ çok zamân geçmem
- 3 Yıķılmam zûlm-i cevrüñden ger ağlatsañ da çeşmânum
İki sâğarla sâķî böyle meclisden hemân geçmem
- 4 Geçerse âh-ı eşk-âlüd-ıla ağıyâr kūyuñdan
Benüm de var gümüşli elde bir çüb-ı duĥân geçmem
- 5 Hirâsân olma dūd-ı âh-ı eflâk-ı nişânumdan
Seni gerdün-ı dūna iy meh-i nâ-mihribân geçmem
- 6 İnanmam zâhirâ geçdüm deseñ de yârdan Âdem
O yollardan o gün yokdur ki birkaç gün nihân geçmem
- 7 Esîr-i ĥüsn-i ĥulķı bendesiyem ihtiyârum yok
Ķabül-i 'abd ider itmez du'âsından bir an geçmem

¹⁵⁸² Kelime metinde “dâmenüñ” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵⁸³ Kelime metinde “kūyından” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵⁸⁴ Kelime metinde “yolından” şeklinde yazılmıştır.

74b

344

Nev-Güfte-yi Ādem Çelebi

Mef'ülü/Fā'ilātü/Mefā'ilü/Fā'ilün

- 1 Men zaḥm-ḥ̄ār ğamze-i dil-keş sipāhuñam
Cevr-i es̄ir-i mürde-i tīġ-ı nigāhuñam
- 2 Luṭf ile gāhī va'd-ı vişālūñle iy perī¹⁵⁸⁵
Bir dil¹⁵⁸⁶-ḥarāb-ı cevır ü sitem bī-günāhuñam
- 3 Sen evc-i ḥüsne mihr-i sa'ādetsüñ āh kim
Ben dil-şikeste ser-figen-i ḥāk-i rāhuñam
- 4 Baḥş it şabāya būyıñı gelsün dimāğuma
Şaḥn-ı çemende iy gül-i ter bir giyāhuñam
- 5 İy nem-resīde gülbin¹⁵⁸⁷-i sīr-āb-ı nāz-ı gül
Men dil-rübūde Ādemi pür-āh u vāhuñam

¹⁵⁸⁵ Vezin problemlidir.

¹⁵⁸⁶ Dil: Dili metinde.

¹⁵⁸⁷ Kelime metinde “كل بني” şeklinde yazılmıştır.

345

Nev-Güfte-yi Ādem Çelebi

Mef'ülü/Fā'ilātü/Mefā'ilü/Fā'ilün

- 1 Şahbā-yı 'aşk düşmenidür hūşumın benüm
Ki iyler cünün neş'esini nūşumın benüm¹⁵⁸⁸
- 2 Menzil-resī-i vaşl ne mümkin ki her nefes
Bārī ğam-ı firāk olur düşumın benüm
- 3 Ta'līm-i necm iyledi el-kışşa şan'atın
Şeb-nemdeki o¹⁵⁸⁹ harf-i vefā gūşumın benüm
- 4 İy dil o mevce-hīz¹⁵⁹⁰-i belāyam ki bād-ı āh
Ser-māye-i telāţumıdur cūşumın benüm
- 5 Zünnār-ı zülfi silsile-i şūr-ı fitnedür
Ādem itdi vīrān-ı menķūşumın benüm¹⁵⁹¹

¹⁵⁸⁸ Vezin problemlidir.

¹⁵⁸⁹ O: Ol metinde.

¹⁵⁹⁰ Kelime metinde "mevce-hīz" şeklinde yazılmıştır.

¹⁵⁹¹ Vezin problemlidir.

75a

346

Nev-Güfte-yi Ādem Çelebi

Mefā‘ilün/Fe‘ilātün/Mefā‘ilün/Fe‘ilün

- 1 Baña çünkü dil ü cān naqdını itdürür teslīm¹⁵⁹²
mū-miyān u o cevher-kemer o nāfe-i sīm
- 2 O nūr pāresi gül-pīrehen¹⁵⁹³ sīmīn-sīne
Degül mi zīb ü fer-i cāme-ḥāb-ı nāz-ı na‘īm
- 3 Gümüş topuqlan o la‘līn-dehen el-inşāf
Dem-i vişālde pā-būsın¹⁵⁹⁴ itdürür taqdīm
- 4 Nigāh-ı mestüñe vā-beste şūr-ı rüstā-ḥīz
Fütāde ḳaddiñ gīsuvān fitne şemīm¹⁵⁹⁵
- 5 Ḥuzūra tuḥfe Ādem pūr-vefādur iyle ḳabūl¹⁵⁹⁶
Ḥulūş-ı sīne yiter ber-güzār-ı yār-ı ḳadīm

¹⁵⁹² Vezin problemlidir.

¹⁵⁹³ Kelime metinde “پیره هن” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵⁹⁴ Kelime metinde “pā-būsūñ” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵⁹⁵ Vezin problemlidir.

¹⁵⁹⁶ Vezin problemlidir.

347

Ġazel-i Ādem Ćelebi

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün

- 1 Yār pür-cām-ı meyi nüş idemezsün bilürem
Bādesüz yār der-āgūş idemezsün bilürem
- 2 İy dil itme heves-i zülf-i ħalāş-ı bī-hūd
Sen o sevdāyı ferāmūş idemezsün bilürem
- 3 Rūzgār ülfet ol iy ‘aşıķ-ı deryā-dil-kim
Tā-be-imdād-ı hevā cūş idemezsün bilürem
- 4 Ber-ţaraf ber-ţaraf iy đa‘ıye-i ‘ibret kim
Dehen-i ħāsudı ħāmūş idemezsün bilürem
- 5 Şerbet-i la‘lüne cān virmek olurđı ammā
Ādem’ün ħāţırını ħoş idemezsün bilürem

75b

348

Ġüfte-yi Ādem Ćelebi

Mef‘ülü/Mefā‘îlü/Mefā‘îlü/Fe‘ülün

- 1 ‘Aşķ-ı heves-i yār-ıla pür¹⁵⁹⁷-zārda ħaldum
Bülbül gibi feryād-ıla gül-zārda ħaldum

¹⁵⁹⁷ Kelime metinde “پور” şeklinde yazılmıştır.

- 2 Reh-yāb-ı rehā bulmadum ālām-ı hecirden
Fikret-gede-i vuşlat-ı dil-dārda ҡaldum
- 3 Bu baht-ı bed idüp beni gerdün-ıla düşmen
Haclet-keşe-i t̄ali‘ -i bed-kārda ҡaldum
- 4 Dür oldı baña rāhat-ı germ-ābe-yi iḳbāl
Āteş-gede-yi kül-ḥan-ı idbārda ҡaldum
- 5 Bilmem nic’ olur ḥāl-i dil-i¹⁵⁹⁸ Ādem-i şeydā
El-ḳışsa bu ḡam-ḥāne-i efkārda ҡaldum

349

Güfte-yi Ādem Çelebi

Mef‘ülü/Mefā‘ilü/Mefā‘ilü/Fe‘ülün

- 1 Mānşür-ı ḡamı قورقتكم dārda ҡaldum¹⁵⁹⁹
Kim keşmekeş¹⁶⁰⁰-i zülf-i siyeh-kārda ҡaldum
- 2 İşkeste-dil¹⁶⁰¹-i ta‘nī-i taḥḳīr olup āḥır
Mānend-i ḥüzün reh-güzer-i yārda ҡaldum
- 3 Meş‘al-res-i vaşl ol yiter iy māh-ı şeb-ārā
Endīşe-i zülfüñle şeb-i tārda ҡaldum
- 4 Cür‘an¹⁶⁰² gibi pā-mālūñ olup bezm-i visāle
Girdāb¹⁶⁰³-keşi ḥāne-yi ḥammārda¹⁶⁰⁴ ҡaldum

¹⁵⁹⁸ Kelime metinde “ديلي” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵⁹⁹ Vezin problemlidir.

¹⁶⁰⁰ Kelime metinde “کش مکس” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶⁰¹ Kelime metinde “ديل” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶⁰² Kelime metinde “جور عن” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶⁰³ Kelime metinde “كاروب” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶⁰⁴ Kelime metinde “ḥammārda” şeklinde yazılmıştır.

- 5 H̄ayret-zede-yi t̄ire-k̄urbet ğamze-i Ādem
Düşdüm elemüñ bendüñe zünnārda kaldum

76a

350

Ġazel-i Ādem Çelebi

Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün

- 1 Ṭabīb-i cānumı derd-ile dermān virür gördüm¹⁶⁰⁵
Degül cevr iylemek dil ḥastesine cān virür gördüm
- 2 Efendüm pādişāh-ı ‘ālem-ārā-yı cihān olmuş
Serīr-i devlet-i ḥüsnine şevket şān virür gördüm
- 3 Ne dāmen-pīçedür serv-i ser-efrāz ‘işvedür bilmem
Sipihre şīve iyler rūzgāra yān virür gördüm
- 4 Yazuḡ ol māh-ı evc-i ḥüsne alçaḡlanmasun söyleñ
Temāşā-yı erāzil ḡadrine noḡşān virür gördüm
- 5 Egerçi yār müşfik Ādem ammā ğamze ğavġacū
Nıgehler her ṭaraf ḡançerlerin ‘uryān virür gördüm

¹⁶⁰⁵ Vezin problemlidir.

351

Ġazel-i Ādem Çelebi

Mefā‘ilün/Fe‘ilātün/Mefā‘ilün/Fe‘ilün

- 1 Şināh-ı lücce-i ‘ayş-ı deme kedū görelüm
Medār-ı gerdiş-i cām-ı şafā sebū görelüm
- 2 umāş-pāre-i dükkān-ı ħüsni devşirelüm
Şikāf-ı sīneye şāyeste bir apu görelüm
- 3 Gerekse ger mütāba‘at-ı rüzgār olsun
O serv-i nāzda bir kerre ser-fürū görelüm
- 4 Şemāme-i dili itdi enār-veş şad-pāre¹⁶⁰⁶
Daĥı ne mīve virür¹⁶⁰⁷ naĥl-i ārzū görelüm
- 5 Neşāt mı buluruz sūz-ı sīnesüz sāķī
Şarāb-ı şu‘le-nişāra rāh gelū görelüm¹⁶⁰⁸
- 6 ‘Aceb ne yüz-ile itmiş nazīre da‘vīsın
O māh-āyine-i mihr[i] rū-be-rū görelüm
- 7 Sitāre yāver olursa o mehle çok dönerüz
Hele ne gūne döner arĥ-ı kīne-cū görelüm
- 8 Biraz ĥarāret-i meşķ-ı suĥanı ĥalka virüp
Suĥan-şināslara tāze güft ü gū görelüm

¹⁶⁰⁶ Vezin problemlidir.

¹⁶⁰⁷ Virür: Virür o metinde.

¹⁶⁰⁸ Vezin problemlidir.

76b

352

Güfte-yi Ādem Çelebi¹⁶⁰⁹

- 1 Çeşm-i siyehin¹⁶¹⁰ gördüm meftūnum efendüm meftūn
Ğayra nıgehın¹⁶¹¹ gördüm maḥzūnum efendüm maḥzūn
- 2 Dil¹⁶¹² şabr u sükūn aldum deryā-yı ğama daldum
Şahrāya düşüp kaldum mecnūnum efendüm mecnūn
- 3 Gel sīnemi dağlatma eşkümi çağlatma
Öldür beni ağlatma memnūnum efendüm memnūn
- 4 Çekdürür bu hecrūñ¹⁶¹³ ğam vaşluñ ile kııl ḥurrem¹⁶¹⁴
Ḥasretle derūn her dem pür-ḥūnum¹⁶¹⁵ efendüm pür-ḥūn
- 5 Şevkı ile dem-sāzam gūş itmedi āvāzum
Mānend-i metā‘-ı Ādem mağbūnum efendüm mağbūn

¹⁶⁰⁹ Vezin tespit edilememiştir.

¹⁶¹⁰ Kelime metinde “siyehūñ” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶¹¹ Kelime metinde “nıgehūñ” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶¹² Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶¹³ Kelime metinde “hecrin” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶¹⁴ Kelime metinde “ḥurrem” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶¹⁵ Kelime metinde “پور حونم” şeklinde yazılmıştır.

77a

353

Güfte-yi Rubā'î-yi Ādem

Mef'ülü/Mefā'îlü/Mefā'îlü/Fe'ülün

- 1 Reftārîña cānum vireyüm cānum efendüm
Güftārîña söz yok hele sultānum efendüm
Bilmem gümüş āyîne midür sîneñ a kâfir
Ser-tā-be-ğadem ħüsnuñe ħayrānum efendüm
- 2 Meylüm sañadur sañadur iy serv-i ħırāmān
Yokdur nazarum ġayra baña iyleme bühtān
Bir sencileyin zālīm elinden vireyüm cān
Var ise eger bir dağı cānānum efendüm
- 3 Virdüm heves-i 'aşkuñ ile 'ömrimi bāda
Geçdükçe geçer حُرْشِدِ-i ħayāda
Gösterdi baña şüret-i ārām-ı hevāda
Āyîne-i pür¹⁶¹⁶-tābuña ħurbānum¹⁶¹⁷ efendüm
- 4 Kâfir nigehüñ¹⁶¹⁸ gibi meger sen de mi ser-ħoş¹⁶¹⁹
Mağrūrlanup iyilemedin nālelerüm ġuş
Yıllarca ağan göz yaşum itdüñ mi ferāmüş
Çokdan ki ħuluñ Ādem-i giryānum efendüm

¹⁶¹⁶ Kelime metinde “پور” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶¹⁷ Kelime metinde “قوربانم” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶¹⁸ Kelime metinde “نكه هك” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶¹⁹ Kelime metinde “ser-ħoş” şeklinde yazılmıştır.

354

Nev- Güfte-yi Ādem Çelebi

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün

- 1 Ğamze-yi zālīm-i hūn-h̄ārīña qurbān olayum
Çeşm-i pür-cevr-i sitem-kārīña qurbān olayum
- 2 Bāğ-ı hūsnūñ ‘acabā servi-i şimşādısuñ
Cünbiş-i nāzūk-i reftārīña qurbān olayum
- 3 Güher-i la‘l-i dūr-efşānuña cānlar vireyüm
Gülerek şīve-i reftāruña qurbān¹⁶²⁰ olayum
- 4 Gül kadar neş‘e virür sīnede zaḥm-ı sitemūñ
Ağlamam ben senūñ ‘izārīña¹⁶²¹ qurbān¹⁶²² olayum
- 5 Ādem’ūñ müntesib-i sāye-i müjgānuñ ile
Çīn-i ebrū-yı kemān-dārīña qurbān¹⁶²³ olayum

77b

355

Nev- Güfte-yi Ādem Çelebi

Mefā‘ilün/Fe‘ilātün/Mefā‘ilün/Fe‘ilün

- 1 Ḥayāl-i pertev-i şem‘-i ruḥuñla sulṭānum
Deñiz ṭonanmaşına döndi çeşm-i giryānum

¹⁶²⁰ Kelime metinde “قوربان” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶²¹ Kelime metinde “izārīña” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶²² Kelime metinde “قوربان” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶²³ Kelime metinde “قوربان” şeklinde yazılmıştır.

- 2 Meger tozum göreler baħr¹⁶²⁴-i ğamda ħāṭırlar
Keder piyādesinüñ bād-bānı dāmānum
- 3 Şikence lüccesinüñ dil re'is-i līmānı
Sitem sefinesine çāk-i sīne līmānum
- 4 Hevā-yı zülf-i siyeh mevcle düşer qaraya
Bu çalkanışla yem-i ğamda keşti-yi cānum
- 5 Biraz müsā'adecük görse Ādem olmaz mı
Bu rüzgārda fülk-i dil¹⁶²⁵-i perişānum

356

Güfte-yi Ādem Çelebi

Mefā'ilün/Fe'ilātün/Mefā'ilün/Fe'ilün

- 1 Semend-i ħāhişi ser-germ-i sür'āt iyleyelüm
Vuşül-i menzil-i maqşūda himmet iyleyelüm
- 2 Sirişki dānelerini şaçarak nevhā idüp
Ħuşül menzil-i neyl-i murāda 'azīmet iyleyelüm¹⁶²⁶
- 3 Hezār-ı meclise muṭrib piyāleler yiter
Bahārdur çemeni cāy-ı 'işret iyleyelüm
- 4 Yiter ħırāş-ı dil oldı telāş-ı ħāhiş-i kām
Birāz da künc-i ferāğ[at]da rāḫat iyleyelüm

¹⁶²⁴ Kelime metinde “baħr” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶²⁵ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶²⁶ Vezin problemlidir.

- 5 Kadir-şinās olur mı rübūde bed-tīre
Çenber-i sipihre Ādem ne minnet iyleyelüm¹⁶²⁷

78a

357

Güfte-yi Ādem Çelebi

Mef'ülü/Mefā'īlün/Mef'ülü/Mefā'īlün

- 1 Seyr-i gül-i rüyuñla dil¹⁶²⁸ bülbüli şalınsun
Bāğ-ı ser-i küyuñda ağıyār cefālansun
- 2 Kalsun ğam-ı zülfüñde itsün ço birāz cünbiş
Tıfl-ı dil-i āzürde¹⁶²⁹ gehvārede şalınsun
- 3 Hāğ şaklasun iqbāl-i erbāb-ı ta'aşşubdan
Görsüñ ne ħurūş olur zāhid hele şalınsun
- 4 Hoşdur¹⁶³⁰ ne kadar şīrīn çerb olsa da o cānan
دیر-هفشانم سؤ نيو سه dür-efşānum sögdükçe ço yalansun(?)
- 5 Elbette zühür iyer Ādem yazılan serde
Ben geçmem efendümden isterse şafālansun

¹⁶²⁷ Vezin problemlidir.

¹⁶²⁸ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶²⁹ Kelime metinde “ديلي ازورده” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶³⁰ Kelime metinde “hoşdur” şeklinde yazılmıştır.

358

Güfte-yi Ādem Çelebi

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün

- 1 Yine hışm-āver olup ğamze-i pür¹⁶³¹-şūr-ı fiten
Yār kūy-ı ğamuñ itdi beni gör zīr-efgen
- 2 Oldı çün hānķeh-i hūsninūñ ābdāl gönül
İylesün hırķa-yı ālāmuñı ber-düş erken
- 3 Halka-yı zūlf-i siyeh-fāmuñı zūnnār-şifāt
İleyüp tekye-geh-i ‘aşķuña tesbīh-i mihen
- 4 Dāne-yi eşk-i dili¹⁶³² cevri-ile pā-māl itdün
İy efendüm saña dirlerse revā zulm-şiken
- 5 Da‘va-yı mihrūñ ider var-ise kūyında şalā
Ādem-i dil¹⁶³³-şüde-veş nādire-perdāz-ı suhan

78b

359

Güfte-yi Ādem Çelebi

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün

- 1 Bende itdi beni bir tūṭi-yi şīrīn-suhan
Sükker¹⁶³⁴-elfāz-ile gör söyleşür āyīneden

¹⁶³¹ Kelime metinde “پور” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶³² Kelime metinde “دیلی” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶³³ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶³⁴ Kelime metinde “سوکر” şeklinde yazılmıştır.

- 2 Hāne-i şabrın¹⁶³⁵ uçurdu temelinden yıkdı
Āh o müjgānlar-ıla¹⁶³⁶ āh siyeh-i çeşm-i fiten
- 3 Ber-ţaraf fikr-i raķīb ālet-i bezm āmāde
Buyuruñ hāne sizüñdür bir efendüm bir ben
- 4 ‘Arz-ı endām iderek nāz-ıla cām ardından
Beni hayretde ķodı şunda bir āyīne-beden
- 5 Şarf-ı āgyāra deriñden bulunurdu bir yol
Bir ţarīķ ile gezünseñ olup āgyārdan esen
- 6 Çoķ dolaşduñ yolın¹⁶³⁷ o zülfı siyāhın Ādem
Uğradur başını bir ķayda o yollarda giden

360

Güfte-yi Ādem Çelebi

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

- 1 Revā mıdur hezār-ı bāğ-ı hüsñüñ pür¹⁶³⁸-fiğān olsun
Tırāz-ı gül-şen-i ‘aşķuñ enīn-i bülbülān olsun
- 2 Hemīşe yāsemen-dārı cünün-ı ābād-ı ‘aşķuñ
Hevā-yı zülf destār-ı ser-i Şeddād yalān olsun
- 3 Zevāl-i hüsñ-i ‘ālem-tā-buñı göstermesün Mevlā
Daħı tāb-efgenüñ her dem çerāğ-ı ‘āşıkān olsun

¹⁶³⁵ Kelime metinde “şabruñ” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶³⁶ Kelime metinde “موژكنريله” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶³⁷ Kelime metinde “yoluñ” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶³⁸ Kelime metinde “پور” şeklinde yazılmıştır.

- 4 Olur ārāyiş-i bezm-i maḥabbet sāgar-ı vaşluñ
Ḥumār āzürde¹⁶³⁹-gāna cām-ı hecrüñ şādumān olsun
- 5 Beni dil-şād-ı luḫf it kim bu mīzān-ı belāgatde
Medīḫ-senc-i ḥüsnüñ Ādemā tāze zebān olsun¹⁶⁴⁰

79a

361

Güfte-yi Ādem Çelebi

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

- 1 N’ola dağ-ı ğamın¹⁶⁴¹ itsem derün-ı sīnede pinhān
Bu zāhir Şeb-çerāğ ekşer¹⁶⁴² olur gencīnede pinhān
- 2 Dile¹⁶⁴³ şüret-nümā-yı kām idüp mir’ātını gerdün
Yine mānende-i sīm-āb ider āyīnede pinhān
- 3 Ne ḳābil āteş-i ‘aşḳın¹⁶⁴⁴ derün-ı dilde¹⁶⁴⁵ setr itmek
Olur mı reng-i bāde şīşe-i pür¹⁶⁴⁶-kīnede pinhān
- 4 Ḳadeḫ-dān ol bu bezm-i ḫalka-ı rindāna iy sākī
Degül şāyeste şevḳ-ı mey olan bī-kīnede(?) pinhān
- 5 Ṭarāvet-baḫş-ı bāğ-ı nazm iseñ de Ādemā bir gün
Olursın bu fenā miḫnet-geh-i dīrīnede pinhān

¹⁶³⁹ Kelime metinde “آزورده” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶⁴⁰ Vezin problemlidir.

¹⁶⁴¹ Kelime metinde “ġamuñ” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶⁴² Kelime metinde “اكسير” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶⁴³ Kelime metinde “ديله” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶⁴⁴ Kelime metinde “ ‘aşḳuñ” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶⁴⁵ Kelime metinde “ديلده” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶⁴⁶ Kelime metinde “پور” şeklinde yazılmıştır.

362

Güfte-yi Ādem Çelebi

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

- 1 Olup pā-beste-i hayret¹⁶⁴⁷ hayāl-i zülf-i dil-keşden
Açılmaz dīde-i baht-ı siyeh h̄‘āb¹⁶⁴⁸-u müşevveşden
- 2 Kāzā-yı ‘aşk-ı pūr¹⁶⁴⁹-cevlān-geh-i řāvūs-ı řudsī kim
Baçılmaz mihre tefrīc-i per ü bāl-i münakkaşdan
- 3 Yiter zahm-ı maħabbet kām-cū-yı vaşl-ı yār olmaz
Çeken germiyyeti eshām-ı tīr-i rū-yı terkeşden
- 4 Telāş-ı hecri müstelzimdür elbet h̄‘āhişi vaşluñ
Dilā¹⁶⁵⁰ kâbil midür hiç infikākı tāb-ı āteşden
- 5 Berāy-ı maṭlab āħır ser-fürü itdü[r]di nādāna
‘Aceb mi şekve-perdāz¹⁶⁵¹ olsa Ādem nefis-i ser-keşden¹⁶⁵²

¹⁶⁴⁷ Kelime metinde “hayret” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶⁴⁸ Kelime metinde “خاب” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶⁴⁹ Kelime metinde “پور” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶⁵⁰ Kelime metinde “ندیلا” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶⁵¹ Perdāz: Pürdāz metinde.

¹⁶⁵² Ser-keşden: Ser-kesden metinde.

79b

363

Güfte-i Ādem Çelebi

Mef'ülü/Fā'ilātü/Mefā'ilü/Fā'ilün

- 1 Şevķum dögindi süz-ı fitil-i çerāğumın
 aldı siyeh siyeh yiri var dilde¹⁶⁵³ dağumın
- 2 Eşk-i teri tüketdürdi baña dīden¹⁶⁵⁴ āhır¹⁶⁵⁵
 Gör baña neler itdi oruğı kendi bāğumın¹⁶⁵⁶
- 3 Küstāh¹⁶⁵⁷-ı cām buseñe olmazdı lebleriñ
 Sāķi bülbulüñ aşlını meyden ferāğumın¹⁶⁵⁸
- 4 Zencirler ile źabt olunur mıydı dil¹⁶⁵⁹ meger
 Düşdükçe zülfüne olmasa sāķisi ayağumın¹⁶⁶⁰
- 5 Çendān suħanda neş'e-i nev bulmadum henüz
 Ādem 'aceb süstlüği var dimāğumın

¹⁶⁵³ Kelime metinde “دیده” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶⁵⁴ Kelime metinde “dīden” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶⁵⁵ Vezin problemlidir.

¹⁶⁵⁶ Vezin problemlidir.

¹⁶⁵⁷ Kelime metinde “كوسـتـاح” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶⁵⁸ Vezin problemlidir.

¹⁶⁵⁹ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶⁶⁰ Vezin problemlidir.

364

Güfte-i Âdem Çelebi

Mef'ülü/Fā'ilätü/Mefā'ilü/Fā'ilün

- 1 Virdüm zen-i sipihre göñül kimse duymasun
Dir mäder-i zamāna oğul kimse duymasun
- 2 Rüsivā-yı 'ālem itdi beni 'aşq inanmadum
Nālem felekde çaldı tabıl kimse duymasun
- 3 Bir gün çemende kōrkum odur çok fesād ider
Açmış hezāra rāzın o gül kimse duymasun
- 4 Rindāne 'işret iyleyelüm sākīyā nihān
Devr iylesün piyāle-i mül kimse duymasun
- 5 Âdem o dil-rübāya senüñ göñül virdigin
Ebrüsü¹⁶⁶¹ tāk¹⁶⁶²-ı fitne degül kimse duymasun

80a

365

Güfte-yi Âdem Çelebi

Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün

- 1 Nigāhı tīgını dil-ber hūn-efşān itmesün n'itsün¹⁶⁶³
O hūnī gānzeler her demde biñ¹⁶⁶⁴ k̄an itmesün n'itsün

¹⁶⁶¹ Ebrüsü: O ebrüsü metinde.

¹⁶⁶² Kelime metinde "tāk" şeklinde yazılmıştır.

¹⁶⁶³ Vezin problemlidir.

- 2 Ser-abdāl-ı cihān-āsā heme sevdā-perest olduḡ
Hevā-yı kākül ‘uṣṣāḡı perīṣān itmesün n’itsün
- 3 Hirās-ı hañcer-i zaḡm-āṣinā-yı hecr ol şūḡuñ
Dü çeşm-i pür¹⁶⁶⁵-nem ü müştāḡ-ı giryān itmesün n’itsün
- 4 Şabā ta‘līm ider cevri o gül ruḡsāra ‘ayb itmeñ
Hezār-āsā dil¹⁶⁶⁶-i hicrānı nālān itmesün n’itsün
- 5 Dil-i güm-geşte-yi Ādem mey-i ‘aşḡ içre emvācın
Ġubār-ı miḡnet-ābād içre pinhān itmesün n’itsün

366

Güfte-yi Ādem Çelebi

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

- 1 Revā mı sūziş-i hecrüñle dil¹⁶⁶⁷ āteş-ḡurūş olsun
Dü çeşmüm intizār-ı maḡdemüñle girye-cūş olsun
- 2 Firāḡuñ pister ü bālīnüm āteş iylesün tā key
Dil-i murḡum¹⁶⁶⁸ Semender-veş benüm pür¹⁶⁶⁹-şu‘le-pūş olsun
- 3 Enīn-i āh-ı ‘āşıḡdur cihānı inleden çarḡı
‘Abeş lāf u ḡüzāf u ra‘d u berḡ iyeler ḡamūş olsun

¹⁶⁶⁴ Kelime metinde “بیک” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶⁶⁵ Kelime metinde “پور” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶⁶⁶ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶⁶⁷ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶⁶⁸ Kelime metinde “دیلی مورغم” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶⁶⁹ Kelime metinde “پور” şeklinde yazılmıştır.

- 4 O serv-i rüzgār elbette iyler mā'il-i aġyār
Hırām itsün hele mestāne seyr it bāde-nüş olsun
- 5 'Azāb-ı telḡ-kām-ile ġam-ı hicrānı çok çekdüm
Dimem Ādem cihānda kimse derd-i 'aşğa dūş olsun

80b

367

Güfte-yi Ādem Çelebi

Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün/Mefā'īlün

- 1 Hırāmuñ her taraf bīġānelerle müstedām olsun
Saña qalmaz bu olsun iy sehī-ḡad hoş¹⁶⁷⁰ hırām olsun
- 2 Ferāmūş iyleseñ de sen unutmam ben seni ölseñ
Vefāsuz hūbsın¹⁶⁷¹ ammā saña benden selām olsun
- 3 Beni mehcūr u şāyān-ı vişālūñ itdūñ aġyārı
Baña itdüklerūñ¹⁶⁷² çoḡdur ḡelāl itmem ḡarām olsun
- 4 Gül¹⁶⁷³-i al-ı izāruñ¹⁶⁷⁴ la'l-i nābuñ ḡadrin añlarsuñ
Hele bezm-i bahāruñ¹⁶⁷⁵ vaḡti gelsün devr-i cām olsun
- 5 Şaḡınma inkisār-ı ḡalb-i yārı nāleden Ādem
Disünler taşa ḡazdı sikkesin 'ālemde nām olsun

¹⁶⁷⁰ Kelime metinde "hoş" şeklinde yazılmıştır.

¹⁶⁷¹ Kelime metinde "hūbsın" şeklinde yazılmıştır.

¹⁶⁷² Kelime metinde "itdüklerin" şeklinde yazılmıştır.

¹⁶⁷³ Kelime metinde "كول" şeklinde yazılmıştır.

¹⁶⁷⁴ Kelime metinde "izārın" şeklinde yazılmıştır.

¹⁶⁷⁵ Kelime metinde "bahārın" şeklinde yazılmıştır.

368

Güfte-yi Ādem Çelebi

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün

- 1 Her ne an meclis-i cānānda ḥandān¹⁶⁷⁶ olurun
Der-‘aḳab bir sitem-i serd ile giryān olurun
- 2 Dilde¹⁶⁷⁷ şedd(?) rāḥ-ı sitem sīnede şad dağ-ı cefā
Nāy-veş āh-ı ciger-süz-ıla nālān olurun
- 3 Gāh bir ḥande¹⁶⁷⁸-i vaşlı olup ol ‘işve-gerūñ¹⁶⁷⁹
Gāh pür-girye-i fikr-i ğam-ı hicrān olurun
- 4 Raḥm ider mi o cefā-cū ki ne dem şorşa ğamum
Evvel inkār iderin şoñra peşīmān olurun
- 5 Gāhī maḥzūn-ı ğam iyler gehī dil¹⁶⁸⁰-şād-ı kerem
Çarḥuñ evzā‘ına¹⁶⁸¹ Ādem hele ḥayrān olurun

¹⁶⁷⁶ Kelime metinde “ḥandān” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶⁷⁷ Kelime metinde “دیلده” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶⁷⁸ Kelime metinde “ḥande” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶⁷⁹ Kelime metinde “‘işve-gerin” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶⁸⁰ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶⁸¹ Kelime metinde “evzā‘ına” şeklinde yazılmıştır.

81a

369

Güfte-yi Ādem Çelebi

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün

- 1 Ma‘ni-i kişver-i tıflı idelim şerh ü beyān
Yār destinde gümüş zarf u haṭāyī fincān
- 2 Reşkden ḥāke döker lülelerin sünbül-i ter
La‘l-i cānānda gehī geh göreyüm çüb-ı duḥān
- 3 Haṭ göründükçe olur la‘lūne ‘uşşāk ḥariş
Mürtev(?) keyfin bulamaz gelse sanasız(?) yārān
- 4 İylemez terk-i mürā‘āt-ı rüsüm-ı meclis
Yāra micmerlük ider sīnede dağ-ı sūzān
- 5 Yine bir tāze şehi tāze reviş gösterdi
Düşe kalka kalem-i Ādem-i bī-tāb u tüvān

370

Güfte-yi Ādem Çelebi

Mef‘ülü/Fā‘ilātü/Mefā‘ilü/Fā‘ilün

- 1 İy şāh-ı bī-‘aṭā vü kerem el-amān amān
Oldum helāk-ü tīg-ı ğam el-amān amān¹⁶⁸²

¹⁶⁸² Vezin problemlidir.

- 2 Gird-āb-ı ye'sde keştī¹⁶⁸³-i ümmīdüm oldı ğarķ
İy rūzgār-ı dūn-ı himem el-amān amān
- 3 İy bād söyle iylemesün ser-nigūn-ı baħt
Dil¹⁶⁸⁴ zevraķını¹⁶⁸⁵ keştī-i ğam el-amān amān
- 4 Cevr-i felek o rütbe beni iyledi zebūn
Yok ŧaķatüm [ki] çarħa diyem el-amān amān
- 5 Ādem bu nazm-ı ŧekve-me'ālin¹⁶⁸⁶ ğörüp hemān
ŧarf-ı niyāz itdi ķalem el-amān amān

81b

371

Güfte-yi Ādem Çelebi

Mef'ūlü/Mefā'ilün/Fe'ūlün

- 1 Fütādi-i rāh-ı ğurbetem men
Ālūde-i ħāk¹⁶⁸⁷-i zilletem men
- 2 Mel'abe-tırāz¹⁶⁸⁸ çārħa minnetā¹⁶⁸⁹
Bāzīçe-nümā-yı 'ibretim men
- 3 Her bār sipihr-ile keş-ā-keş
Ser-pençe-dırāz-ı ğayretim men

¹⁶⁸³ Keştī: Keşdī metinde.

¹⁶⁸⁴ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶⁸⁵ Kelime metinde “زوره قيني” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶⁸⁶ Kelime metinde “me'ālūn” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶⁸⁷ Kelime metinde “ħāk” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶⁸⁸ Kelime metinde “tırāz” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶⁸⁹ Vezin problemlidir.

- 4 Lülü-yi sirişk bu çeşm-i terden
Naqdīne-niṣār-ı vuşlatam men
- 5 Peşmīne-i ye's içre nihānam¹⁶⁹⁰
Āsūde-i bīm-i fūrkatem men
- 6 Germ olsa 'aceb mi bezm-i ma'nī¹⁶⁹¹
Sākī-i şarāb-ı füşhatem¹⁶⁹² men
- 7 Bāzār-ı vişāl¹⁶⁹³-i yāra Ādem¹⁶⁹⁴
Kālāçe-fürüş-ı ḥasretem men

82a

372

Güfte-yi Ādem Çelebi

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

- 1 Oldı bend-i baş-ıla muhtel dimāğ-ı ārizū¹⁶⁹⁵
Reng bū göstermedi eşkāl-i bāğ-ı ārizū
- 2 Eşkden mānend-i gül zaḥm-ı derūn sīr-āb-ı ter
Lāle-veş pür-ḥūn-ı ḥasret dilde¹⁶⁹⁶ dağ-ı ārizū
- 3 Olmadan püf-kerde-i bād-ı fenā şem'-i 'adüvv
Olmaz iy baht¹⁶⁹⁷-ı siyeh rüşen çerāğ-ı ārizū

¹⁶⁹⁰ Vezin problemlidir.

¹⁶⁹¹ Bezm-i ma'nī: Bu bezm-i ma'nī metinde.

¹⁶⁹² Kelime metinde "füşhatem" şeklinde yazılmıştır.

¹⁶⁹³ Kelime metinde "ويصال" şeklinde yazılmıştır.

¹⁶⁹⁴ Ādem: İy Ādem metinde.

¹⁶⁹⁵ Kelime gazelin tamamında "ārizū" şeklinde yazılmıştır.

¹⁶⁹⁶ Kelime metinde "ديلده" şeklinde yazılmıştır.

- 4 Lahte¹⁶⁹⁸ dildür¹⁶⁹⁹ nuql-ı bezm-i bāde tül-i emel
Çeşm-i eşk-efşān-ı miñnetdür ayağ-ı ārizū
- 5 ‘Ākılān terk-i meṭālib itse lāyık Ādemā
Bā‘iṣ¹⁷⁰⁰-i āsāyiş-i dildür¹⁷⁰¹ ferāğ-ı ārizū

373

Güfte-yi Ādem Çelebi

5+5=10’lu hece vezni

- 1 İy şacı şeb-bū ğonçe-fem gül-rū
Nālem itdūñ hū hū efendüm hū
- 2 Ğamzesi cādū gözleri āhū
Şūḥ-ı fitne-cū hū efendüm hū
- 3 Çeşm-i mekkārdur mest-i hūn-ḥārdur¹⁷⁰²
Serv-i reftārdur hū efendüm hū
- 4 İy hilāl-ebrū ne edādur bu
Sañadır her sū hū efendüm hū
- 5 Ğamze hūn-efşān hūn-feşān müjgān¹⁷⁰³
Cān ı dil¹⁷⁰⁴ ḳurbān¹⁷⁰⁵ hū efendüm hū

¹⁶⁹⁷ Kelime metinde “baht” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶⁹⁸ Kelime metinde “lahte” şeklinde yazılmıştır.

¹⁶⁹⁹ Kelime metinde “دیلدر” şeklinde yazılmıştır.

¹⁷⁰⁰ Kelime metinde “bā‘is” şeklinde yazılmıştır.

¹⁷⁰¹ Kelime metinde “دیلدر” şeklinde yazılmıştır.

¹⁷⁰² Kelime metinde “خونجا رد ر” şeklinde yazılmıştır.

¹⁷⁰³ Kelime metinde “موژکان” şeklinde yazılmıştır.

¹⁷⁰⁴ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹⁷⁰⁵ Kelime metinde “قوربان” şeklinde yazılmıştır.

6 Ādemüñ yarı ‘ömrü[nü]ñ varı
 Hübiseñ bārī hū efendüm hū

82b

374

Güfte-i Ādem Çelebi

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

- 1 Alaldan mekr-ile ‘aqlum benüm ol gözleri cādū
 Gözüm seyyāre-veş görmez giceler şubha-dek uyhu
- 2 N’ola her gün gelüp eşküm idersem pāyuña ĩşār
 Ezelden resmdür serviñ ayağına dökerler şu
- 3 Yanuñdan bülbül-i zārīñ ırağ idersen iy gül-ruḥ
 Olursın bezm-i gül-şende¹⁷⁰⁶ raḳīb-i ḥāra hem-zānū
- 4 Şaḳın şanma saña ḳalur dem-ā-dem itdüğün ḳanlar
 Gelür yoluña iy şāh-ı sitem-kārum cihāndur bu
- 5 Dirīḡā cennet-i kūyın ḳoyup giden dil-efḡārın
 ‘Aceb mi ‘ālem iy Ādem görinse gözine ṭamu

¹⁷⁰⁶ Kelime metinde “كل شنده” şeklinde yazılmıştır.

375

Güfte-yi Ādem Çelebi

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Saña kim dir iy gönül bir mihri yok dil-dār¹⁷⁰⁷ sev
Ya‘nī kendi kılına bir zulm[i] çok hünkār¹⁷⁰⁸ sev
- 2 Sevme şol hūb¹⁷⁰⁹[ı] ki nuṭka açmaya hergiz dehen
Çün seversen bārī cehd¹⁷¹⁰ it bir muşāhib yār sev
- 3 Ṭālib-i vaşl olma hergiz ‘āşık¹⁷¹¹-ı şādık olup
Durma yüzün¹⁷¹² yirlere sür şu gibi dīdār sev
- 4 Deyr-i ‘ālemde sözüm diñle saña pendüm budur
Bī-vefā maḥbūbı sevme şüret-i dīvār sev
- 5 Bülbül-āsā gül-şen¹⁷¹³-i nazm içre her gün Ādemā
Göñlün açılsun dir iseñ gül gibi eş‘ār sev

¹⁷⁰⁷ Kelime metinde “دیلدار” şeklinde yazılmıştır.

¹⁷⁰⁸ Kelime metinde “hünkār” şeklinde yazılmıştır.

¹⁷⁰⁹ Kelime metinde “hūb” şeklinde yazılmıştır.

¹⁷¹⁰ Kelime metinde “جهت” şeklinde yazılmıştır.

¹⁷¹¹ Kelime metinde “عاشیق” şeklinde yazılmıştır.

¹⁷¹² Kelime metinde “yüzün” şeklinde yazılmıştır.

¹⁷¹³ Kelime metinde “کل شن” şeklinde yazılmıştır.

83a

376

Güfte-yi Ādem Çelebi

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Bezm-i ‘aşkuñ bādesi çokdur gel iy zāhid berü
Bulunur anda senüñ başuña başka bir sebū
- 2 Secde itmek ol cüvānuñ kaşları mihrābına
Cā’iz olmaz itmeyince eşk-i çeşmüñle vuzū
- 3 Bülbül-i dil¹⁷¹⁴ ‘ārīzuñ mānendi bir gül bulamaz
Her ne deñlü bāğ-ı ‘ālemde iderse cüst ü cū
- 4 Bulmağičün dā’im iy serv-i ser-efrāzum seni
Seyl-i eşküm geşt ider gül-zār-ı küyin¹⁷¹⁵ sū-be-sū
- 5 İy yüzi gün māh-ı bedrin gökde hergiz yüzi yok
Kim senüñ hüsñüñle bahş idüp ola ol rū-be-rū
- 6 Sevdügümçün cān-ıla cānā seni halk-ı cihān
Bir gedā şāhı sever diyü iderler güft¹⁷¹⁶ ü gū
- 7 Saña hergiz er dimem meydān-ı merdānda eger
Pīre-zen dünyāya iy Ādem idersüñ ser-fürü

¹⁷¹⁴ Kelime metinde “لدي” şeklinde yazılmıştır.

¹⁷¹⁵ Kelime metinde “küyuñ” şeklinde yazılmıştır.

¹⁷¹⁶ Kelime metinde “كوفت” şeklinde yazılmıştır.

377

Güfte-yi Âdem Çelebi

Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilün

- 1 Bezm-i ‘aşka iy gönül ‘âşık olan gelsün berü
Câm-ı ‘aşkuñ nüşına lâyıq olan gelsün berü
- 2 Gül-şen¹⁷¹⁷-i kûyında hem ol gonçe-leb dil-dârumuñ¹⁷¹⁸
Rüz u şeb bülbül gibi nâıık olan gelsün berü
- 3 Sevdigin ‘özü iyle[y]üp meydân-ı ‘aşkuñda anuñ
Cân u başın¹⁷¹⁹ terk iden Vâmık olan gelsün berü
- 4 Mübtelâ-yı derd-i ‘aşk-ı yâra bir dermân ide
‘İlm-i hikmetde bu gün hâzık olan gelsün berü
- 5 ‘Aşk-ı yârı hergiz inkâr itmeye rüz-ı ezel
İtdigi ikrârına şâdıq olan gelsün berü
- 6 Âdemâ şimdi rumûz-ı nazm u fenn-i şi‘r-ile
Zümre-i akrânına fâ’îk olan gelsün berü
- 7 Def‘-i burka¹⁷²⁰ iyleyüp luğf-ıla didi ol perî
Seyr-i dîdâr itmege ‘âşık ola[n] gelsün berü

¹⁷¹⁷ Kelime metinde “کل شن” şeklinde yazılmıştır.

¹⁷¹⁸ Kelime metinde “ديدارمك” şeklinde yazılmıştır.

¹⁷¹⁹ Kelime metinde “başuñ” şeklinde yazılmıştır.

¹⁷²⁰ Kelime metinde “بورقع” şeklinde yazılmıştır.

83b

378

Güfte-yi Ādem Çelebi

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Dā‘imā dil¹⁷²¹ āriz-ı dil-dārı iyeler ārizū
Zerre-veş ol mihr-i pür¹⁷²²-envārı iyeler ārizū
- 2 Ārizū-yı kūy-ı dil-ber iylese olmaz ‘aceb
Bülbül-i dem-bestedür gül-zārı iyeler ārizū
- 3 Tūṭı-i gūyā olup iyeler tekellüm rüz u şeb
Gūyiyā āyīne¹⁷²³-yi ruḥsārı iyeler ārizū
- 4 Āşinā olmağ diler ‘ummān-ı ‘aşka var-ısa
Dişleri gibi dūr-i şehvārı iyeler ārizū
- 5 İy ṭabībüm yüz sürer dār-ı şifā-yı kūyuña
‘Aşğ-ıla bīmārdur tīmārı iyeler ārizū
- 6 Özler ise yār eşigin mihr-veş her gün n’ola
Bende Ādem dergeh-i ḥünkārı¹⁷²⁴ iyeler ārizū
- 7 Cān u dilden sevdiği cānāna ‘aşkı şevḳatı
Derdin iş‘ār idecek eş‘ārı iyeler ārizū

¹⁷²¹ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹⁷²² Kelime metinde “پور” şeklinde yazılmıştır.

¹⁷²³ Kelime metinde “ایی نی” şeklinde yazılmıştır.

¹⁷²⁴ Kelime metinde “ḥünkārı” şeklinde yazılmıştır.

379

Güfte-yi Ādem Çelebi

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Cāndan iy dil¹⁷²⁵ her zamān bir dil-ber-i ra‘nāyı sev
Meyl idüp durma hemān bir serv-ḳad-bālāyı sev
- 2 Ger olam mest-i ezel dirseñ bu bezm-ārāya gel
Şūḥ-sāḳī bī-bedel pūr¹⁷²⁶-bāde-yi ḥamrāyı sev
- 3 ‘Ālem-i dil¹⁷²⁷ rüşen olsun dir iseñ tā-be-seḥer
Nūr-baḥş¹⁷²⁸ ı şu‘le-tāb ı meh-cebīn ğarrāyı sev
- 4 Ger vişāl¹⁷²⁹-i ‘ahd¹⁷³⁰-ı ‘aşḳ olmak dilerseñ tā ebed
Mıhr yoḳ cevri āşinā nā-mihribān her-cāyı sev
- 5 Ādemā ger iştiḥār bulmaḳ dilerseñ zerre-veş
Ḳadr-ı ālī nām-dār şems-i cihān-ārāyı sev

¹⁷²⁵ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹⁷²⁶ Kelime metinde “پور” şeklinde yazılmıştır.

¹⁷²⁷ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹⁷²⁸ Kelime metinde “baḥş” şeklinde yazılmıştır.

¹⁷²⁹ Kelime metinde “ویصال” şeklinde yazılmıştır.

¹⁷³⁰ Kelime metinde “ahd” şeklinde yazılmıştır.

84a

380

Güfte-yi Âdem Çelebi

Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilün

- 1 Derd-i ‘aşk-ı yāra oldum mübtelā şimdengirü
İy ṭabībüm gel baña itme devā şimdengirü
- 2 Hāk-pāy¹⁷³¹-ı dil-rübādan özge hergiz istemem
Tīre-i ğam-dīdeme kuḥli çala şimdengirü
- 3 Gül-şen-i kūyında¹⁷³² bir ğonçe-dehānuñ ṭañ midur
Olurısam ‘andelīb-i hoş-serā şimdengirü
- 4 La‘lūñ iy Yūsuf-cemālim variken uymaz ‘aceb
Mülk-i Mışr’ın ḫandı bulmaz hiç bahā şimdengirü
- 5 Yārıñ iy dil¹⁷³³ çoḫ cefā vü cevriñi çekdüm velī
Var ümīdüm iyleye mihr ü vefā şimdengirü
- 6 Ol şeh-i ḫüsn-i melāḫat vaḫtıdur bayrāmda
Bendesine iylerise merḫabā şimdengirü
- 7 Rūz u şeb İcād-ı eş‘ār iyleye Âdem gibi
Dehre gelmez şā‘ir-i nāzük¹⁷³⁴-edā şimdengirü

¹⁷³¹ Kelime metinde “ḫāk-pāy” şeklinde yazılmıştır.

¹⁷³² Kelime metinde “kūyında” şeklinde yazılmıştır.

¹⁷³³ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

¹⁷³⁴ Kelime metinde “ناروك” şeklinde yazılmıştır.

381

Güfte-yi Âdem Çelebi

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

- 1 Gül-şen-i ‘âlemde ‘âşıkdur o gül-ruhsāra şu
Yok durur bir yirde ārāmı olup āvāre şu
- 2 Pāyuña yüz sürmege ol serv-ğaddūñ seyl-var
Her seher bād-ı şabā-veş ‘azm ider gül-zāra şu
- 3 Mu‘tedil esse hevālar¹⁷³⁵ ħurde ħurde mevc-ile
Beñzetür mi kıl nazar bir lutf-ı cevher-dāra şu
- 4 Eşk-i çeşmümle şulanmaz dilde¹⁷³⁶ ‘aşkuñ āteşi
Gerçi dirler sākin iyler düşse cānā nāra şu
- 5 İy cüvān-ı bī-mişāl itmez temennā-yı vişāl¹⁷³⁷
Şāf-dil¹⁷³⁸ Âdem gibi ‘âşık geçer dīdāra şu

¹⁷³⁵ Kelime metinde “ĥavālar” şeklinde yazılmıştır.

¹⁷³⁶ Kelime metinde “دیلده” şeklinde yazılmıştır.

¹⁷³⁷ Kelime metinde “ویصال” şeklinde yazılmıştır.

¹⁷³⁸ Kelime metinde “دیل” şeklinde yazılmıştır.

84b

382

Güfte-yi Ādem Çelebi

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Fe‘ülün

- 1 ‘Aceb mi gitsem ol cānāna karşı
Ki bende ‘azm ider sulṭāna karşı
- 2 Sirişkden iy dişleri dür
Ṭurur mı kimse hiç ‘ummāna karşı
- 3 Serüm ṭob iylerem meydān-ı ‘aşḳda
Şehā zülfüñ¹⁷³⁹ gibi çevgāna karşı
- 4 Kaçarsa ğam degüldür bizden ağyār
Gelür mi kaḥbe-zen merdāna karşı
- 5 N’ola Ya‘ḳūb-ı neylī vü(?) ḥazenden
Çıkarısam Yūsuf-ı Ken‘ān’a karşı
- 6 Nevādit(?) itmesem ben nuṭḳ-ı raḳībi
Ki dānā söylemez nādāna karşı
- 7 ‘Aceb Ādem ḳatı pīr oldı ammā
Çıkar her gün çü el oğlana karşı

¹⁷³⁹ Kelime metinde “زولفك” şeklinde yazılmıştır.

4. KAYNAKÇA

Kitaplar

AKKUŞ, Metin (2000), **Dîvân Şiirinde İnsan I Dinî Kişilikler**, Atatürk Üniv., Fen-Edebiyat Fakültesi Yay., Erzurum.

DENİZ, Sebahat (2005), **Tecellî ve Dîvânı**, Veli Yay., İstanbul.

ESRAR DEDE (2000), **Tezkire-i Şua'arâ-yı Mevleviyye**, Haz. İlhan Genç, AKM Yay., Ankara.

İNEHAN-ZÂDE MEHMET NÂİL TUMAN (2001), **Tuhfe-i Nâili-Dîvân Şairlerinin Muhtasar Biyografileri I**, Haz. Cemal Kurnaz, Taççı Mustafa, Bizim Büro Yay., Ankara.

İPEKTEN, H-İSEN, M-TOPARLI, R-OKÇU, N-KARABEY T (1988), **Tezkirelere Göre Dîvân Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., Ankara.

İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Dîvânlar Kataloğu (1965), MEB Yay., Seri: 2, No:3, İstanbul.

KÖKSAL, Fatih (2005), **Klâsik Türk Şiiri Araştırmaları**, Akçağ Yay., Ankara.

ONAY, Ahmet Talat (2007), **Açıklamalı Dîvân Şiiri Sözlüğü**, Birleşik Yay., Ankara.

PAKALIN, M. Zeki (1993), **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü II**, MEB Yay., İstanbul.

TANYERİ, Ali (1999), **Örnekleriyle Dîvân Şiirinde Deyimler**, Akçağ Yay., Ankara.

ULUDAĞ, Süleyman (2002), **Tasavvuf Terimleri Sözlüğü**, Kabalcı Kitabevi, İstanbul.

Makaleler

KAZAN, Şevkiye (2005), “Klâsik Türk Şiirinde Nazar: Göz Değmesi”, **Milli Folklor**, 68: 166-179.

KURNAZ, C-ÇELTİK, H (2007), “Hanlık Dönemi Kırım Şairleri Hakkında Bazı Tespit ve Değerlendirmeler”, **Türk Kültürü ve Hacı Bektaşî Velî’yi Araştırma Dergisi**, 51: 275-294.

ŞENÖDEYİCİ, Özer (2009), “Osmanlı’nın Görsel Şiirleri I: Resim Yazmak Sanatı ve Sâdıki’ye Ait Bir Müşeccerin Tetkiki”, **Tubar-XXVI**, 217-227.

TİETZE, A. (1953), “XVI. Asır Türk Şiirinde Gemici Dili I, Nigârî, Kâtibî, Yetîm”, **60. Doğum Yılı Münasebetiyle Fuad Köprülü Armağanı**, İstanbul, 501-522.

TİETZE, A. (1951), “XVI. Asır Türk Şiirinde Gemici Dili II, Âgehî Kasidesi ve Tahmisleri”, **Türkiyat Mecmuası**, İstanbul, IX:113-131.

Ansiklopediler- Sözlükler

DİA, V, İstanbul, 1992.

Türk Dünyası Ortak Edebiyatı, Türk Dünyası Edebiyatçıları Ansiklopedisi (2002), C.I, AKM Yay., Ankara.

Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi Devirler/İsimler/Eserler/Terimler (1990), C.I, Dergah Yay., İstanbul.

ÖZTUNA, Yılmaz (1994), **Türk Musikisi Kavram ve Terimleri Ansiklopedisi**, AKM Yay., Ankara.

ZAVOTÇU, Gencay (2006), **Dîvân Edebiyatı Kişiler-Kişilikler Sözlüğü**, Aydın Kitabevi, Ankara.

Tezler

BÜYÜK, Orhan (2009), “Şer’iyye Sicillerine Göre XVII. Yüzyılın Ortalarında Edirne’de Sosyo-Ekonomik Hayat”, Trakya Üniv., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.

5. ÖZ GEÇMİŞ

1987'de İstanbul'da doğdu. İlköğrenimini Altunizade Hafize Özal İlköğretim Okulu'nda, orta öğrenimini Erenköy Kız Lisesi'nde, yüksek öğrenimini ise Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde tamamladı. Aynı yıl Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Eski Türk Edebiyatı Anabilim dalında yüksek lisans yapmaya başladı.

2009 yılından beri bir ortaöğretim kurumunda Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenliği yapmaktadır.